

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 25 · 1. desember
Sesjonen 2020–2021

Møte tirsdag den 1. desember 2020 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 25):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i burettslagslova mv. (rett til å setje opp ladepunkt for elbil, samanslåing av eigarseksjonssameige) (Lovvedtak 21 (2020–2021), jf. Innst. 78 L (2020–2021) og Prop. 144 L (2019–2020))
2. Stortingets vedtak til lov om endringer i vannressursloven og energiloven mv. (administrative reaksjoner og sanksjoner) (Lovvedtak 22 (2020–2021), jf. Innst. 62 L (2020–2021) og Prop. 100 L (2019–2020))
3. Stortingets vedtak til lov om informasjonstilgang m.m. for den uavhengige kommisjonen som skal gjennomgå og evaluere myndighetenes håndtering av covid-19-pandemien i Norge (Koronakommisjonen) (Lovvedtak 23 (2020–2021), jf. Innst. 85 L (2020–2021) og Prop. 139 L (2019–2020))
4. Innstilling fra justiskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger nr. 125/2019 og 130/2019 av 8. mai 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/17/EU om kredittavtaler for forbrukere i forbindelse med fast eiendom til boligformål (boliglåndirektivet) og delegert kommisjonsforordning (EU) nr. 1125/2014 (Innst. 105 S (2020–2021), jf. Prop. 92 LS (2019–2020))
5. Innstilling fra justiskomiteen om Lov om finansavtaler (finansavtaleloven) (Innst. 104 L (2020–2021), jf. Prop. 92 LS (2019–2020))
6. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Vindkraft på land (Innst. 101 S (2020–2021), jf. Meld. St. 28 (2019–2020) og Dokument 8:140 S (2019–2020))
7. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Gisle Meininger Saudland, Sylvi Listhaug, Jon Georg Dale og Terje Halleland om å stanse utbygging av vindkraft etter gammelt konsesjonssystem, inntil rettsystemet har endelig avgjort klager som er brakt inn for domstolene (Innst. 103 S (2020–2021), jf. Dokument 8:114 S (2019–2020))
8. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om rettslige konsekvenser for velferdsprofitorer ved lov-, regel- eller kontraktsbrudd (Innst. 107 S (2020–2021), jf. Dokument 8:9 S (2020–2021))
9. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Katrine Boel Gregussen, Lars Haltbrekken, Nicholas Wilkinson, Mona Fagerås, Arne Nævra og Karin Andersen om å sikre bosetting av alle mennesker som får opphold (Innst. 113 S (2020–2021), jf. Dokument 8:150 S (2019–2020))
10. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Sem-Jacobsen, Kjersti Toppe, Sigbjørn Gjelsvik, Liv Signe Navarsete, Heidi Greni og Per Olaf Lundteigen om å nedsette et uavhengig granskningsutvalg for en helhetlig gjennomgang av barnevernet (Innst. 102 S (2020–2021), jf. Dokument 8:116 S (2019–2020))
11. Referat

Presidenten: Presidenten vil av smittevern hensyn foreslå at publikumsgalleriet holdes stengt også under dagens møte, og det anses vedtatt.

Det foreligger to permisjonssøknader.

 - fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Hanne Dyveke *Søttar* fra og med 1. desember og inntil videre
 - fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Hadia *Tajik* fra og med 1. desember og inntil videre

Disse søknadene behandles straks og innvilges, og det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Rogaland, Julia *Wong*, foreligger søknad om fritak fra å møte i Stortinget under representanten Hadia Tajiks permisjon i tiden fra og med 1. desember til og med 18. desember av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

 1. Søknadene behandles straks og innvilges.
 2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden slik:
 3. For Nordland: Dagfinn Henrik *Olsen* 1. desember og inntil videre
 4. For Rogaland: Tom *Kalsås* 1.–18. desember

Presidenten: Dagfinn Henrik Olsen og Tom Kalsås er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møter denne uken, og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Svein Harberg. – Andre forslag foreligger ikke, og Svein Harberg anses enstemmig valgt som settepresident for denne ukens møter.

Statsråd Monica Mæland overbrakte 2 kgl. proposisjoner (se under Referat)

Presidenten: Representanten Karin Andersen vil fremsette et representantforslag.

Karin Andersen (SV) [10:02:07]: På vegne av stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Arne Nævra, Kari Elisabeth Kaski, Freddy André Øvstegård og meg sjøl vil jeg sette fram forslag om å stille retursaker som berører barn og unge asylsøkere med lang oppholdstid, i bero, fram til det er gjort presiseringer i regelverket om oppholdstillatelse av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag, om nødvendig, fortsetter utover kl. 16.

Sakene nr. 1–3 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 1 [10:02:53]

Stortingets vedtak til lov om endringer i burettslagslova mv. (rett til å setje opp ladepunkt for elbil, samanslåing av eigarseksjonssameige) (Lovvedtak 21 (2020–2021), jf. Innst. 78 L (2020–2021) og Prop. 144 L (2020–2021))

Sak nr. 2 [10:02:54]

Stortingets vedtak til lov om endringer i vannressursloven og energiloven mv. (administrative reaksjoner og sanksjoner) (Lovvedtak 22 (2020–2021), jf. Innst. 62 L (2020–2021) og Prop. 100 L (2020–2021))

Sak nr. 3 [10:02:55]

Stortingets vedtak til lov om informasjonstilgang m.m. for den uavhengige kommisjonen som skal gjennomgå og evaluere myndighetenes håndtering av covid-19-pandemien i Norge (Koronakommisjonen) (Lovvedtak 23 (2020–2021), jf. Innst. 85 L (2020–2021) og Prop. 139 L (2019–2020))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sakene nr. 4 og 5 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 4 [10:03:10]

Innstilling fra justiskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger nr. 125/2019 og 130/2019 av 8. mai 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/17/EU om kredittavtaler for brukere i forbindelse med fast eiendom til boligformål (boliglåndirektivet) og delegert kommisjonsforordning (EU) nr. 1125/2014 (Innst. 105 S (2020–2021), jf. Prop. 92 LS (2019–2020))

Sak nr. 5 [10:03:43]

Innstilling fra justiskomiteen om Lov om finansavtaler (finansavtaleloven) (Innst. 104 L (2020–2021), jf. Prop. 92 LS (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver parti-gruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Solveig Schytz (V) [10:04:29]: (ordfører for sakene): Finansavtaleloven er en av de mest sentrale lovene som regulerer finansnæringen. Dagens finansavtalelov ble vedtatt i 1999, og siden da har vi opplevd en finanskrise, en digitaliseringsrevolusjon og en stor økning i forbrukerkreditt. De siste årene har det også kommet fem EU-direktiver som krever endringer i finansavtaleloven, og på denne bakgrunn har regjeringen bestemt seg for å lage en ny og oppdatert lov.

Et av hovedformålene med loven er å gjøre lovteksten mer forståelig for vanlige folk. Flere ulovfestede regler er også skrevet inn i loven. Dette gjør det enklere for vanlige folk å håndheve sine rettigheter. Et av hovedgrepene i loven er å legge til rette for digitalisering av finansnæringen. Dette gjør tjenestene enklere å bruke, og de lavere kostnadene hos bankene vil føre til lavere priser for forbrukerne. Samtidig tar loven hensyn til dem som ennå ikke bruker pc og internett, f.eks. en del av våre eldre.

De siste årene har vi dessverre sett en eksplosjon av svindel via BankID. Den nye loven slår fast at banken som har gitt lån til feil person, som hovedregel må dekke tapet i stedet for offeret. Dette gir banken et incentiv til å lage sikrere løsninger for utlån.

Norske kunder har de siste årene pådratt seg mer og mer forbruksgjeld. Forbruksgjelden i Norge er på 150 mrd. kr, og av dette er 30 mrd. kr misligholdt, altså ikke betalt i tide. Loven vi vedtar i dag, strammer inn på

bankenes utlånspraksis, slik at færre personer havner i gjeldsfellen.

Jeg vil videre si noen ord om Venstres meninger i denne saken. Denne loven er en stor seier for forbrukerne. Forbruksgjelden blant nordmenn har eksplodert de siste årene. Jeg fikk senest i går en e-post fra NORFinance med tilbud om 500 000 kr i usikret lån til en veldig høy rente. I et svakt øyeblikk er det mange som takker ja til slike tilbud. Derfor har nå rekordmange betalingsproblemer, selv om bankene tjener gode penger på utlånet. Og av de 150 mrd. kr nordmenn har i forbruksgjeld, er nå 30 mrd. kr misligholdt.

Bankene får nå en plikt til å avvise personer som trolig ikke vil klare å betale tilbake lånet sitt. Bankene må nå begynne å undersøke kundene sine nærmere før de gir ut lån, i stedet for dagens praksis, der utlån godkjennes på noen få timer, og bankene tjener penger på høyere renter og gebyrer. Dette er en seier for alle framtidige personer som ikke havner i en gjeldsfelle på grunn av dagens lovverk.

Sammen med strengere regler for å gi ut forbrukslån, lavere inkassogebyrer, tidligere vedtatt gjeldsregister og en lov nå full av forbrukervernregler mener jeg at regjeringen nå gjør mange viktige grep for forbrukerne.

De siste årene har hundrevis av personer blitt ofre for BankID-svindel. Svindelen fører til at banken gir ut lån til svindleren i offerets navn, og hvem er det som må betale tilbake lånet? Det er ofte offeret selv. I år måtte en kvinne selge leiligheten sin og flytte fra datteren sin etter at noen svindlet henne for 2 mill. kr. Flere hundre personer i Norge er trolig rammet av denne uretten de siste årene, og vi politikere må ta litt av skylden. Da vi åpnet opp for signering via elektronisk signatur, gjorde vi ikke en god nok utredning av hva konsekvensene kunne bli.

Lovforslaget vi skal vedta i dag, retter opp dette. Fra nå må bankene bære mesteparten av tapet dersom de gir lån til feil person. På denne måten blir ofre for lånesvindel vernet like mye som personer som har fått tappet kontoen sin, der bankene allerede må dekke mesteparten av tapet.

Jeg vil avslutningsvis ta opp forslagene nr. 1 og 2 på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre og forslagene nr. 3–6 på vegne av Høyre og Venstre.

Presidenten: Representanten Solveig Schytz har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Maria Aasen-Svensrud (A) [10:08:51]: For Arbeiderpartiet er det absolutt viktigste med dette forslaget til ny lov om finansavtaler at det etableres et sterkere vern for forbrukere gjennom f.eks. styrking av kundens erstatningsrettslige vern.

Finanssektoren har gjennomgått store strukturelle og teknologiske endringer etter at gjeldende lov i sin tid

ble vedtatt. Det tilbys stadig nye produkter, som for oss forbrukere kan framstå som både komplekse og uoversiktlige. Siden dagens finanslov kom i 1999, har Norge vært gjennom en finanskriser, en periode med oversalg av ulike finansielle investeringsprodukter, slik som aksjefond med høy risiko med innslag av mindre forsikringselementer.

Gjennom perioden med pandemi det siste halve året ser vi også at digitaliseringen forsterkes på veldig mange områder. Både nasjonalt og på europeisk plan har man sett et behov for å endre risikoplasseringen i avtaleforholdet til kundenes fordel. En mer aktiv tilsynsmyndighet og skjerpede lovkrav er derfor helt nødvendig.

Et viktig formål med den nye loven er nettopp å sikre god balanse i forholdet mellom tjenesteyter og kunden. Forbrukerens rettigheter må tydeliggjøres, og tjenesteyterens plikter må være konkrete og oversiktlige. At finansforetakene har vesentlig mer kunnskap enn forbrukeren om tjenestene som tilbys, er naturlig, og det kan være vanskelig for forbrukeren å oppdage eventuelle interessekonflikter. Forbrukeren – det vil si du og jeg, president, altså vanlige folk – kan ha dårligere forutsetninger for å vurdere risiko, kostnader og avkastningspotensial for en del finansielle tjenester, og det kan være lite rom for prøving og feiling. Noen beslutninger, som opptak av lån til kjøp av bolig og valg av pensjonsprodukt, tas få ganger i livet og kan få stor betydning for privatøkonomien.

I dag er det slik at forskrift om markedsføring av kreditt forbyr markedsføring av kreditt ved dørsalg. Arbeiderpartiet mener det er nødvendig å innføre tilsvarende forbud mot markedsføring av kreditt i sosiale medier på internett. Under høringen kom også dette fram som et poeng fra flere av instansene som uttalte seg. Det er hovedsakelig gjennom sosiale medier og tv at usikret kreditt blir markedsført. Gjennom sosiale medier kan man i mye større grad enn tidligere spisse markedsføringsstrategier direkte rettet mot potensielt sårbare mennesker som kan komme inn i varig gjeldsproblematikk via slike tilbud. Vi vet videre at sosiale medier er plasser hvor svært unge mennesker, også barn, er aktivt til stede. Arbeiderpartiet mener det er behov for et slikt forbud og vil be regjeringen utforme et lovforslag.

Digitaliseringen har gjort at bruk av elektronisk signatur er blitt mer og mer vanlig. Dette er et effektivt verktøy, men mange tvister har også vist at eldre lovverk ikke klarer å regulere alle typer grensetilfeller. Arbeiderpartiet mener det er viktig å sikre at forbrukeren får et godt vern som tar inn i seg ulike nye problemstillinger knyttet til bruken av slike verktøy.

Det er viktig å konkretisere at det ikke har vært meningen å gjøre forbrukerens ansvar strengere i den nye lovgivningen. I forslaget til lovtekst starter § 3-20

med å ramse opp hva en kunde kan holdes ansvarlig for, nemlig en beskrivelse av at banken kan kreve at kunden dekker tapet banken har tatt hvis kunden har gjort noe som banken mener er uansvarlig. Arbeiderpartiet mener man bør bruke et motsatt utgangspunkt og tydeliggjøre at finansinstitusjonen i utgangspunktet er den som må ta tap hvis kunden er svindlet. Dette mener vi både er god forbrukerpolitikk og et godt rettslig standpunkt.

Det opprinnelige forslaget kan videre forstås slik at det gis hjemmel for en enda strengere erstatningspraksis enn vi har i Norge i alle andre erstatningstilfeller. Dette mener Arbeiderpartiet ikke er en ønsket politisk utvikling.

Til slutt vil jeg benytte anledningen til å takke særlig Forbrukerrådet og øvrige høringsinstanser for gode tilbakemeldinger og godt samarbeid i saken.

Jenny Klinge (Sp) [10:13:32]: Først vil eg få takke kollegaene mine i komiteen og ikkje minst saksordføreren for jobben med denne saka og for samarbeidet. Det er ein samla komité som står bak mange gode og viktige lovendringar som gjer det tryggare og betre å vere bankkunde i den digitale bankkvardagen. Det er lagt opp til ei omfattande og nødvendig fornying av finansavtalelova som i hovudsak gjev forbrukarane betre vern enn i dag.

Ein meir kompleks og digitalisert bankkvardag krev òg eit regelverk som vernar folk mot svindel og gjeld som kan føre til økonomisk ruin. Den nye finansavtalelova vil gje forbrukarar betre vern mot tap ved svindel og misbruk av elektronisk signatur. Denne metoden for svindel er eit aukande problem, og Senterpartiet er glad for at forbrukarane sitt vern no blir styrkt. Den nye lova fører ikkje til at ansvaret forsvinn frå forbrukarane, men set eit tak på kor mykje pengar som går tapt, ut frå kor aktsam forbrukaren har vore. På den måten blir det lagt eit hinder mot at folk taper store summar på grunn av svindel.

Senterpartiet er glad for at ein samla komité har stilt seg bak nye reguleringar som sikrar forbrukarane som t.d. blir fråstolne bankkortet sitt. Dei profesjonelle partane får no større ansvar, og forbrukarane blir betre sikra enn tidlegare.

Dessverre veks gjelda blant nordmenn, og då særleg gjeld i samband med forbrukslån. Senterpartiet er glad for at den nye lova erstattar frårådingsplikt med avslagsplikt, noko som betyr at bankane ikkje lenger kan gje lån til forbrukarar som ikkje er i stand til å betene lånet sitt.

Når det gjeld overdraging av pengekrav, såkalla kreditorskifte, er hovudregelen i dag at det kan skje utan samtykke frå den som er forgjelda. Senterpartiet meiner, saman med Arbeidarpartiet og SV, at det må innførast

forbod mot dette, så lenge den forgjelda personen ikkje gjev sitt samtykke. Det er uheldig at gjelda som enkeltpersonar har, blir gjenstand for handel mellom kreditorar, noko som kan føre til meir aggressiv innkrevjing hos kundane, frå det selskapet som kjøper gjelda.

Det er ei til dels aggressiv marknadsføring av mellom anna kredittlån. Mange tek opp lån med skyhøg rente, noko som kan føre dei inn i ein gjeldsspiral. Senterpartiet meiner at det forbodet som gjeld for marknadsføring av kreditt ved dørsal, sjølv sagt må utvidast til sosiale medium, der veggen frå reklame til å få tusenvis av kroner i kredittlån er svært kort.

Senterpartiet meiner saman med fleirtalet i komiteen at § 3-19 tredje ledd må fjernast, då det er urimeleg at forbrukarar skal tape kravet mot ein finansinstitusjon dersom dei sjølve ikkje har oppdaga at dei har vorte svindla eller mista midlar på grunn av andre feil hos finansinstitusjonen.

Vidare trekkjer vi fram at det som regel er finansinstitusjonen som først merkar svindel eller feil, og at det kan vere lite klokt om ein institusjon får incentiv til ikkje å varsle forbrukaren på høveleg vis.

Kravet om at det skal vere ein absolutt frist på 13 månader for enkeltpersonar for å melde inn krav dersom dei mistenkjer svindel eller andre feil, verkar dårleg grunngeve. Senterpartiet meiner det er viktig at ein forbrukar ikkje taper retten til eit krav mot ein finansinstitusjon på grunn av ein absolutt frist. Vi meiner derfor at § 3-19 tredje ledd ikkje bør bli vedteken.

For Senterpartiet er det viktig å sikre at forbrukaren ikkje kjem dårlegare ut etter lovforslaga i §§ 3-20 og 3-21 enn dei gjer i gjeldande rett. Senterpartiet støttar derfor endringsforslaga til desse paragrafane saman med Arbeidarpartiet og SV.

Statsråd Monica Mæland [10:17:14]: Det er en viktig forbrukerlov Stortinget har til behandling i dag. Den nye finansavtaleloven vil regulere tjenester som vi alle benytter oss av og er avhengige av – både låneavtaler, avtaler om betalingstjenester og kontoavtaler.

Den nåværende finansavtaleloven er fra 1999. Mye har skjedd på dette området siden den gjeldende finansavtaleloven ble vedtatt. Tilbudet om finansielle tjenester har økt, og det har skjedd store forandringer når det gjelder betalingsløsninger, måter avtaler inngås på, og måter vi ellers forholder oss til banken på.

Finansmarkedet er krevende å forholde seg til for forbrukerne. Produktene kan være vanskelige å forstå, og finansmarkedet er preget av informasjonsasymmetri mellom kunden og tjenesteyteren. Noen avtale typer inngår vi svært sjelden, og avtalene kan ha stor betydning for privatøkonomien. Den nye loven vil innebære et styrket forbrukervern. Det er lagt stor vekt på å tyde-

liggjøre tjenesteytneres plikter og forbrukernes rettigheter.

Jeg vil også trekke fram at den nye loven inneholder viktige tiltak for å forebygge gjeldsproblemer. Ved inngåelse av kredittavtaler med forbrukere vil tjenesteyteren få en forklaringsplikt, en kredittvurderingsplikt og ikke minst en plikt til å avslå lånesøknaden hvis det må antas at kunden ikke vil kunne oppfylle sine forpliktelser etter avtalen. De nye reglene vil forhåpentligvis føre til at kredittyttere blir mer ansvarlige.

Misbruk av elektronisk signatur har vært et tema som har fått stor oppmerksomhet i lovarbeidet. Jeg er glad for at komiteen vektlegger behovet for å gi ofrene en bedre beskyttelse. Vi forbrukere er i praksis avhengige av å benytte digitale løsninger for å få tilgang til finansielle tjenester, og de digitale løsningene innebærer betydelige besparelser for næringen. Samtidig har tjenestetilbyderne helt andre muligheter til å iverksette tiltak for å forhindre misbruk enn det kunden har. Det er derfor et klart behov for nye regler som gir bankene et større ansvar for den risikoen for misbruk som digitaliseringen innebærer. Det kan ikke være slik at det først og fremst er kundene som skal bære dette ansvaret med den personlige og økonomiske belastningen det medfører for den som rammes.

Den nye finansavtaleloven er omfattende, og den inneholder en rekke viktige bestemmelser av stor praktisk og økonomisk betydning for bransjen og for oss forbrukere. Jeg er veldig glad for at en samlet komité er enig i det aller meste av lovforslagets bestemmelser, og at komiteen støtter opp om lovforslagets formål, nemlig et styrket forbrukervern, en bedre balanse i forholdet mellom tjenesteytere og kunder, og at vi får en lov som er bedre tilpasset dagens finansmarked. Dette har vært et krevende lovarbeid med klare interessemotsetninger. Jeg mener komiteen har gjort gode avveininger, og at vi nå får en moderne finansavtale med gode løsninger på kompliserte problemstillinger.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Maria Aasen-Svensrud (A) [10:20:36]: Hvis noen skylder deg eller meg penger, er vi nødt til å forsøke få den personen til å betale oss tilbake. Vi har selv tatt risikoen med å låne ut penger, og da må vi skyldes på oss selv hvis det var en dårlig beslutning. I ytterste konsekvens kan vi søke hjelp fra et inkassoselskap eller en advokat, derimot kan vi ikke gå til aggressive pengeinnkrevere med uvisst rykte. Hvorfor mener regjeringen det er riktig at finansselskaper skal få slippe å gjøre den samme risikovurderingen som vanlige folk må? Sagt med andre ord: Hvorfor skal slike selskaper kunne selge sine krav til aggressive innkrevere i stedet for å måtte forholde seg til inkassoselskaper og advokater, slik som

vanlige folk må? Er det forskjell på Jørgen Hattemaker og Kong Salomo, eller burde vi lage et forbud også for rike finansselskaper mot å selge forfalte og misligholdte krav?

Statsråd Monica Mæland [10:21:29]: Dette er jo en verdikjede, og jeg oppfatter at de institusjoner det her refereres til, er profesjonelle institusjoner som ikke selger til aggressive torpedoer, som var representantens innledende bemerkning, men som selger det til underliggende selskaper der det å drive inn fordringer er en del av en forretningsmodell. Dette er altså det som gjør at finansmarkedet rett og slett går rundt, det at man kan overføre fordringer, og at de drives inn. Men de drives inn etter de lover, regler og vurderinger som loven krever. Og de mener vi er gode nok, vi har ikke sett behov for å gjøre ytterligere endringer her.

Maria Aasen-Svensrud (A) [10:22:14]: Da er nok Arbeiderpartiet og regjeringen litt uenig der. Men over til et annet tema: Regjeringen har ved flere anledninger gitt uttrykk for at de er urolige for at nordmenns gjeld nå er på et historisk høyt nivå, og at de er bekymret for at mislighold av forbrukslån øker. Hvorfor ønsker ikke da regjeringen og regjeringspartiene å dempe forbrukslånspresset ved å begrense muligheten til å reklamere for slik gjeld på sosiale medier, hvor vi i grunnen alle sammen er, men spesielt unge mennesker?

Statsråd Monica Mæland [10:22:45]: Det er ikke slik at vi ikke ønsker det, det er slik at i dag reguleres dette i de markedsføringsregler vi har. Så er spørsmålet: Skal vi ytterligere regulere dette? Det skal nå utarbeides forskrifter til dette, og dette kan være en av de tingene vi vurderer, men helt enkelt er det jo ikke. Begrepet «sosiale medier» har ikke et entydig innhold, og vi bør ha et lovspråk som er både forutsigbart og forståelig for alle, både for forbrukere og for bransjen. Så helt enkelt er det ikke, men vi er urolige over utviklingen, og vi må se på hvordan vi kan begrense muligheten for å spre budskapet om billige lån til en veldig dyr penge.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Kjell-Børge Freiberg (FrP) [10:23:46]: Finansavtaleloven handler om forbrukernes rettigheter og plikter. Det er definitivt en viktig lov der man nettopp tydeliggjør plikter og rettigheter. For oss handler det om å finne balansen mellom det private ansvaret og næringenes måte å drive sin butikk på, og det vi har prøvd på gjennom våre forslag. Jeg viser til disse forslagene og tar opp forslag nr. 7.

Presidenten: Representanten Kjell-Børge Freiberg har tatt opp det forslaget han refererte til.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Maria Aasen-Svensrud (A) [10:24:41]: Jeg skal ikke hale ut denne debatten, men jeg ønsker å gå litt nærmere inn i et par av forslagene.

Arbeiderpartiet mener at § 3-19 bør fjernes i sin helhet fra lovteksten, fordi den setter opp en slags objektiv foreldelsesfrist på 13 måneder etter at signeringen er gjennomført. Kunden taper i så fall alle sine muligheter til å rette krav mot finansinstitusjonen etter denne fristens utløp. Dette virker helt urimelig og er videre merkelig konstruert, da kunden ikke har et krav til banken. Det er derimot banken som må kreve at kunden står for tapet. Så ser det ikke ut til at Arbeiderpartiet vil få flertall i denne salen for vårt forslag, og vi vil da stemme subsidiært for regjeringspartienes forslag til endringer i den samme paragraf.

Som jeg redegjorde for i mitt hovedinnlegg, mener Arbeiderpartiets medlemmer at det er viktig å sikre at forbrukerne ikke stilles dårligere etter dagens rettstilstand og rettsanvendelse, og samtidig forstår vi at det ikke har vært meningen å gjøre forbrukerens ansvar strengere. All den tid vi heller ikke ser ut til å få flertall for dette forslaget, vil vi også stemme subsidiært for regjeringspartienes forslag i denne saken.

Endringene til § 3-21: Arbeiderpartiet mener at hele tredje ledd bør fjernes fra lovteksten. Dette begrunner disse medlemmene med at lovteksten slik den står, vil kunne representere en strengere erstatningsregel enn vi har på de fleste andre områder. Det er ikke angitt noen gode begrunnelser for at en forbruker skal ha dårligere beskyttelse etter det nye lovforslaget enn man har i dag etter de generelle erstatningsrettslige reglene. Så ser det dessverre ut til at Arbeiderpartiet heller ikke får flertall for dette, og vi vil derfor stemme subsidiært for regjeringspartienes forslag.

Som presidenten er klar over, er ikke nødvendigvis komiteens flertall, og med det innstillingen, det samme flertallet som er her i salen. For ordens skyld understreker jeg at Arbeiderpartiet vil stemme subsidiært for punktene nr. 3, 4, 5 og 6.

Solveig Schytz (V) [10:27:04]: Jeg fikk ikke takket komiteen ordentlig i mitt forrige innlegg. Derfor tar jeg ordet igjen for å gjøre det, fordi jeg vil understreke at det har vært et veldig bredt samarbeid i komiteen og et veldig omfattende arbeid. Veldig mange har bidratt til at vi nå har en samlet komité bak vedtak av en viktig lov, og ikke minst: Vi har brede flertall for viktige presiseringer i loven. Så tusen takk for det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 4 og 5.

Sakene nr. 6 og 7 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 6 [10:27:36]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Vindkraft på land (Innst. 101 S (2020–2021), jf. Meld. St. 28 (2019–2020) og Dokument 8:140 S (2019–2020))

Sak nr. 7 [10:27:56]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Gisle Meininger Saudland, Sylvi Listhaug, Jon Georg Dale og Terje Halleland om å stanse utbygging av vindkraft etter gammelt konsesjonssystem, inntil rettssystemet har endelig avgjort klager som er brakt inn for domstolene (Innst. 103 S (2020–2021), jf. Dokument 8:114 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Ruth Grung (A) [10:28:44] (ordfører for sak nr. 6): Stortinget behandler i dag rammevilkår for framtidige vindkraftanlegg på land. Vindkraft engasjerer, og det er derfor bra at komiteen har klart å komme fram til enighet på vesentlige områder der regjeringen ikke har sett hva som rørte seg, spesielt ute i de kommunene som har erfart vindkraftanlegg. Det har vært et mål om bredest mulig forankring for å gi den forutsigbarhet som er nødvendig i slike saker.

Jeg må også takke komiteen for godt samarbeid. Jeg må bare si at koronarestriksjoner gjør det mer krevende å få til de gode politiske prosessene, men vi har klart det.

Vindkraft har utviklet seg til å bli en betydelig energikilde i norsk kraftsektor, men det skaper også økte utfordringer når ulike hensyn skal ivaretas. Komiteen mener det er behov for gode, kunnskapsbaserte og åpne prosesser der bruk av areal, klimautfordringer, tap av natur, forsyningsikkerhet, tilgang på fornybar energi og behov for nye arbeidsplasser skal veies opp mot hverandre. Komiteen er enig om at plan- og bygningsloven skal legges til grunn for arealavklaring, at kommunene skal få et vederlag, og at det maks skal ta fem år fra konsesjon til anleggene er i drift.

Arbeiderpartiet hadde forventet å få flertall for behovet for en helhetlig plan der man ser energi, klima, energieffektivisering og næring i en sammenheng, både

på nasjonalt og regionalt nivå. 50 pst. av energibruken er fortsatt fossil, og skal vi lykkes med å skape flere arbeidsplasser med lavere klimaavtrykk og møte krav til lavutslipp og klima, trenger vi mer fornybar energi og å bygge ned silotenkningen for å få fart på omstillingen. Men regjeringen velger å se det atskilt, med en klimamelding nå før jul og en energi- og næringsmelding til våren.

Arbeiderpartiet savner også støtte til mer forskning på konsekvenser av vindkraft på natur, miljø, dyreliv og ikke minst helse. Vi trenger også mer kunnskap om vindeffekter i ulike høyder. Arbeiderpartiet hadde også forventet støtte til hvordan vindmølleinstallasjoner i størst mulig grad kan inngå i sirkulær økonomi. Avfall fra eldre vindmøller er et økende problem som våre naboland, Nordiskråd og EU jobber med å få inn i sirkulær økonomi. Det er ingen grunn til at Norge bør ligge bakpå på dette området.

Arbeiderpartiet mener det ville være klokt å gi fylkeskommunene med ansvar for nærings- og samfunnsutvikling, klima, natur og friluftsliv en mer aktiv rolle i den regionale vurderingen av behovet for vindkraft og eventuell lokalisering. Vi trenger det folkevalgte engasjementet for å utarbeide planer for mest mulig kortreist fornybar energi, som tar hensyn til regional utvikling og med vekt på nettopp næring, friluftsliv, natur og periferi-sentrale strøk.

Med dette fremmer jeg de forslag som Arbeiderpartiet står bak.

Presidenten: Da har representanten Ruth Grung tatt opp de forslagene hun refererte til.

Une Bastholm (MDG) [10:32:05] (ordfører for sak nr. 7): Siden 19. juni, da vi debatterte vindkraft i denne salen forrige gang, har flertallet i befolkningen gått fra å være positiv til vindkraftutbygging på land til å være negativ. Det skjønner jeg, for med et konstitusjons-system som ikke vektlegger lokal forankring, urfolksrettigheter og klimahensyn eller naturhensyn, så måtte det nesten gå sånn.

Konsekvensen er prosjekter som Davvi vindkraftverk, som skal bygges i Norges nest største inngrepsfrie område, der utbyggingen dessuten vil ha alvorlige konsekvenser for reindriftsnæringen, og vindparken på Haramsøya, der man har gitt blaffen i det faktum at utbyggingen kan ødelegge leveområder for fugl og skyve rødlistede arter mot utryddelse.

Regjeringens vindkraftpolitikk har hittil vært mislykket, og vi kan si at Norges vindkraftpolitikk har vært det. Den er basert på at store industrianlegg skal bygges ut på fjelltoppene og viddene hvor det er mest vind, men hvor vi samtidig vet at naturinngrepene er uunngåelige.

Men tiden for sånne store vindkraftutbygginger på land bør være forbi. Å ødelegge mer natur nå vil bare forsterke klimakrisen og utrydde enda flere arter i økosystemer som vi mennesker er helt avhengige av. Det sier Miljøpartiet De Grønne nei til. Derfor foreslår vi i dag, sammen med SV, å be regjeringen sikre at utbygging av vindkraft på land ikke skal føre til nedbygging av natur eller svekkelse av urfolks rettigheter.

Likevel er Miljøpartiet De Grønne selvfølgelig for vindkraft på land. De Grønne foreslår i dag å be regjeringen utarbeide en plan for småskala vindkraftproduksjon i havner, industriområder og andre steder der vindkraft kan bygges ut uten at det kommer i konflikt med naturhensyn og urfolks rettigheter. Sånn kan vi skaffe mye mer klimavennlig energi uten å ødelegge naturen.

Vindkraftmeldingen legger opp til å vektlegge naturhensyn og urfolks rettigheter tyngre, men er vag på hvordan det skal skje i praksis. Å innlemme planlegging og bygging av vindkraftanlegg i plan- og bygningsloven er bra, men også kommuner kan ønske å bygge ned natur som har nasjonal verneverdi. Derfor sikrer denne innstillingen på ingen måte at naturen er vernet mot vindkraftutbygging, sånn som den bør.

Når det gjelder forslagene fra Rødt, stemmer vi for de fleste, men vi stemmer selvfølgelig mot å stoppe all vindkraft på land og forslaget om å begrense krafteksport, som verken hjelper naturen eller klimaet. Ellers stemmer vi for forslagene nr. 1, 2 og 6, i tillegg til forslagene vi er en del av i innstillingen. Med det tar jeg opp forslagene jeg refererer til, også vårt løse forslag om å slutte å tillate – iallfall vurdere det – disse støvavtalene.

Presidenten: Da har representanten Une Bastholm tatt opp de forslagene hun refererte til.

Liv Kari Eskeland (H) [10:35:06]: Me er veldig glade for at me endeleg har landa ei melding som no skal vera med på å ta ned konfliktnivået kva gjeld etablering av vindkraft på land.

Etter at me la ut forslag om nasjonale rammer for vindkraft på høyring, noko som skjedde parallelt med igangsetjing av fleire vindkraftanlegg, har konfliktnivået berre eskalert. Eg er difor veldig glad for at regjeringa tok initiativ til å leggja fram ei melding, som vil bidra til å få tilbake legitimiteten i prosessane.

Gjennom stortingsbehandlinga har ei god melding vorte ytterlegare stramma inn gjennom fleire vedtaks-punkt, som Stortinget vert invitert til å stemma over. Det eine er ei ytterlegare skjerping av lokal råderett i den forstand at me ønskjer at kommunane no må gjera positive planavklaringar gjennom plan- og bygningslova. Det er ikkje lenger godt nok å gjera dispensasjonsvedtak. Vedtaket er formulert slik at me ber regjeringa koma attende til Stortinget med saka. Dette er fordi me også ser

utfordringar med å gjera det på denne måten, ettersom ein nabokommune framleis berre har uttalerett i slike saker, medan ein nabokommune kan få sin del av ulempe, men ikkje inntektene.

Det andre me har teke tak i, er departementets openberre invitt til å be regjeringa sjå på korleis ein lokalt kan kompensera for etablering av vindkraft. For dei kommunane som vel å stilla sine areal til rådighet for energiproduksjon, er det naturleg at me får på plass eit skatteregime som gjer at det òg vert liggjande att verdiar lokal. Dette vil innebera at det vert føreseieleg for dei som vurderer å etablere vindkraftanlegg, og for kommunane.

Eit anna viktig moment, som me vurderer at er ein stor del av bakteppet for den motstanden me opplever mot vindkraft, er den tida det fram til no har vore mogleg å bruka frå konsesjon har vore gjeven til oppstart eller til ein set anlegget i drift. Dette inkluderer òg endringar det har vore moglege å gjera, både når det gjeld talet på møller, størrelse og omfang. Det er stor forståing for at slike forhold er grobotn for frustrasjon og mangel på kontroll. Dette er også mykje av årsaka til at kommunestyre som i utgangspunktet har vore for, no har snudd til å vera imot.

Me strammar difor inn både korleis utforminga på møllene skal vera, der konsesjonen må innehalda avgrensing av høgde, avstand til bustadar etc. Og sist, men ikkje minst er me mykje tydelegare på korleis anlegget skal ryddast, og at garantiar må på plass.

Eg er glad for at dette arbeidet no er sett i gang og avslutta på vår vakt. Det er brei einigheit om at konsesjonsregelverket som me har, ikkje har vore godt nok.

Eg er òg glad for at det er landa ei såpass brei politisk einigheit om dei tiltaka som no må på plass. Eg føler meg trygg på at me i framhaldet vil få betre og meir forankra prosessar i vindkraftsakene.

Slik eg opplever mottak av denne einigheita ute hjå kommunar, organisasjonar og næringsliv, ser også dei at desse grepa me har fått på plass, vil få debatten inn på eit betre spor. Dette er heilt nødvendig for å få på plass legitimiteten.

Terje Halleland (FrP) [10:38:25]: La meg også begynne med å takke komiteen for et godt samarbeid i denne saken, og takke alle som har sluttet seg til gode forslag.

Om vi er uenig i deler av forslagene som ligger til behandling, er vi alle enige om behovet for å endre dagens regime. Det har vært mye bråk og fortvilelse der ute, og det har vært førende for Fremskrittspartiet i vårt ønske om et nytt regelverk. Derfor var det avgjørende viktig at vi fikk gjennomslag for å flytte behandlingen fra energiloven til plan- og bygningssloven.

Den gangen den ble flyttet motsatt vei og Senterpartiet fratok lokale myndigheter muligheten til å styre prosessene, som var intensjonen bak – begrunnet med raskere behandling av disse sakene – kunne det altså ikke gå fort nok. Men så var noen partiers holdning til vindturbiner den gangen helt annerledes enn den er i dag. Vi hadde et Senterparti som hadde en målsetting om 1 000 vindmøller. Det har vi i Norge i dag. Målsettingen til Senterpartiet var 1 000 vindmøller bare i Rogaland.

I dag er vi alle enige om at det er ikke hastigheten i forvaltningen som er problemet. Jeg er derfor svært glad for at Senterpartiet nå slutter seg til denne endringen. Det vil skape god og klar rollefordeling mellom energi-myndigheter og planmyndigheter. Vi legger fram et godt forslag som ivaretar mange av manglene som dagens lovverk har, og som bør legge til rette for gode prosesser framover i regi av kommunene.

Det er mange forskjellige forslag til behandling, og jeg har fått mange henvendelser om å støtte flere av disse. Det kommer ikke Fremskrittspartiet til å gjøre, av forskjellige grunner. Men den viktigste årsaken er at vi nå ønsker å gi mer makt til kommunene. De skal få mer reell makt, og vi skal være de som skal høre på kommunene. Jeg tror ikke det blir bedre forvaltning om det skal sitte noen byråkrater og definere hva som er villmarkspregede områder, og hva som ikke er det. Som sagt vil vi gi mer makt til kommunene, uten at disse i neste omgang skal bli overstyrt av regionale myndigheter.

Vi har ryddet kraftig i regelverket. Framtidige konsesjoner får en frist på fem år til anlegg må være i drift. Avstand til bebyggelse, antall og høyde på turbiner skal avklares i konsesjon. Subsidier skal fjernes, og skattebyrden på vindkraft skal økes og i større grad tilfalle lokale myndigheter.

Dette er ikke en sak som berører tidligere gitte konsesjoner, men en sak som skal rydde i framtidige vindkraftkonsesjoner i Norge. Jeg mener vi gjør vedtak i dag som sikrer gode prosesser framover, og som gir klare føringer for utbygger, grunneier og kommune.

Sandra Borch (Sp) [10:41:44]: De siste årene har det med rette vært et økende engasjement mot utbygging av vindkraft på land. Mange steder i landet pekes det på at forutsetningene endres fra konsesjon er blitt gitt, til byggingen skjer. Jeg har stor forståelse for at det blir reaksjoner på det.

Senterpartiet ønsker lokalt forankret utbygging som ivaretar landskap og naturkvaliteter, tar hensyn til eksisterende næringer og bidrar med inntekter til berørte lokalsamfunn. Det viser seg i praksis nå at utbygging av vindkraft på land ikke er tilstrekkelig regulert gjennom norsk lovverk. Senterpartiet har flere ganger de sis-

te årene foreslått at vedtak om utbygging av vindkraft må være i tråd med lokale ønsker og kommunestyrevedtak, og at konsesjon ikke skal kunne gis i strid med kommunestyrevedtak. Det har dessverre både Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet gang på gang stemt ned i Stortinget, og det ser det dessverre ut som om de også gjør i dag.

Det overrasker meg at Fremskrittspartiet i dag stemmer ned forslag vi har fremmet for lokalt veto. For bare noen uker siden kunne vi lese i media at Fremskrittspartiet hadde sikret lokalt veto til kommunene i forhandlingene med regjeringen. Men i dag er det altså ingen forslag fra regjeringspartiene eller fra Fremskrittspartiet som sikrer kommunene vetorett i vindkraftspørsmål.

Senterpartiet mener at kommunene trenger sterkere og mer forutsigbare virkemidler, særlig når det gjelder å bremse arealbruken i områder som har åpenbare naturverdier. Senterpartiet mener derfor det er gode grunner til å hjemle arealbruken i plan- og bygningsloven med kommunestyret som reguleringsmyndighet, til forskjell fra i dag, hvor dette er regulert i energiloven. Det ser det ut til at det blir flertall for i dag. Men her igjen skulle Senterpartiet ønsket seg et tydeligere vedtak.

Teknologiutviklingen har vært betydelig på vindkraft de siste årene, og Senterpartiet er prinsipielt enig i at nyeste teknologi skal legges til grunn ved utbygging av vindkraft. Men dette innebærer samtidig at inngrepet i natur og installasjon i seg selv blir av en helt annen karakter enn det som var forutsatt ved behandling av konsesjonssøknaden. Senterpartiet tar derfor til orde for at det må følge at kommunene også her skal få en mulighet til å behandle saken på nytt og ta stilling til endrede forutsetninger før utbyggingen begynner.

Vi mener at en helhetlig gjennomgang av konsesjonssystemet for vindkraft på land burde tatt stilling til og presentert enda tydeligere løsninger på disse spørsmålene. Saken reiser viktige spørsmål knyttet til lokaldemokrati og natur- og miljøverdier, men også eierskap til norsk kraft.

Med dette tar jeg opp forslagene fra Senterpartiet og SV.

Presidenten: Representanten Sandra Borch har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Lars Haltbrekken (SV) [10:45:08]: Verden står foran to svært alvorlige miljøutfordringer. Det er klimakrisen, og det er tapet av natur. Begge vil påvirke livet vårt helt fundamentalt om vi ikke møter dem med styrke og kraft som gjør at vi slår dem tilbake.

Halvparten av vårt energiforbruk er fossilt. Det må reduseres, og det må erstattes av fornybar energi. Samtidig må vi sørge for en utbygging av fornybar energi som ikke ødelegger vårt felles livsgrunnlag: naturen. Det er

ikke lett, men det må være mulig. Vi må løse de to miljøkrisene på måter som gjør at vi ikke forsterker den ene gjennom løsningene vi har på den andre.

Det siste halvannet året har vi sett et enormt engasjement fra mange nordmenn for å ta vare på vår fantastiske natur. For en som har vært aktiv i miljøkampen i over 30 år, er det gledelig å se et så stort engasjement for vår natur. Motstanden som har vokst fram mot flere vindkraftanlegg, og som viser vår kjærlighet til naturen, er forståelig og må tas på alvor. Selv om det tas noen skritt i riktig retning i dag, er det fortsatt en del som gjenstår.

SV hadde håpet at Stortinget i dag kunne ha brukt anledningen til å slå en sterkere ring rundt vår truede natur og interessene til vårt urfolk, samene. Rett nok foreslås det innstramminger i regelverket fra regjeringen, og det kommer noen ytterligere skjerpelser i behandlingen i Stortinget. Blant annet er det enighet om at kommunene skal få større innflytelse gjennom at vindkraftsaken igjen skal behandles også i plan- og bygningsloven. Men plan- og bygningsloven gir ikke naturen et sterkt nok vern og en sterk nok beskyttelse.

Derfor var det SVs håp at regjeringspartiene ville ha søkt et bredt forlik i Stortinget i dag, et bredt forlik som sikret naturen, og som sikret vårt urfolk. Dessverre valgte regjeringspartiene i stedet å samarbeide med det partiet som ønsker størst og mest nedbygging av norsk natur, Fremskrittspartiet.

SV fikk med seg både Arbeiderpartiet, Senterpartiet og MDG på forslag her i dag som ville ha gitt naturen langt sterkere vern, og er forundret over at såkalte miljøpartier på Stortinget kan komme til å stemme ned disse forslagene i dag. I innstillingen i dag er det helt tydelig at viljen til å ta vare på naturen for våre etterkommere er mye større på rød-grønn side enn på den grå-svarte siden, og jeg tar med det opp SVs forslag.

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken tatt opp det forslaget han refererte til.

Ketil Kjenseth (V) [10:48:34] (komiteens leder): Først av alt vil jeg som komiteleder takke hele komiteen for innsatsen med denne meldinga, særlig i den situasjonen vi står i. Jeg er også veldig glad for at det er et så bredt flertall for meldinga. Som flere har vært inne på, har det vært stor debatt knyttet til en del vindkraftsaker og et stort engasjement. Og det er bra at folk er engasjert i utbygginger og tap av natur. Flere har vært inne på at vi står i en klimakrise, men vi står også overfor et stort tap av natur, og vi er nødt til å løse begge utfordringer framover.

Så er det også snakk om lokaldemokratiet, som vi i større grad er nødt til å ta hensyn til. Jeg er veldig glad for den innsatsen Liv Kari Eskeland fra Høyre har gjort her,

og også Terje Halleland fra Fremskrittspartiet. For Venstre har det vært viktig å involvere lokaldemokratiet i større grad, å ta tilbake noe av makta. Det har jo vært sånn at det er blitt inngått en avtale med utbyggere, og så har en hoppet litt over det lokaldemokratiet som har kommet til slutt i prosessen. Det vender vi om på nå.

Det er også et faktum at det var den rød-grønne regjeringa som i 2009 innførte det konsesjonsregelverket som har skapt stor stridighet. Det ble satt en tempoplan for en storstilt utbygging, og det ble gitt 50 konsesjoner under den rød-grønne regjeringa. Under Høyre og Fremskrittspartiet ble det gitt 40, og etter at Venstre kom i regjering, er det gitt 3. Det er ikke nødvendigvis sånn at det er en konsekvens av Venstre i regjering, for det har vært gitt insentiver til utbygging, men det viser at det er en horisont her på 10–15 år som er viktig å hensynta. Derfor er det ikke gitt at folk skulle forstå hva som skjedde før en ser at vindmøllene kommer opp, og de har jo også blitt både flere og høyere underveis i prosessen.

I 2009 var det Fremskrittspartiet som var mest imot å gi mandatet til energiloven og NVE alene for å gi konsesjon, så det er ikke noe rart at Venstre går i kompaniskap med Fremskrittspartiet for å reversere nettopp den rød-grønne lovgivningen. Det er nå vi tar tilbake noe av den lokale makta. Det er litt forstemmende å høre på Senterpartiet. Geir Pollestad er ikke i salen i dag, men på Jæren er det bygd mye, og det har jo med Senterpartiordførere en masse blitt en storstilt utbygging i mange kommuner. Senterpartiet er veldig opptatt av hvordan en skal fordele inntektene, så det er ikke sånn at de er imot noe som helst, det er bare at det skal bli mer igjen til kommunene.

For Venstres del har vi gjort så mye på naturens vegne gjennom de snart åtte årene med samarbeid med Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, og dette er en naturlig konsekvens av det samarbeidet. Vi strammer inn der en skal gjøre det, vi putter på for å få ned klimautslippene, som nå har gått ned over fire år, så dette er en utvikling i takt med tida.

Tore Storehaug (KrF) [10:52:04]: Eg vil òg begynne der mange andre har begynt, med å takke for samarbeidet og takke for at det er ein stor grad av semje i dei sakene vi no behandlar. Mykje av det botnar i ei felles erkjenning av at vi treng eit regelverk som er oppdatert til den utviklinga som faktisk har skjedd på vindkraftfronten.

Regelverket vårt må vere tilstrekkeleg for å ta høgde for at vindkraft har gått frå å vere i ein utviklingsfase til å bli ein lønsam industri, og det er ei av årsakene til at konfliktnivået rundt utbygging av vindkraft dei seinare åra har blitt større. Det botnar òg i at vi har hatt eit regelverk og ei teknologiutvikling der prosjekta har endra seg, og der tidspunktet frå ein konsesjon er blitt gjeven, til

utbygginga har starta, har blitt for langt, og at turbinane har blitt større. Det har betydd større endringar i prosjekt, noko stortingsmeldinga som no blir lagd fram, har teke på alvor.

Dette er utgangspunktet for den vindkraftmeldinga regjeringa har lagt fram. Ho inneheld mange gode innstrammingar og klargjeringar av regelverket. Denne meldinga har vore eit godt grunnlag for eit regelverk som i større grad adresserer dei utfordringane som følger av store vindkraftutbyggingar, og har òg vore eit godt utgangspunkt for forhandlingane som har vore her på Stortinget.

Når vi i Stortinget har forhandla om denne saka, har vi landa på at ein skal kome med ytterlegare innstrammingar i regelverket. Samla sett får vi no eit regelverk der planlegging og bygging av vindkraftanlegg skal innlemast under plan- og bygningslova, der det blir lagt til rette for endringar i konsesjonsbehandlinga for å sikre den lokale og den regionale forvaltninga, skjerpa tidsløp, færre endringar i prosjekt og strengare krav til utbyggjarar.

I framtida skal det vere sånn at i konsesjonane skal det kome fram talet på turbinar som er planlagde, og kor høge dei skal vere, og det skal etablerast ei buffersone til busetnad eller annan aktivitet rundt. Samla sett er dette endringar som gjev større lokalpolitisk medverknad, og som gjev tydelegare reglar – at ein får eit regelverk som er strengare og tek inn over seg mange av dei innspela som er komne i prosessen med denne stortingsmeldinga.

Eit anna tema som òg blir adressert, er at ein no gjer eit oppmodingsvedtak, der regjeringa skal kome tilbake med både lokal kompensasjon for utbygging av vindkraftverk og ha ein gjennomgang av skattereglane for vindkraftverk. Det er ikkje tvil om at det er viktig å få på plass eit skatteregime som er føreseieleg, og der ein i større grad kan kompensere dei som blir råka av vindkraftutbygginga.

I Stortinget har det vore semje om at ein treng å stille strengare krav til eigarar av vindkraftverk når det gjeld opprydding og størst mogleg grad av tilbakeføring av natur etter at utbygginga er gjord. Det kjem utbyggjarar til å måtte garantere for før dei begynner å bygge ut.

Samla sett har Stortinget fatta viktige innstrammingar som botnar i ei felles erkjenning av at vi må ha eit regelverk som er oppdatert til den situasjonen vi står i i dag. Der har regjeringa levert ei god melding, og samarbeidet i Stortinget har forsterka ho på ein god måte.

Bjørnar Moxnes (R) [10:55:24]: Altfor lenge har vindkraftkapitalen fått rasert norsk natur og sendt profitten ut av landet. Folk har landet rundt protestert mot svære naturinngrep i nærområdene sine til ingen nytte. Mange må nå leve med konstant støy fra vindturbiner

rett ved hus eller hytte. I dag står Stortinget samlet bak en rekke innstramminger for framtidige prosjekter, men det er stadig for lite for sent.

Rødt mener at vi trenger en full stopp for nye vindkraftanlegg på land, sånn at dyrebar natur og lokalsamfunnene landet rundt får puste igjen. Vi kommer med en rekke forslag til vindkraftmeldingen. Vi vil at Stortinget gir en tydelig beskjed om at naturen får forrang foran vindkraftverk, og vi vil at folk gjennom folkeavstemninger skal kunne si tydelig nei uten at staten kan overkjøre det. Vi vil sikre at naturkartleggingene som gjøres, er gode nok, og at Miljødirektoratet skal inn i vurderingen av konsekvensutredningene sammen med NVE. Og så fremmer vi forslag om en uavhengig gransking. Det gjør vi bl.a. fordi Rogaland fylkeskommune har gjennomgått vindkraftprosjektene i fylket sitt, og de fant at turbiner har økt i høyde fra 120 meter til 200 meter uten noen ny konsekvensutredning, at utbyggere får godkjent store endringer som å øke effekten på kraftverket med hele 50 pst. på noen få dager, også uten konsekvensutredning, og at veier i og utenfor anleggsområdet ikke underlegges noen reell konsekvensutredning, som altså er brudd på konsekvensutredningsforskriftene. Så har departementet gjennomgått enkelte prosjekter etter at Stortinget vedtok at departementet måtte gjøre det.

For det første har Tina Bru bestemt at de fleste av sakene ikke skulle granskes fordi de var ferdig vedtatt. Og for det andre var det Olje- og energidepartementet som selv gjennomgikk prosessene der de selv og deres eget direktorat, NVE, har gjennomført dem. Det er kanskje ikke så rart at man ikke finner noen feil når bukken gransker sin egen omgang med havresekken. Derfor trengs det en uavhengig gransking av de omstridte prosjektene og praksisen i den typen saker over tid. Ellers risikerer vi at heller ikke innstramminger i nytt konsesjonssystem blir reelle.

Hvis Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet vil stå på befolkningens side, naturens side og ikke med vindkraftbaronene, må de stemme for Rødts forslag om en uavhengig gransking i salen her i dag – ikke vik unna, vis at dere har litt ryggrad.

Jeg tar opp Rødts forslag i saken.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har tatt opp de forslagene han viste til.

Statsråd Tina Bru [10:58:50]: Stortinget vil i dag gjøre viktige tiltak som setter en ny retning for utviklingen av vindkraft på land i Norge. Fremover vil det bli bygget langt mindre vindkraft på land og kun der det klart og tydelig er ønsket av kommunene, grunneiere og folk. Det synes jeg er bra. Men vindkraft utgjør snart om lag 10 pst. av Norges kraftforsyning i normalår, og

det er et resultat av en villet politikk som et samlet storting har stått bak.

Som ansvarlig statsråd har jeg et behov for å understreke nettopp dette. Når konfliktnivået er høyt, frontene steile og ordene harde, er det viktig å huske ansvaret som ligger på oss politikere til å stå ved beslutninger og stå opp for politikken. I den tidvis harde debatten om vindkraft på land er det mange som har fått oppleve hvilke følelser som settes i sving: anleggsarbeidere, ansatte i kraftselskapene, embetsmenn og -kvinner – vanlige folk som gjør en jobb som er en direkte oppfølging av politiske beslutninger.

På samme måte vil jeg understreke at regjeringen tar på alvor det engasjementet som har blitt synliggjort gjennom folkelig motstand mot vindkraft mange steder i landet. I løpet av den relativt korte tiden jeg har vært olje- og energiminister, har jeg møtt flere av disse menneskene, og det gjør sterkt inntrykk på meg når folk gråter over å ha mistet sin nærnatur slik de kjenner den. Jeg forstår at mange er sterkt uenig i de beslutningene som ble gjort, og at de så gjerne skulle sett dem omgjort.

Da vi la frem Meld. St. 28 for 2019–2020 tidligere i år, var det en nødvendig justering av kursen. Det var helt åpenbart at vi trengte å ta en fot i bakken og en grundig politisk prosess om veien videre. I meldingen foreslo regjeringen betydelige endringer og innskjerpinger i konsesjonsbehandlingen av vindkraft. Det er ingen overdrivelse å kalle det for historiske innstramminger. De viktigste tiltakene i meldingen er rettet mot å styrke lokal og regional forankring, skjerpning av tidsløpet og langt færre endringer underveis i prosjektene.

Dette er viktig, for i mange av konfliktene vi ser rundt omkring i landet, er det stor frustrasjon knyttet til at prosjektene har forandret seg mye siden de fikk opprinnelig konsesjon. Regjeringens forslag om å fastsette maksimal turbinhøyde, krav til avstand til bebyggelse og skjerpning av tidsfrister er etter mitt syn viktige grep.

Vi ser også at mye konflikt er knyttet til påvirkning på natur, miljø og landskap. Regjeringen vil derfor at natur, miljø og naboer tas mer hensyn til. Vi vet også hvor viktig friluftsliv er for det norske folk. Vi vil kreve bedre konsekvensutredninger og videreutvikling av kunnskapsgrunnlaget. Vi ønsker også en bedre involvering av reindriften.

Jeg oppfatter at forslagene om å stramme inn har blitt tatt godt imot av interesseorganisasjoner, kommuner og for så vidt vindkraftbransjen. Jeg ser frem til å jobbe videre sammen med Stortinget om oppfølgingen av vedtakene som gjøres i dag, og vil minne om det felles ansvaret vi nå har for å lage en helhetlig politikk for vindkraft på land som står seg over tid.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ruth Grung (A) [11:01:53]: Fortsatt er 50 pst. av energiforbruket vårt fossilt, og vi mangler mer fornybar energi. Foreløpig er i alle fall vindkraft på land den rimeligste investeringen i vindkraft. Men vi har sett at når beslutninger skal tas lokalt, er det utfordrende å se tingene i sammenheng, altså behovet for fornybar energi opp mot mulighetene for å utvikle lokale arbeidsplasser, ikke minst i forhold til klima. Spørsmålet er: Hvorfor ser ikke regjeringen behovet for å se klimameldingen i sammenheng med en energi- og næringsmelding, som er bebudet til våren?

Statsråd Tina Bru [11:02:35]: Det er ingen tvil om at vi har noen veldig krevende mål å nå på flere områder i årene fremover. Og det er helt riktig, som representanten også sier, at det å bruke mer fornybar energi, få ned den fossile energibruken vår og elektrifisere mer av Norge vil være veldig viktig for å nå klimamålene. Men det er heller ikke slik at vi ikke vet noe om dette fra før. Vi vet tvert om ganske mye om det forventede kraftbehovet vårt fremover, hvor vi er per i dag, og hva som skal til. Det er ikke mange år siden Stortinget behandlet en energimelding. Det var den første energimeldingen på over 17 år, så jeg er enig i at det var på tide at vi da fikk en energimelding.

Vi får stadig nye analyser som oppdaterer bildet, og jeg har også varslet at jeg kommer med en egen stortingsmelding til våren som skal se på nettopp hvordan vi kan ha mer verdiskaping, flere arbeidsplasser og få utnyttet det fantastiske potensialet som ligger i våre fornybare ressurser. Så jeg er egentlig ganske enig med representanten, men jeg føler også at dette er noe regjeringen allerede tar på alvor.

Ruth Grung (A) [11:03:30]: Takk for svaret. Utfordringen er at når man er i krisetider og trenger omstilling, er det kanskje et større behov for å se tingene i sammenheng. Min erfaring er i hvert fall, når jeg er ute, at det er utfordrende. Folk ser liksom ikke sammenhengen mellom de tre viktigste områdene – energi, klima og næring.

Jeg har et oppfølgingsspørsmål. Nå vedtar vi nye rammer for framtidig utbygging, men i hvilken grad vil de rammene legges til grunn for skjønnet i de sakene som nå er til klagebehandling?

Statsråd Tina Bru [11:04:04]: Til det første representanten snakket om, er jeg helt enig i at vi må se ting i sammenheng, og etter hvert som årene går, tror det blir stadig viktigere for å nå de målene vi har satt oss. Så det er jeg helt enig i er veldig, veldig viktig.

Når det gjelder det andre representanten spør om, så behandler vi her i dag forslag til ny politikk på vindkraftområdet. Det vil ikke få tilbakevirkende kraft på

konsesjoner som allerede er gitt. Men nå må vi selvfølgelig også jobbe videre med det som blir vedtatt i Stortinget i dag. Stortinget har også kommet med andre forslag enn det som lå i regjeringens melding. Det har etter mitt syn blitt et flertall for en del av de forslagene, og det skal vi følge opp på en god måte. Og vi vil selvfølgelig komme tilbake til det. Men de endringene vi vedtar i dag, vil ikke få tilbakevirkende konsekvenser på konsesjonsbehandling som har foregått tidligere, eller som er under klagebehandling.

Terje Halleland (FrP) [11:05:09]: Jeg har i grunnen et enkelt spørsmål. Vi har gjennom et godt samarbeid endret vesentlige deler av meldingen som vi fikk fra statsråden. Vi har gått gjennom store deler av meldingen. Mitt spørsmål til statsråden er: Er statsråden glad for disse endringene, og hvilke endringer er det statsråden gjerne setter mest pris på?

Statsråd Tina Bru [11:05:44]: La meg starte med å takke for et hyggelig spørsmål. Jeg skal prøve å svare etter beste evne. Jeg er veldig glad for at man har klart å samle flertallet i Stortinget om mange av de forslagene som vi kom med i stortingsmeldingen. Det ligger betydelige innskjerpinger der. Det er et helt nytt konsesjonsbehandlingsregime som blir fremtiden nå. Det tror jeg er veldig bra, og det er godt at vi har fått et flertall bak det. Jeg synes også flertallet i Stortinget har forhandlet frem flere relativt gode justeringer, selv om jeg også må si at mange av dem også lå i stortingsmeldingen fra før. Jeg mener at vi f.eks. hadde skjerpet tidsløpet betydelig, dette med krav til turbinhøyde osv. Så jevnt over er jeg svært fornøyd med det flertallet som tegner seg i denne saken, og jeg synes at vi sammen har fått til gode endringer for veien fremover.

Sandra Borch (Sp) [11:06:45]: I dag er kraftsituasjonen en helt annen i dette landet enn det den var for bare ti år siden. Det har vokst fram et stort lokalt engasjement mot vindkraftutbygging, og det mener Senterpartiet vi bør lytte til. For at vi skal få ned konfliktnivået, må vi lytte til dem som faktisk er berørt, og derfor har Senterpartiet en rekke ganger fremmet forslag om at kommunene skal få en lokal vetorett til å si nei. Mitt spørsmål til statsråden er hvorfor man ikke ønsker å vurdere det fra regjeringens side.

Statsråd Tina Bru [11:07:23]: Jeg må starte med å si at det er ganske mange partier som har endret syn på hva som skal være Norges vindkraftpolitikk, i løpet av det siste året, men kanskje ingen så mye som Senterpartiet.

Det er altså slik at det er anledning til – i ytterste konsekvens – å gå til bruk av statlig plan, også med det

som ligger som forslag i Stortinget her i dag. Når det er sagt, er det ekstremt sjelden at man bruker en slik type verktøy, og det mener jeg også man skal være veldig forsiktig med å gjøre, for det å ha lokal forankring, at det er villet lokalt, er kjempeviktig i disse sakene, og det har det alltid vært.

Grunnen til at regjeringen ikke opprinnelig foreslo i stortingsmeldingen at man skulle legge vindkraftpolitikken inn under plan- og bygningsloven, som det nå er flertall for i Stortinget, handlet om at energipolitikk er et nasjonalt ansvar og et nasjonalt hensyn, en må se ting i sammenheng. Det mener jeg er et viktig prinsipp. Når det er sagt, er jeg likevel veldig opptatt av den lokale forankringen, og jeg tror vi skal finne gode løsninger på det som nå har flertall i Stortinget.

Lars Haltbrekken (SV) [11:08:43]: Det kommer i dag sannsynligvis til å bli enstemmighet rundt et par forslag som komiteen har fremmet. Det går på igjen å la plan- og bygningsloven bli gjort gjeldende også i vindkraftsaker, og det går på forslag om å be regjeringen utrede alternativer til hvordan det kan stilles garanti for opprydding ved oppstart av vindkraftanlegg. Mitt spørsmål til statsråden er om hun kan love at det ikke vil bli behandlet noen nye vindkraftsøknader før disse endringene er på plass.

Statsråd Tina Bru [11:09:40]: Jeg har stor forståelse for at dette er et spørsmål som mange nok ønsker svar på, ikke minst vindkraftbransjen selv. Det har nå vært en stopp i all konsesjonsbehandling i påvente av ny politikk. Det har vi jo varslet tidligere. Men det er også naturlig nå som det blir endringer i lovverket, at vi må jobbe med det som vedtas her i Stortinget, og komme tilbake med det. Det er ikke naturlig at det blir gjenopptatt konsesjonsbehandlinger inntil det nye lovverket er klargjort og på plass.

Une Bastholm (MDG) [11:10:19]: Jeg fikk lyst til å begynne med å si at Miljøpartiet De Grønne ikke satt på Stortinget før 2013, og vi har alltid vært mot ny industri i sårbar natur, også vindkraftanlegg. Så da kan statsråden ta med seg det.

Denne vindkraftmeldingen tar tross alt konsesjonsvilkårene gode skritt i riktig retning. Det vil jeg takke for. Det er bra, som det står i meldingen, at naturmangfold skal vektlegges tyngre. Det er bra, og det er åpenbart også nødvendig. Men meldingen sier svært lite om hvordan dette skal skje i praksis. Mitt spørsmål blir derfor hvilke konkrete grep statsråden har tenkt å gjennomføre for å styrke naturkartleggingen – kvaliteten på den – og å sikre at vindkraftutbyggingen ikke ødelegger sårbar natur.

Statsråd Tina Bru [11:11:11]: Jeg er veldig enig med representanten i at det er et svært viktig hensyn, og derfor har det også fått mye plass i stortingsmeldingen og er noe vi har sett behov for å stramme inn på.

Vi står jo i ganske mange vanskelige dilemmaer når det gjelder å få tak i den fornybare kraften vi trenger for å kunne kutte utslipp, men også å bevare natur. Dette kommer til å bli mer krevende i årene fremover, tror jeg, for behovet kommer til å vokse. Vi må da evne å se ting i en sammenheng. Vi vet også at bygging av vindkraft, som all annen bygging i natur, om det er vei, hyttefelt, hoteller osv., også har en kostnad for naturen.

Det vi konkret foreslår, er å legge større vekt på dette. Det viktigste i dette er jo den regionvise behandlingen som vil gi større anledning til å se ting i en større helhet, en samlet belastning på et regionalt område. Vi har også foreslått økte krav til utredningene, en mer systematisk bruk av for- og etterundersøkelser og tydeligere vilkår som er satt i konsesjonen, f.eks. for maksimal høyde på turbiner. Dette er en betydelig innstramming som vil ta mer hensyn til miljøet fremover.

Bjørnar Moxnes (R) [11:12:26]: Statsråden har kalt Rødts forslag om en uavhengig gransking for populisme og har vist til at Rødt i 2011, i likhet med resten av Norge, ønsket mer vindkraft. Forskjellen på Rødt og statsråden er at vi innser at utbyggingene har rasert norsk natur, og tar konsekvensen av det ved å si nei til mer vindkraft på land.

Av de rundt 70 vindkraftverkene vi har per i dag, har kun et fåtall blitt prøvd for retten, og vi har eksempler på vindkraftverk hvor konsekvensutredningsregelverket er blitt brutt. Men disse tok jo statsråden ut av den gjennomgangen departementet selv gjorde i sommer, hvor de altså kun har vurdert fem anlegg.

Hvorfor er ikke statsråden enig i Rødts forslag om en uavhengig gransking av om det har vært brudd på regler og lover, slik Rogaland har dokumentert i flere tilfeller?

Statsråd Tina Bru [11:13:26]: La meg starte med å si at det jo er fint at i hvert fall Rødt er ærlige om at de har endret mening, men det er jo ikke riktig at ingen av oss andre har endret mening. Vi står jo her i dag og har denne debatten fordi samtlige partier i Stortinget har sett behovet for å gjøre endringer i kursen på vindkraftpolitikken. Mitt poeng med å vise til planen som representanten Moxnes selv var forfatter av, var nettopp bare å understreke at alle hadde et ganske annet syn på dette for ti år siden. Hadde den planen som representanten Moxnes skrev, blitt fulgt fullt ut, hadde vi hatt vel så mye vindkraft i Norge i dag som det vi har nå.

Med andre ord: Det er et politisk ansvar, mener jeg, for alle partier å ta konsekvensen av den politikken de

selv har vært med på å fremme, selv om de kanskje ikke har sittet i Stortinget, men de har nå ment det.

Så til denne uavhengige granskingen: Det er en vesensforskjell på å hevde at noe er et lovbrudd, og å se at noe er en konsekvens av et system som har hatt en mer liberal praksis, et system vi nå strammer opp. Den gjennomgangen departementet har gjort, har vært grundig, saklig og er godt redegjort for i statsbudsjettet.

Presidenten: Med det er replikkordskiftet omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Ruth Grung (A) [11:14:51]: Jeg vil takke for debatten så langt og for alle gode innlegg. Jeg vil også presisere fra Arbeiderpartiets ståsted, med tanke på den korte historiefortellingen til komitéleder Ketil Kjenseth, at det er helt rett at Arbeiderpartiet sto for ikke å innlemme, men fortsatt å gi unntak fra plan- og bygningsloven når det gjelder energi – nettopp fordi, som statsråden også var inne på, energi og tilgang på energi er helt avgjørende for forsyningssikkerhet, for utbygging av fornybare arbeidsplasser og for klimautfordringene våre videre. Derfor vil vi fortsatt opprettholde at de lange linjestrekkene skal behandles i henhold til NVE, med de unntakene som er. Men vi ser at de fleste vindkraftanlegg er lokalisert i kommuner, og da er det klokt, for vi trenger befolkningen med oss i de beslutningene som tas underveis.

Jeg vil også minne om at det var da Arbeiderpartiet sa at vi skulle legge plan- og bygningsloven til grunn, at det var flertall i Stortinget. Så da hadde regjeringspartiene valget om å stå utenfor eller være med på endringen, og jeg er veldig glad for at samtlige partier har støttet opp om det.

Når man er så opptatt av lokaldemokrati, er det litt underlig når Venstre har stått i spissen for nettopp det regionale folkevalgte nivå, at de ikke støtter Arbeiderpartiets forslag om at man også på folkevalgt regionnivå skal få en større rolle når det gjelder å se på hvor det er klokt å lokalisere framtidige vindkraftanlegg, om vi trenger mer vindkraftanlegg i forhold til lokal energiforsyning og muligheter til regional utvikling.

Vi har også et forslag som går på at man skal utvikle en veileder til plan- og bygningsloven hvor man nettopp vektlegger natur, slik at man sikrer seg at ulike kommuner har nødvendig kompetanse for å ivareta natur. Det får vi heller ikke støtte for.

Når det gjelder de løse forslagene, tror vi ikke det er mengden på naturvedtak som betyr noe, men vi mener at man allerede i innstillingen og i de forslagene som Arbeiderpartiet står bak, er veldig tydelig på at natur skal vektes tyngre enn slik det er i dag.

Når det gjelder uavhengig gransking, har jo Stortinget vedtatt at regjeringen skal ta en gjennomgang, så vi vil se på den gjennomgangen før vi går for noen uavhengig gransking.

Vi har også registrert at man har fremmet én sak for domstolen. Det fikk ikke oppsettende virkning, så her må vi egentlig se på realitetene i innholdet i.

Når det gjelder Miljøpartiet De Grønnes forslag, mener vi ikke at det er forbud mot å inngå private avtaler. Det vi har reagert på, er hemmeligholdet. Private avtaler er faktisk ganske smart, spesielt i utbyggingsavtaler i de store byene har det vært helt nødvendig for å bygge ut infrastruktur.

Arne Nævra (SV) [11:18:11]: Det blåser en sterk motvind over landet, og det er ikke så underlig. Det er også grunnen til at vi i det hele tatt har saken her i dag. Og det er to grunner til denne sterke motvinden: Det er overkjøring av natur, og så har det vært en overkjøring av lokaldemokratiet.

Jeg har vært rundt over mye av landet, spesielt i kyststrøkene våre, og møtt lokalbefolkningen. Jeg har sett på de naturområdene som har vært nedbygd, og jeg har kommet ganske slått tilbake. Jeg har sett enorme naturraseringer – store arealer. Hvis dere leser nøye KS-rapporten, slås det fast at vedtatte konsesjoner vil bety mer nedbygging av arealer enn byer, tettsteder og industriarealer til sammen i Norge. Det er altså voldsomme arealer vi snakker om.

Jeg har fått høre om elendige konsekvensanalyser, om elendige biologiske undersøkelser, om for raske konklusjoner osv. – dette må ha tilflytt mange av representantene i salen – for ikke å snakke om elendige, hvis noen, klimabudsjett for utbyggingene. NRK har gjort en fantastisk jobb med å grave fram spørsmål rundt klimagassutslipp ved nedbygging og oppgraving av myr både når det gjelder samferdsel, og når det gjelder vindkraft.

Det er trist å se at ikke den norske miljøforvaltningen står sterkere i utbyggingsaker. Med SVs ulike forslag vil denne delen komme langt sterkere inn i prosessene, og det er altså på tide. Vi skulle jo ønske at flertallet her i salen i mye større grad lot miljømyndighetene komme inn i bildet – på alle utbygginger.

Og så til overkjøringen av kommuner og lokalbefolkning: Jeg har møtt folk med tårer i øynene rundt omkring. De har vært engasjert, de føler seg desperate, og de føler seg ikke hørt og ikke respektert overhodet. Dette har vært en stygg side av denne konsesjonsbehandlingen og utbyggingen som har foregått, og det er ikke en demokratisk stat verdig.

Det må være mulig å ha to tanker i hodet samtidig. To FN-paneler som advarer oss, som kollega Haltbrek-

ken nevnte, og Naturpanelet sier at feil arealforvaltning er hovedårsaken til tapet av natur- og artsmangfold.

Det må nok være mange i vindkraftindustrien i dag som sitter igjen med følelsen: Oi, vi gikk kanskje for raskt fram. Konesjonsbehandlingen har vært så dårlig at mange av utbyggingene har vært en bjørnetjeneste for tanken om fornybar kraft her i landet. Jeg tror det er mange som tenker over det i dag, jeg tror også mange av representantene her i salen skal gå inn i seg selv. Det kan jo hende at man angrer en del på tidligere standpunkter, at man ikke våknet tidligere.

Jon Georg Dale (FrP) [11:21:34]: Å vakne tidlegare, etterlyser representanten Nævra. No ryddar vi opp etter det regelverket som Ola Borten Moe og SV stod bak då dei sat i regjering. Det er jo greitt å feie for eiga dør før ein er for eplekjekk på andres vegner.

Det fører meg for så vidt over til representanten Borchs innlegg heilt innleiingsvis i dag, for når ein har lite å fare med, aukar berre volumet. Det er ikkje ukjent at Senterpartiet brukar den taktikken, men igjen er det opprydding etter Senterpartiets regelverk frå sist dei faktisk styrte – ikkje berre viste avmakt – vi no i realiteten driv med.

Vi behandlar også eit anna forslag i dag, nemleg det forslaget som ikkje reelt sett fekk verknad fordi Arbeidarpartiet og regjeringspartia ikkje gav moglegheit for å vedta utsett verknad på dei konsesjonane som var gjevne, til sakene var prøvde for domstolane. Det var eigentleg tidspunktet som vi kunne ha fått behandla ei sak på, og som hadde gjort at vi kunne dempa konfliktnivået i eksisterande og pågåande utbyggingar. Det valde Stortinget dessverre vekk.

Men så er det på eit eller anna tidspunkt på tide at Stortinget også tek inn over seg kva ein i sum får. Når ein høyrer denne vindkraftdebatten isolert, høyrer det ut som dei fleste partia ikkje kjem til å meine at vi treng enormt mykje meir ny kraft. Men det meiner dei jo, alle som éin. Dei skal jo ha ein plass mellom 10 og 15 TWh berre for å bygge ut elektrifisering av norsk sokkel – hundrevis, om ikkje tusenvis av nye vindmølleprosjekt. For akkurat dei same partia som no prøver å gje inntrykk av at dei er mot utbygging av vindmøller, er mot utbygging av ny vasskraft, mot å sjå på den gamle verneplanen om det skal starte på nytt, mot å sjå på moglegheitene til reelt sett å skaffe den krafta dei treng. Dei er imot vatn, dei er imot vind, dei er imot kjernekraft. Dei sit igjen med at ein må importere kolkraft frå Europa om ein skal elektrifisere norsk sokkel, dersom ein skal ta på alvor det dei faktisk seier i denne debatten.

Slik er det ikkje. Dei vedtaka vi gjer her, har faktisk verknad. Då hadde det vore naturleg om ein hadde vore einig om den heile konsekvensen av eigen politikk. Den

har vi teke. Utbygging av vindkraft er ikkje berekraftig. Det har ikkje folkeleg støtte. Det er ikkje mogleg å fortsetje i det tempoet ein har hatt dei siste 10–15 åra. Konsekvensen av det er at vi må sjå på kva sektorar vi kan redusere energiforbruket vårt i. Utbygging og elektrifisering av sokkelen er openbert ein slik, og difor har Framstegspartiet teke konsekvensen av det. Det burde dei andre partia også gjort.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:24:54]: Det er ingenting galt med å endre mening så lenge det er i riktig retning, sa den tidlige britiske statsministeren Winston Churchill. Det kan kanskje stå som et apropos til flere av oss etter debatten så langt i dag.

All produksjon av energi påvirker sine omgivelser, og i Norge har vi vært så heldig å kunne bygge ut energi som ikke har påvirket atmosfæren og klimaet med forurensing, nettopp fordi vi har store vassdragsressurser. Påvirkning fra dem har først og fremst handlet om areal, det visuelle og miljøet og livet i og ved disse vassdragene. Men det å omtale nedbygging av vassdrag som en utelukkende suksess vil likevel få mange til å se rødt. Konflikter har vært et stikkord gjennom hele historien. Striden om Alta-utbyggingen skaper f.eks. fortsatt sår og splid, nær 40 år etterpå.

En betingelse for norsk kraftutbygging som har vært en suksess, er at lokalsamfunnene som må leve med utbyggingen innpå seg, har fått betalt gjennom et raust skattesystem. Ja, vi har til og med fått et eget ord for det – «kraftkommuner». Det har vært en viktig del av kontrakten mellom storsamfunnet og lokalsamfunnet at kraften skal eies nasjonalt, som en fellesskapsressurs, og at kompensasjon skal gis til dem som har inngrepet i sitt nærområde.

De samme grunnleggende betingelsene har ikke vært til stede for vindkraften. Sammen med for lang tid fra konsesjonen ble gitt til driften ble igangsatt, har endringer av f.eks. arealbruk, visuelt utseende, høyde i prosjektet underveis og stadige utsettelser samt mangelfull lokal forankring og verdiskaping skapt en massiv storm mot prosjektene og denne formen for energi. Sist, men ikke minst har vurderingene og usikkerhetene knyttet til påvirkningen på sårbar natur og estetikken med vindmøller i en rå og utemmet norsk natur skapt dype konflikter og mistillit til hele energipolitikken.

Senterpartiet mener at mangel på lokal innflytelse og påvirkning samt manglende forståelse for hvilke følelser som berøres når man etablerer vindparker på store areal i spektakulære naturområder, er årsaken til det dype og uoverstigelige konfliktnivået som nå er blitt knyttet til vindkraft over hele landet. Unntaket vindkraften i dag har fra normale planprosesser gir store utfordringer knyttet til folkestyret, tillit og legitimitet

for beslutninger. Ja, det er riktig at Senterpartiet var med på å dreie politikken i den retningen, men vi har underveis lært. Vi har tatt lærdom av at lokalsamfunnene må være bedre representert. Kommunene har solid kompetanse og lang erfaring med å behandle kompliserte plan-, bygg- og arealsaker. Det er ingenting i veien for at kommunene kan gjøre dette.

Senterpartiet er glad for at innstillingen går i den retning, men vi skulle gjerne gått lenger. Vi mener at lokalsamfunnene i denne typen saker bør ha en absolutt vetorett som er knyttet til konsesjon i forbindelse med et kommunestyrevedtak.

Liv Kari Eskeland (H) [11:28:16]: Eg trur det kunne ha vore oppklarande både for kommunane, for oss her i denne sal og for energibransjen generelt om Senterpartiet kunne oppklara eit par moment som kan verka noko forvirrande i innstillinga som ligg føre.

Komiteens medlemmar frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet meiner at unntak frå plan- og bygningsloven må vidareførast for store linjestrekk og vasskraftanlegg, slik at det er berre vindkraftanlegg som vert teke inn i plan- og bygningsloven. Dei står inne i eit slikt framlegg til vedtak.

Samtidig står dei inne i eit anna framlegg der dei ber regjeringa koma tilbake til Stortinget, og der dei vil ha konsesjonspliktige energianlegg som ikkje lenger skal vera unnateke frå reguleringsplikta. Dette inkluderer òg vasskraft og linjenett.

Kraftleidningar er ein vital del av det norske kraftsystemet og heilt avgjerande for forsyningssikkerheit. Det rører ved mange kommunar og går over fleire kommunar. Det same gjeld òg for vasskraft, og sånn sett kan det vera krevjande at dette vert teke inn i plan- og bygningsloven og skal vurderast av den enkelte kommune.

Det er store anlegg. Dersom eit sånt vedtak skulle gått gjennom, ville det føra til at store delar av Distrikts-Noreg som ventar på å få på plass overføringskapasitet, vil mista potensielle moglege industriarbeidsplassar fordi ein ikkje får ført fram nødvendig infrastruktur så effektivt som ein gjer i dag. Eg trur det kunne vore hensiktsmessig med ei oppklaring frå Senterpartiet her.

Ketil Kjenseth (V) [11:30:20]: Det er flere debatter i debatten her, og jeg hører Arbeiderpartiets representant Ruth Grung invitere til en debatt om framtidens fornybarforsyning. Nå har vind bidratt til en del av den, det er blitt bygd ut, og som statsråd Tina Bru sier, kommer 10 pst. av kraftforsyningen fra vind. Vi produserer i Norge i dag 150 TWh ren fornybar og er absolutt størst i hele Europa. Vi greier vi ikke å bruke alt, og det er per i dag ikke noe akutt behov for ny fornybar de neste ti åra. I tillegg kommer det en digitalisering veltende inn over oss, og som vi må bruke mye tid på i Norge nå. Vi er vel-

dig langt framme, vi er kanskje det mest digitaliserte landet i Europa når det kommer til å bruke den energien vi allerede har, mer fornuftig. Når det gjelder den planen som en etterlyser, ser jeg ikke det store behovet for å ha en samlet plan nå, for dette må gjøres på mange områder, og særlig det med digitalisering er en stor mulighet for Norge. Det at vi kan lagre strøm i bilbatteriene, i elbilene, blir det neste store, men også at vi kan ha batteri i garasjen i tillegg til det vi har i bilen.

Så etterlyser representanten Grung fra Arbeiderpartiets side hvorfor Venstre ikke er med på mer. Regjeringspartiene forhandlet inn sju forslag sammen med Fremskrittspartiet. De har alle andre gått inn i, så vi gjorde en betydelig jobb før de andre kom inn, og den var viktig, bl.a. det å gi kommunene makt fra starten av og ikke til slutt i prosessen. De hadde egentlig ikke så stor makt.

Den debatten som Senterpartiet etterlyser her, om en vetorett, den faller jo med det nye regimet. Den makta får en fra start, og konsesjonssaker kan avslås mye raskere med det nye regimet enn med dagens. Så den veto retten vil kommunene i praksis få nå med det nye regimet.

Det ligger også inne en klima- og naturkalkulator som Skottland har utviklet. Norge er på tur, den er omtalt i meldinga, vi må gjøre en større jobb med det. Regjeringa skal også gjøre en jobb med å sette en pris på natur på et eller annet vis. Det blir en stor debatt framover, og det er en del av denne debatten. Ja, representanten Nævra, vi har vært ute og sett på vindkraftanlegg, der jeg har lurt på om jeg er i en flyhangar eller om jeg er i et vindkraftverk.

Når det gjelder kontroll og tilsyn med de som skal kartlegge og finne rødlistearter feks., skal Fylkesmannen inn og i større grad kontrollere de aktørene. Samiske interesser er strammet opp, de har vi en spesiell plikt til å ivareta bedre, og også oppryddingen etter at konsesjonen går ut etter 25 år. Så de regionale aktørene er i mye større grad med enn de har vært tidligere.

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Espen Barth Eide (A) [11:33:39]: Jeg har lyst til å slutte meg til alle dem som i innleggene har påpekt at dette har vært både en god prosess og en god debatt. Og det mener jeg vi skal være glad for. Det foretas nå en helt nødvendig kursjustering i tråd med innspill og engasjement som vi har sett der ute. Det legges betydelig mer vekt på natur. Det legges betydelig mer vekt på lokal involvering. Det strammes inn på konsesjonspolitikken i forhold til både tiden som kan gå fra konsesjon blir gitt til utbygging skjer, og hvor store avvik man kan

tillate. Denne kursjusteringen er riktig og fornuftig, og det er klokt å lære underveis.

Jeg har også lyst til å understreke at det vi får til her nå, og den ganske brede enigheten som tross alt er, med noen nyanser, markerer seg som en ganske skarp forskjell fra mye av den debatten vi møter der ute, der det har vært mange som har engasjert seg på en slik måte at man enten må være helt for eller helt mot, og hvor det ikke finnes andre standpunkter, alle standpunkter må vendes i samme retning. Det er slik med denne saken, som med mange saker, at det ikke alltid egner seg så godt, for vi skal og må gjøre avveininger. All fornybar kraft krever plass, som det er blitt sagt – vannkraft krever plass, solcelle krever plass, vindkraft krever plass.

Vi kommer til å trenge mer fornybar kraft, det er derfor Arbeiderpartiet er opptatt av at vi ønsker en god debatt om framtidige kraftbehov på sikt i Norge. Vi skal drive nye ting med strøm, vi skal nyindustrialisere Norge med ren kraft, og vi skal erstatte en stor fossilandel som vi faktisk også har i vårt eget land. Da trenger vi en debatt som tar hensyn til alle disse faktorene samtidig, og det er det å få til egnede avveininger som er viktig. Det mener jeg vi i stor grad har klart i denne prosessen, og at de fleste av oss har klart å avstå fra fristelsen til å henge seg på de litt forenklete resonnementene som av og til har fått prege debatten der ute. Det er ingenting galt med det sterke engasjementet, men når man – her er jeg faktisk enig med statsråden, og har lyst til å si det – vender sin aggresjon mot det man ser som feilslått politikk, som utmerket godt kan være feilslått, mot lojale byråkrater i embetsverket, mot lokale folkevalgte, mot anleggsarbeidere eller kommunestyrerepresentanter omtrent som om de skulle representere fanden selv, så er det noe alvorlig på gang, og jeg oppfordrer alle som engasjerer seg i denne debatten, til å reflektere litt rundt hvordan den tonen har blitt til i debatten.

Derfor er jeg glad for at det er såpass mange her som innser at vi skal ta hensyn både til lokal medvirkning, til klima – men også til natur – og en forståelse av hvor Norge skal på lengre sikt. Norge er et land som er blitt bygd på ren energi, og det må vi også gjøre i framtiden. Vindkraft kommer til å være en del av det, men da må vi vite hvordan vi forvalter den på den klokest mulige måten.

Lars Haltbrekken (SV) [11:36:56]: På en dag som i dag kan det være verdt å se litt tilbake i historien også og se litt på norsk miljøhistorie. Norsk miljøhistorie har i alle de år vært preget av konflikter rundt energiutbygging. Det var bekymringene for våre vakre fossefall rundt begynnelsen av 1900-tallet som førte til dannelsen av det som i dag er Naturvernforbundet. Utover 1960- og 1970-tallet var striden rundt vannkraftutbyggingene i Norge stor, både Mardøla, hvor vi fikk de førs-

te sivil ulydighet-aksjonene for norsk natur for 50 år siden, i 1970, og kampen mot utbyggingen av Alta-Kautokeinovassdraget, som toppet seg i 1981. Det har også vært strid om utbygging av atomkraft, om gasskraft og nå vindkraft.

Alle disse kampene har ført til store forbedringer for miljøet i Norge. Det er en grunn til at vi ikke har noe atomkraftverk i Norge – det var den store folkelige motstanden mot det på slutten av 1970-tallet. Det er en grunn til at vi har vernet nesten 400 vassdrag mot kraftutbygging – det er det sterke engasjementet rundt utbyggingen av vassdrag. Og det er en grunn til at gasskraftverket som var planlagt og som ble reist på Kårstø i Rogaland, nå er demontert – fordi man ikke så noe bruk for det.

Alle disse miljøkampene har ført til viktige endringer, og det kommer også denne saken til å føre til. Vi skulle ha ønsket i dag fra SVs side at vi fikk slått et sterkere vern rundt naturen. Vi skulle ønsket at naturens stemme skulle bli bedre hørt framover, gjennom at vi kunne få en endring i lovverket som gjorde at de som ønsker større utbygginger i norsk natur, også må søke miljømyndighetene om en slik tillatelse. Det forslaget får dessverre ikke flertall i dag, men jeg har tro på at et slikt forslag vil kunne få flertall i framtiden, som et resultat av den kampen mange står i akkurat nå.

Torill Eidsheim (H) [11:40:17]: I stortingsmeldinga føreslår regjeringa at det skal leggjast meir vekt på natur og naturverdiar, og det som ligg inne som forslag, er ei rekkje innskjerpande krav for dei som vurderer å etablere vindkraft på land. At kommunane tidleg i prosessen kan seie nei til å etablere vindkraft, er både riktig og viktig.

Høgre har lenge vore tydeleg på at det skal vere eit lokalt kommunalt ønske dersom det skal etablerast vindmøller i eigen kommune. Dette blei òg påpeikt av mine kollegaer ved førre behandling av endringane i plan- og bygningsloven. Dei endringane som blei gjort i 2008, under Senterpartiet og Arbeidarpartiet si regjering, medførte at plan- og bygningsloven ikkje lenger skulle vere førande for prosessane rundt vindkraft.

Vår regjering har vore sær s restriktiv med å nytte statleg plan eller på annan måte setje lokale ønske og kommunale vedtak til side. Det er bra. Ved framtidig konsesjonstildeling er det viktig at ein ser til at ein har ei god regional planlegging til grunn.

Det har vore heilt nødvendig å rydde opp i konsesjonsprosessen når det gjeld vindkraft, og regjeringa hadde òg som utgangspunkt å få konfliktnivået ned og rydde opp. Det dei har fått til no, er bra. Det er viktig at vi vidare framover får eit stort engasjement rundt fornybar

i ein totalitet. Det viser debatten både lokalt og sentralt at vi no kan ha gode moglegheiter for.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:42:54]: Motstanden mot vindkraft på land er stor og økende svært mange plasser i Norge. Det er fullt forståelig. Folk har opplevd å bli overkjørt – en er ikke blitt lyttet til. En opplever nedbygd natur, og det uten at en får noen vesentlig kompensasjon tilbake, men tvert imot ser at strømprisen øker fordi strømmen skal sendes ut av landet i form av stadig nye eksportkabler.

Jeg registrerer at det regjeringspartiene og Fremskrittspartiet er mest opptatt av å snakke om, ikke er snøen som falt i fjor, og heller ikke snøen som falt i forfjor, men snøen som falt for 10–15 år siden. Men vi må jo diskutere den aktuelle virkeligheten som folk står oppe i, og det er under dagens flertall – bestående av Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og Fremskrittspartiet – at den massive motstanden mot vindkraft har bredt seg rundt i Norge.

Det er grunn til bekymring når statsråden i replikkveksling bekrefter at lokalsamfunn rundt i Norge fortsatt kan bli overkjørt i vindkraftsaker. Det ligger ikke noe veto for lokalsamfunnene inne her. Enda mer bekymringsfullt er det når regjeringspartiene og Fremskrittspartiet ikke ønsker å være med på Senterpartiets forslag om at lokalsamfunnene og interesseorganisasjonene skal få informasjon om mulige utbyggingsprosjekter i en tidlig fase.

På toppen av det vil altså ikke regjeringspartiene og Fremskrittspartiet i innstillingen være med på en ny hjemmel i energiloven der det skal stå:

«Konsesjon kan bare gis hvis fordelene ved tiltaket klart overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt.»

Det er nettopp dette en må ta lærdom av. Hvis en skal få oppslutning om utbygging av ny energi i Norge, må en sørge for å ha med seg lokalsamfunnene på laget. En må sørge for å gi lokalsamfunnene vetorett, og en må sørge for å veie hensynene til både private interesser og felles interesser på en slik måte som foreslått fra bl.a. Senterpartiets side i innstillingen. Dessverre er jeg redd for, selv om en del ting går i riktig retning – det har vært et massivt påtrykk utenfra som bidrar til at politikken går noe i riktig retning – at det fortsatt vil kunne bli store konflikter knyttet til vindkraftutbygging i Norge, fordi en ikke er villig til å rydde ordentlig opp.

Ruth Grung (A) [11:46:09]: Jeg må dessverre svare komitélederen. Det er helt rett som han sier, at i meldingen står det at vi ikke trenger ny kraft i løpet av de neste ti årene. Men også her skjer endringene raskt. Det fins en verden utenfor Oslo-området. Vestland, som produserer 25 pst. av den fornybare kraften, mangler

faktisk energi til å etablere ny virksomhet. Statnett har sagt nei til samtlige nye industriprosjekter og bedrifts-etableringer det siste året fordi de mangler overføringskapasitet. Det tar fem–ti år å bygge ut, og da hadde det kanskje vært mer fornuftig å få installert noen industrivindmøller på Mongstad industribase når man nå legger ned gassverket, enn å stoppe all regional utvikling i bergensområdet. Det samme tror jeg er tilfellet på Haugalandet, deler av Nordland osv. En slik gjennomgang og presentasjon av en totalutfordring av sammenhengen mellom energibehov for næring og klima, på både nasjonalt og regionalt nivå, tror Arbeiderpartiet er helt nødvendig.

Så fikk vi en liten visitt fordi vi har gått inn i regjeringspartienes forslag. Det er helt rett. Arbeiderpartiet er et raust styringsparti, og for å sikre bred forankring og forutsigbarhet gjør vi slikt.

Statsråd Tina Bru [11:47:50]: Representanten Gjelsvik var opptatt av å snakke om at den massive motstanden mot vindkraft har skjedd på vår vakt. Det er helt riktig, men det har vi også tatt konsekvensen av. Igjen: Det er derfor vi er her i dag og diskuterer en stortingsmelding som denne regjeringen har lagt frem om å stramme inn dette systemet. Men den massive motstanden er jo ikke et resultat av denne regjeringens politikk. Den er et resultat av Senterpartiets politikk og den politikken Senterpartiet førte da de hadde olje- og energiministeren under den rød-grønne regjeringen.

Bare for å friske opp minnet litt kan det være verdt å minne om at i 2009, da daværende olje- og energiminister Terje Riis-Johansen ga konsesjon til å bygge et av de mest kontroversielle vindkraftprosjektene vi nå har, Haram vindkraftverk, sa han at dette «er et viktig steg i satsingen på fornybar energi.» Han pekte på at vindforholdene på øya var gode, og at anlegget var et viktig bidrag for å øke forsyningssikkerheten i Norge.

Også til et annet veldig kontroversielt prosjekt, Tysvær, ble det delt ut konsesjon av Terje Riis-Johansen, i 2008. Begrunnelsen var at han var «svært opptatt av å få fart på utbyggingen av fornybar energi».

Vi har snakket mye debatten i dag i om at det er lov å skifte mening. Selvfølgelig er det lov å skifte mening. Det er det flere i denne salen som har gjort – nesten alle i denne salen, vil jeg påstå, har skiftet mening. Det som er problemet, er så glatt å overse og ikke ha villighet til å ta konsekvensene av det man har ment før, for også å forsone i en debatt som har blitt svært hard og veldig krevende.

Så snakkes det mye om betydningen av kommunalt veto. Senest i fjor var det nesten ingen partier som ønsket kommunalt veto. Jeg har sittet og sett på opptaket fra Zero-debatten i fjor, og da tror jeg nesten samtlige av

partiene som var med i den debatten, sa at nei, vi trenger ikke kommunalt veto. Men nå får kommunene i praksis kommunalt veto. Men hvilket problem er det det egentlig løser? Ikke i noen av de mest kontroversielle sakene har kommunene blitt overkjørt, verken med statlig plan eller at man har pushet gjennom en konsesjon mot kommunenes vilje. I stort sett alle sakene, kanskje med unntak av en eneste sak i hele Norge, har det vært kommunal oppslutning rundt konsesjonen. Og det er jo ikke så rart, for det var en villet politikk. Det var sterke politiske signaler ikke minst fra dette hus og fra regjeringen på det tidspunktet om at vi ønsket mer utbygging av fornybar energi, ikke minst vindkraft. Senterpartiet fikk innført de grønne sertifikatene, et samarbeid med Sverige, som i starten bare førte til at norske strømkunder betalte penger for å bygge vindkraft i Sverige. Og så endret vår regjering for noen år siden avskrivningsreglene på vindkraft for å få mer utbygging i Norge. Og det fikk vi.

Igjen: Vi bærer et felles ansvar. Debatten har blitt veldig hard. Vi må gjøre noe med det. Og det gjør vi nå sammen på politikken, for tross alt er det ganske stor enighet om de politiske linjene her i dag – det er bra. Nå er vi et stykke på vei for å få bedre debatt og bedre tone. Men nå må også ordskiftet følge etter. Vi må sammen ta ansvar for hvorfor vi havnet her, og peke ut veien fremover.

Stefan Heggelund (H) [11:51:06]: La meg også først få lov til å takke for det gode samarbeidet vi har hatt i komiteen om denne saken. De ulike partiene står faktisk sammen om mange merknader, men når man hører debatten, virker det som det er stor konflikt på dette området. Sannheten er jo at den avtalen som Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har inngått med Fremskrittspartiet, anses for å være en drømmeavtale for de andre partiene. Det er jo det vi hører i denne debatten.

Det er borgerlig side som har ledet an i dette. Og hvordan begynte det? Det begynte med at statsråd Tina Bru leverte en melding til dette huset som ryddet opp i konsesjonssystemet. Det eneste vi hørte fra venstresiden, var leserinnlegg og utspill. Konkret politikk var det derimot svært vanskelig å få tak på. Og det er jo det som er vanlig. Det er umulig å finne ut hva Arbeiderpartiet mener, omtrent helt til vi skal sitte og votere i stortingssalen.

Med denne meldingen ryddes det opp i konsesjonssystemet, lokaldemokratiet styrkes, og en styrking av lokaldemokratiet er også hovedpunktet i den gode avtalen vi nå har med Fremskrittspartiet.

Representanten Grung var oppe her og nevnte regionale prosesser og at regjeringspartiene liksom er imot det. Da må man jo spørre: Har representanten Grung

åpnet meldingen, eller har den støvet ned under alvorlige rapporter om Arbeiderpartiets utvikling på meningsmålingene? Regionale prosesser er et av hovedpunktene i den stortingsmeldingen som Tina Bru leverte til Stortinget.

Så til representanten Sigbjørn Gjelsvik: Jeg har lyst til å minne om at da Statkraft i 2015 la vekk planene for investering på Fosen i Trøndelag, gikk Marit Arnstad ut og sa at det var uholdbart om Statkraft heller ville investere i utlandet enn å bygge vindkraft i Norge. Og det er bare noen få år siden.

Sosialistisk Venstreparti, som har vært høye og mørke på talerstolen i dag, var redde for at toget hadde gått for vindkraftsatsing i Norge.

Denne debatten har endret seg – ja, på kort tid – men det er altså det borgerlige flertallet, og regjeringspartiene, som har tatt konsekvensen av det og gjennomfører og foreslår ny politikk.

Presidenten: Representanten Lars Haltbrekken har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lars Haltbrekken (SV) [11:54:17]: Det er en stemmeforklaring. SV kommer til å stemme imot forslag nr. 34, fra Rødt, og det begrunnes med at det også setter en stopper for mindre vindkraftanlegg, både av typen gårds møller og også i industrialiserte områder. Så det forslaget kommer vi til å stemme imot.

Presidenten: Det er registrert.

Representanten Ketil Kjenseth har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ketil Kjenseth (V) [11:54:55]: Den innstrammingen vi nå gjør i konsesjonsregelverket for framtida, fristen som vi har satt til 31. desember for de gitte konsesjonene, sammen med at de grønne sertifikatene går ut i 2021, og at vi reverserer avskrivningsregelverket, som også ligger i avtalen med Fremskrittspartiet, gjør at det nå vil bli en lengre periode der det faktisk ikke blir gitt konsesjoner for ny vindkraftutbygging i Norge. Og de som kommer, kommer til å bli veldig bra for grønn industri. Det blir mindre tap av natur, og vi vil ha en klimadimensjon, som er viktig.

Så må jeg avlegge representanten Moxnes fra Rødt en liten visitt, for jeg er helt enig når statsråden karakteriserer det som populistisk med en gransking. Hadde Rødt – og SV – virkelig ment at en skulle stoppe noen konsesjoner, burde de lagt inn (presidenten klubber) en milliard i statsbudsjettforslagene sine for 2021. Det har ingen (presidenten klubber igjen) av de partiene gjort, og da mener de ikke alvor.

Presidenten: Tiden er ute.

Ruth Grung (A) [11:56:05]: Det er bra med litt temperatur og litt debatt i stortingssalen, og da er det vel rett å svare på påstandene fra representanten Stefan Heggelund. Det er kanskje fordi jeg snakker bergensk, men jeg tror vi var veldig tydelige etter gruppemøtene i Arbeiderpartiet, at Arbeiderpartiet var tidlig ute med å si at vi ville legge plan- og bygningsloven til grunn. Og da var det også flertall i Stortinget, for vi har deltatt i en rekke debatter, og vi har også fått med oss – tydelig – at Fremskrittspartiet var av samme oppfatning.

Og når det gjelder det regionale: Hvis han leser innstillingen, ser han at Arbeiderpartiet synes det er veldig bra med det regionale. Men der er det NVE og Fylkesmannen som har hovedrollen, mens vi mener at det folkevalgte nivået som fylkeskommunen representerer, burde hatt en større rolle i det selskapet for å sikre regional forankring.

Sandra Borch (Sp) [11:57:22]: Man får jo lyst til å fortsette debatten etter å ha hørt de siste innleggene, men jeg skal komme med en liten stemmeforklaring fra Senterpartiet.

Vi vil subsidiært støtte VI og VII. Vi vil også støtte forslag nr. 5 i innstillingen, et forslag fra Arbeiderpartiet, SV og Miljøpartiet De Grønne. I tillegg vil vi støtte noen av forslagene fra Rødt. Det er flere av forslagene fra Rødt som er gode, men vi mener at våre egne forslag og merknader i innstillingen er bedre. Men vi vil støtte forslagene nr. 37, 39, 40 og 47.

Presidenten: Det er registrert.

Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 6 og 7.

Sak nr. 8 [11:58:11]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om rettslige konsekvenser for velferdsprofitorer ved lov-, regel- eller kontraktsbrudd (Innst. 107 S (2020–2021), jf. Dokument 8:9 S (2020–2021))

Presidenten: Presidenten vil opplyse om at forslag nr. 5, fra Rødt, er innlevert innen fristen, men ble publisert sent på grunn av tekniske problemer.

Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten på følgende måte: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte

tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Stein Erik Lauvås (A) [11:59:14] (ordfører for saken): Vi behandler et representantforslag fra Rødt om rettslige konsekvenser ved lov-, regel- og kontraktsbrudd, og Rødt fremmer tre forslag i dokumentet.

Komiteens flertall, Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, SV og Kristelig Folkeparti, peker på viktigheten av at offentlige midler skal brukes til fellesskapets beste, og flertallet peker på viktigheten av at når det offentlige legger til rette for og helt eller delvis bruker offentlige ressurser på bygg eller annen infrastruktur, må det også komme det offentlige til gode. Det samme flertallet understreker at det i dag er konsekvenser ved kontraktsbrudd, f.eks. i form av stopp i statlig støtte, krav om tilbakebetaling osv. Dette flertallet viser også til at det i dagens lovverk er mulighet for å politianmelde forhold man mener er straffbare, og få dette etterforsket og eventuelt brakt inn for rettslig behandling.

Et annet flertall – Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV – viser for øvrig til brev fra næringsminister Iselin Nybø, hvor det bl.a. framgår følgende:

«Flere kommuner solgte eiendommer til lavere priser enn markedspris som ledd i å nå målet om full barnehagedekning. Enkelte kommuner satt forkjøpsrett ved videresalg av eiendommen som betingelse for salget. Det ligger innenfor kommunens styringsrett å beslutte om det skal stilles slike betingelser i eiendomsoverdragelser.»

De samme partiene viser videre til svar fra næringsministeren, hvor det også framgår følgende:

«Jeg kan for øvrig orientere om at Kunnskapsdepartementet blant annet har sendt på høring et forslag til regulering om meldeplikt ved salg og andre restruktureringer av virksomhet som driver godkjent barnehagedrift. En slik bestemmelse vil gi barnehagen plikt til å varsle tilsynsmyndigheten og kommunen ved salg og andre betydelige restruktureringer av virksomheten sin. Hensikten er å gi tilsynsmyndigheten og kommunen bedre kontroll med de private barnehagene. Det vil også gi tilsynsmyndigheten bedre mulighet til å undersøke slike omstruktureringer nærmere dersom det er forhold som gir grunnlag for dette.»

Så har Arbeiderpartiet, sammen med Senterpartiet og SV, tre forslag i saken, og de tas herved opp. Jeg skal også gjøre oppmerksom på at Arbeiderpartiet vil stemme for forslag nr. 4.

Presidenten: Da har representanten Stein Erik Lauvås tatt opp de forslagene han refererte til.

Norunn Tveiten Benestad (H) [12:01:37]: Mine barn er voksne nå, men jeg er overbevist om at den beste investeringen vi gjorde i vår familie da de var små, var å bli med i en foreldregruppe i nabolaget vårt som etablerte og bygde en barnehage i nærmiljøet. Det ga oss et godt, trygt barnehagetilbud og et godt nettverk blant foreldrene i nabolaget. I ettertid har barnehagen vi bygde, sikret hundrevis av barn et tilsvarende tilbud i de nesten 30 årene som har gått etterpå, og både pris og kvalitet har vært fullt ut konkurransedyktig med det kommunale tilbudet.

Den friheten vi hadde til å bygge og drive barnehage, var gull verdt for oss – ikke i økonomi, men i trygghet for våre barn og de relasjonene vi etablerte i nærmiljøet vi ble en del av. Og det er muligheter vi skal hegne om.

Men private aktører skal være et tilskudd og et virkemiddel som sammen med de offentlige aktørene skal sikre velferdstjenestene samfunnet etterspør og er avhengig av. De skal også bidra til at vi får mest mulig velferd for hver krone brukt. Det er vi enig i.

I Høyre er vi opptatt av at både etablering, drift, investeringer og eiendomsserverv eller -salg til enhver tid selvsagt skal følge gjeldende lovverk, og det påligger det offentlige et stort ansvar i å følge opp og påse at de kontraktene som inngås med private aktører, er holdbare og solide, og at de følges lojalt opp av tilbydereren.

Jeg er ikke så glad i bruken av ordet «velferdsprofitorer». Det har nærmest stemplet hele den private delen av velferdstjenesteleverandørene våre, og det blir feil. Men jeg er enig i at det offentliges tilsyn med den private delen av velferdstjenesten må være både tilstrekkelig og god. Sektorlovgivningen som regulerer sanksjonene mellom tilbyder og kommune, må fungere, og lovbrudd skal selvsagt følges opp. Det må til for at systemet skal virke, og for at vi alle skal ha tiltro til det.

Jeg er glad for det offentlige utvalget som ble nedsett, og som nå har kartlagt pengestrømmene i offentlig finansierte velferdstjenester. De la fram sin rapport i dag. Vi må sikre at tjenestene som tilbys, både holder kvalitet og bidrar til en samfunnsøkonomisk ressursbruk. Derfor ser jeg fram til å gå grundig igjennom rapporten. Jeg gjør regning med at den vil bidra til å gi oss et grunnlag for å vurdere om – og hvor i så fall – det er behov for nødvendige endringer i tiltakene knyttet til oppfølgingen av de offentlig finansierte velferdstjenestene i de ulike sektorene. Så får vi trekke flere konklusjoner etter hvert.

Willfred Nordlund (Sp) [12:04:26]: La meg først understreke at Senterpartiet støtter opp under den ideelle sektor, og mener at små og enkeltstående private barnehager og ikke-kommersielle og ideelt drevne

barnehager er et gode og et viktig supplement til det offentlige tjenestetilbudet.

Jeg vil understreke at det likevel er behov for å ha en bedre regulering og ikke minst forvaltning av barnehagesektoren, for å sikre omfang, kvalitet og ikke minst at de offentlige tilskuddene skal komme ungene våre til gode. Samtidig er det viktig at man har forutsigbare rammebetingelser.

Barnehagesektoren har utviklet seg mye de senere årene, og det har medført noen utfordringer som dagens regelverk ikke har tatt høyde for. Det er satt i gang et arbeid, bl.a. fra regjeringens side, som skal se på en rekke av disse forholdene, og velferdstjenesteutvalget la nylig fram sine tilrådninger. Det var for øvrig i dag.

Videre er det sånn at forslaget tar opp i seg en rekke ulike forhold som har som formål å regulere barnehagesektoren. Noen av dem går veldig langt, og noen går ikke riktig så langt. Jeg tror vi kommer til å få mulighet til å debattere dette på bakgrunn av utvalgets rapport og tilrådninger i flere runder framover. Det er viktig å si at jeg tror at de ideelles ønske er at fortjenesten ikke nødvendigvis skal være for høy, men at man har ordnede forhold for dem som yter en tjeneste som det offentlige har etterspurt.

Det finnes i dag en rekke regelverk som gir kommunene, og for så vidt også fylkeskommunene, adgang til å regulere forhold når man selger tomter og inngår kontrakter. De forholdene reguleres i annen lovgivning enn barnehageloven, men det betyr ikke at kommunene ikke må være oppmerksomme på det. Senterpartiet mener at kommunene på generelt grunnlag bør vurdere f.eks. å tinglyse heftelser når man selger eiendom som skal gå til ulike formål, også barnehagedrift.

La meg til slutt si at Senterpartiet og SV har fremmet et forslag som viser til bl.a. hvordan tilmålingen av tilskuddene til de private barnehagene blir utregnet. Det har vi gjort med bakgrunn i de tilbakemeldingene som har kommet fra hele landet, som viser at endringene som regjeringen foreslo i 2015, iallfall har noe strukturelt innhold i seg som kan medføre at kommunene sitter igjen med de mest tungdrevne barnehagene, de barnehagene som har særlig ressurskrevende unger, og som trenger en ekstra innsats. Det skal vi yte, men det er nødvendig at man har en balansert tilnærming.

Med det tar jeg opp det forslaget som Senterpartiet er en del av.

Presidenten: Representanten Willfred Nordlund har tatt opp det forslaget han refererte til.

Karin Andersen (SV) [12:07:43] (komiteens leder): Først vil jeg takke forslagsstilleren for et viktig forslag.

Representanten Norunn Benestad var oppe og snakket om hvordan det var før, og det husker jeg godt

også, og jeg har jobbet i barnehage i mange år. Det var mange små foreldredrevne og ideelle barnehager, og det var jo fordi kommunene ikke tok ansvar og bygde ut barnehager før SV fikk på plass barnehageforliket i Stortinget. Men etter det har det skjedd store forandringer. Det er ikke disse små, foreldredrevne, ideelle barnehagene som er flertallet nå; de er et bitte lite mindretall. Det som har kommet inn, er de store internasjonale konsernene som er rene investerings- og eiendomsselskaper, så her er det en forståelse av virkeligheten som jeg synes regjeringen mangler. Det som kanskje skiller høyresida og venstresida i norsk politikk, er at på venstresida vet vi at det lønner seg å eie, at det gir trygghet.

Derfor mener vi at vi skal eie tomter sammen i kommunene, og at det er dumt å selge unna tomter og arbeidsplasser som vi eier. Det er dumt å selge unna eiendom, for det er lønnsomt, og det vet jo investorene. Hvordan skal man tjene seg rik på barnehager? Svaret er eiendom. Det har det vært: billige og gratis tomter, trygg, offentlig finansiering, høy husleie og mange ulike selskapskonstruksjoner der man ikke tar ut utbytte, men ulike typer konsernbidrag. Til slutt er det salg – til internasjonale finansfond.

Ja, jeg hører det er noen som ikke liker ordet «velferdsprofitører», men det er dette det handler om, og det er noen som forsøker å klistre det på at noen mener det handler om ideelle eller foreldredrevne barnehager. Det er rett og slett usant. Det vi snakker om, er disse store selskapene. Derfor er det viktig å få både kommunesektoren og offentlig sektor til å forstå at det å eie er lurt. Ikke selg, bygg sjøl, driv det sjøl! Og når noen har tilegnet seg eiendom og fått det billig fra det offentlige, må man sikre seg retten til å kjøpe tilbake, og til en lavere pris, og man må få på plass regelverk som er lik det vi i dag har for privatskolene.

Det er helt umulig å forstå hvorfor det skal være ett regelverk for private skoler og utbytte og ett regelverk for barnehager. Det er helt urimelig, for det er akkurat det samme, og det er de samme skattepengene. Jeg er en veldig glad skattebetaler, men jeg blir ganske illsint hvis mine skattepenger blir brukt til dette. Skattepengene som vi betaler inn til barnehager, skal gå til barnehager. Det vi betaler inn til helse og omsorg, skal gå til helse og omsorg, og det er det vår plikt å sørge for.

Presidenten: Hvis noen trodde at presidenten drev og nikket fordi hun tok stilling til Karin Andersens innlegg, var det ikke det. Hun nikket anerkjennende til at Bjørnar Moxnes tok på seg jakke.

Bjørnar Moxnes (R) [12:10:59]: I dag fikk vi altså rapporten fra velferdstjenesteutvalget. Statsråd Nybø hevder rapporten viser at det ikke finnes såkalt superprofitt i velferden, men det er jo feil. Utvalget sier det

motsatte: De kan ikke utelukke superprofitt i velferden. Enten er det noe galt med Nybøs leseferdigheter, eller så er det en politisk motivert vranglesing av rapporten. Det får vi kanskje svar på i replikkrunder etterpå.

Vi ønsker og mener at offentlig finansiert velferd skal være til for å tjene befolkningen, ikke for at vi skal la noen velferdsprofitører få tjene penger. Vi vet at milliardoverskudd i kommersielle selskaper er milliardunderskudd av penger som skulle gått til velferden. Det gjelder enten en kaller det superprofitt eller ikke.

Utvalget skriver dessuten om «skjulte verdioverføringer (...) gjennom overprising av vederlag for varer og tjenester som selges fra en eier, eller et annet konsernselskap, til selskapet», bl.a. «ved leie av lokaler fra eget eiendomsselskap», og at det kan være «vanskelig å hindre skjult verdioverføring».

Rødt jobber for at selskaper med kommersielle formål ikke skal drive velferdstjenester, men så lenge de finnes der, må brudd på lover, regler og kontrakter møtes med langt tydeligere sanksjoner enn i dag. Hvis en person mottar Nav-støtte på rundt 100 000 kr uten å ha krav på det, vil vedkommende kunne bli straffet med bøter og fengsel. Brudd på EUs nye personvernforordning, GDPR, kan gi bøter på opptil 4 pst. av omsetningen for selskapet, men urettmessig uthenting av penger fra velferden har ofte ingen andre konsekvenser enn å måtte betale tilbake det man har svindlet til seg fra fellesskapet. Kanskje mister man en kontrakt.

Vi så det med selskapet Akademiet, som altså svindlet til seg penger som skulle gått til elevenes beste. Konsekvensen: Betal tilbake det du har stjålet. Ingenting annet. De mistet ikke statsstøtten, de får drive videre. Det samme har vi sett når Norlandia har omgått kommunenes forkjøpsrett til eiendommer, barnehager, som de skulle latt kommunene få en sjanse til å kjøpe tilbake, som de i sin tid fikk gratis eller sterkt subsidiert av fellesskapet. Når de svindler seg rundt lover og regler, får det ingen konsekvenser for milliardærene som eier selskapet.

Enkelte partier er såkalt «tough on crime», men aldri mot velferdsprofitørene. Nå trengs det treffsikre og effektive sanksjoner for brudd på lov- og kontraktsforhold med det offentlige med fellesskapets felles skattepenger.

Statsråd Iselin Nybø [12:14:19]: Etter barnehageforliket i 2003 måtte kommunene bygge opp vesentlig større kapasitet for å kunne tilby barnehageplasser til alle som hadde rett på plass. Enkelte kommuner valgte å selge tomter til lavere pris enn det som var markedspris, for å gi insentiver til private for å bygge barnehager. Det har vært et effektivt virkemiddel. Barnehage-sektoren er i dag tilnærmet fullt utbygd i store deler av landet.

Kommunen bestemmer hvilke avtaler en ønsker å inngå, og hvilke vilkår en ønsker å stille, f.eks. forkjøpsrett, som representanten foreslår skal bli lovpålagt. Regjeringen er opptatt av å legge til rette for at kommunene har gode rammer for å utføre sine oppgaver, men det må også være rom for det kommunale selvstyret.

Regjeringen er opptatt av å ha et tydelig og godt regelverk som sikrer at offentlige tilskudd og foreldrebetaling kommer ungene i barnehagen til gode. Barnehageloven stiller bl.a. krav om at handel med nærstående skal skje til markedsmessige vilkår. Det betyr at ved husleieavtaler inngått mellom parter som har et interessefelleskap, må partene kunne dokumentere at husleien er fastsatt på markedsmessige vilkår. Det hindrer at det skal tas ut uforholdsmessig høye gevinster.

Regjeringen følger også opp høringsforslag om meldeplikt ved salg, nedleggelser og andre omstruktureringer i private barnehager. Det vil gi kommuner og tilsynsmyndigheter bedre kontroll og mulighet til å følge med på endringer i sektoren, og at de skjer i tråd med kravene.

De mest vanlige sanksjonene i regelverket for velferdstjenester er pålegg om retting eller tidsbegrenset eller varig stengning på visse vilkår. Sånne sanksjoner er det også vanlig å fastsette i kontrakt. Det kan også avtales bøter ved kontraktsbrudd. Brudd følges ofte opp gjennom dialog med den private aktøren, selv med hjemmel for andre sanksjoner, fordi det kan være mer effektivt for å få til endringer. Det påvirker dessuten brukerne i mindre grad enn om et sykehjem eller en barnehage skulle bli stengt.

Avslutningsvis vil jeg si, som flere representanter har vært inne på, at i dag har rapporten fra velferdstjenesteutvalget blitt lagt fram. Utvalget har behandlet flere av de spørsmålene som er oppe til diskusjon i dag. De foreslår bl.a. å endre finansieringssystemet for barnehager og gi mer fleksibilitet for kommunene enn det de har i dag.

Jeg vil sende rapporten på høring, og jeg ser fram til både de høringssvarene vi vil motta, og den debatten som kommer i etterkant.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [12:17:35]: Statsråden var inne på at hun skulle sende ut velferdstjenesteutvalgets forslag på høring, men i brevet til komiteen opplyses det også om at Kunnskapsdepartementet bl.a. har sendt på høring et forslag til regulering om meldeplikt ved salg og andre restruktureringer av virksomhet som driver godkjent barnehagedrift, f.eks.

Mitt enkle spørsmål er: Når kan Stortinget forvente å få disse sakene til behandling? Kan vi få dem før sola snur neste gang?

Statsråd Iselin Nybø [12:18:09]: Det er riktig, som representanten er inne på, at det skjer nødvendigvis litt parallelle løp her. Jeg er helt sikker på at det i Kunnskapsdepartementet jobbes med det de har ansvaret for, mens andre departementer jobber med sine felt. Velferdstjenesteutvalget har jo sett på en bredde, ikke bare på barnehagesektoren.

Vi legger nå rapporten ut på høring. Det er en stor og tykk rapport. Det skal selvfølgelig være normal høringsfrist på den. Så må vi ta stilling til den etterpå. Vi må se hva som kommer inn fra høringene. Jeg fikk den i går kveld, og den ble lagt fram i dag, så jeg må også få litt tid til å sette meg ordentlig inn i den. Men Stortinget skal være trygg på at den blir behandlet på en forsvarlig og god måte.

Willfred Nordlund (Sp) [12:19:04]: Grunnen til at statsråden er her i dag, er selvfølgelig at dette dreier seg om regelverket som finansierer den private delen av barnehagedriften vi har. Selv om det kanskje ikke direkte er statsrådens anliggende, lurer jeg på hva som er regjeringens tanke rundt det finansieringssystemet vi har, som kan medføre at man har ulike måter å finansiere det som er i det offentlige eie og drift, og det som er i det private, særlig når det gjelder regelverket som dreier seg om tilskudd til private barnehager. Det er jo det som er finansieringsgrunnlaget for de private barnehagene. Jeg viste i mitt innlegg til den endringen som regjeringen foreslo i 2015, der man tidligere hadde mulighet til å unnta en del av de mest kostnadskrevene barnehagene fra gjennomsnittsprisen, som nær sagt er det de private finansierer sine tjenester på. Ser ikke regjeringen at man må se på ulike deler av regelverket for hvordan man beregner gjennomsnittspris for den delen som de private får finansiert? Mener statsråden at det kan være hensiktsmessig?

Statsråd Iselin Nybø [12:20:10]: Det er ikke sikkert at jeg helt oppfattet spørsmålet, og det kan godt være at representanten får et bedre svar hvis han stiller det til kunnskapsministeren. Men det jobbes kontinuerlig med regelverket generelt. Det som velferdstjenesteutvalget har sett på, er for det første om man ser noen superprofitt i disse velferdstjenestene. De har en del forslag som er knyttet til barnehage spesielt, og som går på finansieringen og mulighetene kommunene har til på sikt å regulere om det er de offentlige eller de private barnehagene de skal ha flest av, i større grad enn i dag, når de ikke kan gå inn og redusere den private aktiviteten.

Vi ser også at det har vært en del salg knyttet til eiendom som har gitt god avkastning, men forskjellen på f.eks. skole og barnehage er at når det gjelder barnehage, er det et mye større innslag av privat aktivitet enn på

skolesiden. Det vil få mye større konsekvenser hvis vi ikke tillater en viss grad av fortjeneste der.

Willfred Nordlund (Sp) [12:21:18]: Statsråden var inne på det jeg lurte på, altså hvordan man beregner gjennomsnittsprisen. Jeg ser fram til den debatten som kommer framover, for det påvirker jo hvordan de private skal kunne finansiere sine tjenester.

Det andre spørsmålet som saken reiser, dreier seg om hvordan det offentlige skal kunne håndtere forkjøpsrett og meldeplikt når man har solgt eiendom fra det offentlige til private, uavhengig av om det er til privat barnehagedrift eller helt andre typer virksomhet. Det kan være til legekantor, industriparker og mye annet.

Hva er regjeringens tanker rundt hvilke virkemidler man har i dag for å offentliggjøre og regulere det, og ser regjeringen at man kanskje burde vurdert å stramme inn på disse mulighetene?

Statsråd Iselin Nybø [12:22:04]: Jeg tror problemstillingen som representanten reiser, er størst på barnehageområdet, fordi vi sto i en situasjon der Stortinget bestemte – med et bredt flertall – at vi skulle ha full barnehagedekning. Jeg var kommunepolitiker selv på det tidspunktet, og for å få til det måtte vi mobilisere alle gode krefter som ønsket å bidra. Det ble bygd mange barnehager på kort tid, og private har slik sett en stor andel av barnehagesektoren.

Enkeltaktører har hatt god fortjeneste på salg av barnehageeiendom. Mange fikk billige tomter, noen hadde ikke engang klausuler knyttet til det. Noen av salgene vi ser er gjort, er tomter som er solgt til en lavere pris enn markedspris, for å bygge barnehageplasser. Velferdstjenesteutvalget har foreslått at vi skal se nærmere på om slike salg kan utgjøre en form for ulovlig statsstøtte til kommersielle eiendomsselskaper og ikke økonomisk barnehagevirksomhet. Det vil være en del av høringsrunden som nå skal skje.

Karin Andersen (SV) [12:23:18]: Når det er mulig å bli mangemilliardær på barnehager i Norge, da er det superprofitt – det kan ikke være noe å diskutere. Men det jeg vil spørre statsråden om, er dette med sanksjoner og reaksjoner på lovbrudd. Det er helt riktig, som representanten Moxnes sa i sitt innlegg, at det er ganske stor forskjell på hvordan vi håndterer regelbrudd på dette området, og hvordan man gjør det på andre områder. Det er offentlige penger, alt sammen, så for å si det sånn: Den ene stjelinga er ikke bedre enn den andre. Derfor er det et spørsmål om regjeringen og næringsministeren ser urimeligheten i det: at noen som beriker seg uriktig på offentlige penger, skal ha lavere straff fordi det er næringsvirksomhet, og høyere straff fordi det er et sosialt tiltak.

Statsråd Iselin Nybø [12:24:20]: For det første synes jeg man må skille litt på den fortjenesten de sitter igjen med. Ordet «superprofitt» blir ofte brukt i disse debattene. Det er helt riktig at noen har tjent gode penger, gjerne særlig på eiendom. Som jeg var inne på i en tidligere replikk, foreslår nå utvalget at vi skal se nærmere på det. Samtidig er det slik at utvalget ikke har funnet at det er utstrakt superprofitt i velferdstjenestesektorene. Det utelukker ikke at det kan realiseres en meravkastning utover det som er normalavkastning, men så lenge vi har private aktører inne på et område, må vi også godta at det er en avkastning på de pengene de setter inn. Hvis ikke ville det lønne seg mer å sette pengene rett i banken enn faktisk å drive næringsvirksomhet.

Det er riktig som representanten sier: I dag er det sanksjoner på brudd. Det er i hovedsak retting eller hel eller delvis nedstenging av virksomheten. Men nå sender vi også ut denne rapporten på høring, med de forslagene som ligger der.

Bjørnar Moxnes (R) [12:25:41]: Utvalget skriver følgende:

«Flertallet utelukker ikke at det realiseres meravkastning utover normalavkastning (superprofitt) i de ulike velferdssektorene (...).»

Så slår statsråden fast til VG i dag:

«Ikke superprofitt i privat velferd».

Howdan henger utvalgets konklusjon sammen med statsrådens politisk motiverte vranglesing av utvalgets funn? Det er det ene.

Det andre spørsmålet er at utvalget anbefaler å ta tak i problemet med profitt fra barnehageeiendom og det rettslige ved dette, nemlig å se på «om gevinster fra salg av disse eiendommene må anses som ulovlig offentlig støtte til en kommersiell eiendomsvirksomhet».

Spørsmål to er: Hva konkret vil regjeringen gjøre med dette forslaget fra utvalget?

Statsråd Iselin Nybø [12:26:41]: Det blir sagt at velferdstjenesteutvalgets rapport blir lest med politisk motivert vranglesing. Man kan jo stille seg spørsmål om hvem det er som driver med politisk motivert vranglesing, for selv om utvalget ikke utelukker at det kan realiseres meravkastning utover normalavkastning, har de ikke funnet noen utstrakt superprofitt i velferdstjenestesektoren.

Vi skal helt sikkert få diskutere dette opp og ned i mente, men så lenge vi har private aktører i disse sektorene – og jeg mener vi skal ha private innslag også i velferdstjenestesektoren – må vi godta at de har en avkastning på det, for hvis ikke er det ingen som vil være i den sektoren. Da vil de heller sette pengene i banken, og det er ikke nødvendigvis bra for oss på sikt.

Når det gjelder forslaget om å se nærmere på om slike salg kan utgjøre en form for ulovlig statsstøtte, vil vi sende det ut på høring sammen med resten av rapporten.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Karin Andersen (SV) [12:28:02]: Det kunne jo være interessant å ha en debatt med næringsministeren om hvordan vi skal få dem som har penger å investere, til å investere i det som er viktigst framover. Det er kanskje ikke videre investering i eiendom, som er det som gir superavkastning i disse sakene. Det er jo ikke tvil om at det har skjedd. Om noen putter pengene sine i banken, skal de vel lånes ut igjen til annen næringsvirksomhet. SV mener det er mye viktigere at vi nå klarer å kanalisere også privat kapital over i det grønne skiftet, få på plass ny, grønn industri og arbeidsplasser, og at det offentlige i stor grad skal håndtere velferdsoppgavene sjøl, i samarbeid med ideell sektor. Jeg synes det er viktig å understreke det, og det er derfor det første forslaget handler om eiendommer, som jo er det man har tatt ut superprofitt på, hvordan det har blitt håndtert både fra kommunenes side og til dels også fra statens side, der man er ivrig etter å selge ut og ikke ser at dette er en fellesverdi det er viktig å ta vare på.

Jeg tror nok at det ikke bare er ideologisk uenighet her, jeg tror det også er en uvilje til å se at her håndterer man både det offentlige og fellesskapets eiendom og det vi betaler ut, på en måte som ikke bør fortsette. For det gjør at det blir dyrt, fordi vi taper mye penger når vi ikke ivaretar fellesskapet bedre enn dette. Jeg ser også fram til å lese rapporten fra dette utvalget. Jeg har selvfølgelig ikke klart å lese hele den ennå.

Så vil også jeg varsle at SV kommer til å stemme for det løse forslaget som er fremmet i saken.

Bjørnar Moxnes (R) [12:30:23]: Jeg bør kanskje ta opp Rødts forslag, så vi får stemt over det. Da er det i orden for referatet.

Statsråden lurer på hvem som driver med politisk motivert vranglesing. Vel, jeg har sitert flertallet i utvalget, hva de skriver svart på hvitt i sin rapport, nemlig:

«Flertallet utelukker derfor ikke at det realiseres meravkastning utover normalavkastning (superprofitt) hos aktører i de ulike velferdssektorene.»

Nå skal det sies at Rødt er imot de kommersielle, også om det er en såkalt normalprofitt som tas ut. Om det bare tas 1 mrd. kr vekk fra barnehagene, vekk bra barna, hvert år i såkalt normalprofitt til disse kommersielle selskapene, er Rødt imot det. For de pengene tas vekk fra barna – våre skattepenger bevilget til barnas

beste – eller fra barnevernet eller fra pleietrengende eldre. Vi er også imot det om det er såkalt normalprofitt.

Så ja, vi ønsker en profittfri velferd i likhet med befolkningens flertall. Det er flertall i alle venstresidens partier, langt inn i Kristelig Folkeparti, for profittfri velferd. Det betyr ikke, som Venstre alltid sier i hver debatt, offentlig monopol. Nei, vi har hatt private ideelle aktører i Norge siden før velferdsstaten kom. Det er disse aktørene, disse private ildsjelene, de ideelle, som skvises ut av at de store kommersielle konsernene kommer inn med milliarder i ryggen. De fortrenger de ideelle private, underlegger seg dem, kjøper opp og monopoliserer markedet, sånn at noen få svære kommersielle velferdsprofittørselskaper står igjen. Vi ser det i barnevernet, i barnehagene og i eldreomsorgen. Det er konsekvensen av den politikken som Venstre så pent snakker om, som handler om å gi mer mangfold og mer gründerskap. Det er monopolisering på kommersielle storselskapers hender som er konsekvensen av dette forslaget.

Det vi ønsker, er å bygge videre på norsk tradisjon, hvor det offentlige sammen med de private ideelle aktørene leverer velferd med ett eneste formål, nemlig å sikre best mulig tjenester for brukerne av tjenestene. Da er det logisk at hvis alle pengene uavkortet går til å sikre barna et best mulig tilbud i barnehagen eller i barnevernet, i eldreomsorgen eller hvor det skulle være, tar man ikke pengene ut. Om det så er superprofitt eller bare vanlig profitt, er det logisk å tenke at jo mer som brukes til beste for brukerne, jo bedre blir det. Det er formålet med vår politikk.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har tatt opp det forslaget han refererte til.

Torill Eidsheim (H) [12:33:47]: Private tenesteytarrar utgjer eit viktig bidrag i mange ulike tenester i kommunane, òg utover det som er knytt til barnehagar. Innan helsetenester utgjer dei faktisk den største delen, viser det seg i behandlinga av meldinga om helsenæring. Dette er tenesteytarar som yter viktige tenester og er eit godt supplement i kommunane sine tenester til innbyggjarane.

Det som utvalet i dag peiker på og avklarar, er ikkje spørsmålet om superprofitt ein gong for alle. Ein av dei kanskje viktigaste konklusjonane meiner eg tvert imot er at det er eit manglande talgrunnlag. Det er svakt, og det bør for framtida vere mykje enklare å gjennomføre kartlegging og analysar av private leverandørar av offentleg finansierte velferdstenester. Kanskje det er litt av det som er problemstillinga her. Eg meiner at debatten om «velferdsprofitørar», som er eit forferdeleg ord, har vore ein ideologisk debatt med manglande kunnskapsgrunnlag. Det er det største problemet. Dette er veldig ugrent, og eg ser fram til at ein nyttar seg av det

arbeidet som utvalet no har jobba med. Eit samla utval tilrår at det blir sett i verk tiltak for auka transparens om eigarskap, organisering og økonomi hos private aktørar. Det trur eg er viktig, men samtidig er det viktig at vi betrar dette når det gjeld kommunane sine egne direkte tenester òg.

Eg ser fram til høyringa som er signalisert, og ser fram til ein god debatt vidare om viktige tenester.

Willfred Nordlund (Sp) [12:36:20]: Jeg tok ordet til en kort oppklaring. Det ligger et forslag her som er fremmet av Arbeiderpartiet og SV, som ingen av partiene egentlig har kommentert noe videre i innstillingen, så jeg tenkte jeg i hvert fall skal gjøre det fra talerstolen.

Forslaget dreier seg om at Arbeiderpartiet og SV ønsker seg et finansieringssystem for private barnehager som gir kommunene større mulighet til å regulere barnehagesektoren. Forleden uke behandlet Stortinget Innst. 63 S for 2020–2021, hvor man egentlig diskuterte noe av det samme innholdet, men hvor forskjellen bl.a. gikk på hvilke tildelingsmuligheter kommunene skulle ha for å sikre en desentralisert barnehagestruktur og en tilpasning av det totale behovet i kommunen.

La meg si at det er en ganske stor forskjell på et regelverk som gir kommunene adgang til å foreta en balansert tildeling, og det at man skal ha et finansieringssystem som skal settes i verk. For kommuner som f.eks. legger ned en lokal kommunal barnehage, vil man da ha et finansieringssystem som gjør at det ikke vil være muligheter for å opprette en lokal, la oss si familiedrevet, barnehage. For Senterpartiets del vil jeg gjøre oppmerksom på at vi var med på forslaget som dreide seg om reguleringsmyndighet knyttet til den totale kapasiteten i kommunene, forleden uke i Innst. 63 S for 2020–2021, men vi ønsker ikke å være med på dette som dreier seg om å ha et finansieringssystem, for det går betydelig lenger, selv om intensjonen nok er delvis den samme.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bjørnar Moxnes (R) [12:38:04]: Høyre synes det er fælt med ordet «velferdsprofitør». Men det er bare en beskrivelse av konsekvensen av den politikken Høyre står for og tillater: at svære kommersielle selskaper får bygge milliardformuer på velferdspenger bevilget av fellesskapet, og at penger som skulle ha gått til å sikre sårbare barnevernsbarn et best mulig tilbud, til kvalitet i barnehagene og til pleietrengende eldre, i stedet går til privat berikelse av velferdsprofitører.

Det er ikke rart at det er vanskelig å kartlegge pengestrømmene, for det sier også utvalget selv: Det har vært

svært ressurskrevende, sier de, og det er fordi disse velferdsprofitørene har svære kommersielle konserner splittet opp i titalls underselskaper som driver med komplisert internprising ved hjelp av landets beste forretningsadvokater, for nettopp å få ut mest mulig penger ved å gå rundt systemet, også gjennom ren svindel. Så det er vanskelig så lenge vi har dem. Derfor bør de ut av velferden.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [12:39:22]: Det at Høyre ikke liker ordet «velferdsprofitør», sier jo noe om hva slags ideologisk ståsted de har, og at dette er en ideologisk debatt, der Høyre mener det er helt greit at noen driver forretningsvirksomhet på velferd. Det mener ikke SV. Vi mener at det vi betaler inn i skatt som går til eldreomsorg og barnehager, skal gå til eldreomsorg og barnehager og ikke til fortjeneste i private bedrifter.

Det er en stor forskjell, og det Høyre prøver å gjøre ved å late som om denne debatten også handler om de små ideelle og foreldredrevne barnehagene og de ideelle aktørene i velferden, er jo et forsøk på en ren avsporing. For de har SV alltid vært for, og det er de som taper nå når velferdsprofitørene får lov til å være aktører uten risiko, slik de er i dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [12:40:35]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Katrine Boel Gregussen, Lars Haltbrekken, Nicholas Wilkinson, Mona Fagerås, Arne Nævra og Karin Andersen om å sikre bosetting av alle mennesker som får opphold (Innst. 113 S (2020–2021), jf. Dokument 8:150 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten på følgende måte: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Masud Gharahkhani (A) [12:41:22] (ordfører for saken): Representantforslaget fra SVs stortingsrepresentanter handler om å sikre bosetting av alle mennes-

ker som får opphold. Komiteen viser til at forslagsstillerne peker på at når mennesker får opphold i Norge, er det avgjørende for å få et godt liv at bosettingen sikres raskt. Komiteen viser til at det for tiden er 15 personer med spesielt store helseutfordringer som venter på å bli bosatt i en kommune.

Komiteen viser til at forslagsstillerne peker på at den økonomiske støtteordningen med å ta imot flyktninger med særskilte behov bare varer i fem år, og etter fem år er det kommunene selv som må dekke omsorgs- utgiftene. Komiteen viser til at forslagsstillerne på bakgrunn av dette fremmer et forslag i dokumentet om at:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at mennesker som har fått oppholdstillatelse, men som ikke blir bosatt fordi kostnadene ikke dekkes på lang sikt, blir bosatt snarest, og fremme eventuelle forslag som er nødvendig for å sikre dette, herunder bedre langsiktige økonomiske støtteordninger.»

Arbeiderpartiet støtter forslaget. Skal vi lykkes med integrering, kan vi ikke ha mennesker som har fått opphold, gående på asylmottak i mange år. Det er viktig for de menneskene som er blant de mest sårbare, at de kan komme i gang med stabile og forutsigbare rammer for sitt liv.

Alle forstår at dette også er dårlig integreringspolitikk.

Heldigvis bor vi i et land der mennesker med eksempelvis nedsatt funksjonsevne også kan være deltakere i arbeidslivet og samfunnet. La oss sikre at disse menneskene kommer i gang med å lære seg det norske språk og bli en del av arbeidslivet og lokalsamfunnet i Norge – at de får bidra. Det motsatte er ikke bra for disse sårbare menneskene, det er ikke bra for integrering, og det er heller ikke samfunnsøkonomisk. Dette er snakk om folk som har fått opphold og skal bli i Norge.

Olemic Thommessen (H) [12:43:24]: Det er ingen tvil om at de personene vi her snakker om, er en særlig sårbar gruppe, og at problemstillingene knyttet til bosetting av disse er krevende. Det er det bred enighet om. Så har da også regjeringen signalisert en gjennomgang av dagens bosettingsordning med sikte på å kunne gjøre denne mer treffsikker og derigjennom gjøre ventetiden kortere.

Grunnlaget for denne gjennomgangen er et forskningsarbeid i regi av IMDi, Utlendingsdirektoratet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Husbanken og Helsedirektoratet. Resultatet av dette arbeidet foreligger i form av en rapport som bør kunne gi et godt utgangspunkt for den signaliserte gjennomgangen.

Allerede i dag gjøres det et systematisk og målrettet arbeid fra IMDis side for denne gruppen. Gjennom samarbeidsavtalen mellom staten og KS ligger det også en

særlig forpliktelse for kommunene til å være med og finne løsninger som sikrer en rask bosetting av flyktninger med særlig ressurskrevende behov. Et fortsatt nært samarbeid med kommunene vil etter min oppfatning være viktig og nødvendig også om regelverket endres.

Vi snakker om et relativt lite antall personer varierende mellom 10 og 15 personer. I lys av dette bør det være rom for skreddersøm i det arbeidet som skal gjøres med å finne frem til gode løsninger for den enkelte. Dette legger jeg til grunn gjøres i dag.

Etter dagens ordning gis det særlig tilskudd gjennom de første fem årene. Etter dette får kommunene det samme tilskuddet for disse personene som de får for vanlige innbyggere med tilsvarende behov. Jeg antar at så vel tidsfaktoren som tilskuddenes størrelse blir en del av den helhetsvurderingen regjeringen må gjøre i sin bebudede gjennomgang av ordningene.

Med de signalene som har kommet fra regjeringen både i integreringsstrategien og i statsrådets brev til komiteen i tilknytning til denne saken, finner regjeringspartiene det ikke naturlig å stemme for flertallsinnstillingen. Vi ser frem til resultatet av det arbeidet som regjeringen nå er inne i, og håper at regjeringen sammen med kommunene vil makte å løse de bosettings- spørsmålene som vi her diskuterer.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [12:46:01]: Det er ikke noe tvil om at dette er en viktig sak og en problemstilling som har vært kjent lenge. Det er litt spesielt at saken kommer opp samtidig som vi har hatt en aksjon pågående fra veldig mange ordførere – fra Senterpartiet, fra Arbeiderpartiet, fra SV og lokalpolitikere fra de samme partiene – som har gått massivt ut og sagt at Norge bør hente flere flyktninger for å bosette flere, for de ønsker å hjelpe mennesker, er budskapet deres. Det er en bra holdning å ha, men det budskapet faller fullstendig igjennom når de samme partiene nekter å bosette så få som 15 personer med store og spesielle behov. Personer som er blant de mest sårbare, og som hadde trengt det aller mest, nekter de å ta imot. Hvorfor nekter de å ta dem imot? Jo, fordi de gir ikke nok klingende mynt i kassa.

Jeg klarer ikke å tro på at det er solidaritet som driver de partienes kamp for å hente flere flyktninger, når man ikke ønsker å hjelpe dem som allerede er her, og som trenger det aller mest. Jeg synes de samme partiene egentlig burde skamme seg litt over denne dobbeltmoralen. De står ute og sier at det er de som vil hente, det er de som er solidariske, samtidig som det er de som har svart nei på flere konkrete forespørsler fra IMDi om å bosette.

Hvis man bruker mennesker bare som et spill for å skaffe penger i kassa, detter jeg litt av. Jeg kunne godt

tenke meg å bli med på et forslag for å finne en bedre løsning for disse, men da synes jeg at de partiene som har gått i bresjen, først må vise at de mener noe med sin påståtte solidaritet. Dette falt fullstendig igjennom da det kom samtidig med at de samme partiene, de samme lokalpolitikerne og de samme ordførerne nekter å hjelpe dem som trenger det mest. Dette er et spill, og det kan vi ikke være med på.

Heidi Greni (Sp) [12:48:46]: Norske kommuner gjør en grundig god jobb med å bosette flyktninger, og de fleste får tildelt bostedskommune kort tid etter at de har fått oppholdstillatelse. Dessverre har vi en liten gruppe, ca. 15 personer, som er et unntak fra dette. Det er flyktninger med nedsatt funksjonsevne eller andre særlige behov som gjør at de er avhengig av et omfattende hjelpetilbud, noe som vil påføre bostedskommunen store utgifter i alle år framover.

Det angår grundig få personer, men det har alvorlige konsekvenser for de få det gjelder. De blir sittende i mottak i mange år uten mulighet til å starte integreringsprosessen og uten mulighet til å bli en del av et lokalsamfunn. Den økonomiske støtteordningen for å ta imot flyktninger med særskilte behov varer i maksimalt fem år. Etter det må kommunen dekke disse utgiftene selv. For dem som kommer inn under ressurskrevende brukere, dekker staten deler av beløpet også etter den tiden, men kommunene blir likevel sittende igjen med et millionbeløp i egenandel. Kommunens egenandel for ressurskrevende brukere foreslås dessverre også økt i neste års budsjett. Det gjør det ekstremt vanskelig å få bosatt særlig familier som har flere barn med særskilte behov, da kommunen vil påta seg store ekstra utgifter i mange tiår framover.

Med en stadig mer presset kommuneøkonomi er det forståelig at kommunene kvier seg for å si ja, da det i neste omgang vil tvinge fram innsparinger på andre tjenesteområder. En tilleggsutfordring er at tilskudd 2 – ekstratilskuddet som betales de første fem årene for flyktninger med særskilte behov – utbetales etter-skuddsvis. Det medfører en betydelig usikkerhet med tanke på de økonomiske konsekvensene også de første årene. Dette kan løses ved f.eks. et forhåndstilsagn om tilskudd, slik regjeringspartiene påpeker, men det vil ikke løse hovedutfordringen, som er finansieringen etter at femårsperioden er utløpt.

Dette kan kun løses ved at staten tar ansvar for finansieringen, også utover femårsperioden. Senterpartiet fremmer derfor, sammen med Arbeiderpartiet og SV, et forslag der Stortinget ber regjeringen sørge for at flyktninger med særskilte behov som har fått oppholdstillatelse, blir bosatt snarest, og at det fremmes

eventuelle forslag som er nødvendig for å sikre dette, herunder langsiktige finansieringsordninger.

Det angår få personer og vil være en liten utgift for staten, men det vil være en umulig kostnad for kommunene å innarbeide i et budsjett uten at det går ut over andre tjenester. Alle partier på Stortinget er opptatt av rask bosetting, av å komme raskt i gang med integreringsprosessen og at tiden på mottak etter vedtak skal være kortest mulig. Derfor er det uforståelig for meg at ikke alle partier støtter dette forslaget.

Karin Andersen (SV) [12:52:02] (komiteens leder): Det er flere som blir sittende på mottak lenge, men utgangspunktet for denne saken, som jeg har engasjert meg ganske sterkt i, er en familie på fem som fikk opphold i 2007. Denne familien har nå etter hvert tre voksne barn med funksjonsnedsettelse. Foreldrene er blitt bosatt, men ikke barna. I en slik familie er det naturlig å tenke seg at foreldre og barn gjerne vil bo i samme kommune, at det er viktig for både foreldre og barn at de kan bo i nærheten av hverandre. For en liten kommune kan dette bli veldig krevende når femårsperioden med tilskudd er over, og det er grunnen til at jeg har tatt det opp.

Jeg tok det opp da Trine Skei Grande var ansvarlig minister på området, og hun la til grunn at flyktninger skulle motta tjenester på linje med andre, uten særskilt finansiering fra staten. Jeg håper at dagens minister kan se nærmere på dette, for jeg tror ikke dette handler om en spillsak eller noe som helst slikt; dette handler rett og slett om at når man har fått opphold i Norge, og det får man av staten, kan man ikke bo i staten, man må bo i en kommune i Norge. Det er ikke mulig å bo noe annet sted enn i en kommune.

Jeg tror ikke det er noen som mener at funksjonshemmede mennesker skal bli boende på mottak i årevis. Det fører ikke noe godt med seg, uansett om man mener at det er mange eller få som skal komme.

Det er en realitet at i hvert fall mindre kommuner har store problemer med utgiftene til dette, og det er en av grunnene til at Stortinget i vår vedtok å pålegge regjeringen å komme tilbake med en ny ordning når det gjelder ressurskrevende tjenester, der små kommuner skulle få et økt tilskudd. Det har ikke regjeringen levert på. De har lagt inn en midlertidig sum i skjønntilskuddet, men det er jo ikke noen trygg finansiering i det hele tatt. For eksempel kan tre funksjonshemmede mennesker bli en veldig stor andel i en liten kommune, så her trengs det et eget tilskudd for å få bosatt. Om det skal gjøres gjennom ordningen for særlig ressurskrevende tjenester, eller om det skal gjøres på annen måte, er ikke så viktig for SV. Det som er viktig, er at vi får på plass en finansiering, slik at mennesker med funksjonsnedsettelse blir

bosatt så raskt som mulig. Og der det også er familie, er det viktig å ta hensyn til det, slik at folk får bo i nærheten av hverandre. Særlige hensyn må det tas i disse sakene. Det kan også bety ekstrautgifter for kommunene, fordi bolig også kan bety ekstrautgifter i disse sakene.

Solveig Schytz (V) [12:55:25]: Å flykte fra hjemlandet er i seg selv en stor påkjenning, men noen av dem som kommer til Norge og får opphold, har mer omfattende behov for oppfølging og omsorg enn andre. Da er det godt å vite at vi kan tilby nødvendig hjelp og omsorg i Norge for disse såkalt ressurskrevende brukerne.

Kommunene rundt om i hele Norge gjør en god jobb med å sikre bosetting og nødvendig oppfølging. Kommunene forplikter seg til å gjøre jobben som kreves, ofte for resten av disse menneskenes liv.

I dag får kommuner som bosetter ressurskrevende brukere, støtte til dette arbeidet, men for en begrenset periode på fem år. Etter det havner disse under de ordinære ordningene vi har for ressurskrevende brukere. Det gjør sitt til at mange kommuner vegrer seg for å ta imot disse flyktningene. Man er redd for at ressursene ikke skal strekke til, og at brukerne på sikt vil utgjøre betydelige utgiftsposter på budsjettene. Det skal vi ha respekt for.

Forskningsrapporten «Statlige virkemidler ved bosetting av flyktninger med særlige behov» ble initiert av IMDi og lagt fram tidligere i høst. Rapporten skisserer mulige løsninger, og den blir viktig i regjeringens arbeid med en ny integreringsstrategi, som jeg forstår at man er godt i gang med. Jeg har stor tillit til at integreringsministeren følger opp dette arbeidet på en god måte.

Jeg oppfatter at viljen til å bosette flyktninger er stor i flere kommuner. Vi ser også at internasjonale flyktningekatastrofer får ordførere til å oppfordre myndigheter til å hente mennesker til Norge som kan få bosette seg i deres kommuner. Kommunestyrer som har vedtatt å ta imot flyktninger fra Moria, om bare norske myndigheter henter dem hit, er nylige eksempler på det. Samtidig trenger vi å få på plass løsninger som gjør at disse kommunene også kan forplikte seg til å ta imot flyktninger vi allerede har her i landet.

I dag lever flere brukere som kommunene ikke føler seg klare til å ta imot, på midlertidige løsninger drevet av UDI. Utgiftene løper uansett om de bor der eller de er bosatt ute i kommunene. Forskjellen er at staten tar regningen. Vi har eksempler på at noen har bodd på midlertidig plassering i sju år, noe som på ingen måte er ideelt for dem det gjelder.

Jeg håper og tror at man ved en gjennomgang av integreringsstrategien vil legge vekt på å finne en løsning som ivaretar brukerne, og som sikrer at kommunene som tar på seg denne viktige forpliktelsen, gis de nød-

vendige garantiene. Det er nødvendig, slik at vi i fremtiden får til smidige og permanente bosetninger for alle disse flyktningene.

Torhild Bransdal (KrF) [12:58:14]: Jeg vil starte med å takke forslagsstillerne for å fokusere på en viktig sak for oss i Kristelig Folkeparti. En del flyktninger med særlige behov opplever spesielt lang ventetid før de blir bosatt. For flyktninger er det en gjennomsnittlig ventetid på tre til sju måneder før bosetting, men for dem som bor i tilrettelagte avdelinger, særlig i bo- og omsorgsløsning eller i institusjon, er ventetiden betydelig lengre – ofte så mye som to til fire år etter innvilget oppholdstillatelse.

Vi vet at bosetting av flyktninger skjer etter avtale mellom stat og kommune, og vi vet at de som venter lengst, oftest er de personene som har permanente sammensatte hjelpebehov, noe som vil kreve betydelig ressursinnsats i kommunene de blir bosatt i. Kommunene vil gjerne bosette flyktninger, men ingen sa likevel ja til 16 funksjonshemmede som har fått opphold. Derfor er jeg stolt over den lokale innsatsen Kristelig Folkepartipolitikere på kommunenivå har gjort i denne saken. De har mobilisert i storbyene, og nå har byer som Oslo, Kristiansand og Trondheim fattet vedtak om å ta imot to eller flere av disse 16. Er det ikke godt når demokratiet fungerer, mobiliserer og skaper løsninger? Det har jeg sansen for.

Selv om Kristelig Folkeparti lokalt har tatt saken i egne hender, er dette et varsel om en struktur som ikke fungerer. Derfor er jeg fornøyd, men jeg har også forventninger til at regjeringen nå jobber med å se på den ordningen på nytt. Regjeringen varslet i integreringsstrategien at de ville gjennomgå og forbedre bosettingsordningen for nyankomne flyktninger. Departementet er nå i gang med gjennomgangen, og det skal ses særskilt på bosetting av personer som har behov for omfattende oppfølging. Det er behov for å samle kunnskapsgrunnlaget på feltet, og det må komme noen konkrete anbefalinger om forbedring i bosettingsordningen.

Vi i Kristelig Folkeparti har mobilisert lokalt i denne saken. Framover vil det derfor være viktig for Kristelig Folkeparti å bidra til at vi får til en endring i det systemet som har skapt konsekvenser for mennesker med behov for omfattende helse- og omsorgshjelp som i dag sitter på asylmottakene. Vi må sørge for at fremtiden for dem som kommer til Norge med lignende behov, ikke blir å sitte år etter år på mottak. Vi må sørge for å komme tidligere i gang med koordinerte helseoppgaver, og vi må sørge for gode overganger mellom mottak og kommune for å sikre trygghet både for enkeltmennesker og deres familier, og for kommuner og mottak.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Guri Melby [13:01:11]: Vi har en bosettingsordning for flyktninger som fungerer godt for de aller fleste. Bosetting av flyktninger skjer etter avtale mellom stat og kommune, og IMDi, i samarbeid med KS og fylkeskommunene, anmoder hvert år utvalgte kommuner om å bosette et visst antall flyktninger. Kommunene som blir anmodet om bosetting, beslutter om og hvor mange flyktninger kommunen ønsker å bosette.

Selv om den ordningen fungerer godt, er ventetiden for enkelte flyktninger som har omfattende behov for tilrettelegging og bistand, for lang. Det er det ingen tvil om. Flyktninger venter i gjennomsnitt mellom tre og sju måneder fra de får vedtak om opphold, til de er bosatt. Ventetiden for dem som bor i tilrettelagte avdelinger, særlig bo- og omsorgsløsning eller institusjon, er betydelig lengre, ofte to til fire år etter innvilget oppholdstillatelse. IMDi jobber kontinuerlig med å finne løsninger for hver og en av disse personene, men det er utfordrende å finne nok kommuner som vil bosette flyktninger med store hjelpebehov.

Vi ser at kommunene kan ha utfordringer for ressurskrevende flyktninger som i noen tilfeller overstiger de særskilte tilskuddene fra staten knyttet til bosetting og integrering av enkeltpersoner. Ved bosetting av flyktninger med nedsatt funksjonsevne og/eller atferdsvansker kan kommunene få ekstra tilskudd opp til 1 361 000 kr per år i inntil fem år. Dette kommer i tillegg til det ordinære integreringstilskuddet. Men det opphører etter fem år. Det er viktig å få fram at også generelle støtteordninger for kommunene gjelder for flyktninger. Helsedirektoratets tilskudd for særskilt ressurskrevende helse- og omsorgstjenester til enkeltmottakere gjelder for flyktninger, både i perioden de utløser særskilt tilskudd fra staten, og etter at disse tilskuddene har opphørt.

Jeg er enig med stortingsrepresentantene i at ventetiden i mottak noen ganger blir for lang, og at det er uheldig. Jeg er også opptatt av å finne løsninger som kan bidra til raskere bosetting av disse personene. I kriteriene som ligger til grunn for hvilke kommuner som blir anmodet om bosetting i 2021, har vi presisert at det skal tas hensyn til om kommunen kan bosette flyktninger med store funksjonsnedsettelse. Jeg er også veldig glad for å se at det nylig har blitt tatt initiativ fra noen store byer til å bosette flyktninger som krever særskilt oppfølging, som i dag bor på ulike tilrettelagte botilbud.

Rapporten «Statlige virkemidler ved bosetting av flyktninger med særlige behov» ble lansert av IMDi 14. august. Rapporten trekker fram at det er flere årsaker til at personer med særskilte behov må vente lenge på

bosettingen, og kommer med ulike forslag til tiltak, både organisatoriske, pedagogiske og økonomiske.

Vi har varslet i integreringsstrategien at vi vil gjennomgå og forbedre bosettingsordningen for nyankomne flyktninger. Vi er i gang med gjennomgangen, og departementet vil vurdere de tiltakene som er lagt fram, og også se på de økonomiske støtteordningene som gjelder, og om de kan innrettes på en bedre måte.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Masud Gharahkhani (A) [13:04:22]: Jeg forstår det slik at statsråden som har ansvar for bosetting, er opp-tatt av at de som har opphold, skal kunne bosettes raskt. Det er bra. Men for noen få, som vi har debattert i dag, funker ikke ordningen godt nok, fordi kommunene er bekymret for utgiftene. Det handler ikke om at de ikke ønsker å være med på dugnaden, men det handler om trang kommuneøkonomi. Det handler om at de opplever at de har mulighet til å følge opp de menneskene de skal bosette, skikkelig. Da mener jeg at vi som er nasjonale folkevalgte, ikke kan drive med pekeleken, vi er nødt til å ta ansvar. Så hva vil regjeringen konkret gjøre for å sikre at det ikke går to til fire år etter innvilget oppholdstillatelse, før noen bosettes?

Statsråd Guri Melby [13:05:04]: Jeg har lyst til å innlede med å si at det har skjedd veldig mye positivt når det gjelder bosetting av flyktninger de siste årene. Ventetiden i mottak har for vanlige flyktninger uten spesielle behov, men også for dem med spesielle behov, gått ned. Jeg tror det er fordi tilskuddsordningene er blitt bedre, og også fordi kommunene har tatt ansvar og virkelig har stilt opp i den dugnaden som har vært.

Men når vi ser at ordningene vi har, ikke gir gode nok resultater, sånn som her, når vi ser at det er mennesker som blir boende altfor lenge i mottak, er det klart at vi er nødt til å se på de ordningene vi har, om vi kan gjøre dem bedre. Vi samarbeider veldig tett med KS om dette og hadde et dialogmøte med dem senest i dag. Vi har fått gjennomført denne rapporten som har gitt oss noen forslag til tiltak, og vi går nå gjennom dem og vil komme med forslag til hvordan vi kan bedre bosettingsordningen. Et viktig mål vil jo være at vi nettopp greier å hjelpe denne gruppen bedre og sørger for at ventetiden går ned.

Masud Gharahkhani (A) [13:06:07]: Takk for svar-et. Jeg er enig med statsråden i at kommunene er flinke. De er med på dugnaden og mange lykkes godt med det.

Samtidig opplever jeg noen ganger at vi som er folkevalgte, svarer som byråkratiske maskiner. Poenget her er at vi må ta et ansvar. Jeg mener at når vi er enige om dette tverrpolitisk, kunne vi ha gitt et signal fra Stor-

tinget i dag når det gjelder utlendingsmyndighetene, kommunene og de sårbare: Her skal det ryddes opp, her skal vi finne ordninger som gjør at kommunene får de finansieringene som skal til for å kunne bosette disse menneskene.

Det forslaget som vi skal votere over i dag, handler jo om at statsråden selv skal gjennomgå, finne ut hva som trengs for at vi skal komme raskt i gang med å bosette. Så hvorfor kan man ikke bare støtte det, for det ville ha gitt et godt politisk signal til alle dem som venter på avklaring fra oss politikere?

Statsråd Guri Melby [13:06:59]: Nå er jeg usikker på om representanten definerte meg som en byråkratisk maskin som svarer automatisk. Poenget er at denne utredningen allerede er godt i gang. Vi har fått rapporten, vi vurderer nå tiltakene. Det utvalget har vært tydelig på, er at de økonomiske virkemidlene er viktige, men det er også flere ting som betyr noe. Vi må også ha med oss at de har foreslått en del tiltak som har vært prøvd tidligere, uten å ha suksess. Så det er jo viktig at vi faktisk bruker litt tid på å gå igjennom forslaget og sørger for at vi går for de tiltakene som faktisk virker. Det at vi alle sammen her står og sier at de ordningene vi har, ikke er gode nok, og at vi alle sammen sier at vi ønsker å utbedre de ordningene, mener jeg er et veldig klart og tydelig signal til Kommune-Norge og ikke minst til de flyktningene som nå sitter på overtid på mottak og venter.

Heidi Greni (Sp) [13:08:02]: Statsråden sa i sitt innlegg noe sånt som at det var mange årsaker til at de personene vi diskuterer i dag, ikke blir bosatt. Det er jeg litt uenig i, for jeg tror det er stort sett én årsak, og det er finansieringen. Jeg tror de fleste kommuner har kompetanse på plass til å snekre et godt tilbud til disse personene, men utfordringen er finansieringen. Er statsråden enig med meg i at hovedutfordringen er de økonomiske forpliktelsene de tar på seg i hele livsløpet? Og er statsråden enig med meg i at den økte egenandelen til ressurskrevende tjenester som nå er foreslått i neste års budsjett, vil forsterke denne utfordringen ytterligere?

Statsråd Guri Melby [13:08:48]: Det er ingen tvil om at økonomi er en viktig faktor når det gjelder bosetting av flyktninger, og det at tilskuddet for bosetting av flyktninger har vært veldig bra, har bl.a. bidratt til å få veldig stor fart på bosettingen av flyktninger. Det har også gjort at veldig mange kommuner anser det som veldig attraktivt å bosette flyktninger. Det er noe som oppleves som positivt også økonomisk, i tillegg til at jeg selvfølgelig håper at mange også ønsker nye innbyggere. Så økonomi er uten tvil en viktig faktor.

Men ifølge rapporten som vi har fått, som heter «Statlige virkemidler ved bosetting av flyktninger med særlige behov», tenker en også på at det er andre tiltak som vil være relevante for at vi skal få ned ventetiden for disse, og for at vi skal sørge for at de blir bosatt. Da tror jeg det er viktig at vi ser på alle de tiltakene de foreslår, og ikke bare på de økonomiske tiltakene. For noen små kommuner, slik også representanten Andersen pekte på i sitt innlegg, handler det ikke bare om økonomi, det handler også om kapasitet f.eks.

Karin Andersen (SV) [13:10:00]: Det er jo ikke bare i den rapporten som statsråden viser til, at det er sagt at det er behov for endring. Det har også UDI-direktør Frode Forfang tatt til orde for offentlig, og peker helt riktig på at staten har utgifter når folk sitter på mottak også. Så det kan jo handle om å flytte noen penger fra ett sted til et annet sted for å få dette til å funke.

Jeg bet meg også merke i det siste svaret statsråden ga nå. Jeg har gått igjennom den rapporten som statsråden viser til, og ja, det kan være mange punkter. Men rapportforfatterne konkluderer med at dersom staten ønsker at kommuner skal påta seg oppgaven med å bosette flyktninger med store helseutfordringer basert på frivillighet, bør kommunenes utgifter dekkes. Punktum. Det er det som står i rapporten. Da håper jeg at statsråden også legger seg det på minne at det kan være ulike ordninger, men dette er altså konklusjonen i den rapporten som statsråden sjøl viser til.

Statsråd Guri Melby [13:11:04]: Det er vel ingen uenighet om at utgifter som kommunene får som følge av å bidra til bosetting, skal dekkes. Gjennom det tilskuddet som har blitt gitt de siste årene, har faktisk veldig mange kommuner blitt overkompensert for å ta imot flyktninger for å bosette dem. Særlig de som lykkes godt med integreringsarbeidet, ender opp med å bli overkompensert.

Det som Forfang også har sagt, er at vi har gode ordninger i dag, men vi bør definitivt se på om de bør bli bedre, og det konkrete forslaget direktøren kom med, var at man skulle utvide tiden for en særskilt støtte fra fem til ti år. Det er også blant de forslagene som vi vurderer når vi gjennomgår bosettingsordningen nå.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [13:11:54]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Sem-Jacobsen, Kjersti Toppe, Sigbjørn Gjelsvik, Liv Signe Navarsete, Heidi Greni og Per Olaf Lundteigen om å ned-

sette et uavhengig granskningsutvalg for en helhetlig gjennomgang av barnevernet (Innst. 102 S (2020–2021), jf. Dokument 8:116 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:13:04] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke komiteen for samarbeidet, for at vi på tvers av partiene har funnet fram til en felles løsning i en viktig sak.

Så vil jeg også starte med å rette en stor takk til alle dem som jobber i barnevernet, dyktige fagfolk som står i et krevende arbeid, under stort press, som opplever mye hets og trusler i arbeidshverdagen sin, men likevel går på jobb hver eneste dag for å beskytte barn. De fortjener ikke bare ensidig negativ oppmerksomhet, tvært imot, de er blant velferdens virkelige helter og fortjener en stor takk.

Hele komiteen er enig med forslagsstillerne i at det er gode intensjoner bak dette forslaget, som altså ber regjeringen sette ned et utvalg for å undersøke barnevernstjenesten. Det er helt åpenbart for oss at vi har en jobb å gjøre for å sikre at barnevernet fungerer på en best mulig måte. Det har en rekke rapporter vist, som «Det å reise vasker øynene» fra Helsetilsynet, NOU-en «Svikt og svik» fra 2017, «De tror vi er shitkids», som kom fra Barneombudet i år, og dommene fra Den europeiske menneskerettsdomstol, som det også har vært mye oppmerksomhet om.

Så er spørsmålet: Hva bør vi gjøre for å forbedre barnevernet? Etter at dette forslaget ble fremmet, ble det klart at Barne- og familiedepartementet skal sette i gang en norsk offentlig utredning som skal favne bredere enn bare institusjonsbarnevernet. Stortinget vedtok også enstemmig den 6. oktober å be regjeringen om å sette ned et ekspertutvalg for å forbedre rettssikkerheten i alle ledd av barnevernet. Derfor mener flertallet i komiteen, alle partiene bortsett fra forslagsstillerne, at barnevernet nå ikke først og fremst trenger enda flere rapporter og granskinger, men at vi følger opp de mange rapportene vi allerede har, på en mer systematisk og helhetlig måte. Kort sagt: Ikke flere rapporter, vi vil ha handling basert på det vi vet.

I stedet for å støtte representantforslaget velger vi å støtte det innspillet som har kommet fra partene i tjenesten, FO, Fagforbundet, Barnevernspedagogene, altså

de ansattes organisasjoner, og KS. De har tatt til orde for at heller enn å lage en ny rapport bør partene i tjenesten sette seg sammen for å lage en plan for hvordan man kan følge opp den kunnskapen vi allerede har, på en systematisk måte, et handlingsrettet partssamarbeid mellom arbeidstakernes organisasjoner, KS og de sentrale myndighetene. Vi har god tradisjon for den typen arbeid i Norge, og vi har gode erfaringer å høste fra det også på andre felter. Innspillet får også støtte fra Barneombudet og Landsforeningen for barnevernsbarn, som også vil ha et slikt partssamarbeid heller enn en ny rapport, en ny gransking. Derfor støtter komiteen enstemmig dette initiativet. Vi ber om at regjeringen sørger for at det blir lagt til rette for et slikt partssamarbeid, at sentrale myndigheter skal være med som part, og ikke minst at stemmene fra brukerne av tjenesten blir hentet inn og lyttet til.

Det siste vil jeg understreke: Det er helt avgjørende at de som denne tjenesten faktisk handler om, blir hørt, for at vi skal lykkes med å skape et bedre barnevern.

Et slikt initiativ vil også bidra til en fortsatt levende debatt om barnevernet. Dette er ikke noe punktum for debatten om barnevernet, men heller et nytt kapittel, for vi ber nemlig regjeringen om å rapportere tilbake til Stortinget om resultatene fra samarbeidet, slik at vi også kan fortsette å følge utviklingen, fremme forslag til nye tiltak, holde debatten i gang.

I sum: Komiteen viser de ansatte i barnevernet tillit. Vi vil jobbe sammen med alle partene i barnevernet for å ta den kunnskapen vi allerede har, se helheten i det, systematisere det – og handle deretter.

På 30 sekunder til slutt må jeg også si at som SV-er er jeg opptatt av at hvis vi først skal få til forandring i barnevernet, er det tre ting vi må gjøre. Vi må lytte mer til barna, ha mer medvirkning i barnevernet, vi må ha flere ansatte på jobb, slik at de ansatte har tid til å lytte til barna, og vi er nødt til å gjøre noe med den markedsrettningen og kommersialiseringen av barnevernet som har fått foregå i altfor stor grad de siste årene.

Kari Henriksen (A) [13:18:19]: Takk til saksordføreren og komiteen for en god behandling av denne saken.

Det norske barnevernet må være noe av det vi har diskutert aller mest her i Stortinget i denne perioden, og de politiske forskjellene har blitt tydeligere mellom høyre regjeringa og Arbeiderpartiet. Forskjellene er for store i barnevernet. Regjeringas svar på det er kommunesammenslåing. Vårt svar er øremerkede stillinger. De politiske forskjellene er også tydelige når det gjelder om kommersialisering er et godt virkemiddel for å gi barn i barnevernet en god omsorg. Regjeringa mener det ikke spiller noen rolle, men for Arbeiderpartiet er det avgjø-

rende at dette siste sikkerhetsnettet for barn er i offentlig og ideell regi.

Arbeiderpartiet vet og ser at det gjøres mye godt arbeid i barnevernet. Ansatte står på og møter foreldre og barn på en god måte. Spesielt nå under pandemien har vi sett at barnevernstjenesten har strukket seg langt, og de har vært dedikerte i sitt arbeid med å nå ut til de mest sårbare barna. Så vårt utgangspunkt for kritikken er at det som er kritikkverdige, ikke kan lastes de ansatte, men at det er snakk om et system og en regjering som ikke tar ansvar.

Vi har også sett et betydelig engasjement fra medier som har varslet om hårreisende forhold ved barnevernsinstitusjoner, og fortvilte ansatte som i mangel på tilstrekkelig med kolleger er i ferd med å gi opp. At Norge gang på gang har fått sitt pass påskrevet i Den europeiske menneskerettsdomstolen, hører også med. Engasjement er bra, for foreldre og barn som sliter ekstra, er avhengige av at fellesskapet bidrar for å få deres hverdag på rett kjøll. Og for ungdom på avveier dreier det seg om grunnlaget for et helt liv, både for hver og en og for deres familier.

Det underlige er at den ene regjeringsbestilte rapporten etter den andre har pekt på udiskutable endringsbehov uten at det fører til nevneverdig oppfølging. Både helsetilsyn og riksrevisjon rapporterer jevnlig om svært kritikkverdige forhold. Ansatte og deres organisasjoner har gang på gang uttrykt at de er for få til å gjøre en god jobb, noe som gir stort gjennomtrekk og for dårlig hjelp til altfor mange. I alle høringene som har fulgt barnevernsengasjementet, har både barneombud, de ideelle barnevernsaktørene og ikke minst barnevernsbarnas organisasjoner gjentatt behovet for ansatte med mer tid til å bygge tillit, og mer involvering. Likevel har vi med svært få unntak gang på gang fått beskjed om at det bare er å vente, så kommer det en ny lov. Regjeringen har åpenbart et hav av tid, i motsetning til de barn og familier som trenger hjelp.

Når vi i dag diskuterer barnevernet i Stortinget, er det igjen fordi stortingsrepresentanter har tatt initiativ til forsterkninger i barnevernet. Under behandlingene er det de ansattes organisasjoner og arbeidsgiverne som har foreslått handlingsorientert partssamarbeid. Det viser med all ønskelig tydelighet at tålmodigheten er på bristepunktet på vegne av noen av dem i vårt samfunn som sliter mest. Arbeiderpartiet støtter et trepartssamarbeid for å styrke barnevernet og vil takke for det initiativet som kommer fra Fagforbundet, FO og KS i denne saken.

Vi ser også fram til resultatene av Arbeiderpartiets initiativ og Stortingets vedtak om å styrke rettssikkerheten i alle ledd i barnevernet. Vi mener at barnevernet er uegnet for anbud og kommersiell drift, og er utålmodige

etter å få resultatene av at andelen ideelle skal økes på bekostning av de kommersielle.

Arbeiderpartiet står på barnevernsløftet fra 2011 og støtter derfor en satsing på mer kunnskap og kvalitet, men også flere ansatte og mer tid.

Trepartssamarbeidet som alle skryter av, krever faktisk handling, og her har organisasjonene, altså den ene tredjeparten av dette trepartssamarbeidet, tatt et tydelig initiativ fordi de vil ha konkret handling. Og en må kunne spørre seg – når vi har en regjering som har sittet med makten i over syv år – hvorfor dette initiativet ikke er blitt tatt før, og hvorfor en ikke har pratet bedre med organisasjonene for å få på plass tiltak som går på handling og på utvikling av god kvalitet.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [13:23:17] (komiteens leder): Vi vet at det er mange dyktige mennesker som jobber i barnevernet, og vi må ikke glemme at det er veldig mye bra som skjer i barnevernet. Det er mange barn og mange foreldre som får god hjelp.

Antallet barn og unge som får hjelp av barnevernet, har økt de siste årene. Fra 2014 til 2018 er økningen på nesten 5 pst. Det betyr at barnevernet er viktig og har en stor rolle å spille. I 2018 fikk 55 000 barn hjelp av barnevernet. De aller fleste får hjelpetiltak mens barn bor hjemme. De barna som ikke kan bo hjemme, bor i fosterhjem. De fleste bor altså i fosterhjem, men vi har ca. 15 000 barn som bor i fosterhjem eller i institusjon, og de færreste bor i institusjon.

Kommunene har stort ansvar og stor myndighet i barnevernet. Omsorgsoverdragelse er en stor inngripen i alle familier. Det er vel ikke tvil om at vi mener kommunene må settes i stand til å forvalte denne myndigheten noe bedre, for vi vet at det er stor variasjon mellom barnevernstjenestene i kommunene.

Riksrevisjonens rapporter peker på at mange kommuner mangler de hjelpetiltakene som barn og familier i barnevernet har behov for. De mener at tilbudet er for lite differensiert, og at problemet er størst i de små kommunene. Blant annet er det i de minste kommunene de har høyest andel omsorgsoverdragelser. Den siste rapporten fra Riksrevisjonen slo fast at barn opplever ikke å bli hørt, og de har heller ikke mulighet til å klage på tjenester som de mottar fra barnevernet. Dette kan høres ut som en lang elendighetsbeskrivelse, men det er viktig å få fram de tingene som ikke fungerer, og det er vel også meningen med dette representantforslaget. Jeg skal komme litt tilbake til det.

Men jeg må inn på Den europeiske menneskerettsdomstol, som har tatt flere norske barnevernssaker til behandling. Disse sakene ligger en stund tilbake. Domstolen har vist til at begrunnelsene for valg av tiltak ikke har vært tilstrekkelige, og det er ikke blitt lagt tilstrekke-

lig til rette for at barn kan gjenforenes med foreldrene. Departementet foretar nå en gjennomgang av disse sakene.

Senterpartiet har fremmet et forslag om å nedsette en uavhengig granskningskommisjon eller et utvalg. På høringen viste det seg at det ikke var stor støtte til det, nettopp fordi vi har mange rapporter. Representanten fra SV nevnte «Det å reise vasker øynene», som er departementets egen rapport. Det er en gjennomgang av 106 saker med omsorgsoverdragelser som viser at vi har en stor jobb å gjøre.

Regjeringen har annonsert at de vil sette ned en NOU, altså en norsk, offentlig utredning av institusjonsbarnevernet, men som går bredere enn det. Etter at dette representantforslaget kom, vedtok Stortinget å nedsette et ekspertutvalg som skal gjennomgå rettssikkerheten i alle ledd av tjenesten, med utgangspunkt i hva som er barnets beste. Sånn sett har vi mange utredninger og oppdrag på gang, og det var vel ikke stemning for at vi skulle ha nok en utredning. Vi må, som det har vært sagt fra talerstolen, ha handling.

Jeg har lyst til å gi ros til FO, Fagforbundet, Barnevernspedagogene i Akademikerforbundet og KS for det som kom fram i høringen om forslaget om gransking av barnevernet. De ønsker et handlingsorientert partssamarbeid som skal jobbe for å få fram kompetanse og ikke minst se på helhetlige utfordringer som kommunene har. Det støtter vi helhert. Det kommer også en ny barnevernlov, og vi har forskuttert et stort arbeid som skal skje i kommunene, nemlig at hver eneste kommune årlig skal ha en tilstandsrapport om hvordan kommunen jobber med barnevernet. Vi har ikke minst satsset på kompetanse. 90 mill. kr er gitt til etter- og videreutdanningstilbud for dem som er ansatt i barnevernet.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [13:28:33]: Jeg vil takke komiteen for et godt og konstruktivt arbeid i forbindelse med representantforslaget vårt. Jeg vet at alle partier er opptatt av å sikre et godt barnevern som hjelper sårbare barn og unge utsatt for omsorgssvikt. Det er ikke alltid vi er enige om virkemidlene, men målet er vi samstemte om.

La meg først understreke at norsk barnevern har dyktige og dedikerte ansatte som står på for barn og unge som opplever omsorgssvikt. Ofte står de ansatte i vanskelige og krevende situasjoner. De opplever et sterkt krysspress mellom klient og system og mellom hjelp og kontroll og lovverk. Det er utvilsomt en yrkesgruppe som står i mange vanskelige dilemmaer, og som på toppen av dette er utsatt for trusler, sjikane og hatytringer.

Jeg tror ingen bestrider det faktum at de ansattes arbeid og innsats er prisverdig, og vårt initiativ om å

nedsette et uavhengig granskningsutvalg som går igjennom hele barnevernsfeltet, og som kommer med forslag til forbedringer, er så absolutt ment å skulle bedre situasjonen for de ansatte, i tillegg til at forslaget kommer som en nødvendighet etter de siste årenes utvikling i barnevernet. For over tid har vi fått rapporter, tilsyn, avsløringer i media samt dommer i Den europeiske menneskerettsdomstolen som i sum tegner et ganske alvorlig og bekymringsfullt bilde av situasjonen i barnevernet.

Det er mye som er bra, men helt tydelig mye som kan bli bedre, noe som etter min mening ulike regjeringer de siste 20 årene er ansvarlige for, og langt ifra kun den sittende. For det er grunn til å spørre seg nå: Har feltet fått det politiske fokuset det fortjener, opp igjennom? Har vi opp igjennom tatt – eller tar vi – de riktige grepene? Det er ikke vi i Senterpartiet sikre på, og det ville en slik helhetlig gjennomgang kunne gi gode svar på.

Det pågår f.eks. et kompetanse- og kvalitetsløft i barnevernet. Tiltak og lovendringer er iverksatt for forbedringer. Det er bra. Men er det tilstrekkelig? Blir det mer som å plastre eller lappe på et system med svikt som over tid har beveget seg i gal retning? De ulike rapportene og tilsynene dokumenterer gjennomgående svikt og svakheter i tjenesten, og Statens helsetilsyn har også påpekt at svikten er så pass omfattende og alvorlig at det er grunn til å stille spørsmål ved om regjeringens iverksatte tiltak er tilstrekkelige.

Vårt ønske om en helhetlig gjennomgang av barnevernet har dessverre ikke fått støtte i komiteen og i salen. Selv om jeg kan forstå at mange som jobber i barnevernet, og også politiske partier, synes det er nok gransking nå, mener jeg at vi hadde vært tjent med en slik omfattende gjennomgang av hele feltet. Det kunne blitt en gylden anledning til å drøfte framtidens barnevern på en konstruktiv måte, basert på en ny, felles forståelse.

Det er f.eks. forslag fra brukermiljøene om en todeling av barnevernet kunne vært vurdert, altså både et hjelpende barnevern og et eget myndighetsbarnevern som griper inn i de mest alvorlige sakene, som omsorgsovertakelse. Ville det vært en hensiktsmessig organisering for å sikre mer tillit og mindre krevende roller for de ansatte? Eller ville det vært klokt med mer regionalt barnevern?

Vi i Senterpartiet har ikke svarene på dette, og frykter vel egentlig at ingen andre heller har muligheten til å gjøre slike store, overordnede vurderinger, da man har mer enn nok med å slukke branner og forbedre det systemet vi har. Men vi mener et uavhengig utvalg med et tydelig, bredt mandat som systematiserer eksisterende kunnskap, ser på fornyings- og endringsbehov og presenterer forslag til forbedringer, ville gitt oss svar og kanskje en ny retning.

En trøst når vi blir nedstemt, er dog at et samlet storting, etter at vi fremmet dette representantforslaget, har sørget for at vi nå skal få et ekspertutvalg som skal se på rettssikkerheten i barnevernet. Veldig bra. Dessuten har det under arbeidet med forslaget vårt også kommet et veldig konstruktivt initiativ fra FO, Fagforbundet, Barnevernspedagogene i Akademikerforbundet og KS om et handlingsorientert partssamarbeid som nok kan ta tak i noe av den systematiseringen vi i Senterpartiet etterlyser og ønsker oss. Det initiativet støtter vi helhjertet opp om, som vi gjør med de fleste tiltakene for å beskytte sårbare barn bedre.

For når staten tar over omsorgen og livet til sårbare barn, er det vår plikt som stortingspolitikere hele tiden å gjøre det vi kan for at barnevernet vårt er og blir best mulig.

Jeg tar til slutt opp forslaget fra Senterpartiet.

Presidenten: Da har representanten Åslaug Sem-Jacobsen tatt opp det forslaget hun refererte til.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [13:33:39]: Jeg er glad for at Stortinget i dag velger å stemme ned dette forslaget fra Senterpartiet, et forslag som i ytterste konsekvens kunne ha ført til at vi hadde fått en utsettelse av hele barnevernsloven, som skal behandles til våren. Landsforeningen for barnevernsbarn skriver i sitt høringsnotat: Å skulle granske barnevernet for å påføre regjeringen et politisk tap er feil motivasjon, og vi i Landsforeningen for barnevernsbarn vil minne dere på at det må tas ansvar for tjenesten på tvers av partigrænser.

Ungdommen kan få sagt det – ja, faktisk ingen av instansene som var kalt inn til høringen i denne saken, var særlig positive til Senterpartiets forslag, for de vet – i likhet med oss – at vi allerede vet svært mye om hvor skoen trykker i norsk barnevern. Samtidig har det kommet noe godt ut av dette forslaget. KS, FO, Fagforbundet og Barnevernspedagogene i Akademikerforbundet har et felles ønske om å samles i et partssammensatt arbeid i samarbeid med staten, knyttet til barnevern og helhetlig tjenestekvalitet. Det synes vi i Kristelig Folkeparti er en kjempegod idé. Et partssammensatt arbeid vil bidra til bedre samarbeid mellom de mest sentrale aktørene i barnevernet, en systematisk og helhetlig oppfølging av sentrale utfordringer samt økt fokus på barnevernet og mulighet for et mer systematisk endringsarbeid.

Barne- og familiedepartementet jobber nå med en ny lov som skal bedre rettssikkerheten til barn og familier og sette barnet i sentrum for løsningene. Samtidig blir også tidlig innsats og forebygging viktige elementer i den nye loven. I den forbindelse har vi allerede begynt å sette inn tiltak. Flere har pekt på at det er for varierende kvalitet i barnevernstjenesten på tvers av kommunene. Denne utfordringen ser vi, derfor har regjeringen nå

fått gjennomslag for en tilstandsrapport som skal bidra til å få oversikt og heve kvaliteten i kommunene ved at staten får vite hva kommunene trenger for å utføre sine oppgaver på en god måte.

Et annet viktig grep for kvalitetsutvikling i tjenestene er den store satsingen på kompetanse. Nesten 100 mill. kr lå inne i budsjettet til ulike kompetansetiltak i 2020, og forslaget som har vært på høring om krav til masterutdanning for kjerneoppgavene i det kommunale barnevernet, er viktig. Disse midlene blir også videreført for 2021.

I årets budsjettforslag har regjeringen flere viktige satsinger på barnevernsfeltet. Vi har satt av 30 mill. kr til å bedre helsetjenester til barn i barnevernet, 24 mill. kr til ettervern for unge mellom 23 og 25 år, og 8 mill. kr til Alarmtelefonen for barn og unge for å opprettholde en døgnåpen telefon- og chattetjeneste.

I tillegg har regjeringen bevilget 10 mill. kr til å videreutvikle Regionalt samisk kompetansesenter til et nasjonalt samisk kompetansesenter for både det statlige og det kommunale barnevernet, familievern og det kommunale krisesentertilbudet. Vi jobber med andre ord kontinuerlig for å levere bedre barnevernstjenester.

Når det er sagt, er vi ikke blinde for at det er utfordringer på feltet, og at vi virkelig må jobbe med å forbedre det systemet vi har. Barnevernet står bl.a. i en vanskelig skvis når det både skal jobbe forebyggende og samtidig være de som har myndighet til å fremme sak om omsorgsovertakelse. Derfor må det arbeides med å bygge gjensidig tillit mellom barnevern og foreldre. På steder med veldig små forhold kan habilitet være en utfordring.

I sommer besøkte jeg barnevernet i Bærum, som er et av landets største. De har skreddersydd sin barnevernstjeneste til sine innbyggere. Deres løsning passer ikke nødvendigvis til alle andre barnevernstjenester, for det er ingen kvikkfiks- eller «one size fits all»-løsning for barnevernet.

Dette er bare noen av de utfordringene vi står overfor for å sikre bedre kvalitet i barnevernet, men vi vet altså allerede svært mye om hvor det svikter i barnevernet. Derfor trenger vi ikke mer gransking. Nå er tiden inne for å finne løsninger. Det kan innebære at vi må tåle å prøve litt, og kanskje også feile, men like fullt være offensive og ikke gi oss. Vi skal stå på for å kunne tilby dem som jobber med feltet, det de trenger for å gi barna en trygg og omsorgsfull oppvekst. Derfor vil Kristelig Folkeparti fortsette den målrettede jobben med å styrke norsk barnevern.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:38:28]: De ansatte i barnevernet har en svært viktig og krevende jobb. Barnevernet er avhengig av å ha samfunnets tillit og et

godt omdømme for å kunne nå fram til barn og foreldre som har behov for hjelp. Flere medieoppslag og sakene som er behandlet i Den europeiske menneskerettstol, har bidratt til å skape et ensidig negativt inntrykk av barnevernet. Jeg mener det er viktig at vi bidrar til å nyansere dette bildet. Samtidig vet vi at det er utfordringer. Disse jobber vi aktivt med å håndtere, og på flere områder er vi godt i gang.

Det er noen som ønsker å tegne et bilde av at det ikke skjer noe. Det er feil. Det skjer mer nå enn på veldig lenge. Kompetanseløftet i barnevernet skal øke kvaliteten på faglige vurderinger og begrunnelser. Nye digitale saksbehandlingsverktøy skal føre til bedre dokumentasjon og mer systematikk i barnevernstjenestens undersøkelser og tiltaksvalg. Den nye barnevernloven skal gi de ansatte et bedre grunnlag for å foreta faglige og menneskerettslige vurderinger. Tiltakene vil bidra til å bedre rettssikkerheten for barn og foreldre.

Barnevernet trenger forutsigbarhet for å kunne gjennomføre de omfattende tiltakene som er i gang, og ikke minst høste gevinstene av disse. Jeg skjønner intensjonene bak forslaget om å sette ned et granskningsutvalg som skal gjennomgå barnevernet, men jeg er glad for at flertallet i komiteen ikke støtter dette. En ny gransking ville bidratt til mer usikkerhet og mer trykk på en tjeneste som allerede er hardt rammet av turnover og ytre press. Jeg mener det heller ikke er behov for en slik gjennomgang. Vi har allerede gjennomført en rekke utredninger og gjennomganger av barnevernets praksis. Vi kjenner utfordringsbildet. Det vi trenger, er å få plass de gode tiltakene og de gode løsningene.

Derfor er jeg positiv til komiteens innspill om et partssammensatt arbeid med de mest sentrale aktørene i barnevernet. Dette vil være nyttig i arbeidet vårt med å systematisere kunnskap, følge opp utfordringene og sette inn tiltak der behovene er størst. Derfor vil jeg følge opp dette.

Jeg følger også opp Stortingets vedtak om å sette ned et ekspertutvalg som skal vurdere rettssikkerheten i barnevernet. Jeg tror det er klokt å spisse arbeidet mot de områdene der risikoen for og konsekvensene av svikt er størst. Det er naturlig å se dette i sammenheng med det NOU-arbeidet som jeg allerede har varslet, der den overordnede problemstillingen vil handle om hvordan det kommunale og statlige barnevernet kan sørge for bedre kvalitet og rettssikkerhet i de mest alvorlige og sammensatte sakene.

Det pågår allerede et omfattende arbeid for å forbedre barnevernet, og vi setter nå i gang flere prosesser for å finne fram til tiltak og løsninger som kan løse utfordringene vi ser i sektoren. Dette skal gjøre barnevernet enda bedre til å hjelpe de mest sårbare ungene i samfunnet vårt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kari Henriksen (A) [13:41:42]: Takk for innlegget til statsråden. Jeg merker meg at statsråden er opptatt av trepartssamarbeidet. Det var på høy tid. Det er på sin plass at trepartssamarbeidet blir en del av løsningene for barnevernet.

Vi har vært med på mange budsjettthøringer der partene i arbeidslivet har pekt på utfordringsbehov, og det har også organisasjonene i barnevernet. Når statsråden nå – endelig, kan jeg kanskje si – forstår at trepartssamarbeidet er viktig, vil statsråden også lytte til partene i arbeidslivet som har sagt at det kommunale barnevernet trenger flere øremerkede stillinger? Hvis statsråden ikke mener det er kloke tiltak, vil jeg gjerne ha en begrunnelse for det.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:42:42]: Det kan jeg veldig godt svare på. Som jeg har understreket i denne sal veldig mange ganger, er jeg opptatt av gode vilkår for de ansatte, og jeg er også opptatt av at det bør komme flere ansatte i barnevernet. Der mener jeg at kommunene har tatt sitt ansvar, og de har hatt en kraftig økning. Når en ser på tallene fra 2013 og fram til 2019, som er de siste tallene vi har, har det vært en økning på 1 400 ansatte i det kommunale barnevernet. Det synes jeg kommunene fortjener stor honnør for. Hvis en også ser på tallene sammenlignet med det som var øremerkede stillinger, er det ikke nødvendigvis sånn at det hadde blitt flere hvis en hadde hatt øremerkede stillinger. Som jeg har sagt, mener jeg at øremerkede midler kan bety at kommunen får akkurat de pengene. Så bruker de dem, og så bruker de ikke nødvendigvis mer. Resultatet har faktisk vært at noen av disse årene har det blitt flere stillinger enn det som var snittet under de rød-grønne. Jeg er opptatt av det samme som organisasjonene, nemlig å få flere ansatte, få mer kompetente ansatte, og at de får en bedre hverdag på jobb for å sikre de sårbare ungene.

Kari Henriksen (A) [13:43:48]: Det er noe jeg ikke forstår i statsrådets resonnering og begrunnelse – hans vegring mot å forstå behovet for flere stillinger i det kommunale barnevernet. For det er ikke for å gjøre de ansatte en tjeneste, det er for å forbedre kvaliteten. Det er det fagorganisasjonene melder tilbake.

Det er bra med de tiltakene som regjeringa har satt i verk. Vi har støttet de aller fleste av dem, men vi har altså andre forslag, og vi har tilleggsforslag som vi mener bør styrke kvaliteten. Alle de forslagene har regjeringa takket nei til. Når det gjelder stillinger og kompetanse, vet vi bl.a. at det er vanskelig å få til fordi det er så stor turnover. Stor turnover henger sammen med stort arbeidspress og for få ansatte, sier fagorganisasjonen.

Hva er det som gjør at ministeren ikke ser at dette henger sammen med kvalitet for de barna som lever sitt liv i barnevernet?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:44:52]: Da må representanten ha tolket meg veldig feil ut ifra det jeg svarer, for jeg er helt enig i resonnetet om at flere ansatte, bedre tid og bedre kompetanse gir et bedre tilbud, rettssikkerhet og sikrer de mest sårbare ungene. Det er jeg helt enig i. Men det er forskjellige veier for å nå det målet. Vi har en kraftfull satsing på kompetanse. Det er mange av de satsingene vi har varslet, som kommer til å gå på kompetanse – ny barnevernslov, Digi-Barnevern, det vi skal gjøre på fosterhjem, får vi igjen, bedre samarbeid mellom helse og barnevern, osv. Så det skjer enormt mye.

Når jeg er opptatt av flere ansatte, er det fordi jeg tror det trengs, og jeg tror det gir bedre kvalitet i barnevernet. Mitt svar er likevel annerledes enn de rødgrønnes. I alle fall når vi ser på tallene fra tidligere, har det gitt flere ansatte enn da en hadde de øremerkede midlene. Jeg er opptatt av flere stillinger. Derfor har vi gitt kommunene god økonomi de siste årene nettopp for at kommunene kan prioritere det. De har tatt det ansvaret, og det fortjener de honnør for.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [13:46:09]: Jeg mener alle ansvarlige instanser gjør det de kan for å få til et så bra barnevern som mulig. Men vi i Senterpartiet er bekymret for om det finnes nok systematisert faktagrunnlag for å kunne gjøre kvalitative og uavhengige vurderinger av om vi er organisert på riktig vis i barnevernet framover. Hva tenker statsråden om det? Jobbes det aktivt med å se på alternativ organisering og struktur, eller er dagens organisering og struktur den beste vi kan ha?

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:46:37]: Da jeg lyttet til representantens innlegg, var jeg litt usikker – det var derfor jeg sa at jeg støtter intensjonen bak forslaget – for jeg opplevde at innlegget handlet mer om å se framover på hva slags barnevern vi skal ha for å ha et best mulig tilbud for ungene, mens jeg leste representantforslaget mer som å ville granske det som var bak. Og jeg er mer enig i det representanten sa på talerstolen, om å se framover.

Når vi setter ned dette utvalget, skal vi jo lage et mandat, vi skal ha en sammensetting, og det er jeg i full gang med, selv om jeg ønsket å vente på innstillingen og på at debatten hadde vært i Stortinget, for å kunne se dette under ett. Når rettssikkerheten skal ses på, tenker jeg, som jeg sa, at de mest sammensatte, kompliserte sakene, de mest sårbare ungene, er noe av det vi må ha sterkt søkelys på. Når mandatet skal landes, vil det jo

også være en frihet innenfor det for dette utvalget til å se på ulike løsninger.

Men iallfall: Når jeg har sett på ulike modeller eller vært i disse debattene, ser jeg at en kanskje løser noen utfordringer, men så skapes det nye. Så dette er heller ikke bare enkelt, men dette utvalget er jeg sikker på vil tilføre mye i denne debatten videre.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [13:47:42]: Takk for svar. Jeg mener at en gransking vil gi det beste grunnlaget for å se framover, men dette er et vanskelig felt. Jeg mener med forslaget å strekke ut en hånd, og jeg må si at jeg reagerte da statsrådens politiske kollega fra Kristelig Folkeparti nå dro opp en påstand fra en høringsinstans om at Senterpartiet har fremmet dette forslaget ene og alene for å påføre regjeringen politisk tap. Jeg har fremmet gang på gang i intervjuer, i debatter og i komiteen – og også hatt god dialog med departementet om – at dette er et forslag for å løfte området og for å se på en felles løsning, så da lurer jeg rett og slett på om statsråden deler sin kollegas holdning om at det var godt sagt at vi ene og alene har fremmet dette forslaget for å påføre regjeringen et politisk tap.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:48:36]: Jeg har stor tiltro til representanten, og vi har hatt mange gode møter og diskusjoner for sammen å skape et best mulig barnevern, så jeg er helt sikker på at dette forslaget er fremmet i et ønske om å bidra til at barnevernet skal bli bedre. Men jeg hadde fryktet, hvis forslaget ble vedtatt, at det ville ført til mer trykk på en sektor som allerede er svekket eller er i en krevende situasjon, så jeg tror at den løsningen som Stortinget nå faller ned på, der en setter ned et ekspertutvalg og vi ser det i sammenheng med den NOU-en som allerede er varslet, er klok. Innspillet om partssammensatt arbeid tror jeg også er bra, det vil tilføre gode innspill. Derfor tror jeg at det som gjøres her, vil gi oss mange gode svar.

Så er jeg veldig opptatt av at de prosessene vi har varslet, f.eks. ny barnevernslov, som vi skal komme med og forhåpentligvis få vedtatt før sommeren, må få gå sin gang, og da er jeg helt sikker på at vi sammen med Senterpartiet også kan bidra til at vi finner gode løsninger til det beste for de mest sårbare ungene.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:49:46]: Det er klart at det er store utfordringer i barnevernet, det har en rekke rapporter allerede pekt på. Det har vært en levende debatt om feil og mangler i barnevernet lenge, der SV har vært opptatt av at man trenger mer tid, tillit på jobb, for å kunne se hvert enkelt barn, og ikke minst ha mer medvirkning, der barnas stemmer også blir lyttet til, som noe av det viktigste. Nå har komiteen blitt enig om at vi ønsker et handlingsrettet partssamarbeid,

og statsråden sa i innlegget sitt at han er positivt innstilt til det. Så har vi fra før av, som flere har vært innom, et rettssikkerhetsutvalg, et ekspertutvalg, som også jobber.

Jeg vil spørre statsråden om hvordan han ser for seg å sørge for at barns medvirkning, brukerperspektivet, blir ivaretatt i det vi i dag sier vi skal gjøre, men også i det vi startet med gjennom ekspertutvalget.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:50:50]: Barns medvirkning er helt avgjørende. Skal man klare å gi et godt tilbud og god omsorg, er det viktig å vite hva barnas behov er, og da er bl.a. barns mulighet til å kunne påvirke viktig. Derfor er det tatt inn i loven, nettopp for å understreke viktigheten av det, og at det gjennomføres. Men som jeg sa til representanten, eller iallfall i høringen til kontrollkomiteen knyttet til Riksrevisjonens rapport, tror jeg veldig mye av det som skjer når det gjelder saksbehandlingssystemet, også blir viktig, nettopp for å få en bedre systematikk, kvalitetssikring gjennom det, sikre at de ansatte ikke bare husker på, men dokumenterer at dette gjøres. Jeg tror det som er på gang i barnevernet, vil bidra til at barns medvirkning blir mer sentralt.

Men så peker vel også komiteen på ulike organisasjoner, der brukerne også er representert, og jeg tror at i forbindelse med dette NOU-arbeidet vil de innspillene som vil komme derfra, bidra til å få belyst saken på en enda bedre måte, og vi vil forhåpentligvis få et enda bedre resultat når NOU-en blir lagt fram.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:51:56]: Takk til statsråden for svaret. Det er godt å høre, men det jeg spør om, er mer konkret hvordan barns stemme, brukerperspektivet, skal inkluderes i dette arbeidet som nå settes i gang, for det er en observasjon at det er mange engasjerte stortingspolitikere og andre som stadig ber om granskinger, rapporter, nye tiltak. Det er veldig viktig at vi i det arbeidet, i alle de initiativene som kommer fra dette hus, ikke glemmer hvem denne tje- nesten faktisk handler om å beskytte. Derfor er jeg også som saksordfører i denne saken veldig opptatt av det komiteen understreker, nemlig at brukerperspektivet skal ivaretas i dette partssamarbeidet vi nå peker på. Den oppfordringen gjelder, i hvert fall for min del, også det rettssikkerhetsutvalget som mitt partis representanter stemte for – også der må barns stemme inkluderes.

Mitt spørsmål til statsråden var egentlig hvordan medvirkningen blir sikret i dette arbeidet.

Statsråd Kjell Ingolf Ropstad [13:52:59]: Takk nok en gang for innspill og spørsmål. Nå er jo ikke mandatet klart, men jeg tar med meg de innspillene som representanten kommer med, for jeg er enig i behovet. Jeg

ser også innstillinga fra komiteen. Jeg tenker at dette kommer til å være én av flere viktige biter som dette mandatet og dette arbeidet må dreie seg om. Jeg vil bare understreke nok en gang at jeg er helt enig i at brukerperspektivet er viktig.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Stortinget tar nå pause, og i samsvar med den annonserte dagsordenen vil det bli votering kl. 15.

Stortinget tok pause i forhandlingene kl. 13.54.

Stortinget gjenopptok forhandlingene kl. 15.

President: Svein Harberg

Votering

Presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering. Det votes først over resterende saker fra torsdagens kart. Det gjelder sakene nr. 8–10 på dagsorden nr. 23.

Votering i sak nr. 8, debattert 26. november 2020

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Mona Fagerås, Freddy André Øvstegård, Arne Nævra og Lars Haltbrekken om utredning og innføring av turistskatt (Innst. 91 S (2020–2021), jf. Dokument 8:20 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Torgeir Knag Fylkesnes satt fram ett forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede ulike modeller for turistskatt i Norge, og komme tilbake til Stortinget med et forslag i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021. Stortinget ber regjeringen vurdere både en statlig fastsatt skatt og en kommunal sats, flat sats og prosentandel av overnattingspris, differensierte satser avhengig av sesong og reisemål, samt hvorvidt kommunenes turistskatteinntekter bør øremerkes reiselivsformål.»

Det votes alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:20 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Mona Fagerås, Freddy André Øvstegård, Arne Nævra og Lars Haltbrekken om utredning og innføring av turistskatt – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 81 mot 7 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.03)

Votering i sak nr. 9, debattert 26. november 2020

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Evne til forsvar – vilje til beredskap. Langtidsplan for forsvarssektoren (Innst. 87 S (2020–2021), jf. Prop. 14 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 37 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Anniken Huitfeldt på vegne av Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 2 og 3, fra Anniken Huitfeldt på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 4, fra Anniken Huitfeldt på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslagene nr. 5–8, fra Anniken Huitfeldt på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 14, fra Anniken Huitfeldt på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 9–13, fra Liv Signe Navarsete på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 15–26, fra Liv Signe Navarsete på vegne av Senterpartiet
- forslagene nr. 27–37, fra Audun Lysbakken på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslagene nr. 27, 30 og 31, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at basepolitikken opprettholdes gjennom å avvise eventuelle forslag om Expeditionary Advanced Base (EAB)-operasjoner på norsk territorium, og sørge for en uttrekning av amerikanske soldater stasjonert i Norge over lengre tid.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en nedtrappingsplan for norske styrker i pågående NATO-operasjoner og USA-ledede operasjoner. Saken skal

inneholde en plan for endelig uttrekning av det norske militære engasjementet i Irak og Afghanistan.»

Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber regjeringen takke nei til invitasjonen om deltakelse i konseptet Cooperative Deployment.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 82 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.29)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 28, 29 og 32–37, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en separat sak om fremtidens førstegangstjeneste.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en todelt rekruttskolestruktur med Terningmoen og Drevjamoen som utgangspunkt og komme tilbake til Stortinget med en sak om dette i løpet av 2021. Saken skal også utrede bruk/leie av Haslemoens ressurser som en underavdeling av Terningmoen, blant annet med skyte- og øvingsområder og eventuell annen avlastende kapasitet, dersom dette kan spare midler og areal.»

Forslag nr. 32 lyder:

«Stortinget ber regjeringen praktisere en langt større grad av åpenhet overfor Stortinget når det gjelder norsk militært samarbeid med tredjeland og norske operasjoner utenlands.»

Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2021 legge frem en klima- og miljøplan for forsvarssektoren med klare mål og tiltak for utslippskutt og reduksjon av miljøavtrykk for perioden frem mot 2030, og rapportere årlig på måloppnåelse i budsjettproposisjonen.»

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et revidert forslag til de forsvarsspesifikke effektiviseringskuttene i langtidsplanen, hvor de gjøres rede for og begrunnes enkeltvis.»

Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et eksternt utvalg med mandat til å granske alle aspekter ved anskaffelsen av F-35 i lys av det oppdaterte kostnadsbildet fra Prop. 1 S (2020–2021) og de seneste rapportene fra U.S. Government Accountability Office om programmet, herunder om Stortinget har

blitt tilstrekkelig og rettidig informert om utfordringer knyttet til og antatte tilleggskostnader som følge av anskaffelsen.»

Forslag nr. 36 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak til Stortinget om mulige tiltak for å redusere totalkostnadene ved kampflyanskaffelsen, inkludert muligheten for en reduksjon i antall fly.»

Forslag nr. 37 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak som gjør rede for omfanget av konkurranseutsetting og inngåelser av såkalte «strategiske samarbeid» med sikte på en tilbakeføring til Forsvaret.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.57)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 15, 17 og 21, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringa i den varsla proposisjonen om investeringar i stridsvogner våren 2021 planlegge for innfasing av stridsvogner frå seinast 2023.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringa starte oppbygginga av ein ny kadrebasert Brigade Sør frå 2021. Brigade Sør skal vere ein lett brigade bygd på reservistar og vernepliktige.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Det vert oppretta ein ny felles rekruttskule for Forsvaret på Terningmoen. Haslemoen vert utgreidd som ei mogleg avdeling under Terningmoen.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble med 79 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.20)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 18, 19, 22 og 24–26, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringa auke bemanninga i Heimevernet til vedtatt struktur, jf. Innst. 50 S (2017–2018), og sørge for vidare opptrapping til 45 000 soldatar.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringa sikre at Heimevernet vert tilført auka ressursar som sikrar årleg trening med seks dagar for soldatane og ni dagar for befallet.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringa utgreie ein mogleg Rekruttskule Nord på Drevjamoen ved auka rekruttopptak.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringa legge fram ein tilstandsrapport for EBA i Forsvaret samt ein behovsanalyse med kostnadsoverslag fram mot 2028.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringa starte oppbygginga av fjerde bataljon før 2026.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringa kome tilbake i revidert nasjonalbudsjett for 2021 med ei oversikt over reelle kostnader ved deltaking i EUs forsvarsfond og kva konsekvensar deltaking vil ha for den eksportbaserte nasjonale forsvarsindustrien.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble med 77 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.44)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 23, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa styrke luftvernet gjennom anskaffing av nye luftvernssystem med langtrekkjande luftvernmissil og sensorar som skal vere i stand til å beskytte kampflybasen på Ørland, allierte mottaksområde og basen på Evenes.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 77 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.06)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 16 og 20, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringa i samband med det planlagde kjøpet av nye helikopter til spesialstyrkane frå 2024 og utover utvide kjøpet med dedikerte helikopter til Hæren, som vert stasjonerte i ein eigen skvadron basert på Bardufoss.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringa i Revidert Nasjonalbudsjett for 2021 kome attende med ei vurdering av moglege investeringar og oppgraderingar som kan utførest uavhengig av den pågåande utgreiinga om framtidig overflatestruktur.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble med 76 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.28)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 14, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i planperioden 2021–2024 starte anskaffelsesprosessen for nytt langtrekkende luftvern, i tråd med regjeringens langtidsplanproposisjon i 2016.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 61 mot 26 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.49)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 9–13, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringa vidareføre Andøya flystasjon som base for maritime overvakingsfly.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg for å vurdere hvordan Norge kan styrke sin digitale autonomi.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en norsk eller fellesnordisk offentlig skyløsning.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringa i det vidare å leggje fram budsjett der driftsbudsjetta til forsvarsgreine er fordelte på ulike kapittel.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringa om å syte for at det vert gjenoppretta ei nasjonal kornlagerordning i Noreg.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 71 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.10)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 5–8, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen så snart som mulig, og senest i revidert nasjonalbudsjett våren 2021, komme tilbake til Stortinget med konkrete forslag til framskynding av investeringer og/eller anskaffelser i Sjøforsvaret. Dette for å styrke Sjøforsvarets operative evne og sikre forutsigbarhet for norsk verftsindustri.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen påse at renholdet i Forsvaret utføres av ansatte i forsvarssektoren eller DSS.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fryse samtlige prosesser for konkurranseutsetting og inngåelser av såkalte «strategiske samarbeid» i forsvarssektoren inntil Stortinget har blitt forelagt en utredning om bruk av ikke-militære ansatte og forhold knyttet til krigens folkerett og ikke-militært personell som legitime militære mål.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen unnta Forsvaret fra ABE-kutt i langtidsplanperioden.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 54 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.33)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Forsvarets museer delfinansieres av Kulturdepartementet etter samme modell som Forsvarets musikk fra og med statsbudsjettet for 2022.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 51 mot 36 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.56)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2 og 3, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringa auke talet på årsverk i Forsvaret med 500 i 2021, legge til grunn ein auke på

1 100 årsverk innan 2024 og kome attende seinast i revidert nasjonalbudsjett for 2021 med naudsynte tiltak for å realisere dette.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at gevinsten ved ABE-kuttene tilbakeføres til forsvarssektoren.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.19)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i oppfølgingen av vedtaket om nedleggelse av Andøya flystasjon, følge opp omstillingen av andøysamfunnet i tråd med de føringer som lå til grunn for vedtaket og flertallets merknader i Innst. 62 S (2016–2017), og innen 1. februar 2021 konkludere hva angår båndlegging og bruk av arealer tilknyttet Andøya flystasjon.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.41)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Styrkestruktur

Stortinget slutter seg til Forsvarets fremtidige styrkestruktur som beskrevet i tabell 9.1 i Prop. 14 S (2020–2021). Forsvarsdepartementet gis fullmakt til å iverksette endringene.

II

Hæren

Det etableres en fjerde mekanisert manøverbataljon i Brigade Nord.

III

Luftforsvaret

Utdanningsvirksomhet knyttet til baseforsvar i Luftforsvaret videreutvikles i Trøndelag, tilpasset Forsvarets organisasjon og struktur.

IV

Felleselementer

Det etableres en ny bataljon for styrket evne til alliert understøttelse basert på en kjerne av fast ansatt personell (kadrebasert).

V

Det etableres en ny tung ingeniørbataljon basert på en kjerne av fast ansatt personell (kadrebasert).

VI

Det etableres en ny militærpolitibataljon basert på en kjerne av fast ansatt personell (kadrebasert).

VII

Det etableres et nytt kompani basert på en kjerne av fast ansatt personell (kadrebasert) for håndtering av kjemiske stoffer, biologisk agens, radioaktive stoffer og nukleært materiale (CBRN-kompani).

VIII

Det etableres en ny felles rekruttskole for Forsvaret på Terningmoen.

IX

Det opprettes en ny maritim innsatsskvadron (SOTG) i Marinejegerkommandoen, med utgangspunkt i Ramsund orlogsstasjon.

X

Stortinget ber regjeringen se på muligheten for å utnytte eksisterende EBA og etter behov opprette midlertidig rekruttutdanning for å utdanne nok personell til HV etter modell fra Finnmark, innenfor budsjettammen.

XI

Fartøystruktur

Stortinget ber regjeringen på egnet vis fremme en sak om erstatning av dagens kystvakt- og støttfartøy, herunder en vurdering av en fremtidig standardisert fartøyklasse, og komme tilbake med mulige forseringer i Prop. 1 S (2021–2022).

XII

Stortinget ber regjeringen i løpet av 2021 sette ned en forsvarskommisjon med bred faglig og politisk sammensetning for å vurdere de sikkerhetspolitiske utfordringene for Norge, med sikte på å skape et bredest mulig grunnlag for videre utvikling i forsvarssektoren.

XIII

Stortinget ber regjeringen styrke Cyberforsvaret med 10 nye spesialiststillinger i 2021, ut over den øvrige økningen i antall årsverk.

XIV

Stortinget ber regjeringen sikre den videre moderniseringen av Heimevernet, og at det innføres nytt materiell som kjøretøy og utrustning. Dette bør inkludere investeringer for å styrke kapasiteten til desentralisert lagring. Økt utnyttelse av teknologi for å øke Heimevernets evne til å gjennomføre sikringsoppdrag bør prioriteres. Stortinget ber videre regjeringen sikre at påbegynte tiltak for å gi Heimevernet tilstrekkelig tilgang på personell til områdestrukturen i hele landet utvikles ytterligere. Stortinget understreker at Heimevernet utgjør en betydelig ressurs for ivaretagelse av samfunnsikkerhet og andre sentrale samfunnsoppgaver, og at dette må følges opp i neste langtidsplanperiode.

XV

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med den planlagte anskaffelsen av nye helikoptre til spesialstyrkene fra 2024, også anskaffe nye helikoptre til dedikert helikopterstøtte for Hæren. De nye helikoptrene skal organiseres i en skvadron på Rygge, og en skvadron på Bardufoss for å understøtte og samvirke med Hæren. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om anskaffelsen av helikoptrene, herunder antall.

XVI

Stortinget ber regjeringen forsere en økning i antall årsverk i Forsvaret til 300 i 2021, og innrette økningen i tråd med anbefalingene i Forsvarssjefens fagmilitære råd (FMR).

XVII

Stortinget ber regjeringen sikre at kvalitetsreformen i Heimevernet fortsetter, med årlig trening for alle HV-distrikter og fortsatt innføring av nytt materiell, innenfor rammen på 40 000 soldater.

XVIII

Stortinget ber regjeringen utrede å benytte Haslemoen og Drevjamoen som supplement til rekruttskolen

som lokaliseres på Terningmoen, og på egnet måte komme tilbake til dette i forbindelse med Prop. 1 S (2021–2022).

XIX

Stortinget ber regjeringen avklare konsekvensene knyttet til økonomi, arbeidsmiljø og beredskap som følge av konkurranseutsettingen av renholdet i Forsvaret.

XX

Stortinget ber regjeringen innen 2022 legge fram en utredning om bruk av ikke-militært ansatte og forhold knyttet til krigens folkerett og ikke-militært personell som legitime militære mål.

XXI

Stortinget ber regjeringen vurdere måter å redusere forsvarsbudsjettets eksponering mot valutasvingninger på, i forbindelse med anskaffelser av forsvarsmateriell, og komme tilbake til Stortinget med en vurdering i revidert nasjonalbudsjett 2021.

XXII

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte og senest i revidert i nasjonalbudsjett våren 2021 med eventuelle forslag om å flytte ledelselementer i Forsvaret til Nord-Norge, for eksempel ledelse og stab i Forsvarets spesialstyrker til Reitan/Bodø.

XXIII

Stortinget ber regjeringa greie ut utnytting av eksisterende EBA og etter behov opprette mellombels rekruttutdanning for å utdanne personell til HV på Drevjamoen etter modell frå Finnmark landforsvar.

XXIV

Norge deltar i Det europeiske forsvarsfondet (EDF) fra oppstarten i 2021.

Presidenten: Det voteres over I.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 45 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.06)

Presidenten: Det voteres over IV.

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 80 mot 7 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.30)

Presidenten: Det voteres over VIII. Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 86 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.50)

Presidenten: Det voteres over XI, XVI og XVII. Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 78 mot 9 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.14)

Presidenten: Det voteres over XV. Senterpartiet og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 77 mot 10 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.33)

Presidenten: Det voteres over XVIII. Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 72 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.53)

Presidenten: Det voteres over XIX. Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 59 mot 28 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.14)

Presidenten: Det voteres over XXI. Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 80 mot 6 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.35)

Presidenten: Det voteres over XXIV. Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 71 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.57)

Presidenten: Det voteres så over II, III, V–VII, IX, X, XII–XIV, XX, XXII og XXIII.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10, debattert 26. november 2020

Innstilling frå utanriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Liv Signe Navarsete, Sandra Borch, Bengt Fasteraune, Kari Anne Bøkestad Andreassen og Siv Mossleth om ein fullstendig plan for flyttinga av den maritime overvakingsaktiviteten frå Andøya til Evenes (Innst. 93 S (2020–2021), jf. Dokument 8:87 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fem forslag. Det er forslagene nr. 1–5, fra Liv Signe Navarsete på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringa kome attende til Stortinget med ein fullstendig plan for flyttinga av den maritime overvakingsaktiviteten frå Andøya til Evenes, der ein gjer greie for løysingar for innfasing, hangarproblematikk, avising, lagring av ammunisjon og drivstoff samt bemanning, inkludert støttefunksjonar og økonomi.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringa gi innsyn i prosessen kring den fagmilitære tilrådinga kring innfasing av P-8 for å hindre spekulasjonar om overstyring frå Forsvarsdepartementet.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringa leggje fram kalkylar som ligg til grunn for driftskostnadar for MPA-aktivitet på Andøya og Evenes.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringa leggje fram analysar og berekningar som ligg til grunn for plasseringa av hangar til dei norske P-8-flya.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringa leggje fram ein bemanningsplan som sikrar full operativ drift av basen på Evenes.»

Det voteres alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:87 S (2019–2020) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Liv Signe Navarsete, Sandra Borch, Bengt Fasteraune, Kari Anne Bøkestad Andreassen og Siv Mossleth om ein fullstendig plan for flyttinga av den maritime overvakingsaktiviteten frå Andøya til Evenes – vert ikkje vedteke.

V o t e r i n g:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 71 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.35)

Presidenten: Stortinget går så over til å votere over sakene på dagens kart.

Votering i sakene nr. 1–3, debattert 1. desember 2020

Presidenten: Sakene nr. 1–3 er andre gangs behandling av lovsaker og gjelder lovvedtakene 21 til og med 23.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 4, debattert 1. desember 2020

Innstilling fra justiskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger nr. 125/2019 og 130/2019 av 8. mai 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/17/EU om kredittavtaler for forbrukere i forbindelse med fast eiendom til boligformål (boliglåndirektivet) og delegert kommisjonsforordning (EU) nr. 1125/2014 (Innst. 105 S (2020–2021), jf. Prop. 92 LS (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutninger nr. 125/2019 og 130/2019 av 8. mai 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/17/EU om kredittavtaler for forbrukere i forbindelse med fast eiendom til boligformål (boliglåndirektivet) og delegert kommisjonsforordning (EU) nr. 1125/2014 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/17/EU med hensyn til tekniske reguleringsstandarder for minstebeløpet som kredittformidlers yrkesansvarsforsikring eller tilsvarende garanti skal dekke.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5, debattert 1. desember 2020

Innstilling fra justiskomiteen om Lov om finansavtaler (finansavtaleloven) (Innst. 104 L (2020–2021), jf. Prop. 92 LS (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt sju forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Solveig Schytz på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre
- forslagene nr. 3–6, fra Solveig Schytz på vegne av Høyre og Venstre
- forslag nr. 7, fra Kjell Børge Freiberg på vegne av Fremskrittspartiet

Det voteres over forslag nr. 7, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til lovendringer som utvider muligheten for at faktureringskort som produkt kan tilbys i Norge».

V o t e r i n g:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 72 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.22)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

A.

L o v

om finansavtaler (finansavtaleloven)

Kapittel 1. Innledende bestemmelser**I. Virkeområde**§ 1-1 *Lovens alminnelige virkeområde*

(1) Loven gjelder finansavtaler, jf. § 1-3, med mindre noe annet er fastsatt i eller i medhold av lov.

(2) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om lovens virkeområde, herunder kan det gis regler som helt eller delvis unntar tjenester eller avtaler som er omfattet av loven etter § 1-2, særskilte regler for visse avtaler som er omfattet av § 1-2, og regler om at bestemmelser i loven skal gjelde for finansavtaler som er unntatt fra lovens virkeområde etter § 1-2.

§ 1-2 *Virkeområdet for kapittel 2 til 6*

(1) Kapittel 2 gjelder betalingsoppgjør og pengekrav på formuerettens område.

(2) Kapittel 3 gjelder for alle finansielle tjenester og finansoppdrag, jf. § 1-3 annet og tredje ledd, med mindre noe annet følger av sjetten ledd eller for øvrig er særskilt bestemt.

(3) Kapittel 4 gjelder for kontoavtaler og betalings-tjenester, jf. § 1-5 første og åttende ledd, med mindre noe annet følger av sjetten ledd eller for øvrig er særskilt bestemt, jf. §§ 4-47 til 4-52.

(4) Kapittel 5 gjelder for kredittavtaler, jf. § 1-7 første ledd, med mindre noe annet følger av sjetten ledd eller for øvrig er særskilt bestemt, jf. §§ 5-22 og 5-23.

(5) Kapittel 6 gjelder for kausjon, jf. § 1-7 annet ledd, med mindre noe annet følger av sjetten ledd eller for øvrig er særskilt bestemt, jf. § 6-14.

(6) Er kunden forbruker, gjelder reglene i kapittel 3 til 6 for alle tjenesteytere, jf. § 1-4, med mindre noe annet er særskilt bestemt. Kapittel 3 til 6 gjelder også for avtaler med en forbruker når kredittytteren eller garantisten er en kommune eller fylkeskommune. Er kunden ikke forbruker, gjelder reglene i kapittel 3 til 6 bare for tjenester som krever særskilt tillatelse eller meldeplikt etter finansforetaksloven og formidling av slike tjenester, med mindre noe annet er særskilt bestemt. Kapittel 3 til 6 gjelder ikke for tjenester som mottas av en annen tjenesteyter uten å berøre kundens rettigheter eller tjenesteyterens plikter etter denne loven.

II. Definisjoner§ 1-3 *Finansavtale, finansiell tjeneste og finansoppdrag*

(1) Med *finansavtale* menes i denne loven avtale om finansiell tjeneste, finansoppdrag, betalingsoppgjør og overdragelse av pengekrav.

(2) Med *finansiell tjeneste* menes i denne loven alle banktjenester, kredittjenester og betalingstjenester og alle tjenester som gjelder investering og individuelle pensjoner.

(3) Med *finansoppdrag* menes i denne loven formidling av en finansiell tjeneste mellom en kunde og en tjenesteyter. Med *formidling* menes mellomledvirksomhet mot vederlag som består i

- å gi råd om eller utføre forberedende arbeid i forbindelse med inngåelse av avtaler om finansielle tjenester
- å inngå avtale for en tjenesteyter eller å bistå ved tjenesteyterens forvaltning eller gjennomføring av avtaler om finansielle tjenester
- å levere opplysninger om en eller flere finansielle tjenester i overensstemmelse med kundens valgte kriterier via et nettsted eller andre medier, herunder utarbeidelse av en prioritert liste over avtaler som omfatter pris- og produktsammenligninger eller prisrabatter på en finansiell tjeneste, hvis kunden er i stand til direkte eller indirekte å inngå en avtale ved å bruke et nettsted eller andre medier.

§ 1-4 *Forbruker, kunde og tjenesteyter*

(1) Med *forbruker* menes i denne loven en fysisk person når avtalen har et formål som hovedsakelig ligger utenfor personens forretnings- eller yrkesvirksomhet. En fysisk person regnes også som forbruker etter første punktum ved avtale om kreditt eller kausjon som er sikret ved pant eller tilsvarende sikkerhet i et formuesgode som tilhører personen, når formuesgodet ikke hovedsakelig er knyttet til personens næringsvirksomhet.

(2) Med *kunde* menes i denne loven en fysisk eller juridisk person som er part i en avtale eller bruker av en finansiell tjeneste. En tjenesteyter anses ikke som kunde etter første punktum.

(3) Med *tjenesteyter* menes i denne loven en fysisk eller juridisk person som tilbyr finansielle tjenester eller finansoppdrag som ledd i næringsvirksomhet. Den som formidler kreditt i tilknytning til eget salg av varer eller tjenester, og som ikke har det å tilby eller formidle finansielle tjenester som sin hovedvirksomhet, regnes likevel ikke som tjenesteyter.

§ 1-5 *Definisjoner som gjelder kontoavtaler og betalings-tjenester*

(1) Med *betalingstjeneste* menes i denne loven en tjeneste med meldeplikt eller krav om særskilt tillatelse

etter finansforetaksloven, og som omfatter en eller flere av følgende forretningsaktiviteter:

- a) innskudd og uttak av kontanter på en konto
- b) aktiviteter som kreves for å forvalte en konto
- c) betalingstransaksjoner, herunder overføring av betalingsmidler på en konto som gjennomføres ved
 1. direktebelastninger iverksatt av betalingsmottakeren, herunder direkte engangsbelastninger
 2. bruk av betalingskort eller lignende enhet
 3. betalerens instruksjon om kontobetaling, herunder faste betalingsoppdrag
- d) gjennomføring av betalingstransaksjoner som nevnt i bokstav c med betalingsmidler som er omfattet av en kredittmulighet (kredittgrense)
- e) utstedelse av betalingsinstrumenter og innløsning av betalingstransaksjoner
- f) overføring eller mottak av betalingsmidler uten kontoavtale
- g) betalingsfullmaktjenester
- h) kontoinformasjonstjenester.

(2) Med *betalingsinstrument* menes i denne loven en personlig innretning eller et sett av fremgangsmåter som er avtalt mellom kunden og betalingstjenesteyteren og benyttes for å iverksette betalingsoppdrag.

(3) Med *betalingskonto* menes i denne loven en konto i navnet på en eller flere kunder som benyttes for å gjennomføre betalingstransaksjoner.

(4) Med *betalingsmidler* menes i denne loven pengebiller og mynter samt innskudd og kreditt på konto og elektroniske penger som definert i finansforetaksloven § 2-4 annet ledd eller regler gitt med hjemmel i finansforetaksloven § 2-4 tredje ledd.

(5) Med *betalingoppdrag* menes i denne loven en anmodning fra en betaler eller betalingsmottaker til en betalingstjenesteyter om å foreta en betalingstransaksjon.

(6) Med *betalingstransaksjon* menes i denne loven en handling som iverksettes av betaleren eller på dennes vegne eller av betalingsmottakeren for å innbetale, overføre eller ta ut betalingsmidler, uten hensyn til eventuelle underliggende forpliktelser mellom betaleren og betalingsmottakeren.

(7) Med *direktebelastning* menes i denne loven betalingstjeneste for belastning av betalerens konto der betalingstransaksjonen iverksettes av betalingsmottakeren på grunnlag av samtykke gitt til betalerens egen betalingstjenesteyter, betalingsmottakerens betalingstjenesteyter eller betalingsmottakeren.

(8) Med *kontoavtale* menes i denne loven en avtale som regulerer fremtidig gjennomføring av betalingstransaksjoner i tilknytning til en betalingskonto i navnet på en eller flere kunder, samt avtale om innskuddskonto i bank.

(9) Med *betalingstjenesteyter* menes i denne loven en tjenesteyter som tilbyr finansielle tjenester som er omfattet av kapittel 4.

(10) Med *kontotilbyder* menes i denne loven en tjenesteyter som tilbyr og fører en betalingskonto for en betaler.

§ 1-6 Definisjoner som gjelder fullmaktjenester

(1) Med *betalingsfullmaktjeneste* menes i denne loven en betalingstjeneste som går ut på at det etter forespørsel fra en kunde iverksettes et betalingsoppdrag fra en betalingskonto som tilbys av en annen betalings-tjenesteyter.

(2) Med *betalingsfullmektig* menes i denne loven en tjenesteyter som tilbyr betalingsfullmaktjenester.

(3) Med *kontoinformasjonstjeneste* menes i denne loven en internettbasert betalingstjeneste for levering av sammenstilte kontoopplysninger fra en eller flere betalingskontoer kunden har hos enten en annen betalingstjenesteyter eller hos minst to betalingstjenesteytere.

(4) Med *opplysningsfullmektig* menes i denne loven en tjenesteyter som tilbyr kontoinformasjonstjenester.

(5) Med *fullmaktjeneste* menes i denne loven betalingsfullmaktjeneste og kontoinformasjonstjeneste.

§ 1-7 Definisjoner som gjelder kredittavtaler og kausjonsavtaler

(1) Med *kredittavtale* menes i denne loven avtale om kreditt i form av betalingsutsettelse, lån, rammekreditt eller annen tilsvarende form for kreditt.

(2) Med *kausjon* menes i denne loven en avtale hvor en part (kausjonisten) overfor kredittyteren påtar seg en betinget forpliktelse eller garanti i tilknytning til oppfyllelsen av en kredittavtale etter kapittel 5 eller leiefinansiering nevnt i § 5-23 annet ledd som er inngått med en tredjepart.

(3) Med *boliglån* menes i denne loven

a) kredittavtale som er sikret ved pant eller tilsvarende sikkerhetsstillelse som benyttes i en EØS-stat, i fast eiendom som benyttes til boligformål eller hovedsakelig ikke benyttes til næringsformål, eller i rettighet knyttet til slik eiendom

b) kredittavtale som har til formål å erverve eller bevare eiendomsrett til grunnarealer eller til eksisterende eller prosjekterte bygninger.

(4) Med *kredittyter* menes i denne loven en tjenesteyter som tilbyr finansielle tjenester som er omfattet av kapittel 5 og 6.

(5) Med *effektiv rente* menes i denne loven kredittkostnadene uttrykt i prosent per år av kredittbeløpet, beregnet i samsvar med en matematisk formel og på

grunnlag av de forutsetninger som er fastsatt av Kongen i forskrift.

(6) Med *tilgjengelig kredittbeløp* menes i denne loven den øvre grensen for eller summen av alle beløp som blir gjort tilgjengelige etter en kredittavtale.

(7) Med *kredittkostnader* menes i denne loven alle kostnader, herunder rente, provisjon, gebyr, avgifter og andre utgifter, som kunden skal betale i forbindelse med kreditten.

(8) Med *brukskontokreditt* menes i denne loven en uttrykkelig kredittavtale der en kredittyster gir kunden tilgang til betalingsmidler som overstiger innstående innskudd på kundens konto.

(9) Med *valutalån* menes i denne loven

- a) kreditt der kundens inntekt og formue er i en valuta som er forskjellig fra den valutaen som er angitt i kredittavtalen, eller
- b) kreditt der valutaen i den EØS-staten som kunden er bosatt i, er forskjellig fra den valutaen som er angitt i kredittavtalen.

§ 1-8 Andre definisjoner

(1) Med *avtale utenom fast forretningslokale* menes i denne loven avtale som nevnt i angreretsloven § 5 bokstav d, jf. bokstav c.

(2) Med *fjernsalg* menes i denne loven avtaler som inngås ved organisert ordning for salg eller tjenesteyting uten at tjenesteyteren og kunden er fysisk til stede samtidig, og der inngåelse av avtale skjer utelukkende ved bruk av fjernkommunikasjonsmidler.

(3) Med *betaler* menes i denne loven en fysisk eller juridisk person som oppfyller en forpliktelse ved bruk av betalingsmidler, herunder den som er innehaver av en betalingskonto og tillater et betalingsoppdrag fra denne kontoen, eller, dersom det ikke finnes noen betalingskonto, den som gir et betalingsoppdrag.

(4) Med *betalingsmottaker* menes i denne loven en fysisk eller juridisk person som er den tiltenkte mottakeren av betalingsmidler som inngår i en betalingsstransaksjon.

(5) Med *nominell rente* menes i denne loven en prosentrentesats som blir anvendt på årsbasis på innstående innskuddsbeløp på konto eller skyldig kredittbeløp.

(6) Med *virkedag* menes i denne loven dag da betalerens eller betalingsmottakerens betalingstjenesteyter som medvirker til gjennomføringen av en betalingsstransaksjon, holder åpent som påkrevd for slik gjennomføring.

(7) Med *oppdragsforetak* menes i denne loven en tjenesteyter som tilbyr finansoppdrag.

(8) Med *autentisering* menes i denne loven en fremgangsmåte som gjør det mulig å bekrefte en hendelse, et

angitt innhold eller gyldigheten av en elektronisk signatur eller et elektronisk segl, og fremgangsmåte som gjør det mulig for en betalingstjenesteyter å kontrollere identiteten til en kunde eller gyldigheten av et bestemt betalingsinstrument, herunder bruken av kundens personlige sikkerhetsinformasjon.

(9) Med *sterk kundeautentisering* menes i denne loven autentisering som bygger på bruk av to eller flere elementer som er kategorisert som kunnskap (noe bare brukeren vet), besittelse (noe bare brukeren har) og iboende egenskap (noe brukeren er), som er så frittstående i forhold til hverandre at brudd på ett kriterium ikke innebærer risiko for brudd på de andre, og som er utformet på en slik måte at autentiseringsopplysningenes fortrolighet er sikret.

(10) Med *personlig sikkerhetsinformasjon* menes i denne loven personaliserte innretninger som en tjenesteyter stiller til rådighet for kunde eller annen bruker for autentiseringsformål.

III. Ufravikelighet, lovvalg mv.

§ 1-9 Ufravikelighet

(1) Loven kan ikke fravikes ved avtale til skade for en forbruker.

(2) Når kunden ikke er forbruker, viker loven for avtale, etablert praksis mellom partene eller annen sedvane som anses bindende mellom partene. Med unntak for regler som bare gjelder for forbrukere, kan følgende bestemmelser ikke fravikes til skade for kunden: kapittel 1, § 2-4 første ledd annet punktum, § 2-5, § 3-4, § 3-9, § 3-12, § 3-48, § 3-53 første ledd, §§ 3-56 til 3-58, § 4-1, § 4-2, § 4-5, § 4-6, § 4-9, § 4-12, § 4-13 annet ledd annet og tredje punktum og tredje ledd, § 4-15 første ledd, § 4-16, § 4-17, § 4-18, § 4-24 med unntak for fristen på 13 måneder, § 4-26, § 4-28 annet ledd med unntak for fristen på 13 måneder, § 4-29, § 4-42 annet ledd, § 4-45 første og annet ledd og tredje ledd første punktum, § 4-50 fjerde ledd bokstav c, § 4-52, § 5-2 første ledd første punktum og § 5-7.

(3) Reglene i kapittel 1, § 3-1 første ledd, så langt ikke noe annet følger av særlige rettsregler, § 3-55 og kapittel 7 kan ikke fravikes ved avtale.

§ 1-10 Lovvalg

(1) Har en forbruker som er bosatt i riket, inngått avtale med en tjenesteyter hjemmehørende i en annen stat, skal norsk rett gjelde for avtalen dersom

- a) tjenesteyteren har gitt forbrukeren tilbud eller markedsført tjenesten her i riket, og forbrukeren her har gjort det som er nødvendig for at avtalen skal kunne inngås,

- b) tjenesteyteren eller en kommisjonær, agent eller annen representant for denne eller en megler her i riket har mottatt forbrukerens tilbud, aksept eller bestilling, eller
- c) avtalen er inngått av forbrukeren etter reise til utlandet i forbindelse med erverv av fast eiendom eller løsøre gjenstand eller finansiering av ervervet, og reisen er arrangert av tjenesteyteren, eller av selger i forståelse med tjenesteyteren.

(2) Det kan ikke avtales at rettsreglene i en stat utenfor EØS skal anvendes på en kredittavtale som har nær tilknytning til EØS-statenes territorium, dersom forbrukeren ved dette får en dårligere rettsbeskyttelse enn etter loven her.

§ 1-11 Gjennomføring av EØS-regelverk

(1) Følgende rettsakter gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg XII, protokoll 1 til EØS-avtalen og avtalen for øvrig:

- a) EØS-avtalen vedlegg XII nr. 3 (forordning (EF) nr. 924/2009 om betalinger på tvers av landegrensene i Fellesskapet)
- b) EØS-avtalen vedlegg XII nr. 3a (forordning (EU) nr. 260/2012 og forordning (EU) nr. 248/2014) om tekniske og forretningsmessige krav til kredittoverføringer og direkte debiteringer i euro).

(2) Kongen kan i forskrift fastsette regler om at forordning (EF) nr. 924/2009 også skal gjelde for annen valuta, samt nærmere regler om forordningenes krav til tvisteløsning i klageorgan.

(3) Kongen kan i forskrift gi regler til gjennomføring av direktiv (EU) 2019/882 om tilgjengelighetskrav for produkter og tjenester for banktjenester rettet til forbrukere som nevnt i artikkel 2 nr. 2 bokstav d.

(4) Kongen kan i forskrift fastsette andre beløpsgrenser enn det som følger av regler i loven her, dersom dette på grunn av kursendringer er nødvendig for gjennomføringen av forpliktelser etter EØS-avtalen. Endres beløpsgrensen etter § 4-30 annet ledd, kan det fastsettes at den samme beløpsgrensen skal gjelde også etter § 3-20.

Kapittel 2. Betalingsoppgjør

I. Forholdet mellom betaleren og mottakeren ved betalingsoverføringer

§ 2-1 Oppgjørsmåte

(1) Betaling kan foretas ved overføring av beløpet til mottakerens konto, med mindre noe annet er avtalt eller mottakeren har bedt om utbetaling med kontanter.

(2) Mottakeren kan gi nærmere anvisning om betalingsmåten dersom dette ikke medfører vesentlig merutgift eller andre ulemper for betaleren.

(3) En forbruker har alltid rett til å foreta oppgjør med tvungne betalingsmidler hos betalingsmottakeren.

§ 2-2 Tid og sted for betaling

(1) Dersom betaleren har rett til å foreta oppgjør ved overføring til mottakerens konto, anses betalingen for å være skjedd når beløpet er godskrevet mottakerens betalingstjenesteyter. Ved overføring hos samme betalingstjenesteyter anses betalingen for å være skjedd når beløpet er godskrevet mottakerens konto. Når oppgjør skal skje med utbetaling i kontanter, anses betalingen for å være skjedd når beløpet er stilt til mottakerens disposisjon gjennom en betalingstjenesteyter på mottakerens sted og melding om dette er kommet frem til mottakeren.

(2) Dersom ikke annet er avtalt, anses dessuten en fastsatt betalingsfrist for å være avbrutt

- a) når en betalingstjenesteyter har mottatt betalingsoppdrag fra en betaler som er forbruker, jf. § 4-5 annet ledd
- b) når mottakeren mottar og aksepterer sjekk eller betalingsmiddel.

(3) Dersom et mottatt betalingsoppdrag ikke skal utføres straks, regnes avbruddet av betalingsfristen fra den avtalte betalingsdagen.

(4) Betalingsfristen avbrytes ikke dersom betalingstransaksjonen ikke blir gjennomført og dette skyldes betalerens eget forhold. Betalingstjenesteyteren skal i så fall varsle betaleren om dette i samsvar med § 4-6.

§ 2-3 Valuta

(1) Betalinger skal foretas i den valutaen som er avtalt.

(2) En betalingsmottaker eller en annen som på salgsstedet tilbyr en valutaomregning til betaleren før en betalingstransaksjon iverksettes, skal opplyse betaleren om gebyrer og om vekslingskursen som vil bli benyttet ved vekslingen. Betaleren skal samtykke til vekslingen på dette grunnlaget.

§ 2-4 Gebyr for bruk av betalingsinstrument og betalingsmiddel

(1) Dersom en betalingsmottaker krever gebyr eller gir rabatt for bruk av et bestemt betalingsinstrument eller betalingsmiddel, skal betaleren opplyses om dette før en betalingstransaksjon iverksettes. Betalingstjenesteyteren kan ikke hindre betalingsmottakeren i å kreve gebyr eller gi rabatt som nevnt. Dersom en betalingsmottaker krever gebyr for bruk av et bestemt betalingsinstrument eller betalingsmiddel fra en forbruker, kan gebyret ikke overstige betalingsmottakerens faktiske kostnad ved bruk av betalingsinstrumentet eller betalingsmiddelet. Dersom gebyret også omfatter utste-

delse og eventuelt sending av regning til forbrukeren, kan denne delen av gebyret ikke overstige betalingsmottakerens faktiske kostnad ved å utstede og sende regningen. Kongen kan i forskrift forby eller begrense retten til å kreve gebyrer som nevnt i første og tredje punktum for å fremme konkurranse og bruk av effektive betalingsinstrumenter.

(2) Dersom betalingstjenesteyteren eller noen annen krever gebyr for bruk av et bestemt betalingsinstrument, skal kunden opplyses om dette før en betalingstransaksjon iverksettes.

(3) Betaleren er ikke forpliktet til å betale gebyr for bruk av et betalingsmiddel dersom opplysningsplikten i første eller annet ledd ikke er overholdt.

§ 2-5 Fordeling av gebyrer

(1) Gebyrene i forbindelse med en betalingstransaksjon som faller innenfor virkeområdet for kapittel 4, fordeles slik at betaleren betaler sin betalingstjenesteyter gebyrene denne krever, og betalingsmottakeren betaler sin betalingstjenesteyter gebyrene denne krever.

(2) Første ledd gjelder bare dersom både betalerens og betalingsmottakerens betalingstjenesteyter, eventuelt den eneste betalingstjenesteyteren som er involvert i betalingstransaksjonen, er etablert innenfor EØS.

§ 2-6 Forbud mot å kreve gebyr for betalerens bruk av kort

(1) En betalingsmottaker kan ikke kreve gebyr for bruk av betalingsinstrument som er omfattet av forordning (EU) 2015/751 om formidlingsgebyrer for kortbaserte betalingstransaksjoner kapittel II, eller for betalingstjenester som er omfattet av forordning (EU) nr. 260/2012 om tekniske og forretningsmessige krav til kredittoverføringer og direkte debiteringer i euro.

(2) Første ledd gjelder bare dersom både betalerens og betalingsmottakerens betalingstjenesteyter, eventuelt den eneste betalingstjenesteyteren som er involvert i betalingstransaksjonen, er etablert innenfor EØS.

II. Tilbakebetaling av kredittbeløp mv.

§ 2-7 Forbrukerens innsigelser mot kredittyteren

(1) Ved kjøp av varer eller tjenester kan forbrukeren overfor en annen kredittyter enn selgeren gjøre gjeldende de samme innsigelser og pengekrav på grunnlag av kjøpet som kunne gjøres gjeldende mot selgeren, såfremt kreditten ytes etter avtale mellom selgeren og kredittyteren. I tillegg til reklamasjon overfor selgeren etter reglene som gjelder for avtalen, må forbrukeren varsle kredittyteren ved første rimelige anledning.

(2) Har forbrukeren et pengekrav som etter første ledd kan gjøres gjeldende mot kredittyteren, er kreditt-

ytterens ansvar begrenset til det kredittbeløpet som forbrukeren har mottatt av kredittyteren i anledning kjøpet.

§ 2-8 Innsigelse fra kausjonist og samskyldner

Vilkår i en kausjonsavtale med en forbruker om at forbrukeren skal være avskåret fra å gjøre gjeldende innsigelser eller motkrav på grunnlag av kredittavtalen, er ugyldig når ikke noe annet følger av lov. Det samme gjelder for tilsvarende vilkår i en kredittavtale med en samskyldner som er forbruker.

§ 2-9 Tilbakebetaling av kredittbeløp

(1) Ved tilbakebetaling av kreditt skal det betales renter, gebyr og andre kredittkostnader regnet frem til og med betalingsdagen, jf. likevel § 2-10.

(2) Når ikke noe annet er særskilt bestemt, skal kredittbeløpet, påløpte renter og andre kredittkostnader tilbakebetales når kreditor krever det. Beløpet kan helt eller delvis tilbakebetales før avtalt tid for tilbakebetaling av kreditten.

(3) Dersom skyldneren ved betaling av avdraget eller annen delvis tilbakebetaling ikke har angitt hvordan betalingen skal avregnes mot det utestående kravet, og det ikke fremkommer noe annet av sammenhengen, skal betalingen avregnes mot det tidligst forfalte kravet etter kredittavtalen.

(4) Forsinkelsesrenteloven gjelder ved forsinket betaling i tilknytning til kredittavtalen, med mindre det er avtalt vilkår som er gunstigere for skyldneren. Ved boliglån gjelder forsinkelsesrenteloven § 4 til fordel for skyldneren selv om skyldneren ikke er forbruker.

§ 2-10 Tap og gevinst ved førtidig tilbakebetaling av fastrentekreditt

(1) Ved førtidig tilbakebetaling av kreditt der en eller flere rentesatser etter avtalen er helt eller delvis bundet for kredittavtalens varighet eller en del av kredittavtalens varighet (fastrentekreditt), kan kreditor kreve dekket tap som følge av tilbakebetalingen dersom dette følger av avtalen. Skyldneren hefter ikke for mer enn det rentebeløpet som ellers skulle ha vært betalt ved forfall. Første punktum gjelder ikke

- dersom skyldig beløp er 50 000 kroner eller mindre
- dersom skyldneren ikke er opplyst om kreditors rett til tapsdekning etter § 3-25 bokstav g
- dersom skyldneren før utløpet av akseptfristen i et forslag til endring av kredittvilkårene har varslet om førtidig tilbakebetaling, og betalingen skjer senest fire uker etter utløpet av akseptfristen. Etter utløpet av akseptfristen skal skyldneren betale markedsrente for benyttet kreditt.

(2) Dersom kreditor etter avtalen kan kreve dekning av tap etter første ledd, skal skyldneren i tilsvarende utstrekning godskrives gevinst som kreditor oppnår som følge av førtidig betaling. Retten til godskriving av slik gevinst kan fravikes i avtalen selv om skyldneren er forbruker. Forbrukeren må i så fall være gjort kjent med dette før avtaleinngåelsen.

(3) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om beregning av tap og gevinst etter bestemmelsen her.

§ 2-11 *Tilbakelevering av gjeldsbrev mv.*

Når pengekravet er tilbakebetalt eller på annen måte falt bort, skal skyldneren og kausjonisten gis en bekræftelse på dette i et skriftlig dokument, jf. § 3-2 fjerde ledd. Omsetningsgjeldsbrev skal gjøres ugyldig og leveres tilbake til skyldneren.

§ 2-12 *Sletting av panteheftelser mv.*

Når pengekravet er tilbakebetalt eller på annen måte falt bort, skal kreditor sørge for sletting eller frigivelse av pant og annen sikkerhet for pengekravet, dersom ikke noe annet er avtalt i forbindelse med tilbakebetalingen.

III. Overdragelse av pengekrav (kreditorkifte)

§ 2-13 *Lovens anvendelse ved overdragelse av pengekrav. Samtykke og varsel*

(1) Ved overdragelse av pengekrav som er stiftet ved avtale etter kapittel 5 om kredittavtaler eller kapittel 6 om kausjonsavtaler, gjelder loven tilsvarende i forholdet mellom skyldneren og erververen av pengekravet, med mindre noe annet er fastsatt i lov.

(2) Når et finansforetak som nevnt i finansforetaksloven § 1-3 eller en kommune eller fylkeskommune er kreditor for et pengekrav som nevnt i første ledd, kan pengekravet overdras bare dersom skyldneren særskilt samtykker til overdragelsen. Samtykket kan tidligst gis 30 dager før overdragelsen. Kravet om samtykke i første punktum gjelder likevel ikke dersom pengekravet overdras til et organ for stat eller kommune eller til et finansforetak som etter reglene i finansforetaksloven eller regler gitt i medhold av i finansforetaksloven kan tilby tilsvarende kreditt til forbrukere i Norge.

(3) Avhenderen skal varsle skyldneren om overdragelsen av pengekravet. Dette gjelder likevel ikke dersom avhenderen ved overdragelsen av pengekravet har inngått avtale med erververen om fortsatt å opptre som kreditor overfor skyldneren på vegne av erververen.

§ 2-14 *Skyldnerens rett til å gjøre innsigelser gjeldende mot erververen av pengekravet*

(1) Ved overdragelse eller pantsetting av pengekrav som nevnt i § 2-13 første ledd kan skyldneren overfor erververen eller panthaveren gjøre gjeldende de samme innsigelser og motkrav som skyldneren kunne gjøre gjeldende overfor avhenderen, med mindre noe annet er fastsatt i lov.

(2) Kreditor for pengekrav som nevnt i § 2-13 første ledd må ikke utstede eller motta veksler for et pengekrav mot en skyldner som er forbruker. Det samme gjelder annen skylderklæring som ved overdragelse eller pantsetting kan avskjære eller innskrenke forbrukerens rett til å gjøre gjeldende innsigelser eller motkrav på grunnlag av kredittavtalen eller kausjonsavtalen.

IV. Særskilte bestemmelser

§ 2-15 *Krav oppstått ved spill eller veddemål*

(1) Et løfte om betaling ved deltakelse i spill eller veddemål er ikke bindende, med mindre spillet eller veddemålet er tillatt ved lov. Uten hensyn til om spillet eller veddemålet er tillatt ved lov, gjelder det samme for krav på tilbakebetaling av kreditt når kredittyteren visste at kreditten ville bli benyttet til deltakelse i spill eller veddemål.

(2) Er betalingen gjennomført, kan den kreves tilbakebetalt. En frivillig betaling i penger er likevel bindende dersom betaleren visste at han eller hun ikke var forpliktet til å betale.

§ 2-16 *Regress*

(1) Den som har måttet eller har hatt rett til å oppfylle en annen skyldners pengeforpliktelse, kan straks søke tilbake sitt utlegg hos skyldneren.

(2) Er flere skyldnere solidarisk ansvarlige for en pengeforpliktelse og en av dem har oppfylt forpliktelsen, kan denne skyldneren straks søke tilbake sitt utlegg hos samskyldnerne. Oppnås ikke dekning hos en samskyldner, kan skyldneren søke tilbake hos de øvrige samskyldnerne det som skulle falle på hver av disse etter rettsforholdet dem imellom.

(3) Bestemmelsene i denne paragrafen kan fravikes ved avtale, med mindre noe annet er særskilt bestemt.

Kapittel 3. Finansielle tjenester

I. Alminnelige bestemmelser

§ 3-1 *Tjenesteyterens alminnelige plikter*

(1) For å ivareta kundenes interesser og markedets integritet på beste måte skal tjenesteyteren på rimelig vis identifisere eventuelle egne interessekonflikter og skal opptre ærlig, redelig og profesjonelt. Tjenesteyteren skal opptre faglig forsvarlig ut fra de plikter som gjelder for tjenesten, og det som ellers er avtalt.

(2) Tjenesteyteren skal benytte avtalt kommunikasjonsform og norsk eller et annet språk som partene har avtalt. Kunden skal få de opplysningene som er nødvendige for å kunne forstå, overveie og sammenligne tilgjengelige tilbud. Alle opplysninger skal være klare, og de skal ikke være villedende. Prisopplysninger skal gis i norske kroner, hvis ikke annen valuta er avtalt.

(3) Før avtale inngås skal tjenesteyteren identifisere kundens krav og behov på grunnlag av opplysninger innhentet fra kunden, herunder opplysninger om kundens økonomiske situasjon i den utstrekning det er relevant. Omfanget av opplysninger skal tilpasses produktenes og tjenestenes kompleksitet og typen kunde. Tilbud og anbefalinger skal være i samsvar med kundens krav og behov. Tjenesteyteren skal etter behov veilede kunden i valget mellom de ulike produktene og tjenestene som tilbys. En personlig anbefaling til kunden skal inntas i et skriftlig dokument, jf. § 3-2 fjerde ledd, som tjenesteyteren skal gi til kunden. Vilklårene i tilbudet må ikke innebære en usaklig forskjellsbehandling av kunden sammenlignet med vilkår tjenesteyteren tilbyr tilsvarende kunder. Tjenesteyteren skal dessuten på rimelig vis forsikre seg om at kunden forstår de viktigste opplysningene og eventuell advarsel om risiko forbundet med avtalen.

(4) Tjenesteytere og ansatte som gir råd om finansielle tjenester, må ha tilstrekkelige kunnskaper om sine plikter i forbindelse med slik rådgivning etter nærmere regler gitt i medhold av syvende ledd.

(5) Tjenesteyteren kan ikke kreve særskilt vederlag for oppfyllelse av opplysnings- eller varslingsplikter etter denne loven eller forskrift gitt i medhold av loven. I den utstrekning det er avtalt, kan det likevel kreves rimelige gebyrer i samsvar med tjenesteyterens faktiske kostnader for ytterligere eller hyppigere opplysninger eller varsler mv., eller for at opplysninger stilles til rådighet på annen måte enn det som kreves etter lov eller forskrift.

(6) Annet til femte ledd gjelder ikke for tjenester som er omfattet av verdipapirhandeloven.

(7) Kongen kan i forskrift fastsette nærmere regler om tjenesteyterens plikter etter første til femte ledd, herunder krav til faglige kvalifikasjoner for virksomheten og ansatte i virksomheten, krav om dokumentasjon av kvalifikasjonene og regler om tilsyn med disse kravene.

§ 3-2 Elektroniske meldinger, varsler og skriftlig dokument

(1) Meldinger mv. etter denne loven kan sendes til eller gjøres tilgjengelige for mottakeren ved bruk av elektronisk kommunikasjon dersom dette gjøres på en betryggende måte. Tjenesteyteren skal ved avtaleinngåelsen eller når elektronisk kommunikasjon benyttes

første gang, opplyse mottakeren om at vedkommende kan reservere seg mot denne kommunikasjonsformen og om rettsvirkningene av valget, jf. annet ledd. Ved melding om heving, oppsigelse, sperring, tvangsfullbyrdelse eller lignende forhold som det er avgjørende at mottakeren får kunnskap om, skal tjenesteyteren forsikre seg om at mottakeren har fått kunnskap om at meldingen er mottatt.

(2) Når det etter avtalerettslige regler er tillagt rettsvirkninger at en melding etter denne loven er kommet frem, anses en elektronisk melding til tjenesteyteren å være kommet frem fra det tidspunktet meldingen på en betryggende måte er sendt til eller gjort tilgjengelig for tjenesteyteren. En elektronisk melding fra tjenesteyteren anses for å være kommet frem først når mottakeren har fått kunnskap om at meldingen er mottatt. Har mottakeren samtykket til elektronisk kommunikasjon, anses meldingen likevel å være kommet frem når den på avtalt måte er kommet frem til mottakeren.

(3) Stilles det i denne loven krav om at noen skal varsles, skal varselet eller en melding om varselet sendes direkte til mottakeren.

(4) Stilles det i denne loven krav om bruk av dokument, skal det brukes papir eller et annet varig medium som for mottakeren er egnet til å lagre informasjonen dokumentet inneholder, og som gir mulighet til uendret gjengivelse av den lagrede informasjonen for bruk i et tidsrom som er tilstrekkelig for formålet. Med skriftlig menes at det er benyttet skrifttegn.

(5) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om hva som skal anses som en betryggende måte etter denne paragrafen.

§ 3-3 Opplysninger i alminnelige vilkår og i markedsføring

(1) Opplysninger om tjenesteyterens alminnelige vilkår skal være enkelt tilgjengelige på tjenesteyterens nettsider og i salgslonale. En forbruker skal på forespørsel få utlevert vilklårene på papir. Vilklårene skal være konsistente i sin utforming, språklig klare og lett lesbare på norsk. Prisopplysninger skal gis i norske kroner.

(2) Markedsføring av finansavtaler skal utføres i samsvar med markedsføringslovens regler.

(3) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om krav til opplysninger og annet innhold i tjenesteyterens alminnelige vilkår. Kongen kan i forskrift også gi regler om markedsføring av finansavtaler, herunder om markedsføring som skal anses som urimelig handelspraksis etter markedsføringsloven § 6.

§ 3-4 Personer med verge

(1) Når en tjenesteyter skal gi opplysninger til en kunde etter bestemmelser gitt i eller i medhold av denne

loven, og kunden har verge, gjelder følgende når ikke annet er særskilt bestemt:

- a) Er kunden under 18 år, skal opplysningene gis til kundens verge eller verger, med mindre noe annet følger av § 4-52. Tjenesteyteren skal gi kunder som har fylt 12 år, innsyn i opplysninger om eget kunde-forhold når den mindreårige kunden ber om det.
- b) Har kunden fylt 18 år, skal opplysningene gis til både kunden og vergen.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende for opplysninger som en tjenesteyter skal gi til en kunde etter en avtale som er omfattet av denne loven.

(3) Kongen kan i forskrift fastsette at opplysninger som nevnt i første og annet ledd også skal gis fylkesmannen. I forskriften kan det gis nærmere regler om hvordan opplysningsplikten skal oppfylles, herunder kan det gjøres unntak fra reglene i paragrafen her.

§ 3-5 Alminnelig bevisbyrde

(1) Med mindre noe annet er særskilt bestemt, skal bevisbyrden for en faktisk omstendighet bæres av den part som har best mulighet for og oppfordring til å sikre bevis for denne omstendigheten.

(2) Tjenesteyteren har likevel alltid bevisbyrden for at tjenesteyterens plikter etter lov og forskrift er oppfylt.

§ 3-6 Bevisbyrde og beviskrav for elektronisk avtaleinngåelse

(1) Hvis den som har rett til å bruke en elektronisk signatur som kan benyttes til å inngå avtale om finansiell tjeneste, nekter for å ha samtykket til en avtaleinngåelse elektronisk eller hevder at avtalen ikke ble gyldig inngått, har tjenesteyteren bevisbyrden for at avtaleinngåelsen ble autentisert, korrekt validert, registrert og ikke var berørt av teknisk svikt eller andre feil knyttet til avtaleinngåelsen.

(2) Hvis det er benyttet en kvalifisert validerings-tjeneste for kvalifiserte elektroniske signaturer, har den kvalifiserte tilbyderen av tillitstjenesten innenfor rammen av sitt ansvarsområde bevisbyrden for at den kvalifiserte elektroniske signaturen er korrekt validert i samsvar med krav fastsatt i forordning (EU) nr. 910/2014 og ikke berørt av teknisk svikt eller andre feil knyttet til tillitstjenesten denne har ansvaret for.

(3) Hvis den som har rett til å bruke en elektronisk signatur som kan benyttes til å inngå avtale om finansiell tjeneste, nekter for å ha samtykket til en avtaleinngåelse elektronisk, er bruken av elektroniske signaturfremstillingsdata, jf. §§ 3-16 til 3-21, ikke i seg selv tilstrekkelig til å bevise at avtaleinngåelsen var gjort med samtykke av rettighetshaveren, eller at rettighetshaveren har opptrådt svikaktig eller forsettlig eller ved grov uaktsomhet har unnlatt å oppfylle en eller flere av sine

plikter etter § 3-19. Tjenesteyteren, herunder eventuelt kvalifisert tilbyder av tillitstjenester, skal legge frem dokumentasjon for å kunne bevise at det foreligger svikaktig opptreden, forsett eller grov uaktsomhet fra rettighetshaverens side.

(4) Det kreves kvalifisert sannsynlighetsovervekt for å bevise at en forbruker har samtykket til elektronisk avtaleinngåelse eller svikaktig eller forsettlig har unnlatt å oppfylle en eller flere av pliktene etter § 3-19.

§ 3-7 Bevisbyrde og beviskrav for betalingstransaksjoner

(1) Hvis en kunde nekter for å ha godkjent en gjennomført betalingstransaksjon eller hevder at betalingstransaksjonen ikke ble korrekt gjennomført, har betalingstjenesteyteren bevisbyrden for at betalingstransaksjonen ble autentisert, korrekt registrert og bokført og ikke var berørt av teknisk svikt eller andre feil i den leverte betalingstjenesten.

(2) Hvis betalingstransaksjonen er iverksatt gjennom en betalingsfullmektig, er det betalingsfullmektigen som innenfor rammen av sitt ansvarsområde har bevisbyrden for at betalingstransaksjonen ble autentisert og korrekt registrert og ikke var berørt av teknisk svikt eller andre feil knyttet til den betalingstjenesten denne har ansvaret for.

(3) Hvis en kunde nekter for å ha godkjent en gjennomført betalingstransaksjon, er bruken av et betalingsinstrument som er registrert av betalingstjenesteyteren, herunder eventuelt betalingsfullmektigen, ikke i seg selv tilstrekkelig til å bevise at betalingstransaksjonen var godkjent av betaleren, eller at betaleren har opptrådt svikaktig eller forsettlig eller ved grov uaktsomhet har unnlatt å oppfylle en eller flere av sine plikter etter § 4-23 første ledd og § 4-24 første ledd. Betalingstjenesteyteren, herunder eventuelt betalingsfullmektigen, skal legge frem dokumentasjon for å kunne bevise at det foreligger svikaktig opptreden, forsett eller grov uaktsomhet fra kundens side.

(4) Det kreves kvalifisert sannsynlighetsovervekt for å bevise at en forbruker har samtykket til en betalingstransaksjon eller svikaktig eller forsettlig har unnlatt å oppfylle en eller flere av pliktene etter § 4-23 første ledd og § 4-24 første ledd.

§ 3-8 Avvikling

(1) Uten hensyn til ellers gjeldende regler om oppsigelse og heving kan tjenesteyteren sperre videre bruk av eller på annen måte avvikle en avtale om finansielle tjenester så langt dette er nødvendig for at tjenesteyteren skal kunne oppfylle plikter som er fastsatt i lov, regler gitt i medhold av lov eller pålegg fra offentlig myndighet eller domstol. Adgangen til sperring eller avvikling etter første punktum gjelder bare så langt tjenes-

teyteren ikke i stedet kan si opp avtalen etter regler om oppsigelse.

(2) Tjenesteyteren skal i et skriftlig dokument varsle kunden om at tjenesteyteren ikke er i stand til å tilby den aktuelle tjenesten til kunden, og om avviklingen, og skal gi en nærmere begrunnelse dersom dette ikke vil være i strid med plikter tjenesteyteren er pålagt etter første ledd. Det skal også opplyses om klageadgang og om muligheten for tvisteløsning i etablert klageorgan etter § 3-54. Varselet skal om mulig gis kunden før avvikling iverksettes, med mindre tjenesteyteren på grunn av faktiske eller rettslige omstendigheter vil være forhindret fra å gi slikt varsel. Varsel skal i så fall gis straks hindringen er bortfalt, med mindre det åpenbart anses som unødvendig å gi varsel på dette tidspunktet.

(3) Når ikke noe annet følger av tjenesteyterens plikter som nevnt i første ledd eller regler om heving, gjelder reglene om tjenesteyterens oppsigelse av kontoavtaler i § 4-42 tredje ledd og reglene om oppsigelse av kredittavtale i § 5-13 annet og tredje ledd tilsvarende så langt de passer for avvikling av en kontoavtale eller en kredittavtale.

(4) Kunden kan gjøre krav gjeldende mot tjenesteyteren etter reglene i denne loven som følge av avvikling bare dersom tjenesteyteren på avtaletidspunktet

- a) forstod eller måtte forstå at avtalen ville være i strid med de forhold som senere medfører avvikling av avtalen etter første ledd, og
- b) forstod eller måtte forstå at forholdene ville føre til avvikling av avtalen.

Tjenesteyteren er ikke ansvarlig overfor kunden for avvikling som skyldes forhold som kunden kan klandres for.

II. Avtaleinngåelse

§ 3-9 Avtaleinngåelsen

(1) Med mindre noe annet er særskilt bestemt, skal avtale om finansiell tjeneste inngås i et skriftlig dokument.

(2) Tjenesteyteren skal ved avtaleinngåelsen påse

- a) at avtalens innhold på dette tidspunktet i sin helhet er tilgjengelig for kunden i et skriftlig dokument
- b) at det benyttes en betryggende autentiseringsmetode for å bekrefte inngåelse av en avtale med kunden og med det angitte innholdet
- c) at avtalen blir signert hvis kunden er forbruker.

(3) Avtalen og avtalevilkårene er bindende for kunden bare dersom avtaleinngåelsen er gjennomført i samsvar med første og annet ledd. Dette gjelder likevel ikke

- a) hvis kunden ikke ønsker å påberope seg manglende avtalebinding, eller

- b) hvis tjenesteyteren, under hensyn til avtalens karakter og vilkårenes betydning for kunden, godtgjør at kunden likevel har gitt samtykke til å bli bundet av avtalevilkårene.

Bokstav b gjelder ikke for kausjonsavtaler som ikke inneholder opplysninger om kausjonsansvaret etter § 3-36 annet ledd. Er kunden forbruker, gjelder bokstav b heller ikke for innledende avtale om kreditt eller kausjon som ikke er signert etter annet ledd bokstav c.

(4) Etter at avtalen er inngått, skal tjenesteyteren på forespørsel straks gi kunden tilgang til skriftlig dokument med avtalevilkårene som nevnt i annet ledd bokstav a, jf. også § 3-22 fjerde ledd. En kunde som er forbruker, kan kreve at avtalevilkårene gis på papir.

§ 3-10 Særskilt om enkeltstående finansielle tjenester

§ 3-9 første til tredje ledd gjelder ikke for enkeltstående finansielle tjenester som er omfattet av en innledende avtale om slike finansielle tjenester, når den innledende avtalen er inngått i samsvar med § 3-9 første til tredje ledd.

§ 3-11 Når tjenesteyteren har flere avtalemotparter i samme avtale

(1) Når tjenesteyteren inngår avtale om en finansiell tjeneste med to eller flere forbrukere i samme avtale, regnes hver forbruker som én kunde med hensyn til tjenesteyterens plikter etter denne loven, med mindre noe annet er særskilt bestemt.

(2) Ved avtaler som nevnt i første ledd kreves det samtykke fra hver forbruker som blir bundet av disposisjoner i forbindelse med avtalen, med mindre noe annet er særskilt bestemt. Denne paragrafen er ikke til hinder for at en kunde i tilknytning til betalingstjenester gir en tredjeperson fullmakt eller rett til å disponere i samsvar med reglene i § 4-2.

(3) Reglene i § 3-2, § 3-9 og §§ 3-12 til 3-14 gjelder tilsvarende så langt de passer for avtaler i tilknytning til en finansiell tjeneste mellom tjenesteyteren og en avtalemotpart som er forbruker uten å bli ansett som tjenesteyterens kunde.

§ 3-12 Krav til avtalens innhold

(1) Opplysninger om vilkår som skal gis kunden etter § 3-22 første ledd før avtaleinngåelsen, skal anses som en del av avtalen så langt opplysningene er relevante for en eller flere av de avtalte finansielle tjenestene. Tjenesteyteren skal påse at vilkårene inntas i den skriftlige avtalen.

(2) Ved avtaler etter kapittel 4, 5 og 6 skal tjenesteyteren sørge for at den skriftlige avtalen inneholder opplysninger som nevnt i hvitvaskingsloven § 12 første

ledd når kunden er en fysisk person, og § 13 første ledd når kunden er en juridisk person.

§ 3-13 Endring av avtalevilkår

(1) Når partene er enige om å endre avtalen, gjelder reglene i §§ 3-9 til 3-12 tilsvarende for de nye vilkårene så langt de passer, med mindre noe annet er særskilt bestemt.

(2) Endring av vilkår til skade for kunden kan tidligst settes i verk to måneder etter at kunden er varslet om tjenesteyterens endringsforslag.

(3) Tjenesteyterens forslag til endring av avtalens bestemmelser om renter, gebyrer eller andre kostnader skal begrunnes.

(4) Når avtalen er signert av en forbruker, jf. § 3-9 annet ledd bokstav c, kan det avtales at avtalens vilkår senere skal kunne endres med bindende virkning uten at forbrukeren signerer. Tilbud som gis i en telefonsamtale med en forbruker uten at forbrukeren selv har oppfordret tjenesteyteren om å gi tilbudet, er ikke bindende uten skriftlig aksept, jf. § 3-39 første ledd bokstav e.

§ 3-14 Passivt samtykke til endring av avtalevilkår

(1) På de vilkår som ellers gjelder etter § 3-13, kan det avtales at kunden kan samtykke til en foreslått endring av avtalevilkårene ved å forholde seg passiv, og at kunden for ikke å bli bundet må varsle tjenesteyteren om at endringsforslaget er avvist. Et varsel om at forslaget avvises, må meddeles tjenesteyteren senest innen det foreslåtte iverksettingstidspunktet for nye vilkår. Er tjenesteyteren ikke varslet innen denne fristen, er de foreslåtte vilkårene bindende for partene.

(2) Tjenesteyteren skal i varsel om forslag til endring av avtalevilkårene gi opplysninger om hvordan kunden kan unngå å bli bundet av endringsforslagene ved passivt samtykke. Hvis manglende samtykke fra kunden gir tjenesteyteren rett til å si opp avtalen, jf. §§ 4-43 og 5-14, skal det i varselet opplyses om at kunden har rett til å si opp avtalen straks og vederlagsfritt innen iverksettingstidspunktet for nye avtalevilkår.

§ 3-15 Referanserente og referansevekslingskurs

(1) Endring av rentesats eller vekslingskurs kan gjennomføres straks og uten varsel etter § 3-14 annet ledd dersom dette følger av avtalen og endringen bygger på

- a) en rentesats som stammer fra en offentlig tilgjengelig kilde som begge parter kan kontrollere (referanse-rentesats), eller
- b) en vekslingskurs som stilles til rådighet av betalings-tjenesteyteren eller stammer fra en offentlig tilgjengelig kilde (referansevekslingskurs).

(2) Ved endring av rentesats eller vekslingskurs etter første ledd skal kunden informeres om enhver endring av rentesatsen i et skriftlig dokument så snart som mulig, med mindre det er avtalt at opplysningene skal stilles til rådighet med en bestemt hyppighet eller på en bestemt måte. Endringer i rentesatser eller vekslingskurser som benyttes i betalingstransaksjoner, skal beregnes og gjennomføres på en nøytral måte uten forskjellsbehandling mellom kundene.

III. Elektronisk signatur og elektronisk segl

§ 3-16 Definisjoner og virkeområde

(1) I §§ 3-17 til 3-21 menes med

- a) *elektronisk signatur*: kvalifisert elektronisk signatur i samsvar med forordning (EU) nr. 910/2014 om elektronisk identifikasjon og tillitstjenester for elektroniske transaksjoner i det indre marked og regler gitt i eller i medhold av lov om elektroniske tillitstjenester
- b) *rettighetshaver*: en fysisk person som har rett til å fremstille en elektronisk signatur som kan benyttes til å inngå avtale om finansiell tjeneste
- c) *tilbyder*: en tilbyder av tillitstjenester som leverer en eller flere kvalifiserte tillitstjenester, som har fått tildelt status som kvalifisert av et tilsynsorgan, og som tilbyr en elektronisk tjeneste bestående av fremstilling, kontroll og validering av elektroniske signaturer
- d) *misbruk*: tap, tyveri eller uberettiget tilegnelse av elektroniske signaturfremstillingsdata.

(2) Reglene i §§ 3-17 til 3-21 gjelder tilsvarende for juridiske personers fremstilling av elektroniske segl.

(3) Kongen kan i forskrift gi regler om at reglene i denne paragrafen og §§ 3-17 og 3-18 helt eller delvis skal gjelde tilsvarende for annen elektronisk signatur-løsning.

§ 3-17 Plikter for tilbydere av elektroniske signatur-løsninger

(1) Tilbyderen skal samtidig med at elektroniske signaturfremstillingsdata blir gjort tilgjengelige for bruk, opplyse rettighetshaveren om hvordan det skal varsles om misbruk. Tilbyderen skal sikre at varsel om misbruk til enhver tid kan mottas. Når varselet er mottatt, skal tilbyderen straks hindre enhver videre bruk av de elektroniske signaturfremstillingsdataene.

(2) Tilbyderen skal bekrefte skriftlig at varsel om misbruk er mottatt. Dokumentasjon for mottatt varsel skal kunne fremlegges av tilbyderen i minst 18 måneder etter at varselet ble mottatt.

(3) Tilgang til å benytte elektroniske signaturfremstillingsdata skal gis rettighetshaveren bare på grunnlag

av forespørsel fra rettighetshaveren selv, med mindre de elektroniske signaturfremstillingsdataene erstatter tidligere utstedte elektroniske signaturfremstillingsdata.

(4) Tilbyderen har risikoen ved sending av elektroniske signaturfremstillingsdata, herunder sikkerhetsinformasjon som skal forhindre misbruk av elektroniske signaturfremstillingsdata.

§ 3-18 Tjenesteytere som tilbyr å inngå avtale ved bruk av elektronisk signatur

En tjenesteyter som tilbyr en kunde å inngå finansavtale ved bruk av elektronisk signatur, skal ha lett tilgjengelige opplysninger om hvordan kunden skal varsle om misbruk av elektroniske signaturfremstillingsdata for de elektroniske signaturene som tjenesteyteren aksepterer.

§ 3-19 Rettighetshaverens plikter

(1) Den som har rett til å bruke en elektronisk signatur som kan benyttes til å inngå avtale om finansiell tjeneste, skal bruke de elektroniske signaturfremstillingsdataene i samsvar med vilkårene for utstedelse og bruk og skal ta alle rimelige forholdsregler for å beskytte personlig sikkerhetsinformasjon som er knyttet til de elektroniske signaturfremstillingsdataene, så snart disse er mottatt. Vilkaene for utstedelse og bruk skal være objektive, ikke innebære forskjellsbehandling og stå i forhold til formålet.

(2) En rettighetshaver som blir oppmerksom på misbruk av elektroniske signaturfremstillingsdata, skal uten ugrunnet opphold varsle i samsvar med de rutiner som er oppgitt av tjenesteyteren eller tilbyderen som har utstedt den aktuelle elektroniske signaturen.

§ 3-20 Ansvar for tap ved misbruk av elektronisk signatur

(1) Tjenesteyter bærer tap som oppstår etter misbruk av elektroniske signaturfremstillingsdata når ikke annet følger av reglene i annet til tredje ledd.

(2) Tjenesteyteren kan holde rettighetshaveren ansvarlig for en egenandel på 450 kroner dersom rettighetshaveren kunne oppdaget misbruket. Tjenesteyteren kan holde rettighetshaveren ansvarlig for inntil 12 000 kroner dersom tapet er voldt ved grov uaktsomhet. Tjenesteyteren kan holde rettighetshaveren ansvarlig for hele tapet når dette er voldt forsettlig eller rettighetshaveren har opptrådt svikaktig. Rettighetshaveren er bare ansvarlig etter første til tredje punktum så langt slikt ansvar følger av alminnelige erstatningsrettslige regler.

(3) Rettighetshaveren svarer ikke for tap som skyldes tjenesteyteren selv, eller noen som opptrer på tjenesteyterens vegne, eller noen som tjenesteyteren

selv representerer. Med mindre rettighetshaveren har opptrådt svikaktig, svarer rettighetshaveren heller ikke for tap som nevnt i andre ledd i følgende tilfeller:

- a) når tap oppstår etter at rettighetshaveren har varslet tilbyderen eller tjenesteyteren om misbruk eller fare for misbruk i samsvar med § 3-19 annet ledd
- b) når plikten til å tilrettelegge for varsling etter § 3-17 eller § 3-18 er misligholdt
- c) når det ikke er benyttet sikkerhetsnivå «høyt» til et elektronisk identifikasjonsmiddel, herunder de tekniske minstespesifikasjonene, minstestandardene og minstekravene for fremgangsmåter som er fastsatt i medhold av forordning (EU) nr. 910/2014 om elektronisk identifikasjon og tillitstjenester for elektroniske transaksjoner i det indre marked artikkel 8 nr. 3 bokstav c
- d) når tjenesteyteren ikke har krevd sterk kundeautentisering hvis dette er relevant.

§ 3-21 Lemping av rettighetshaverens ansvar

(1) Rettighetshaverens ansvar kan lempes når det er rimelig tatt i betraktning arten av den personlige sikkerhetsinformasjonen som var knyttet til de misbrukte elektroniske signaturfremstillingsdataene, omstendighetene som forelå da misbruket ble utført, og eventuell manglende aktsomhet eller andre forhold på tjenesteyterens side som har medvirket til at tapet oppsto.

(2) Rettighetshaverens ansvar kan også lempes dersom en leverandør av varer eller tjenester som har mottatt en ytelse på grunnlag av misbrukte elektroniske signaturfremstillingsdata i tilknytning til en finansiell tjeneste, forsto eller burde forstå at bruken av de elektroniske signaturfremstillingsdataene var urettmessig.

IV. Opplysningsplikt om finansielle tjenester og avtalevilkår

§ 3-22 Opplysningsplikt før avtaleinngåelsen

(1) Når ikke noe annet er særskilt bestemt, skal tjenesteyteren i god tid før avtale inngås gi kunden avtalevilkårene og alle relevante opplysninger i samsvar med reglene gitt i eller i medhold av annet til sjette ledd og §§ 3-23 til 3-39.

(2) Opplysningsplikten etter §§ 3-24 til 3-29 gjelder for alle avtaler om finansielle tjenester som inngås ved fjernsalg, og for avtaler etter kapittel 4, 5 og 6 uansett salgsform. Opplysningsplikten etter §§ 3-24 til 3-29 gjelder uansett salgsform også for følgende avtaler:

- a) avtaler om finansoppdrag som ikke er omfattet av verdipapirhandelloven
- b) avtaler som inngås med en forbruker om leiefinansiering som nevnt i § 5-23 annet ledd når avta-

len varer mer enn 30 dager regnet fra utløpet av leveringsmåneden for leieobjektet

c) avtaler om finansiell garanti e.l. til fordel for en forbruker.

(3) Blir avtalen inngått på forespørsel fra kunden ved bruk av fjernkommunikasjon, slik at det ikke er mulig å gi kunden avtalevilkår og opplysninger før avtaleinngåelsen, skal avtalevilkårene og opplysningene gis kunden umiddelbart etter at avtalen er inngått eller det er gjennomført en enkeltstående betalingstransaksjon. Første punktum innebærer ingen begrensning i de regler som gjelder for avtaleinngåelsen, herunder krav til signatur. For alle avtaler om finansielle tjenester som inngås utenom tjenesteyterens faste forretningslokaler, skal tjenesteyteren sørge for at kunden gis opplysninger om angrerett som nevnt i § 3-25 bokstav h, selv om det for øvrig ikke gjelder en opplysningsplikt etter regler i annet ledd.

(4) Kunden kan så lenge avtaleforholdet består kreve å få avtalevilkårene og opplysningene nevnt i første ledd.

(5) Gjelder avtalen flere enkeltstående tjenester på like vilkår som leveres innenfor en periode på ett år, gjelder reglene i første ledd ved første gangs levering selv om det ikke er inngått en innledende avtale om levering av tjenestene. Er det gått mer enn ett år siden siste gang tjenesten ble levert, skal opplysninger gis i samsvar med første ledd.

(6) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om opplysningsplikt for visse avtaler eller finansielle tjenester som helt eller delvis fraviker opplysningsplikten i første ledd.

§ 3-23 Hvordan opplysningene skal gis

(1) Når ikke noe annet er særskilt bestemt, skal avtalevilkårene og opplysningene nevnt i § 3-22 første ledd gis i et skriftlig dokument.

(2) Ved fjernsalg til en forbruker skal opplysningene nevnt i § 3-22 første ledd dessuten gis i en form som er tilpasset den aktuelle metoden for fjernkommunikasjon.

(3) Tjenesteyteren skal ellers anses for å ha oppfylt sin opplysningsplikt dersom kunden har mottatt kopi av et utkast til avtale eller utkast til enkeltstående betalingsoppdrag med opplysninger og vilkår som nevnt i første eller annet ledd. Ved kausjonsavtale gjelder det samme dersom kausjonisten har mottatt utkast til kausjonsavtale med opplysninger og vilkår som nevnt i første eller annet ledd for kausjonsavtalen og kopi av kredittavtalen eller utkast til kredittavtalen som kausjonsansvaret skal dekke, med opplysninger og vilkår om kredittavtalen som nevnt i første eller annet ledd.

(4) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om hvordan tjenesteyteren skal oppfylle opplysningsplikten etter §§ 3-22 til 3-39.

§ 3-24 Opplysninger om tjenesteyteren

Ved avtaler nevnt i § 3-22 annet ledd skal det gis følgende opplysninger om tjenesteyteren:

- tjenesteyterens primære virksomhet, foretaksnavn og hovedkontorets geografiske adresse
- tilsvarende opplysninger for eventuell filial, agent eller annen representant etablert i Norge
- annen relevant kontaktinformasjon for å kunne kommunisere med tjenesteyteren, herunder e-post-adresse
- eventuelle godkjenningsordninger og kontakt-opplysninger til relevant tilsynsmyndighet
- det offentlige register hvor virksomhetstillatelse er registrert (foretaksregister), samt registreringsnummeret eller tilsvarende identifikasjonsopplysninger
- tjenesteyterens eventuelle egne interesser i avtaleforholdet.

§ 3-25 Opplysninger om avtaleinngåelsen og om senere endringer av avtalen

Ved avtaler nevnt i § 3-22 annet ledd skal det gis følgende opplysninger om avtaleinngåelsen og om senere endringer av avtalen:

- kundens rett til uforpliktende å motta utkast til avtale og opplysninger som nevnt i § 3-22 første ledd
- hvor ofte og hvordan tjenesteyteren vil gi eventuelle opplysninger i tilknytning til avtalen, jf. § 3-1 annet ledd
- hvilket språk opplysninger og avtalevilkår er tilgjengelige på i samsvar med § 3-1 annet ledd
- eventuell akseptfrist
- eventuelle vilkår om passivt samtykke av nye avtalevilkår og vilkår om at kunden for å unngå å bli bundet må varsle tjenesteyteren innen en fastsatt frist, jf. §§ 3-13 og 3-14
- avtalens varighet
- eventuell rett eller begrensning i partenes adgang til førtidig eller ensidig å avslutte avtaleforholdet og kostnader som eventuelt er avtalt at skal betales i denne sammenhengen, herunder ved bindingstid for innskudd og fastrentekreditt etter reglene i §§ 4-44 og 2-10
- vilkår og fremgangsmåte for bruk av eventuell angrerett etter §§ 3-40 til 3-45.

§ 3-26 Opplysninger om tvisteløsning og klageorgan

Ved avtaler nevnt i § 3-22 annet ledd skal det gis følgende opplysninger om tvisteløsning og klageorgan:

- a) eventuelle avtalevilkår om lovvalg eller verneting
- b) behandling av tvister i klageorgan etter § 3-54
- c) ved fjernsalg, hvilket lands lovgivning som ligger til grunn for tjenesteyterens kontakt med kunden før avtaleinngåelsen.

§ 3-27 *Opplysninger om bruk av den finansielle tjenesten*

Ved avtaler nevnt i § 3-22 annet ledd skal det gis følgende opplysninger om bruken av den finansielle tjenesten:

- a) den finansielle tjenestens viktigste egenskaper
- b) innskuddsgaranti etter finansforetaksloven § 16-5 eller andre garantifond og erstatningsordninger
- c) særskilt risiko forbundet med eventuelle finansielle instrumenter, endringer i valutakurs og andre operasjoner som skal utføres i forbindelse med den finansielle tjenesten
- d) eventuelt andre betingelser for levering av tjenesten.

§ 3-28 *Opplysninger om kostnader*

Ved avtaler nevnt i § 3-22 annet ledd skal det gis følgende opplysninger om kostnader:

- a) det totale beløpet for alle kostnader og gebyrer mv. som kunden skal betale til tjenesteyteren, og en spesifisering av eventuelle enkeltelementer, jf. også § 3-34, eller utregningsgrunnlaget hvis nøyaktig kostnad for tjenestene ikke kan oppgis
- b) eventuelle kostnader som er avhengige av svingninger i finansmarkedene, og i tilfelle opplysninger om at historisk verdiutvikling og avkastning ikke kan brukes som indikator på fremtidig utvikling og avkastning
- c) eventuelle rentesatser og vekslingskurser som skal benyttes, jf. § 3-15, herunder opplysninger om at disse eventuelt kan endres, og dersom referanserentesats eller referansevekslingskurs er avtalt, opplysninger om beregningsmetoden for den faktiske renten eller vekslingskursen og relevant dato, indeks eller grunnlag for fastsetting av referanserentesats eller referansevekslingskurs
- d) eventuelle vilkår om en umiddelbar anvendelse av endringer i referanserentesatsen eller referansevekslingskursen og i tilfelle hvordan opplysninger om disse endringene vil bli gitt etter § 3-15 annet ledd
- e) eventuelle særskilte kostnader som kunden skal betale for bruk av fjernkommunikasjonsmiddel utenom betalinger til tjenesteyteren
- f) eventuelt at det kan finnes også andre kostnader utenom betalinger til tjenesteyteren
- g) hvilke betalingsordninger som er tilgjengelige.

§ 3-29 *Opplysninger om kredittvurdering*

Ved avtaler nevnt i § 3-22 annet ledd skal det gis følgende opplysninger om eventuell kredittvurdering:

- a) at det vil bli gjennomført en kredittvurdering, herunder ved søk i relevante databaser
- b) rett til å motta varsel om resultatet av databasesøk når tjenesten avslås på grunnlag av databasesøk
- c) eventuell forutsetning om at det innen den fastsatte tidsfristen oppgis korrekte og fullstendige opplysninger og dokumentasjon som er nødvendig for å gjennomføre kredittvurderingen, og om tjenesteyteren forbeholder seg rett til å heve avtalen dersom det ved svik er oppgitt uriktige opplysninger.

§ 3-30 *Opplysninger om bruk av betalingstjenester*

Ved avtaler etter kapittel 4 skal det gis følgende opplysninger om bruk av betalingstjenester:

- a) kontonummer eller annen unik identifikasjonskode og opplysningene som kunden må oppgi for at et betalingsoppdrag skal kunne iverksettes eller gjennomføres korrekt
- b) form og prosedyre for å gi eller tilbakekalle samtykke til å iverksette et betalingsoppdrag eller til å gjennomføre en betalingstransaksjon, jf. § 4-2
- c) tidspunktet for når et betalingsoppdrag anses mottatt, og eventuelle tidsfrister betalingstjenesteyteren har fastsatt for mottak av betalingsoppdrag, jf. § 4-5
- d) maksimal gjennomføringstid for den aktuelle betalingstjenesten, jf. §§ 4-11 og 4-12
- e) om det er mulig å avtale beløpsmessige belastningsgrenser for bruk av betalingsinstrument, jf. § 4-9
- f) ved utstedelse av betalingskort med flere varemerker, kundens rettigheter etter artikkel 8 i forordning (EU) 2015/751 om formidlingsgebyrer for kortbaserte betalingstransaksjoner.

§ 3-31 *Opplysninger om sikkerhet og ansvar mv. ved bruk av betalingstjenester*

Ved avtaler etter kapittel 4 skal det gis følgende opplysninger om sikkerhet og ansvar mv. ved bruk av betalingstjenester:

- a) forholdsregler kunden skal ta for å beskytte et betalingsinstrument, jf. § 4-23
- b) en sikker prosedyre betalingstjenesteyteren kan bruke for å varsle kunden ved mistanke om eller tilfelle av svik eller sikkerhetstrusler
- c) vilkårene for en eventuell avtalt rett for betalingstjenesteyteren til å sperre et betalingsinstrument og i tilfelle om varslings av kunden, jf. § 4-45
- d) kundens ansvar for ikke godkjente betalingstransaksjoner etter § 4-32, herunder egenandeler

- e) hvordan og innen hvilken frist kunden skal varsle betalingstjenesteyteren om en ikke godkjent betalingstransaksjon eller en feil gjennomført betalingstransaksjon, jf. § 4-24
- f) betalingstjenesteyterens ansvar for iverksetting eller gjennomføring av betalingstransaksjoner etter §§ 4-28 og 4-29
- g) vilkårene for tilbakebetaling ved direktebelastning etter § 4-27.

§ 3-32 Særskilte regler om opplysningsplikt for visse betalingstjenester

(1) Ved avtaler etter kapittel 4 er det for tjenester som nevnt i bokstavene a til d tilstrekkelig at relevante opplysninger etter §§ 3-24 til 3-31 er stilt til rådighet på en lett tilgjengelig måte, og at det opplyses om hvor de er stilt til rådighet, jf. likevel tredje ledd. Tjenesteyteren skal dessuten gi opplysninger etter følgende regler:

- a) Ved enkeltstående betalingstransaksjoner som nevnt i § 4-51 skal betalingstjenesteyteren på forespørsel gi kunden et skriftlig dokument med opplysninger som nevnt i § 3-28 bokstav a om kostnader og bokstav c om renter samt § 3-30 bokstav a om hva kunden må oppgi for at et betalingsoppdrag skal kunne iverksettes eller gjennomføres korrekt, og bokstav c om tidspunktet eller tidsfrist for mottak av betalingsoppdrag.
- b) Ved betalingsfullmaktstjenester skal betalingsfullmektigen på forespørsel gi betaleren et skriftlig dokument med opplysninger om enkeltstående betalingstransaksjoner i samsvar med bokstav a og opplysninger om betalingsfullmektigens kontaktinformasjon mv. etter § 3-24 bokstav a til d.
- c) Ved kontoinformasjons tjenester skal opplysningsfullmektigen gi kunden enkel tilgang til opplysninger som nevnt i § 3-28 bokstav a om kostnader og § 3-30 bokstav d om den maksimale gjennomføringstiden for tjenesten.
- d) Ved avtale om elektroniske småpenger som nevnt i § 4-50 skal betalingstjenesteyteren gi kunden enkel tilgang til opplysninger som nevnt i § 3-27 bokstav a om tjenestens viktigste egenskaper, herunder om hvordan betalingsinstrumentet kan brukes, ansvar, innkrevde gebyrer og andre viktige opplysninger som er nødvendige for at kunden skal kunne ta en informert beslutning.

(2) Når flere enn én tjenesteyter er pålagt opplysningsplikt etter denne paragrafen, gjelder § 4-51 tilsvarende.

(3) Når avtale etter første ledd inngås ved fjernsalg til en forbruker, skal det i samsvar med reglene i §§ 3-22 og 3-23 likevel gis opplysninger om

- a) eventuell akseptfrist som nevnt i § 3-25 bokstav d

- b) vilkår og fremgangsmåte for å benytte en eventuell angrerett som nevnt i § 3-25 bokstav h
- c) lovgivning som ligger til grunn for fjernsalgsvirk-somheten som nevnt i § 3-26 bokstav c
- d) garantifond og erstatningsordninger som nevnt i § 3-27 bokstav b
- e) særskilt risiko forbundet med finansielle instru-menter mv. som nevnt i § 3-27 bokstav c
- f) eventuelt andre betingelser som nevnt i § 3-27 bok-stav d
- g) eventuelle kostnader utenom betalingene til tjenesteyteren som nevnt i § 3-28 bokstav f
- h) tilgjengelige betalingsordninger som nevnt i § 3-28 bokstav g.

§ 3-33 Standardisert gebyr opplysnings skjema og forklarende ordliste

Ved avtaler om betalingskonto etter kapittel 4 med en forbruker skal opplysninger som nevnt i § 3-28 bokstav a gis ved bruk av et standardisert gebyr opplysnings-skjema sammen med en forklarende ordliste etter regler gitt av Kongen i forskrift.

§ 3-34 Opplysninger om kredittavtaler

(1) Ved avtaler etter kapittel 5 skal det gis opplysninger om

- a) kreditttype
- b) tilgjengelig kredittbeløp
- c) vilkår for bruk av kreditten som tilbys
- d) eventuell kontantpris for varen eller tjenesten ved betalingsutsettelse
- e) effektiv rente og et illustrert eksempel som angir alle de antakelser som er lagt til grunn for beregningen av prosentsatsen
- f) eventuelle avdrag, herunder avdragenes størrelse, antall og hyppighet. Skal det anvendes ulik rente for en del av kreditten, skal fordelingen av avdragene på slike deler spesifiseres
- g) eventuelle vilkår om kjøp av gjeldsforsikring eller andre tilleggstjenester og om disse kan leveres av andre enn kreditttyteren
- h) risiko forbundet med å ikke overholde betalingsfrister, herunder gjeldende forsinkelsesrente og kostnader som kunden må betale ved mislighold
- i) tydelig angivelse av en eventuell risiko for at kreditten ikke blir fullt nedbetalt selv om vilkår og betingelser i kredittavtalen er overholdt
- j) eventuell sikkerhet som kreves
- k) eventuelt vilkårene for å gjøre innsigelser mot selgeren gjeldende overfor kreditttyteren etter § 2-7.

(2) Første ledd bokstav c, d og f gjelder ikke for brukskontokreditt. For brukskontokreditt som skal tilbakebetales ved krav om tilbakebetaling, skal det opply-

ses om at kredittytteren når som helst kan kreve tilbakebetaling av hele kredittbeløpet.

(3) Ved valutilån skal alle opplysninger om kredittbeløp og kostnader mv. gis i kredittens avtalte valuta og i den valuta som kreditten kan konverteres til etter reglene i § 5-12 første ledd.

(4) Ved boliglån skal kredittytteren gi opplysninger om hvorvidt det tilbys rådgivningstjenester.

§ 3-35 Standardisert kredittopplysningsskjema

(1) For avtaler etter kapittel 5 og 6 kan Kongen i forskrift gi regler om

- a) standardisert kredittopplysningsskjema til bruk ved boliglån
- b) standardisert kredittopplysningsskjema til bruk ved brukskontokreditt, refinansiering og kredittavtaler som samvirkeforetak tilbyr egne medlemmer på særskilte vilkår
- c) standardisert kredittopplysningsskjema til bruk ved kredittavtaler som ikke er omfattet av bokstav a eller b.

(2) Kredittopplysningsskjemaet skal gis kunden før kredittavtalen inngås. Ved kredittavtaler nevnt i første ledd bokstav b kan kredittytteren oppfylle sin opplysningsplikt også på annen måte som like tydelig angir alle opplysninger og avtalevilkår i samsvar med § 3-23 første ledd.

(3) Så langt avtalen gjelder kreditt, anses kredittytteren for å ha oppfylt opplysningsplikten etter § 3-22 første ledd når kunden har mottatt et personlig tilpasset og oppdatert kredittopplysningsskjema etter reglene i første og annet ledd.

(4) Opplysninger som eventuelt gis kunden i tillegg til de opplysninger som inngår i det standardiserte kredittopplysningsskjemaet etter første ledd, skal gis i et separat skriftlig dokument.

§ 3-36 Opplysninger om kausjonsansvar

(1) Ved avtaler etter kapittel 6 skal det gis følgende opplysninger om kausjonsansvar:

- a) avtalevilkår og opplysninger som skal gis kredittkunden etter § 3-22 første ledd
- b) den alminnelige risiko som knytter seg til kausjonsansvar
- c) eventuelle vilkår om kjøp av gjeldsforsikring for kausjonsansvaret eller andre tilleggstjenester og om disse kan leveres av andre enn kredittytteren
- d) eventuell sikkerhet som forutsettes stilt av kausjonisten for kausjonsansvaret
- e) hvis det er relevant, opplysninger om at kausjonsansvaret skal omfatte eldre gjeld, om denne gjelden er misligholdt, og resultatet av kredittvurderingen

av kredittkunden etter § 6-1 annet ledd tredje punktum

- f) retten til å fri seg fra kausjonsansvaret etter § 6-9 og om kausjonistens krav mot kredittkunden etter § 6-13.

(2) I tillegg til opplysninger nevnt i § 3-28 bokstav a som eventuelt får anvendelse på en kausjonsavtale, skal kredittytteren gi kausjonisten opplysninger om det totale beløpet eller det høyeste beløpet kausjonsansvaret skal sikre, og om kausjonisten i tillegg skal ha ansvar for renter og kostnader ved kredittkundens mislighold, jf. §§ 6-11 og 6-12.

§ 3-37 Opplysninger om leiefinansiering

Ved avtaler om leiefinansiering som nevnt i § 3-22 annet ledd bokstav b skal det gis følgende opplysninger:

- a) kundens oppsigelsesrett
- b) leiebeløpens størrelse og når de skal betales
- c) eventuelt summen av alle kostnader pr. år ved leieavtaler som ikke har en bestemt varighet, herunder leiebeløp og eventuelle tillegg mv.
- d) eventuell kontantpris dersom utleieren også driver regulert salg av leieobjektet.

§ 3-38 Opplysninger om finansoppdrag

Ved finansoppdrag som nevnt i § 3-22 annet ledd bokstav a skal det gis følgende opplysninger:

- a) om oppdragsforetaket opptrer som et uavhengig mellomledd
- b) om oppdragsforetaket ved utførelsen av finansoppdraget representerer kunden eller tjenesteyteren
- c) om finansoppdraget gjelder rådgivning på grunnlag av en vurdering av et flertall av de tilgjengelige finansielle tjenestene i markedet for den produktkategorien oppdraget gjelder, eller på grunnlag av en vurdering av et mindre, men tilstrekkelig, antall finansielle tjenester, samt hva dette innebærer for kunden
- d) tjenesteyterens navn dersom oppdragsforetaket er avtalerettslig forpliktet til å formidle finansielle tjenester på vegne av en eller flere tjenesteytere
- e) dersom finansoppdraget ikke er omfattet av bokstav b eller c, navnet på den tjenesteyteren eller de tjenesteyterne som oppdragsforetaket kan benytte eller faktisk benytter ved utførelse av finansoppdraget
- f) dersom opplysningene ikke er gitt uttrykkelig etter § 3-28, hvordan vederlag og annen økonomisk fordel som oppdragsforetaket og vedkommende ansatt mottar i forbindelse med finansoppdraget, fastsettes, herunder om vederlaget er provisjonsbasert, størrelsen på slikt vederlag og metoden for beregning av dette, og om kunden skal betale veder-

laget direkte eller om det inngår i prisen på den finansielle tjenesten som formidles gjennom finansoppdraget.

§ 3-39 Særskilt opplysningsplikt ved tilbud om finansiell tjeneste i telefonsamtale

(1) Tilbys en forbruker en finansiell tjeneste i en telefonsamtale, skal tjenesteyteren opplyse om salgsmålet så snart samtalen har startet. Selv om forbrukeren gir uttrykkelig samtykke til at tjenesteyteren kan begrense sin ellers gjeldende opplysningsplikt, skal tjenesteyteren likevel opplyse om navnet på personen som kontakter forbrukeren, forholdet til tjenesteyteren og opplysninger som nevnt i § 3-24 bokstav a og b samt gi forbrukeren opplysninger om

- a) angrerett som nevnt i § 3-25 bokstav h
- b) tjenestens viktigste egenskaper som nevnt i § 3-27 bokstav a og eventuell særskilt risiko nevnt i § 3-27 bokstav c
- c) totalbeløpet som nevnt i § 3-28 bokstav a
- d) kostnader utenom betalinger til tjenesteyteren som nevnt i § 3-28 bokstav f
- e) at eventuelle tilbud som gis i telefonsamtale, uten at forbrukeren selv har oppfordret tjenesteyteren om å gi tilbudet, må aksepteres skriftlig av forbrukeren for at bindende avtale skal inngås. Denne opplysningen skal gis skriftlig til forbrukeren før avtale inngås.

(2) Ved avtaler etter kapittel 5 skal det i tillegg til opplysninger som nevnt i første ledd gis opplysninger om

- a) rentesatser og vekslingskurser som nevnt i § 3-28 bokstav c
- b) kreditttype som nevnt i § 3-34 første ledd bokstav a
- c) vilkår for bruk av kreditten som nevnt i § 3-34 første ledd bokstav c
- d) eventuell kontantpris som nevnt i § 3-34 første ledd bokstav d
- e) effektiv rente som nevnt i § 3-34 første ledd bokstav e
- f) eventuelle avdrag som nevnt i § 3-34 første ledd bokstav f
- g) eventuelle vilkår om tilbakebetaling av hele kredittbeløpet som nevnt i § 3-34 annet ledd.

(3) Ved boliglån skal det i tillegg til opplysninger nevnt i første ledd gis relevante opplysninger som nevnt i § 3-28 og § 3-34 første ledd bokstav a, b, c, e, f og j.

(4) I tillegg til opplysninger som nevnt i første til tredje ledd skal det opplyses om at andre opplysninger vil bli gjort tilgjengelige om forbrukeren ber om det, og hva slags type opplysninger dette gjelder. Denne paragrafen medfører ingen begrensning i tjenesteyterens

plikt etter § 3-22 til å gi opplysninger før det inngås avtale med forbrukeren.

V. Angrerett og betenkningstid

§ 3-40 Betenkningstid for boliglån og boligkausjon

(1) For å sikre at en forbruker får tilstrekkelig tid til å vurdere og sammenligne tilbud om boliglån, er tilbud om boliglån bindende for kredittytteren i syv dager, regnet fra og med dagen etter at tilbudet ble mottatt av forbrukeren.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende for kausjon som stilles av en forbruker som sikkerhet for boliglån. Det samme gjelder boligkausjon som stilles av en forbruker der kausjonsansvaret er sikret ved pant eller sikkerhetsstillelse som nevnt i § 1-7 tredje ledd bokstav a.

(3) Kongen kan i forskrift gi regler om betenkningstid for finansielle tjenester som nevnt i første og annet ledd.

§ 3-41 Angrerett

(1) En forbruker har angrerett ved inngåelse av kredittavtale etter kapittel 5 og kausjonsavtale etter kapittel 6. Dette gjelder likevel ikke avtaler som nevnt i § 3-40.

(2) En forbruker har angrerett ved inngåelse av enhver avtale om finansielle tjenester når avtalen inngås ved fjernsalg. Første punktum gjelder likevel ikke avtaler som nevnt i § 3-40. Første punktum gjelder heller ikke for

- a) tjenester der prisen avhenger av svingninger i finansmarkedet som tjenesteyteren ikke har innflytelse på, og som kan forekomme før utløpet av angrefristen
- b) avtaler som fullt ut er oppfylt av forbrukeren og tjenesteyteren fordi forbrukeren uttrykkelig har bedt om oppfyllelse uten å bruke angreretten før oppfyllelsen.

(3) En forbruker har angrerett også ved inngåelse av enhver avtale om finansielle tjenester når avtalen inngås utenom tjenesteyterens faste forretningslokaler. Første punktum gjelder likevel ikke avtaler som nevnt i § 3-40.

(4) Ved bruk av angrerett etter første til tredje ledd faller partenes plikt til å oppfylle avtalen bort. Dersom noen av partene har oppfylt hele eller deler av avtalen, skal det skje en tilbakeføring etter reglene i §§ 3-43 til 3-45.

(5) Kongen kan i forskrift fastsette nærmere regler om angreretten, herunder om bruk av angrerettsskjema og om at enkelte tjenester skal være unntatt fra angreretten i første til tredje ledd. I forskrift kan det også fastsettes nærmere regler om gjennomføring av angreretten som helt eller delvis kan fravike reglene i §§ 3-41 til 3-45.

§ 3-42 Fremgangsmåten for å bruke angreretten

(1) Hvis forbrukeren vil bruke angreretten til å gå fra avtalen, må forbrukeren gi melding til tjenesteyteren innen 14 kalenderdager. Ved avtale om individuell pensjonstjeneste er fristen 30 kalenderdager.

(2) Fristen løper fra den dagen avtalen inngås, eller fra den dagen forbrukeren mottar avtalevilkår og opplysninger i samsvar med § 3-22 dersom avtalen er inngått før dette tidspunktet.

(3) Sender forbrukeren melding om at angreretten benyttes, anses fristen som overholdt hvis meldingen er sendt før utløpet av fristen.

§ 3-43 Gjennomføring av angrerett ved kredittavtaler

(1) Brukes angreretten til å gå fra en kredittavtale, skal forbrukeren uten unødig opphold og senest innen 30 kalenderdager tilbakebetale kredittbeløpet og nominell rente påløpt til og med betalingsdagen. Fristen løper fra den dagen forbrukeren sender melding om bruk av angreretten.

(2) Kredittyteren kan ellers kreve kompensasjon kun for kostnader i forbindelse med kredittavtalen som kredittyteren har betalt til offentlige myndigheter og ikke kan kreves tilbake.

(3) Ved bruk av angreretten er avtale om tilleggsytelser som er inngått på grunnlag av eller i tilknytning til kredittavtalen, ikke bindende for forbrukeren. Benytter forbrukeren seg av angrerett etter avtale om levering av vare eller tjeneste, gjelder § 3-44 femte og sjette ledd og § 3-45 for bortfall av kredittavtale som helt eller delvis finansierer ytelsene.

(4) Reglene i første til tredje ledd gjelder ikke for brukskontokreditt. For slike avtaler gjelder eventuelt reglene i §§ 3-44 og 3-45.

§ 3-44 Gjennomføring av angrerett ved fjernsalg

(1) Brukes angreretten til å gå fra en avtale som er inngått ved fjernsalg, kan forbrukeren kun pålegges å betale for den tjenesten som faktisk er levert. Beløpet skal stå i rimelig forhold til omfanget av den tjenesten som allerede er levert, sammenlignet med avtalens fulle oppfyllelse.

(2) Retten til betaling forutsetter at oppfyllelse av avtalen er påbegynt på forbrukerens forespørsel, og at forbrukeren er blitt opplyst om det beløpet som skal betales, etter reglene i § 3-25 bokstav h, jf. § 3-22.

(3) Tjenesteyteren skal snarest mulig, og senest innen 30 dager, tilbakebetale ethvert beløp som er mottatt fra forbrukeren i forbindelse med avtalen, med unntak av eventuelle beløp etter første ledd. Fristen løper fra den dagen tjenesteyteren mottar melding om bruk av angreretten.

(4) Forbrukeren skal snarest mulig, og senest innen 30 dager, tilbakeføre ethvert beløp eller annet formuesgode som forbrukeren har mottatt. Fristen løper fra den dagen forbrukeren sender melding om bruk av angreretten.

(5) Hvis det til en finansiell tjeneste er knyttet en annen fjernsalgsavtale om tjenester som skal leveres av tjenesteyteren, oppheves den andre avtalen uten at det kan kreves vederlag for opphevelsen dersom forbrukeren bruker angreretten etter § 3-41 tredje ledd.

(6) Femte ledd gjelder tilsvarende når den tilknyttede tjenesten ytes av en tredjepart på grunnlag av avtale med tjenesteyteren som leverer den finansielle tjenesten. Tjenesteyteren som har levert den finansielle tjenesten, skal i så fall gi melding til tredjeparten umiddelbart etter at melding om bruk av angreretten er mottatt.

(7) Brukes angreretten til å gå fra en kredittavtale som er inngått ved fjernsalg, gjelder i stedet § 3-43.

§ 3-45 Gjennomføring av angrerett ved avtaler inngått utenom tjenesteyterens faste forretningslokaler

(1) Brukes angreretten til å gå fra en avtale som er inngått utenom tjenesteyterens faste forretningslokaler, skal tjenesteyteren tilbakebetale det forbrukeren har betalt, og eventuelt et beløp til dekning av returkostnader, senest 14 dager fra den dagen melding om bruk av angreretten er mottatt.

(2) Har forbrukeren mottatt varer i forbindelse med tjenesteavtalen, gjelder følgende:

- a) Returkostnader bæres av selgeren.
- b) Forbrukeren kan holde varen tilbake inntil han eller hun har mottatt tilbakebetaling og eventuelt et beløp tilsvarende returkostnader fra selgeren.
- c) Når forbrukeren har mottatt det selgeren skal betale, skal forbrukeren sende eller levere varen til selgeren innen rimelig tid.
- d) Er varen sendt gjennom posten eller en annen selvstendig fraktfører, skal den sendes tilbake på tilsvarende måte. Dersom selgeren ikke har ordnet med hensiktsmessig returpakning, gjelder bestemmelsen i bokstav e.
- e) Er varen levert på annen måte, skal den stilles til selgerens rådighet for avhenting på det stedet varen ble mottatt. Er varen i disse tilfellene levert på et annet sted enn i forbrukerens hjem, kan det avtales at varen skal sendes eller leveres på en annen måte som ikke medfører urimelig ulempe for forbrukeren.
- f) Forbrukeren plikter ikke å motta eller innløse en vare før den returneres til selgeren, men kan i stedet be den som leverer varen, om å returnere varen til selgeren.

g) Dersom forbrukeren har gitt melding til selgeren om at varen kan hentes etter reglene i bokstav e, og dette ikke skjer innen tre måneder fra meldingen er mottatt, tilfaller den forbrukeren vederlagsfritt.

(3) Dersom forbrukeren bruker sin angrerett, faller alle tilknyttede avtaler bort uten kostnad for forbrukeren. Etter å ha mottatt melding om bruk av angrerett skal tjenesteyteren straks gi beskjed til en tredjepart som har inngått en tilknyttet avtale med forbrukeren.

(4) Brukes angreretten til å gå fra en kredittavtale som er inngått utenom tjenesteyterens faste forretningslokaler, gjelder i stedet § 3-43.

VI. Mislighold og erstatning

§ 3-46 Sanksjoner ved mislighold

(1) Har tjenesteyteren misligholdt plikter etter § 3-1 første ledd kan avtalen heves etter reglene i § 3-48, og det kan kreves erstatning etter § 3-49. Dette gjelder likevel ikke pliktbrudd som skyldes forhold hos kunden eller andre forhold som tjenesteyteren ikke er ansvarlig for.

(2) Ved mislighold av tjenesteyterens opplysningsplikt gjelder første ledd første punktum bare dersom det må antas at misligholdet har hatt en innvirkning på avtalen. Kunden kan heller ikke gjøre gjeldende som misligholdt opplysningsplikt noe som kunden kjente eller måtte kjenne til da avtalen ble inngått.

(3) Er kunden før avtalen ble inngått gjort kjent med tjenestens viktigste egenskaper og deretter uten rimelig grunn unnlater å følge en oppfordring fra tjenesteyteren om å gjøre seg kjent med opplysninger som kunden mottar fra tjenesteyteren, kan kunden ikke gjøre gjeldende som mislighold noe som vedkommende burde ha blitt kjent med ved å følge oppfordringen. Dette gjelder likevel bare dersom tjenesteyteren har gitt opplysningene i samsvar med de krav som følger av lov eller forskrift eller av avtalen.

(4) Har kunden misligholdt avtalen, kan tjenesteyteren heve avtalen på de vilkår som følger av § 3-51. Tjenesteyteren kan ikke overfor kunden betinge seg rett til å heve eller si opp avtalen eller til å anse et pengekrav etter avtalen som forfalt på grunn av at kunden har misligholdt en annen avtale eller et annet pengekrav.

(5) Denne paragrafen begrenser ikke rettskrav avtalepartene kan gjøre gjeldende etter ellers gjeldende regler. Paragrafen begrenser heller ikke tjenesteyterens plikt til å foreta retting eller andre tiltak for å oppfylle sine plikter etter § 3-1.

§ 3-47 Reklamasjon ved tjenesteyterens mislighold

(1) Foreligger det mislighold fra tjenesteyterens side, skal kunden gi melding til tjenesteyteren om misligholdet innen rimelig tid etter at kunden oppdaget eller burde ha oppdaget misligholdet, med mindre noe annet følger av særskilte regler om reklamasjon. Er kunden forbruker, kan fristen for å reklamere etter første punktum aldri være kortere enn to måneder fra det tidspunktet da kunden oppdaget misligholdet.

(2) Kunden taper sin rett til å gjøre krav som følge av misligholdet gjeldende om fristen etter første ledd ikke overholdes, med mindre tjenesteyteren har opptrådt grovt uaktsomt eller for øvrig i strid med redelighet og god tro. Retten til å gjøre krav som følge av misligholdet gjeldende kan også tapes etter reglene i foreldelsesloven.

(3) Første og annet ledd gjelder tilsvarende for krav som kunden etter reglene i denne loven kan gjøre gjeldende mot en tredjeperson for mislighold av tjenesteyterens plikter.

§ 3-48 Kundens rett til å heve avtalen

(1) Kunden kan heve en avtale ved vesentlig mislighold fra tjenesteyterens side. Dette gjelder uten hensyn til avtalens bestemmelser om oppsigelse eller avbestilling. For tjenester som er levert, kan avtalen likevel heves bare dersom kundens nytte av den leverte tjenesten er ubetydelig og tjenesteyteren ikke påføres et urimelig stort tap, med mindre kundens formål med avtalen er blitt vesentlig forfeilet som følge av misligholdet.

(2) Ved kundens heving faller partenes plikt til å oppfylle avtalen bort.

(3) Er avtalen helt eller delvis oppfylt, kan det som er mottatt, kreves tilbakeført så langt det etter forholdene lar seg gjøre. Det samme gjelder for avkastning eller vesentlig nytte en part har hatt av det som er mottatt. Tjenesteyteren skal betale renter i samsvar med reglene i forsinkelsesrenteloven fra reklamasjonsdagen.

(4) Til sikkerhet for sitt eget krav kan en part kreve at tilbakeføring av det som er mottatt, skal skje til samme tid for alle avtaleparter.

§ 3-49 Rett til erstatning når tjenesteyteren ikke har oppfylt sine plikter

(1) Tjenesteyteren er ansvarlig for økonomisk tap som er forårsaket av at tjenesteyteren ikke har oppfylt sine plikter etter § 3-1 første ledd, og som tjenesteyteren med rimelighet kunne forutse som en mulig følge av pliktbruddet.

(2) For økonomisk tap som er forårsaket av en underleverandør som etter avtale med tjenesteyteren forutsettes å bidra til oppfyllelse av tjenesteyterens plikter, kan både tjenesteyteren og underleverandøren holdes ansvarlige.

(3) Tjenesteyteren kan holdes ansvarlig for en kundes økonomiske tap som er forårsaket av at noen uten

avtale utgir seg for å representere eller for å være tjenesteyteren, med mindre tjenesteyteren ikke kunne forventes å kjenne til dette eller med rimelige tiltak har søkt å advare sine kunder.

(4) Erstatningen skal svare til det økonomiske tapet som er lidt som følge av at tjenesteyteren ikke har oppfylt sine plikter. På de vilkår som følger av skadeserstatningsloven § 5-1, kan erstatningen settes ned eller falle bort dersom skadelidte har medvirket til tapet eller latt være å begrense tapet, jf. likevel § 5-5 i loven her. På de vilkår som følger av skadeserstatningsloven § 5-2, kan erstatningen lempes.

§ 3-50 Ansvarsfrihet

(1) Tjenesteyteren kan ikke holdes ansvarlig for økonomisk tap som er forårsaket av usedvanlige omstendigheter utenfor sin kontroll og som tjenesteyteren ikke med rimelighet kunne forutse eller unngå følgene av. Det samme gjelder for tap som er forårsaket av at tjenesteyteren er bundet av andre forpliktelser i eller i medhold av lov.

(2) Ansvarsfrihet etter første ledd gjelder så lenge de usedvanlige omstendighetene er til stede. Faller de nevnte omstendighetene bort, kan ansvar gjøres gjeldende dersom det fortsatt foreligger mislighold.

(3) Første og annet ledd gjelder tilsvarende for underleverandørens ansvar etter § 3-49 annet ledd. Underleverandøren er ikke ansvarlig dersom underleverandøren godtgjør at tapet er forårsaket av en instruks fra tjenesteyteren som det var forsvarlig å utføre.

§ 3-51 Tjenesteyterens rett til å heve avtalen. Reklamasjon

(1) Tjenesteyteren kan på vilkår som nevnt i denne paragrafen heve en avtale ved vesentlig mislighold fra kundens side. Det samme gjelder dersom

- a) tjenesteyteren har gjort det klart for kunden at fremlegging av opplysninger eller nødvendig dokumentasjon er en forutsetning for å kunne vurdere om kunden skal gis et tilbud om avtale på angitte vilkår, og det senere påvises at kunden bevisst har tilbakeholdt eller forfalsket opplysninger eller nødvendig dokumentasjon
- b) det blir åpnet konkurs eller gjeldsforhandling etter konkursloven hos kunden
- c) kunden avgår ved døden uten at det innen rimelig frist foreligger eller etter varsel blir stilt betryggende sikkerhet for oppfyllelse fra en samskyldner eller kausjonist
- d) kunden har stilt pant som sikkerhet for pengekravet og vilkårene i panteloven § 1-9 eller sjøloven § 44 er oppfylt

e) det er klart at avtalen vil bli vesentlig misligholdt, samtidig som et krav om at det omgående stilles betryggende sikkerhet for oppfyllelse av avtalen, ikke etterkommes.

(2) Uten hensyn til avtalevilkårene kan tjenesteyteren heve en avtale når kunden overfor tjenesteyteren har handlet klart i strid med redelighet og god tro. Det samme gjelder andre tjenesteytere i samme konsern dersom dette er saklig begrunnet.

(3) For tjenester som er levert, gjelder § 3-48 første ledd tredje punktum tilsvarende.

(4) Er kunden forbruker, kan heving bare skje dersom kunden er gitt en frist på to uker til å rette forholdet. Dette gjelder likevel ikke heving etter første ledd bokstav a.

(5) Krav om heving skal meddeles kunden i et skriftlig dokument som skal inneholde opplysninger om hvilke forhold kravet om heving bygger på, opplysninger om hvilke krav tjenesteyteren gjør gjeldende etter § 3-52, og opplysninger om klagebehandling etter § 3-53 tredje ledd tredje og fjerde punktum. Tjenesteyteren skal samtidig opplyse forbrukeren om hvordan heving eventuelt kan unngås etter fjerde ledd.

(6) Reglene om reklamasjon i § 3-47 første ledd første punktum og annet ledd gjelder tilsvarende for tjenesteyterens hevingskrav.

§ 3-52 Virkningen av at tjenesteyteren hever avtalen

(1) Ved tjenesteyterens heving faller partenes plikt til å oppfylle avtalen bort.

(2) Er en kontoavtale eller kredittavtale helt eller delvis oppfylt, gjelder reglene om oppsigelse i § 4-42 tredje ledd og i § 5-13 annet og tredje ledd tilsvarende. For øvrig kan det som er mottatt, kreves tilbakeført så langt det etter forholdene lar seg gjøre. Det samme gjelder for avkastning eller vesentlig nytte en part har hatt av det som er mottatt.

(3) Det kan kreves forsinkelsesrente for krav etter denne paragrafen så langt det følger av reglene i forsinkelsesrenteloven. Er kunden forbruker, løper forsinkelsesrente først fra utløpet av fristen etter § 3-51 fjerde ledd.

(4) Til sikkerhet for sitt eget krav kan en part kreve at tilbakeføring av det som er mottatt, skal skje til samme tid for alle avtaleparter.

VII. Klagebehandling og tilsyn

§ 3-53 Behandling av klager

(1) Tjenesteyteren skal ha passende og effektive rutiner for behandling av klager og krav fra kundene. En skriftlig beskrivelse av disse rutinene skal være tilgjengelig for kundene.

(2) Klager og krav fra kunder skal besvares i et skriftlig dokument. Svaret skal omfatte alle spørsmål kunden har reist, og skal meddeles kunden så snart som mulig. Dersom klagen eller kravet ikke er besvart innen 15 virkedager etter mottakelsen, skal tjenesteyteren sende et foreløpig svar til kunden med en tydelig angivelse av årsakene til at henvendelsen ikke er besvart, og med en angivelse av når kunden vil motta endelig svar. I ekstraordinære tilfeller utenfor tjenesteyterens kontroll kan fristen for å sende et foreløpig svar forlenges med inntil 35 virkedager fra mottakelsen.

(3) Når tjenesteyteren avslår en forespørsel om en finansiell ytelse, skal kunden eller annen avtalepart umiddelbart informeres i et skriftlig dokument om avslaget og begrunnelsen for avslaget. Dette gjelder likevel ikke om noe annet er fastsatt i lov eller i medhold av lov. I dokumentet skal det opplyses om klageadgang og om muligheten for tvisteløsning i etablert klageorgan etter § 3-54. Det samme gjelder ved tjenesteyterens oppsigelse eller heving og dersom en tjenesteyter ikke erkjenner fullt ansvar for feil eller misbruk i tilknytning til en levert ytelse.

§ 3-54 Behandling av tvister i klageorgan

(1) Kongen kan godkjenne klageorgan for behandling av tvister når organet er opprettet ved avtale mellom en eller flere tjenesteytere eller organisasjoner for tjenesteytere på den ene siden og en eller flere organisasjoner som representerer tjenesteyternes kunder, på den andre siden.

(2) Kongen kan i forskrift gi regler om klageorganets virksomhet, herunder om

- a) hvem som kan bringe saker inn for klageorganet
- b) vilkår for behandling av saker hos klageorganet
- c) behandlingens virkning mellom partene, herunder forholdet til alminnelige domstoler, adgangen til å bringe saker direkte inn for tingretten og tvangskraft og rettskraft for klageorganets avgjørelser
- d) forholdet til annen lovgivning om behandling av tvister i klageorgan
- e) opplysningsplikt overfor tjenesteyterens kunder.

§ 3-55 Tilsyn

(1) Forbrukertilsynet og Markedsrådet skal ut fra hensyn til forbrukerne føre tilsyn med at bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne loven følges av en næringsdrivende tjenesteyter. Tilsyn utføres i samsvar med reglene i markedsføringsloven §§ 32 til 41, § 42 første ledd annet punktum og § 43 når ikke annet følger av tredje ledd eller forskrift etter fjerde ledd.

(2) En tjenesteyter kan ilegges et overtredelsesgebyr for forsettlig eller uaktsom overtredelse av regler nevnt i første ledd dersom overtredelsen anses som vesentlig el-

ler har skjedd gjentatte ganger. Overtredelsesgebyret skal betales av den tjenesteyteren vedtaket retter seg mot. Markedsføringsloven § 42 annet ledd og fjerde til sjettede ledd gjelder tilsvarende.

(3) Bestemmelsene gitt i eller i medhold av finansstilsynsloven § 7 gjelder så langt de passer tilsvarende for ansatte i Forbrukertilsynet og medlemmer av Markedsrådet, med mindre noe annet følger av forskrift etter fjerde ledd.

(4) Kongen kan i forskrift fastsette nærmere regler om Forbrukertilsynets og Markedsrådets tilsynskompetanse, om forholdet til andre tilsynsorgan og til utfylling av reglene nevnt i tredje ledd.

(5) Reglene i denne paragrafen medfører ingen begrensninger for Finansstilsynets tilsyn etter ellers gjeldende regler.

VIII. Finansoppdrag

§ 3-56 Forholdet til verdipapirhandeloven. Definisjoner

(1) §§ 3-57 og 3-58 gjelder ikke for tjenester som er omfattet av verdipapirhandeloven.

(2) Med *finansagent* menes en tjenesteyter som formidler finansielle tjenester på oppdrag fra en eller flere tjenesteytere, og som handler fullt og helt på oppdragsgiverens ansvar for de finansielle tjenestene som formidles.

(3) Med *finansmegler* menes en tjenesteyter som formidler finansielle tjenester som et uavhengig mellomledd og ikke påtar seg å fremme noen av partenes interesser særskilt.

§ 3-57 Krav til finansmeglers uavhengighet mv.

En finansmegler skal på betryggende måte ivareta partenes interesser i samsvar med god meglerskikk og ikke innrette seg eller opptre på en måte som er egnet til å skape tvil om stillingen som uavhengig mellomledd. Ved vurderingen av finansmeglers uavhengighet skal det særlig ses hen til oppdragets art, partenes stilling og finansmeglers interesser. Like med et foretaks interesser regnes interesser til

- a) andre foretak i samme konsern
- b) ansatte meglere og rådgivere, ledende ansatte og tillitsvalgte i foretaket
- c) nærstående til foretaket eller til en som er nevnt i bokstav a eller b.

§ 3-58 Særskilte plikter ved finansoppdrag

(1) En finansagent kan ikke motta godtgjørelse fra andre enn sin oppdragsgiver. Andre oppdragsforetak kan motta vederlag eller annen økonomisk fordel fra tjenesteyteren bare dersom oppdragsforetaket har vurdert et flertall av de tilgjengelige finansielle tjenestene i

markedet for den produktkategorien oppdraget gjelder. Oppdragsforetak som yter uavhengig rådgivning, kan for sin virksomhet ikke kreve vederlag fra andre enn sin oppdragsgiver og kan ikke påta seg et oppdrag dersom personlige eller økonomiske interesser kan komme i konflikt med oppdragsgiverens interesser eller særskilt fastsatte krav til oppdraget eller til tjenesten som formidles.

(2) Et oppdragsforetak skal i tillegg til de plikter som gjelder for oppdragsforetaket som tjenesteyter etter denne loven, påse følgende:

- a) Det skal fremskaffes dokumentasjon som er nødvendig for at en avtale skal kunne komme i stand, og partene skal meddeles alle kjente opplysninger som må antas å ha betydning ved vurderingen av om avtalen skal inngås, herunder skal nødvendige opplysninger til bruk ved kredittvurdering og ved beregning av den effektive renten videreformidles til tjenesteyteren.
- b) Oppdragsgiveren skal frarådes å bruke en tjenesteyter og tjenesteyteren skal frarådes å inngå avtale med en kunde hvis det er tvilsomt om tjenesteyteren eller kunden vil være i stand til å oppfylle sine plikter etter finansavtalen.
- c) Oppdragsforetaket skal innenfor rammen av finansoppdraget sørge for at tjenesteyterens plikter overfor kunden blir oppfylt, så langt disse ikke er oppfylt av en tjenesteyter som er underlagt krav om meldeplikt eller særskilt tillatelse som nevnt i § 1-2 sjette ledd.

(3) Lov om forsikringsformidling §§ 4-1, 4-2, 4-4, 4-5 og 5-1 gjelder tilsvarende for oppdragsforetaket så langt bestemmelsene passer.

(4) Kongen kan i forskrift fastsette nærmere regler om finansmeglers plikter og rettigheter.

Kapittel 4. Kontoavtaler og betalingstjenester

I. Retten til kontoavtaler og betalingstjenester

§ 4-1 Retten til kontoavtaler og betalingstjenester

(1) Betalingstjenesteyteren kan ikke uten saklig grunn avslå å yte betalingstjenester på vanlige vilkår.

(2) Når kunden er forbruker, kan det ikke settes som særskilt vilkår for avtale om betalingskonto at kunden samtidig må inngå avtale om andre ytelser. Har kunden flere betalingskonta hos samme betalingstjenesteyter, er det tilstrekkelig at kunden gis adgang til å inngå avtale om én betalingskonto uten vilkår om å inngå avtale om andre ytelser.

(3) En betalingstjenesteyter kan avslå å yte tjenester utenfor EØS eller å inngå avtale med en kunde som ikke er bosatt eller registrert i EØS. Det samme gjelder dersom kunden eller betalingstjenesteyteren ikke oppfyller

vilkår fastsatt i eller i medhold av hvitvaskingsloven for at tjenesten skal kunne ytes, og dersom det følger av lov eller regler gitt i medhold av lov at kunden skal avvises.

(4) Betalingstjenesteyteren kan kreve at kunden innhenter opplysninger om kunden selv som er nødvendige for å inngå avtale.

(5) Når kunden er forbruker, skal en forespørsel om betalingskonto avgjøres senest ti virkedager etter at betalingstjenesteyteren har mottatt nødvendige opplysninger fra kunden. For øvrig gjelder reglene § 3-53.

II. Gjennomføring av godkjente betalingstransaksjoner mv.

§ 4-2 Samtykke til betalingstransaksjon

(1) En betalingstransaksjon anses som godkjent bare dersom betaleren har gitt sitt samtykke til at betalingstransaksjonen gjennomføres.

(2) Samtykke til å gjennomføre en betalingstransaksjon eller en serie betalingstransaksjoner skal gis i den formen og på den måten som er avtalt mellom betaleren og betalingstjenesteyteren. Samtykke til å gjennomføre en betalingstransaksjon kan også gis via betalingsmottakeren eller en betalingsfullmektig.

(3) Samtykket skal gis før betalingstransaksjonen gjennomføres, med mindre det er avtalt mellom betaleren og betalerens betalingstjenesteyter at samtykke kan gis etter at betalingstransaksjonen er gjennomført.

(4) Betaleren kan trekke tilbake samtykket til å gjennomføre betalingstransaksjonen når som helst før utløpet av fristene for å kansellere betalingsoppdraget etter § 4-7.

§ 4-3 Direktebelastningsfullmakt

(1) Betaleren kan gi en betalingsmottaker fullmakt til å iverksette en serie direktebelastninger på betalereens konto (direktebelastningsfullmakt).

(2) Fullmakten skal gis i et skriftlig dokument. Fullmakten skal klart og entydig angi

- a) betalingsmottakeren
- b) kontoen som kan belastes
- c) beløpsgrensen for samlet belastning
- d) tidspunktene eller tidsperioden som beløpsgrensen gjelder for
- e) betalerens samtykke til de betalingstransaksjonene som skal gjennomføres i samsvar med bokstav a til d.

(3) Betaleren skal varsle sin betalingstjenesteyter skriftlig om direktebelastningsfullmakt etter første og annet ledd. Betalerens betalingstjenesteyter skal før hver direktebelastning kontrollere at skriftlig melding fra betaleren om fullmakten er mottatt, og at kontoen belastes i samsvar med fullmakten.

(4) Betaleren kan når som helst trekke tilbake samtykke til transaksjoner som ikke er iverksatt, eller gjøre andre endringer i fullmakten. Betaleren skal ved skriftlig melding eller på avtalt måte varsle sin betalingstjenesteyter om tilbakekallet eller endringene. Betalingstjenesteyteren skal sørge for at belastninger opphører eller endringene gjennomføres i samsvar med meldingen senest virkedagen etter at meldingen ble mottatt.

(5) Første til fjerde ledd gjelder bare så langt noe annet ikke følger av regler i forordning (EU) nr. 2018/389 om sterk kundeautentisering eller regler nevnt i § 1-11 første ledd bokstav b ved direktebelastninger i euro.

§ 4-4 Fast betalingsoppdrag

Et fast betalingsoppdrag skal klart og entydig angi

- a) betalingsmottakeren
- b) kontoen som kan belastes
- c) beløpsgrensen for samlet belastning
- d) tidspunktene eller tidsperioden som beløpsgrensen gjelder for
- e) betalerens samtykke til de betalingstransaksjoner som skal gjennomføres i samsvar med bokstav a til d.

§ 4-5 Mottak av betalingsoppdrag

(1) Betalerens konto skal ikke belastes før betalingsoppdraget er mottatt.

(2) På virkedager anses et betalingsoppdrag for å være mottatt på samme tidspunkt som det blir levert til eller registrert hos betalerens betalingstjenesteyter. Betalingsoppdrag som leveres eller registreres på en dag som ikke er virkedag, anses for å være mottatt første påfølgende virkedag.

(3) Betalerens betalingstjenesteyter kan fastsette at betalingsoppdrag som ikke er levert eller registrert innen en frist nær virkedagens slutt, skal anses for å være mottatt påfølgende virkedag.

(4) Er det avtalt at et betalingsoppdrag først skal gjennomføres på en bestemt dag, ved utløpet av en bestemt tidsperiode eller på den dagen da betaleren stiller betalingsmidler til rådighet, skal betalingsoppdraget anses mottatt på den avtalte dagen hvis dette er en virkedag, og ellers den påfølgende virkedagen.

§ 4-6 Avvisning av betalingsoppdrag

(1) Med mindre noe annet er særskilt bestemt, kan betalingstjenesteyteren ikke nekte å gjennomføre et godkjent betalingsoppdrag når alle vilkårene i betalerens kontoavtale er oppfylt. Dette gjelder uavhengig av om betalingsoppdraget er iverksatt av betaleren, herunder gjennom en betalingsfullmektig, av betalingsmottakeren eller gjennom betalingsmottakeren.

(2) Hvis betalingstjenesteyteren nekter å iverksette en betalingsstransaksjon eller utføre et betalingsoppdrag, skal kunden straks varsles om dette på avtalt måte og senest innen fristen for godskriving av betalingsmottakerens konto etter § 4-12. Varselet skal opplyse om begrunnelsen for at betalingsoppdraget nektes utført, og om fremgangsmåten for å rette eventuelle faktiske feil som ledet til nektelsen.

(3) Når betalingstjenesteyteren nekter å gjennomføre et betalingsoppdrag, regnes betalingsoppdraget ikke som mottatt etter reglene om godskriving av betalingsmottakerens konto i § 4-12 og reglene om betalingstjenesteyterens ansvar for manglende, mangelfull eller forsinket gjennomføring av betalingstransaksjoner i § 4-28.

§ 4-7 Kansellering av betalingsoppdrag

(1) Etter at betalingsoppdraget er mottatt av betalerens betalingstjenesteyter, kan et betalingsoppdrag ikke kanselleres av betaleren, med mindre noe annet følger av annet til femte ledd.

(2) Når betalingstransaksjonen iverksettes av eller gjennom betalingsmottakeren, kan betaleren ikke kansellere betalingsoppdraget etter at betalingsmottakeren er gitt samtykke til at betalingstransaksjonen kan gjennomføres. Direktebelastninger kan likevel kanselleres senest innen utgangen av virkedagen før den avtalte belastningsdagen.

(3) Betaleren kan ikke kansellere et betalingsoppdrag etter at en betalingsfullmektig er gitt samtykke til at betalingstransaksjonen kan iverksettes.

(4) Når et betalingsoppdrag ikke skal gjennomføres umiddelbart, kan kunden kansellere betalingsoppdraget senest innen utgangen av virkedagen før den avtalte belastningsdagen, jf. § 4-5 fjerde ledd.

(5) Etter utløpet av fristene i første til fjerde ledd kan betalingsoppdraget kanselleres bare dersom det er avtalt mellom kunden og den berørte betalingstjenesteyteren. For betalingsoppdrag som nevnt i annet og tredje ledd kreves det i tillegg samtykke fra betalingsmottakeren. Betalingstjenesteyteren kan kreve gebyr for kansellering av betalingsoppdrag bare dersom dette er avtalt i kontoavtalen.

§ 4-8 Bekreftelse på dekning på betalerens betalingskonto

(1) Kontotilbyderen skal etter henvendelse fra utstederen av et kortbasert betalingsinstrument umiddelbart opplyse om det er dekning for å gjennomføre en betalingstransaksjon som er knyttet til betalingsinstrumentet. Første punktum gjelder likevel bare dersom

- a) betaleren har gitt samtykke til at kontotilbyderen gir disse opplysningene,

- b) betaleren har iverksatt den kortbaserte betalingstransaksjonen for det aktuelle beløpet og har gitt samtykke til at utstederen av det kortbaserte betalingsinstrumentet kan be kontotilbyderen om disse opplysningene, og
- c) betalingskontoen er tilgjengelig på internett på tidspunktet for henvendelsen.

(2) Kontotilbyderens svar på om transaksjonen har dekning i kontoen, skal være et bekræftende «ja» eller avkrefte «nei». På forespørsel fra betaleren skal kontotilbyderen gi betaleren opplysninger om identiteten til utstederen, og svaret som ble gitt av kontotilbyderen.

(3) Utstederen skal legitimere seg overfor kontotilbyderen før hver anmodning om opplysninger etter første ledd og skal kommunisere på en sikker måte med kontotilbyderen.

(4) Første til tredje ledd gjelder ikke for kortbaserte betalingsinstrumenter som er e-penger. Reglene gir heller ikke grunnlag for å reservere betalingsmidler på betalingskontoen.

§ 4-9 Beløpsgrenser for betalingsinstrument

Dersom et betalingsinstrument benyttes for å gi samtykke til gjennomføring av betalingstransaksjoner, jf. § 4-2, kan betaleren og betalerens betalingstjenesteyter avtale beløpsgrenser for betalingstransaksjoner som gjennomføres ved bruk av betalingsinstrumentet.

§ 4-10 Samtykke til reservasjon av beløp på betalerens konto

(1) Betalerens betalingstjenesteyter kan reservere betalingsmidler på betalerens konto når følgende vilkår er oppfylt:

- a) betalingstransaksjonen iverksettes av eller gjennom betalingsmottakeren i forbindelse med en kortbasert betalingstransaksjon
- b) betaleren har gitt samtykke til betalingstransaksjonen, jf. § 4-2
- c) det nøyaktige beløpet som skal betales, var ikke kjent på det tidspunktet betaleren samtykket til betalingstransaksjonen, og
- d) betaleren har gitt særskilt samtykke til at et nøyaktig beløp kan reserveres på kontoen.

(2) De reserverte midlene på betalerens konto skal frigis straks betalerens betalingstjenesteyter mottar opplysninger om det nøyaktige transaksjonsbeløpet, og senest umiddelbart etter at betalingsoppdraget er mottatt.

§ 4-11 Overføringstid for betalingstjenesteyteren

(1) Hvis ikke noe annet følger av annet til fjerde ledd, skal betalerens betalingstjenesteyter etter at betalingsoppdraget er mottatt etter § 4-5, sørge for at beløp-

et godskrives betalingsmottakerens betalingstjenesteyter senest innen utløpet av følgende frister:

- a) samme virkedag, ved innenlandsk betalingstransaksjon i norske kroner
- b) første påfølgende virkedag, ved betalingstransaksjon i euro som gjennomføres innenfor EØS uten valutaomregning
- c) første påfølgende virkedag, ved grensekryssende betalingstransaksjon i euro som gjennomføres innenfor EØS, når det i Norge er foretatt høyst én valutaomregning fra norske kroner til euro
- d) fjerde påfølgende virkedag, ved andre betalingstransaksjoner til en betalingsmottaker i EØS.

(2) Fristene i første ledd kan forlenges med én virkedag når betalingstransaksjonen iverksettes ved bruk av et papirbasert betalingsinstrument.

(3) Ved grensekryssende betalingstransaksjon til en betalingsmottaker utenfor EØS skal betalerens betalingstjenesteyter sørge for å overføre beløpet til betalingsmottakerens betalingstjenesteyter senest ved utløpet av syvende virkedag etter at betalingsoppdraget ble mottatt, dersom ikke annet er avtalt.

(4) Iverksettes en betalingstransaksjon av eller via betalingsmottakeren, skal betalingsmottakerens betalingstjenesteyter innen den avtalte fristen oversende betalingsoppdraget til betalerens betalingstjenesteyter. Ved direktebelastning skal oversendelsen skje slik at oppgjør kan skje på avtalt forfallsdag.

§ 4-12 Tidspunkt for renteberegning, godskriving og belastning av konto

(1) Dato for renteberegning ved godskriving av kundens konto skal ikke være senere enn dagen beløpet godskrives kontoen. Dato for renteberegning ved belastning av kundens konto skal ikke være tidligere enn dagen beløpet belastes kontoen.

(2) Etter at beløpet er godskrevet betalingsmottakerens betalingstjenesteyter i samsvar med § 4-11, skal denne betalingstjenesteyteren umiddelbart godskrive og stille beløpet til rådighet på betalingsmottakerens konto, med mindre det må foretas en valutaomregning hos betalingsmottakerens betalingstjenesteyter med en valuta som ikke er valuta i en EØS-stat. Ved betalingstransaksjoner innenfor en og samme betalingstjenesteyter gjelder første punktum tilsvarende umiddelbart etter at betalerens konto er belastet. Har betalingsmottakeren ikke konto hos betalingstjenesteyteren, skal beløpet stilles til rådighet for betalingsmottakeren samme virkedag.

(3) Når en forbruker foretar innskudd med kontanter i samme valuta som en konto føres, skal betalingstjenesteyteren, umiddelbart etter at kontantene er mottatt, godskrive beløpet og gjøre det tilgjengelig på kon-

toen. Når innskudd med kontanter foretas av noen som ikke er forbruker, skal beløpet godskrives og gjøres tilgjengelig på kontoen senest påfølgende virkedag. For begge tilfeller skal dato for renteberegning av beløpet være samme dag som beløpet godskrives kontoen.

§ 4-13 Tilbakeholdsrett, motregning og gebyrbelastning

(1) Betalingstjenesteyteren kan ikke utøve tilbakeholdsrett eller foreta motregning i innestående på konto, unntatt for forfalte krav som springer ut av kontoavtalen. Betalingstjenesteyteren kan likevel utøve tilbakeholdsrett eller foreta motregning for krav som er oppstått som følge av et straffbart forhold som kunden utfører eller medvirker til, med mindre kravet er ervervet fra en tredjepart.

(2) Betalingstjenesteyteren kan ikke utøve tilbakeholdsrett eller foreta motregning i betalingsmidler som betalingstjenesteyteren har til disposisjon for å gjennomføre et betalingsoppdrag. Betalingsmottakeren kan likevel avtale med sin betalingstjenesteyter at gebyrene betalingsmottakeren skal betale, kan trekkes fra det overførte beløpet før det resterende beløpet godskrives kontoen. Når det er avtalt en slik fremgangsmåte for gebyrbelastning, skal transaksjonsbeløpet og gebyrene skilles fra hverandre i opplysningene som gis betalingsmottakeren.

(3) Er det i et overført beløp foretatt gebyrbelastning i strid med annet ledd, skal betalingstjenesteyteren som representerer den parten som har iverksatt betalingstransaksjonen, sørge for at betalingsmottakeren mottar det fulle beløpet for transaksjonen.

(4) For retting av feilaktige godskrivinger gjelder reglene i § 4-25.

(5) Reglene i paragrafen her er ikke til hinder for at det etter ellers gjeldende rettsregler stiftes særskilt sikkerhetsrett i innskudd.

§ 4-14 Informasjon ved bruk av betalingsfullmektig

(1) En betalingsfullmektig skal umiddelbart etter at betalingsoppdraget er iverksatt, stille følgende opplysninger til rådighet for betaleren og, når det er relevant, for betalingsmottakeren:

- a) en bekreftelse på at betalingsoppdraget er iverksatt korrekt hos kontotilbyderen
- b) beløpet betalingstransaksjonen gjelder
- c) en referanse som gjør det mulig å identifisere betalingstransaksjonen for betaleren og for betalingsmottakeren
- d) når det er relevant, størrelsen på eventuelle gebyrer som skal betales til betalingsfullmektigen for transaksjonen, herunder med en spesifisering av enkelt-elementene i relevante tilfeller.

(2) En betalingsfullmektig skal umiddelbart etter at betalingsoppdraget er iverksatt, i tillegg stille til rådighet for betalingsmottakeren

- a) alle opplysninger som ble overført sammen med betalingstransaksjonen
- b) en referanse som gjør det mulig for betalingsmottakeren å identifisere betaleren.

§ 4-15 Informasjon ved gjennomføring av betalingsoppdrag

(1) Før betalingstjenesteyteren utfører et betalingsoppdrag som er iverksatt av betaleren og omfattet av en kontoavtale, skal betalingstjenesteyteren på forespørsel opplyse om gebyrene som må betales, og om hvor lang tid det kan ta å gjennomføre betalingstransaksjonen. Dersom det er relevant, skal enkeltelementer i gebyrene spesifiseres.

(2) Betalerens betalingstjenesteyter skal for hver betalingstransaksjon gi betaleren opplysninger som nevnt i § 4-19 fjerde ledd umiddelbart etter at betalingsoppdraget er mottatt. Det samme gjelder når betaleren ikke har konto hos betalingstjenesteyteren.

(3) Betalingsmottakerens betalingstjenesteyter skal gi betalingsmottakeren opplysninger som nevnt i § 4-19 fjerde ledd umiddelbart etter at betalingstransaksjonen er gjennomført.

III. Generelle vilkår om bruk av konto og betalingstjenester

§ 4-16 Vilkår om fullmaktstjenester

(1) Kunden kan etter avtale med en betalingsfullmektig eller opplysningsfullmektig (et fullmaktforetak) benytte fullmaktstjenester på egne betalingskontoer som er tilgjengelige på internett, jf. § 1-6. Det kan ikke stilles som vilkår at det må foreligge en avtale mellom kontotilbyderen og fullmaktforetaket om utførelse av fullmaktstjenester.

(2) Dersom kontotilbyderen har nektet fullmaktforetaket tilgang, skal kontotilbyderen umiddelbart og på avtalt måte opplyse kunden om nektelsen og oppgi årsaken. Om mulig, skal opplysningene gis før tilgangen blir nektet. Første og annet punktum gjelder ikke dersom objektivt begrunnede sikkerhetshensyn er truet, eller det vil være i strid med lov eller regler gitt i medhold av lov å gi kunden disse opplysningene.

(3) Fullmaktforetaket skal sikre at kundens personlige sikkerhetsinformasjon ikke er tilgjengelig for andre enn utstederen av sikkerhetsinformasjonen og kunden selv. Skal fullmaktforetaket overføre kundens personlige sikkerhetsinformasjon, skal det skje gjennom sikre og effektive kanaler.

(4) Med mindre noe annet er særskilt bestemt, skal fullmaktforetaket ikke benytte, lagre eller på annen måte bruke tilgang til opplysninger for andre formål enn å utføre fullmakttjenesten som kunden uttrykkelig har anmodet om, og ikke be om sensitive betalingsopplysninger, herunder personlig sikkerhetsinformasjon som kan brukes til å utføre svindel. Opplysninger om kontonummer og kontoeier utgjør ikke sensitive betalingsopplysninger for fullmaktforetaket.

(5) Fullmakttjenester skal kun utføres når kunden har gitt sitt uttrykkelige samtykke til fullmakttjenesten. Fullmakttjenesten skal utføres i samsvar med kundens samtykke.

(6) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om vilkår som nevnt i første til femte ledd og i §§ 4-17 og 4-18.

§ 4-17 *Vilkår om betalingsfullmakttjenester*

Betalingsfullmektigen skal i forbindelse med en betalingsfullmakttjeneste ikke på noe tidspunkt besitte eller råde over kundens betalingsmidler. Betalingsfullmektigen skal heller ikke endre betalingsmottaker, beløp eller andre transaksjonsskjennetegn. Betalingsfullmektigen skal ikke be om andre opplysninger enn det som er nødvendig for å utføre betalingsfullmakttjenesten, og skal påse at andre opplysninger som eventuelt er innhentet om betaleren, bare meddeles betalingsmottakeren, forutsatt at betaleren først har gitt et uttrykkelig samtykke til dette.

§ 4-18 *Vilkår om kontoinformasjonstjenester*

Opplysningsfullmektigen skal i forbindelse med kontoinformasjonstjenester bare ha tilgang til opplysningene fra de utpekte betalingskontoene og betalingstransaksjoner tilknyttet disse. Opplysningsfullmektigen skal gi kunden enhver annen relevant informasjon etter reglene i § 3-22 første ledd.

§ 4-19 *Kontoinformasjon*

(1) Kontoavtalen skal angi at kunden i et skriftlig dokument jevnlig og minst hver måned har krav på kontoinformasjon som minst skal omfatte opplysninger om

- a) perioden kontoinformasjonen dekker
- b) dato og saldo ved forrige kontoinformasjon
- c) oppdatert saldo
- d) transaksjonsopplysninger for hver gjennomførte betalingstransaksjon, jf. fjerde ledd.

(2) Dersom det er knyttet kreditt til kontoen eller avtalt vilkår om kompensasjon ved overtrekk, skal kontoinformasjonen dessuten opplyse om

- a) benyttet nominell rente
- b) kredittkostnader som ikke er omfattet av første ledd, jf. fjerde ledd

c) det minimumsbeløpet kunden eventuelt er forpliktet til å betale.

(3) Når kunden er forbruker, skal følgende kontoinformasjon stilles til kundens rådighet i et skriftlig dokument minst en gang hvert år i tilknytning til en betalingskonto:

- a) alle påløpte gebyrer og rentesatser knyttet til kontoavtalen, jf. § 4-20
- b) rente- og gebyrsatser for alternative typer kontoer som betalingstjenesteyteren tilbyr, jf. § 4-20
- c) reglene som gjelder for innskuddsgaranti.

(4) Transaksjonsopplysninger for gjennomførte betalingstransaksjoner skal omfatte

- a) en referanse som identifiserer betalingstransaksjonen
- b) relevant informasjon om betalingsmottakeren eller betaleren og eventuelle ytterligere opplysninger som fulgte transaksjonen
- c) beløpet i den valutaen som ble benyttet ved belastning eller godskriving av konto, som er angitt i betalingsoppdraget, eller som er stilt til kundens rådighet
- d) eventuelle gebyrer eller renter som kunden skal betale, og en spesifisering av disse når det er relevant
- e) eventuell vekslingskurs som er benyttet av betalingstjenesteyteren, og det overførte beløpet etter valutaomregningen
- f) belastnings- eller godskrivingsdag, jf. § 4-12, eller datoen da betalingsoppdraget ble mottatt.

(5) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler som utfyller eller begrenser opplysningsplikten etter denne paragrafen, og kan gi regler om hvordan opplysninger skal utformes.

§ 4-20 *Oversikt over påløpte gebyrer*

(1) Når kunden er forbruker, skal betalingstjenesteyteren minst en gang i året gi kunden en oversikt over alle påløpte gebyrer, og hvis det er relevant, rentesatser for innestående innskudd og skyldig brukskontokreditt knyttet til en betalingskonto, jf. § 4-19 tredje ledd bokstav a.

(2) I oversikten etter første ledd skal følgende opplysninger spesifiseres:

- a) gebyret som er påløpt for hver enkelt tjeneste, og antallet ganger tjenesten er brukt i perioden
- b) hvis tjenester er satt sammen i en pakke, gebyret som er påløpt for pakken som helhet, og antall ganger pakkegebyret er krevd i perioden og eventuelle ytterligere gebyrer for tjenester utover det antallet som dekkes av pakkegebyret
- c) det samlede gebyrbeløpet som er påløpt i perioden for hver enkelt tjeneste, for hver pakke av tjenester

og for tjenester utover det antallet som dekkes av pakkegebyret

- d) eventuell rentesats for brukskontokreditt som gjelder for betalingskontoen, og det samlede rentebeløpet som er belastet for brukskontokreditt i perioden
- e) eventuell nominell rentesats som gjelder for innskudd på betalingskontoen, og det samlede rentebeløpet opptjent i perioden
- f) samlet gebyrbeløp for alle tjenester som er belastet betalingskontoen i perioden.

(3) Finanstilsynet kan fastsette en teknisk standard for presentasjonsformatet som betalingstjenesteyteren skal bruke.

§ 4-21 Vederlag og gebyrer

(1) Betalingstjenesteyteren skal ikke fremsette krav om gebyr eller annet vederlag utover det som er avtalt med kunden, jf. § 3-1 femte ledd.

(2) Dersom det kreves løpende gebyr, kan betalingstjenesteyteren kreve gebyr bare for perioden frem til oppsigelsestidspunktet.

(3) En betalingstjenesteyter kan ikke kreve gebyr eller annet vederlag for

- a) å utlevere utkast til kontoavtale, jf. § 3-25 bokstav a og § 3-9 annet ledd bokstav a
- b) oppsigelse av en kontoavtale som er inngått på ubestemt tid eller for en bestemt periode på mer enn seks måneder hvis kunden sier opp avtalen etter utløpet av seks måneder, bortsett fra ved avtale om bindingstid som nevnt i § 4-44 annet ledd
- c) å ta imot varsel fra kunden i samsvar med § 4-23 annet ledd. Direkte kostnader til utskifting av betalingsinstrumentet kan likevel kreves dekket
- d) å varsle om at en tjeneste eller et betalingsoppdrag nektes gjennomført, med mindre noe annet er avtalt, ikke skyldes forhold på tjenesteyterens side og er objektivt begrunnet, jf. § 4-6.

§ 4-22 Overtrekk

(1) Har kunden i aktsom god tro belastet kontoen med et beløp som er større enn det som kan disponeres etter kontoavtalen eller etter avtalt brukskontokreditt, skal betalingstjenesteyteren ikke kreve gebyrer, renter eller andre kostnader for overtrekket av kontoen. Betalingstjenesteyteren kan sette en rimelig frist for kunden til å tilbakebetale overtrekket. Ved overtrekk som ellers skyldes bruk eller lignende disponering av betalingsmidler, kan kontoen på avtalte vilkår belastes med gebyr og rentekostnader.

(2) Har et vesentlig overtrekk vedvart i mer enn én måned, skal betalingstjenesteyteren straks varsle kunden i et skriftlig dokument om overtrekket. Varselet skal opplyse om overtrekkets størrelse, nominell rente,

eventuelle avtalte vilkår om kompensasjon ved overtrekk og andre kostnader som påløper som følge av overtrekket.

§ 4-23 Plikter ved utstedelse og bruk av betalingsinstrument

(1) Konto og betalingsinstrument skal brukes i samsvar med vilkårene for utstedelse og bruk. Så snart betalingsinstrumentet er mottatt, skal kunden ta alle rimelige forholdsregler for å beskytte personlig sikkerhetsinformasjon. Vilkårene for utstedelse og bruk skal være objektive, ikke innebære forskjellsbehandling og stå i forhold til formålet.

(2) Utstederen skal opplyse kunden om hvordan det skal varsles etter § 4-24 første ledd. Utstederen skal sikre at varsel til enhver tid kan mottas. Når varselet er mottatt, skal utstederen straks hindre enhver videre bruk av betalingsinstrumentet. Utstederen skal bekrefte at varsel er mottatt, slik at det kan dokumenteres av kunden i minst 18 måneder.

(3) Et betalingsinstrument skal sendes til kunden bare på grunnlag av forespørsel fra kunden, med mindre betalingsinstrumentet erstatter et tidligere utstedt betalingsinstrument. Utstederen skal sørge for at betalingsinstrumentets personlige sikkerhetsinformasjon ikke er tilgjengelig for andre enn kunden. Utstederen har ved sendingen risikoen både for sikkerhetsinformasjon og betalingsinstrumentet.

IV. Ikke godkjente og feil gjennomførte betalingstransaksjoner. Misbruk av konto og betalingsinstrument

§ 4-24 Kundens varslingsplikt ved feil og misbruk. Retting

(1) Blir kunden oppmerksom på tap, tyveri eller uberettiget bruk eller tilegnelse av et betalingsinstrument eller uberettiget kontotilgang, skal kunden uten ugrunnet opphold varsle den som er oppgitt av betalingstjenesteyteren etter § 4-23 annet ledd.

(2) For at kunden skal kunne kreve at betalingstjenesteyteren retter en ikke godkjent eller feil gjennomført betalingstransaksjon, må betalingstjenesteyteren ha blitt varslet uten ugrunnet opphold etter at kunden ble oppmerksom på at transaksjonen kan kreves rettet, og senest 13 måneder etter belastningstidspunktet. Fristen på 13 måneder gjelder ikke dersom betalingstjenesteyteren ikke har gitt eller gjort tilgjengelige for kunden opplysningene om betalingstransaksjonen i samsvar med reglene i kapittel 3 og 4.

(3) Dersom en betalingsfullmektig er involvert i betalingstransaksjonen, skal rettingen foretas av kontotilbyderen.

§ 4-25 Varsel om og retting ved feilaktig godskrivning eller belastning av konto

(1) Blir betalingstjenesteyteren oppmerksom på at en konto er feilaktig godskrevet eller belastet, skal kunden varsles uten ugrunnet opphold. Dersom feilen er rettet på en slik måte at det ikke er noen reell mulighet for at kunden kan ha fått uriktige opplysninger om disponibelt beløp på kontoen, er det likevel tilstrekkelig at varselet gis i forbindelse med kontoinformasjon som nevnt i § 4-19.

(2) En betalingstjenesteyter som ved en feil har godskrevet uriktig konto eller godskrevet uriktig beløp, kan innen utløpet av tredje virkedag rette feilen ved å belaste kontoen. Det samme gjelder en betalingstjenesteyter som ved en feil har godskrevet en konto hos en annen betalingstjenesteyter, dersom betalingstjenesteyteren har adgang til å foreta slik retting hos den andre betalingstjenesteyteren.

(3) Betalingstjenesteyterens adgang til å rette feil etter annet ledd gjelder ikke dersom godskriving av kontoen er gjennomført i samsvar med betalingsoppdrag fra en tredjeperson.

(4) Hvis godskriving som nevnt i annet ledd har sammenheng med straffbart forhold fra betalingsmottakerens side eller fra en annen som har rett til å belaste betalingsmottakerens konto, kan betalingstjenesteyteren i alle tilfeller foreta retting av kontoen.

(5) Denne paragrafen er ikke til hinder for at betalingstjenesteyteren kan kreve tilbakesøking etter alminnelige regler.

§ 4-26 *Uriktig kontonummer eller identifikasjon*

(1) Et betalingsoppdrag som er gjennomført i samsvar med det angitte kontonummeret eller annen entydig identifikasjon, skal anses som korrekt gjennomført når det gjelder betalingsmottakeren som kontonummeret eller annen entydig identifikasjon utpeker, og betalingstjenesteyteren kan ikke holdes ansvarlig etter § 4-28. Dette gjelder selv om kunden i tillegg til kontonummeret eller annen entydig identifikasjon har oppgitt ytterligere opplysninger.

(2) Selv om betalingstjenesteyteren ikke kan holdes ansvarlig etter første ledd, skal betalingstjenesteyteren treffe rimelige tiltak for å få beløpet tilbakeført. Betalingsmottakerens betalingstjenesteyter plikter å samarbeide, herunder ved å gi betalerens betalingstjenesteyter alle relevante opplysninger. Betalingstjenesteyteren kan kreve at en tredjeperson som urettmessig har mottatt betalingsmidler som følge av at kunden har oppgitt uriktig informasjon i betalingsoppdraget, tilbakebetaler disse betalingsmidlene.

(3) Er det ikke mulig å få tilbakeført beløpet, skal betalingstjenesteyteren etter skriftlig forespørsel fra betaleren gi betaleren alle opplysninger som betalings-

tjenesteyteren har tilgang til, og som er relevante for å få beløpet tilbakeført.

§ 4-27 *Btalerens rett til tilbakebetaling ved direktebelastninger*

(1) Betalerens betalingstjenesteyter skal tilbakebetale en betalingstransaksjons fulle beløp og rentetap når betalingstransaksjonen er iverksatt av eller via betalingsmottakeren og betaleren kan påvise at

- betaleren ikke har godkjent det eksakte beløpet for betalingstransaksjonen, jf. § 4-2, og
- beløpet oversteg det beløpet betaleren med rimelighet kunne ha forventet ut fra sitt tidligere bruksmønster, vilkårene i kontoavtalen og omstendighetene for øvrig.

Endringer i valutakursen kan ikke påberopes etter bokstav b dersom kursen ble beregnet på grunnlag av en avtalt referansevekslingskurs, jf. § 3-15.

(2) Med mindre det er avtalt vilkår som nevnt i tredje ledd, kan betaleren kreve tilbakebetalt en tidligere godkjent betalingstransaksjon som er iverksatt av betalingsmottakeren. Tilbakebetalingskravet må gjøres gjeldende senest åtte uker etter belastningsdagen overfor betalerens betalingstjenesteyter. Betalerens betalingstjenesteyter skal tilbakebetale det fulle beløpet og rentetapet innen ti dager etter at kravet ble mottatt.

(3) I kontoavtalen kan betaleren og betalerens betalingstjenesteyter avtale vilkår om at betaleren ikke har rett til tilbakebetaling dersom samtykket til å gjennomføre betalingstransaksjonen ble gitt direkte til betalerens betalingstjenesteyter og, når det er relevant, opplysning om den fremtidige betalingstransaksjonen ble gitt eller stilt til rådighet for betaleren minst fire uker før forfallsdagen av betalingstjenesteyteren eller betalingsmottakeren.

§ 4-28 *Ansvar for transaksjon iverksatt av betaleren*

(1) Betalerens betalingstjenesteyter er overfor betaleren ansvarlig for korrekt gjennomføring av betalingstransaksjon som er iverksatt direkte av betaleren. Hvis betalerens betalingstjenesteyter dokumenterer oppfyllelse overfor betaleren i samsvar med § 4-11, er betalingsmottakerens betalingstjenesteyter ansvarlig overfor betalingsmottakeren.

(2) Er en betalingstjenesteyter ansvarlig etter første ledd, skal beløpet uten ugrunnet opphold tilbakeføres til betaleren eller gjøres tilgjengelig for mottakeren, og tilstanden på den aktuelle kontoen skal eventuelt gjenopprettes slik den ville ha vært om den mangelfullt gjennomførte betalingstransaksjonen ikke hadde funnet sted, inkludert renter og andre kostnader. § 4-24 annet ledd gjelder tilsvarende.

(3) Renteberegningsdatoen for godskriving av betalerens konto skal ikke være senere enn dagen da beløpet ble belastet kontoen. Renteberegningsdatoen for betalingsmottakerens konto skal være den renteberegningsdatoen beløpet ville ha blitt godskrevet betalingsmottakerens konto dersom betalingstransaksjonen hadde vært gjennomført korrekt.

(4) På forespørsel skal betalerens betalingstjenesteyter umiddelbart forsøke å spore betalingstransaksjon som er iverksatt av betaleren. Resultatet skal snarest meddeles betaleren.

(5) Dersom et betalingsoppdrag iverksettes gjennom en betalingsfullmektig, skal kontotilbyderen tilbakeføre beløpet for den manglende eller mangelfulle betalingstransaksjonen, og når det er relevant, gjenopprette tilstanden på den aktuelle kontoen slik den ville ha vært om den mangelfullt gjennomførte betalingstransaksjonen ikke hadde funnet sted.

§ 4-29 *Ansvar for transaksjon iverksatt av eller via betalingsmottakeren*

(1) Betalingsmottakerens betalingstjenesteyter er overfor betalingsmottakeren ansvarlig for oppfyllelse i samsvar med § 4-11 fjerde ledd og skal umiddelbart oversende betalingsoppdraget til betalerens betalingstjenesteyter på nytt når det er påkrevet. Tilsvarende gjelder for oppfyllelse i samsvar med § 4-12. Hvis betalerens betalingstjenesteyter dokumenterer oppfyllelse overfor betalingsmottakeren, er betalerens betalingstjenesteyter ansvarlig overfor betaleren.

(2) For ansvar etter første ledd gjelder § 4-28 annet og tredje ledd tilsvarende.

§ 4-30 *Ansvar og egenandeler ved ikke godkjente betalingstransaksjoner*

(1) Betalingstjenesteyteren er ansvarlig overfor kunden for tap som skyldes en ikke godkjent betalingstransaksjon, jf. § 4-2, med mindre noe annet følger av reglene i annet til femte ledd.

(2) Kunden svarer med en egenandel på inntil 450 kroner hvis tapet skyldes tap, tyveri eller uberettiget tilegnelse av et betalingsinstrument. Kunden svarer likevel ikke med en slik egenandel hvis kunden ikke kunne ha oppdaget tapet, tyveriet eller den uberettigede tilegnelsen på forhånd, og heller ikke har opptrådt svikaktig.

(3) Kunden svarer for hele tapet ved en ikke godkjent betalingstransaksjon dersom tapet skyldes at kunden ved grov uaktsomhet har unnlatt å oppfylle en eller flere av sine plikter etter § 4-23 første ledd eller § 4-24 første ledd. Har betalingstransaksjonen skjedd ved bruk av et elektronisk betalingsinstrument, svarer kunden likevel bare med inntil 12 000 kroner.

(4) Kunden svarer for hele tapet dersom tapet skyldes forsettlige forhold på kundens side.

(5) Kunden svarer ikke for tap som skyldes betalingstjenesteyteren selv, noen som opptrer på betalingstjenesteyterens vegne, eller som betalingstjenesteyteren selv representerer. Med mindre kunden har opptrådt svikaktig, svarer kunden heller ikke for tap i følgende tilfeller:

- når tap oppstår etter at kunden har varslet i samsvar med § 4-24 første ledd
- når plikten til å tilrettelegge for varsling etter § 4-23 annet ledd er misligholdt
- når betalerens betalingstjenesteyter ikke har krevd sterk kundeautentisering.

§ 4-31 *Lemping av kundens ansvar etter § 4-30*

(1) Kundens ansvar etter § 4-30 kan lempes når det er rimelig tatt i betraktning arten av den personlige sikkerhetsinformasjonen som var knyttet til betalingsinstrumentet, omstendighetene som forelå da instrumentet ble tapt, stjålet eller uberettiget tilegnet, og eventuell manglende aktsomhet eller andre forhold på betalingstjenesteyterens side som har medvirket til at tapet oppsto.

(2) Kundens ansvar kan også lempes dersom en leverandør av varer eller tjenester som har mottatt betalingen, forsto eller burde forstå at bruken av betalingsinstrumentet var urettmessig.

(3) Lemping kan ikke skje hvis tapet skyldes at kunden har opptrådt svikaktig eller forsettlig har unnlatt å oppfylle sine plikter etter § 4-23 første ledd eller § 4-24 første ledd.

§ 4-32 *Tjenesteyterens plikt til å tilbakeføre beløpet når kunden bestrider å ha ansvar etter § 4-30*

(1) I den utstrekning kunden som følge av reglene i § 4-30 bestrider å ha ansvar for en ikke godkjent betalingstransaksjon, skal betalingstjenesteyteren straks, og senest innen utgangen av den påfølgende virkedagen, tilbakeføre beløpet og erstatte rentetap fra belastningstidspunktet. Dette gjelder likevel bare dersom kunden har varslet i tide etter § 4-24 annet ledd. Plikten til tilbakeføring etter første punktum gjelder ikke for egenandel etter § 4-30 annet ledd.

(2) Første ledd gjelder ikke dersom betalingstjenesteyteren har rimelige grunner til mistanke om svik og innen fire uker fra skriftlig innsigelse ble mottatt fra kunden anlegger søksmål eller bringer saken inn for et etablert klageorgan godkjent i medhold av lov. Stevning eller klage må være skriftlig og begrunnet. Bli saken avvist av klageorganet eller en domstol, løper en ny frist på fire uker fra den dagen betalingstjenesteyteren ble kjent med avvisningen. Dersom domstolen

eller etablert klageorgan kommer til at det ikke foreligger rimelig mistanke om at kunden hadde opptrådt svikaktig, svarer betalingstjenesteyteren forsinkelsesrenter på beløpet fra dagen dette skulle ha vært tilbakebetalt etter første ledd.

(3) Hvis en betalingsfullmektig er involvert i en ikke godkjent betalingstransaksjon, er kontotilbyderen ansvarlig for tilbakeføring etter første ledd. Hvis betalingsfullmektigen er ansvarlig for den ikke godkjente betalingstransaksjonen, skal denne på forespørsel fra kontoens betalingstjenesteyter straks holde denne skadesløs, jf. § 4-33.

(4) Betalingstjenesteyteren kan kreve at en tredjeperson tilbakebetaler betalingsmidler som vedkommende urettmessig har mottatt som følge av en ikke godkjent betalingstransaksjon. Tilbakebetalt beløp som overstiger betalingstjenesteyterens tap, skal benyttes til å dekke kundens andel av tapet.

§ 4-33 *Tjenesteyterens rett til erstatning for utlegg mv.*

(1) Har en betalingstjenesteyter dekket tap etter reglene i § 4-28 eller § 4-32, og tapet skyldes forhold hos en annen betalingstjenesteyter eller et mellomledd, skal den som har forårsaket tapet, erstatte utlegget og tapet som betalingstjenesteyteren er påført.

(2) Er betalingsfullmektigen ansvarlig for en betalingstransaksjon som ikke gjennomføres korrekt, skal betalingsfullmektigen umiddelbart på forespørsel fra kontotilbyderen erstatte tapet som er oppstått, herunder tap som er oppstått ved at en betalingstjenesteyter har unnlatt å bruke sterk kundeautentisering, og refusjonsbeløpet etter § 4-28 femte ledd.

(3) Tap som skyldes at en annen betalingstjenesteyter eller et mellomledd ikke bruker sterk kundeautentisering, kan kreves erstattet av den betalings-tjenesteyteren som har dekket tapet.

(4) En betalingstjenesteyter kan ikke holdes ansvarlig for økonomisk tap etter første til tredje ledd som er forårsaket av usedvanlige omstendigheter utenfor sin kontroll, og som tjenesteyteren ikke med rimelighet kunne forutse eller unngå følgene av. Det samme gjelder tap som er forårsaket av at betalingstjenesteyteren er bundet av andre forpliktelser i eller i medhold av lov.

(5) Reglene i denne paragrafen begrenser ikke en betalingstjenesteyters rett til regress etter § 2-16 eller til erstatning etter ellers gjeldende regler.

V. Kontobytte

§ 4-34 *Bytte av betalingskonto*

(1) Betalingstjenesteyteren skal sikre en kunde som er forbruker, tilgang til en klar, hurtig og sikker prosedy-

re for bytte av betalingskonto, som er enkel for forbrukeren å benytte.

(2) Hvis det åpenbart er til forbrukerens fordel, og det ikke fører til ytterligere belastning eller lengre gjennomføringstid for forbrukeren, kan den overførende og den mottakende betalingstjenesteyteren etablere ordninger for kontobytte som avviker fra reglene i §§ 4-35 til 4-38.

(3) Med den overførende betalingstjenesteyteren menes den betalingstjenesteyteren som nødvendige opplysninger for kontobyttet overføres fra. Med den mottakende betalingstjenesteyteren menes den betalingstjenesteyteren som nødvendige opplysninger for kontobyttet overføres til.

§ 4-35 *Fullmakt til å utføre kontobytte*

(1) Forbrukeren kan inngå avtale om kontobytte med den mottakende betalingstjenesteyteren og gi denne fullmakt til å utføre kontobyttet. Den mottakende betalingstjenesteyteren skal gjennomføre kontobyttet når fullmakten fra forbrukeren er mottatt.

(2) Fullmakten skal kunne begrenses slik at den omfatter kun enkelte av oppgavene etter §§ 4-37 og 4-38, og slik at den omfatter kun enkelte innbetalinger, faste betalingsoppdrag eller direktebelastningsfullmakter.

(3) Forbrukeren skal kunne angi fra hvilken dato faste betalingsoppdrag og direktebelastninger skal utføres fra betalingskontoen hos den mottakende betalingstjenesteyteren. Datoen som forbrukeren angir, kan ikke være tidligere enn seks virkedager etter at den mottakende betalingstjenesteyteren har mottatt opplysninger i samsvar med § 4-37.

(4) Den mottakende betalingstjenesteyteren skal gi forbrukeren et skriftlig dokument med kopi av fullmakten.

§ 4-36 *Anmodning til den overførende betalingstjenesteyteren*

Den mottakende betalingstjenesteyteren skal anmode den overførende betalingstjenesteyteren om å gjennomføre oppgaver etter § 4-37, forutsatt at dette fremgår av forbrukerens fullmakt. Anmodningen skal sendes senest to virkedager etter at den mottakende betalingstjenesteyteren mottok fullmakt fra forbrukeren.

§ 4-37 *Den overførende betalingstjenesteyterens oppgaver*

(1) På grunnlag av anmodning fra den mottakende betalingstjenesteyteren og forbrukerens fullmakt skal den overførende betalingstjenesteyteren

a) sende den mottakende betalingstjenesteyteren en liste over aktive faste betalingsoppdrag og tilgjenge-

lige opplysninger om direktebelastningsfullmakter som skal flyttes

- b) sende den mottakende betalingstjenesteyteren tilgjengelige opplysninger om innbetalinger og direktebelastninger som har vært utført regelmessig de siste 13 månedene
- c) kansellere faste betalingsoppdrag med virkning fra datoen forbrukeren har angitt i fullmakten
- d) overføre eventuell positiv saldo til forbrukerens betalingskonto hos den mottakende betalingstjenesteyteren på datoen forbrukeren har angitt i fullmakten
- e) avslutte betalingskontoen på datoen forbrukeren har angitt i fullmakten, forutsatt at oppgavene etter bokstav a til d er gjennomført og ikke noe annet følger av tredje ledd.

(2) Opplysninger som nevnt i bokstav a og b skal sendes innen fem virkedager. Opplysningene skal også sendes til forbrukeren dersom forbrukeren har bedt om det.

(3) Den overførende betalingstjenesteyteren kan nekte å avslutte betalingskontoen på datoen forbrukeren har angitt, dersom forbrukeren har utestående forpliktelser knyttet til betalingskontoen eller det løper oppsigelsesfrist etter § 4-42 første ledd. Den overførende betalingstjenesteyteren skal i så fall straks gi forbrukeren melding om at betalingskontoen ikke kan avsluttes, og grunnen til dette.

(4) Hvis den overførende betalingstjenesteyteren mangler systemer for automatisk omdirigering av innbetalinger og direktebelastninger, skal den overførende betalingstjenesteyteren slutte å akseptere slike transaksjoner fra datoen forbrukeren har angitt i fullmakten. Den overførende betalingstjenesteyteren skal i så fall opplyse betaleren eller betalingsmottakeren om årsaken til at transaksjonen ikke aksepteres.

(5) Den overførende betalingstjenesteyteren skal ikke sperre betalingsinstrumenter før datoen forbrukeren har angitt i fullmakten.

§ 4-38 Den mottakende betalingstjenesteyterens oppgaver

(1) Den mottakende betalingstjenesteyteren skal

- a) opprette de faste betalingsoppdragene som forbrukeren har anmodet om, og utføre dem med virkning fra datoen forbrukeren har angitt i fullmakten
- b) gjøre nødvendige forberedelser for å kunne akseptere direktebelastninger og akseptere dem med virkning fra datoen forbrukeren har angitt i fullmakten
- c) opplyse forbrukeren om forbrukerens rettigheter etter forordning (EU) nr. 260/2012 om tekniske og forretningsmessige krav til kreditoverføringer og

direkte debiteringer i euro artikkel 5 nr. 3 bokstav d, dersom det er relevant

- d) opplyse de betalene som ifølge fullmakten foretar regelmessige innbetalinger, om forbrukerens betalingskonto hos den mottakende betalingstjenesteyteren
- e) opplyse de betalingsmottakerne som er angitt i fullmakten som foretar direktebelastninger, om forbrukerens betalingskonto hos den mottakende betalingstjenesteyteren og fra hvilken dato det skal foretas direktebelastninger fra denne betalingskontoen.

(2) Oppgavene etter første ledd gjelder bare i den utstrekning det følger av forbrukerens fullmakt og opplysningene fra den overførende betalingstjenesteyteren gjør det mulig.

(3) Sammen med opplysningene etter første ledd bokstav d og e skal det sendes en kopi av forbrukerens fullmakt. Hvis den mottakende betalingstjenesteyteren ikke har de opplysningene som skal gis til betalere eller betalingsmottakere etter første ledd bokstav d og e, skal forbrukeren eller den overførende betalingstjenesteyteren bes om å fremskaffe opplysningene som mangler.

(4) Hvis forbrukeren velger å selv informere betalere og betalingsmottakere som nevnt i første ledd bokstav d og e, skal den mottakende betalingstjenesteyteren sende forbrukeren et standardbrev med betalingsopplysningene og startdatoen som er angitt i fullmakten.

(5) Den mottakende betalingstjenesteyterens oppgaver skal utføres innen fem virkedager etter at opplysningene som nevnt i § 4-37 første ledd bokstav a og b er mottatt.

§ 4-39 Kontobytte mellom EØS-stater

(1) Hvis en forbruker meddeler sin betalingsstjenesteyter et ønske om å åpne betalingskonto hos en betalingstjenesteyter som er etablert i en annen EØS-stat, skal den overførende betalingstjenesteyteren tilby forbrukeren

- a) en liste med tilsvarende opplysninger som er omfattet av § 4-37 første ledd bokstav a og b
- b) å overføre eventuell positiv saldo til forbrukerens betalingskonto hos den nye betalingstjenesteyteren, forutsatt at forbrukeren har oppgitt fullstendige opplysninger som gjør det mulig å identifisere den nye betalingstjenesteyteren og forbrukerens betalingskonto
- c) å avslutte betalingskontoen.

(2) Oppgavene etter første ledd skal gjennomføres på datoen forbrukeren har angitt, hvis ikke forbrukerens utestående forpliktelser er til hinder for dette. Datoen forbrukeren fastsetter, skal være minst seks virkedager etter at den overførende betalingstjenesteyteren

har mottatt anmodningen fra forbrukeren, med mindre partene har avtalt noe annet. Den overførende betalingstjenesteyteren skal straks gi forbrukeren melding dersom utestående forpliktelser er til hinder for at betalingskontoen avsluttes.

§ 4-40 Opplysningsplikt om kontobytte

Forbrukeren skal gis tilgang til opplysninger om den overførende betalingstjenesteyterens og den mottakende betalingstjenesteyterens oppgaver i forbindelse med hvert steg av flytteprosessen, tidsplanen for gjennomføring av de ulike stegene, eventuelle gebyrer som kreves for kontobytte, hvilke opplysninger forbrukeren eventuelt blir bedt om å gi, og om mulighet for tvisteløsning i etablert klageorgan, jf. § 3-54.

§ 4-41 Gebyrer i forbindelse med kontobytte

Hvis betalingstjenesteyteren krever gebyr for tjenester som nevnt i §§ 4-34 til 4-40, skal gebyret være rimelig og i samsvar med betalingstjenesteyterens faktiske kostnader. Betalingstjenesteyteren kan ikke kreve gebyr av forbrukeren for opplysninger om eksisterende faste betalingsoppdrag og direktebelastninger. Den overførende betalingstjenesteyteren kan ikke kreve gebyr av forbrukeren eller av den mottakende betalingsstjenesteyteren for opplysninger som skal gis etter § 4-37 første ledd bokstav a og b.

VI. Oppsigelse

§ 4-42 Kundens oppsigelse

(1) Kunden kan til enhver tid si opp kontoavtalen. Det kan avtales en oppsigelsesfrist, men er kunden forbruker, kan fristen ikke være lengre enn én måned.

(2) Tjenesteyteren kan kreve gebyr for oppsigelse av kontoavtalen bare dersom det er mindre enn seks måneder siden avtalen trådte i kraft.

(3) Når en konto avsluttes som følge av kundens oppsigelse av kontoavtalen, har kunden rett til

- a) å få utbetalt saldo i sin favør med påløpte renter på kontoen eller et forhåndsbetalt betalingsinstrument
- b) å få tilbakebetalt en forholdsmessig del av forhåndsbetalte kostnader
- c) å få utlevert eller på annen egnet måte få tilgang til opplysninger om transaksjoner fra tiden før kontoavtalen ble avsluttet.

(4) Reglene i første til tredje ledd begrenser ikke kundens rett til å si opp avtalen straks og vederlagsfritt innen iverksettningstidspunktet for nye avtalevilkår etter § 3-14 annet ledd annet punktum.

§ 4-43 Betalingstjenesteyterens oppsigelse

(1) Betalingstjenesteyteren kan si opp en kontoavtale som er inngått på ubestemt tid, eller sperre kundens tilgang til tjenestene, dersom dette følger av avtalen og det foreligger saklig grunn. Som saklig grunn for oppsigelse eller sperring regnes i alle tilfeller

- a) at det er gått mer enn 24 måneder siden siste transaksjon når godskriving av renter ikke medregnes
- b) at kunden med hensikt har brukt kontoen til ulovlige formål
- c) at kunden har gitt uriktige opplysninger for å få rett til betalingskonto eller betalingstjenester som nevnt i § 4-1 dersom korrekte opplysninger ville ha ført til avslag fra betalingstjenesteyteren
- d) at kunden ikke lenger er lovlig bosatt innenfor EØS, jf. § 4-1 tredje ledd første punktum.

(2) Betalingstjenesteyteren kan avslutte kontoavtalen på grunnlag av oppsigelse etter første ledd tidligst to måneder etter at kunden i et skriftlig dokument er blitt varslet om oppsigelsen og om begrunnelsen for oppsigelsen. Betalingstjenesteyteren kan likevel avslutte kontoavtalen straks hvis grunnlaget for oppsigelsen er forhold som nevnt i første ledd bokstav b eller c. Kunden skal i så fall straks varsles om oppsigelsen og om begrunnelsen for oppsigelsen. I varsel etter første og tredje punktum skal det gis opplysninger om klagebehandling etter § 3-53 tredje ledd tredje og fjerde punktum.

(3) Reglene i § 4-42 tredje ledd gjelder tilsvarende så langt de passer ved betalingstjenesteyterens oppsigelse av konto.

§ 4-44 Oppsigelse av konto med bindingstid

(1) For andre kontoer enn betalingskontoer kan det inngås avtale med vilkår om at midlene skal være bundet for en bestemt tidsperiode der det ikke kan foretas betalingstransaksjoner til eller fra kontoen. Det kan avtales en oppsigelsesfrist, men er kunden forbruker, kan fristen ikke overstige tre måneder.

(2) Ved oppsigelse i bindingstiden av konto med avtalevilkår som nevnt i første ledd kan betalingsstjenesteyteren kreve dekket tap som følge av kundens oppsigelse dersom dette følger av avtalen. Avtalen kan i stedet fastsette et standardisert og rimelig gebyr som kunden skal betale som følge av at avtalt bindingstid ikke overholdes.

(3) Dersom betalingstjenesteyteren etter avtalen kan kreve dekket tap eller gebyr som nevnt i annet ledd, skal kunden godskrives gevinst som betalingstjenesteyteren oppnår som følge av at tjenesteyteren sier opp avtalen i bindingsperioden. Retten til godskriving av slik gevinst kan fravikes i avtalen selv om kunden er forbruker. Forbrukeren må i så fall være gjort kjent med dette avtalevilkåret før inngåelsen av avtalen om bindingstid.

(4) Reglene i § 4-42 tredje ledd gjelder tilsvarende så langt de passer ved oppsigelse av konto med bindings-tid.

§ 4-45 Sperring

(1) Betalingstjenesteyteren kan i kontoavtalen forbeholde seg rett til å sperre et betalingsinstrument av objektivt begrunnede hensyn som gjelder betalingsinstrumentets sikkerhet eller mistanke om ikke godkjent eller svikaktig bruk. For betalingsinstrument som det er knyttet kreditt til, kan betalingstjenesteyteren også forbeholde seg rett til å sperre instrumentet ved vesentlig forhøyet risiko for at kunden ikke kan oppfylle sin betalingsforpliktelse.

(2) Betalingstjenesteyteren skal på avtalt måte varsle kunden før sperring etter første ledd og skal samtidig opplyse om grunnlaget for sperringen. Er det ikke mulig å varsle kunden før sperringen iverksettes, skal kunden varsles umiddelbart etter sperringen.

(3) Når grunnen til sperringen er bortfalt, skal betalingstjenesteyteren oppheve sperringen av betalingsinstrumentet eller erstatte det med et nytt. Kunden skal på tilsvarende måte som varsel gis etter § 4-24 første ledd kunne be om at sperring av betalingsinstrumentet oppheves.

§ 4-46 Konto som ikke brukes

(1) Er det gått mer enn 24 måneder siden siste transaksjon når godskrivning av renter ikke medregnes, skal betalingstjenesteyteren gi melding om kontoen i rekommandert brev til kundens eller arvingenes sist kjente adresse, eller på annen måte innhente bekreftelse fra disse om at meldingen er mottatt. Meldingen skal opplyse om betalingstjenesteyterens eventuelle rett til å si opp kontoen etter § 4-43 og om når foreldelsesfristen etter foreldelsesloven § 4 begynner å løpe, når den vil løpe ut, og om hva som kreves for å avbryte fristen.

(2) Nødvendige kostnader for å komme i kontakt med kunden eller arvingene etter foreldelsesloven § 4 første ledd tredje punktum kan belastes kontoen. Der-som saldo i kundens favør på kontoen er lavere enn kostnaden med å sende varselet ved rekommandert brev, kan betalingstjenesteyteren i stedet sende varselet i ordinær forsendelse til mottakeren.

VII. Særskilte bestemmelser

§ 4-47 Geografisk virkeområde for regler om betalingstransaksjoner

(1) Lovens regler om betalingstransaksjoner gjelder når både betalerens og betalingsmottakerens betalings-tjenesteyter, eventuelt den eneste betalingstjenesteyte-ren i betalingstransaksjonen, er etablert innenfor EØS,

og betalingstransaksjonen gjennomføres i en EØS-stats valuta. Gjennomføres betalingstransaksjonen i en valu-ta som ikke er en av EØS-statenes valuta, gjelder lovens regler om betalingstransaksjoner for de deler av beta-lingstransaksjonen som gjennomføres i EØS, med unn-tak av regler i kapittel 3 om plikt til å gi opplysninger om maksimal gjennomføringstid for betalingstransaksjo-nen, § 4-11 første, annet og fjerde ledd, § 4-12 annet og tredje ledd og § 4-13 annet og tredje ledd.

(2) Når bare én av betalingstjenesteyterne er etab-lerert innenfor EØS, gjelder lovens regler om beta-lingstransaksjoner for de deler av betalingstransaksjo-nen som gjennomføres i EØS, med unntak av regler i ka-pittel 3 om plikt til å gi opplysninger om maksimal gjennomføringstid for betalingstransaksjonen, § 3-31 bokstav g, § 4-11 første og annet ledd, § 4-13 annet og tredje ledd, § 4-27, § 4-28, § 4-29 og § 4-33.

(3) Kongen kan i forskrift fastsette særlige regler om betalingstransaksjoner til og fra land utenfor EØS og om innenlandske valutatransaksjoner i andre valutaer enn i en EØS-stats valuta.

§ 4-48 Unntak for visse forbrukeravtaler

Dersom det følger av § 1-2 tredje ledd, jf. § 1-5 første ledd, at reglene i kapittel 4 ikke gjelder for en avtale fordi avtalen er begrenset til et bestemt beløp, får reglene like-vel anvendelse på avtalen dersom tjenesteyteren tilbyr tilsvarende avtaler også med beløp som medfører at reglene kommer til anvendelse på avtalen.

§ 4-49 Særskilt om uttak av kontanter i kontantautomat

Ved uttak av kontanter i kontantautomat skal kun-den få opplysninger om eventuelle gebyrer og veks-lingkurser i forbindelse med uttaket etter § 3-32 første ledd bokstav a og opplysninger etter § 4-8 selv om avta-len ikke er omfattet av virkeområdet etter § 1-2 tredje ledd, jf. § 1-5 første ledd.

§ 4-50 Særskilt om elektroniske småpenger

(1) Med elektroniske småpenger menes et beta-linginstrument der det følger av avtalevilkårene at be-talingsinstrumentet kun gjelder

- a) høyst 500 kroner for enkeltstående betalingstransaksjoner
- b) høyst 2 000 kroner som fastsatt beløpsgrense, eller
- c) høyst 2 000 kroner som den til enhver tid høyeste tillatte lagringsverdien.

(2) For forhåndsbetalte betalingsinstrumenter (kontantkort) kan beløpsgrensene i første ledd gå ut på et høyere beløp, men ikke over 4 000 kroner for noen av alternativene.

(3) Følgende regler gjelder ikke for elektroniske småpenger som kan brukes anonymt av kunden:

- a) reglene om avtaleinngåelsen i § 3-9 første til tredje ledd
- b) reglene om krav til avtalens innhold i § 3-12 første ledd
- c) reglene om bevis på autentisering eller gjennomføring av betalingstransaksjon i § 3-7
- d) reglene om ansvar for ikke godkjente betalingstransaksjoner i § 4-32 og reglene om ansvar ved misbruk av betalingsinstrument i § 4-30 dersom betalerens betalingstjenesteyter ikke har krevd sterk kundeautentisering etter § 4-30 femte ledd bokstav c.

(4) For elektroniske småpenger kan det avtales

- a) å fravike reglene i § 3-14 om endringer i kontoavtalen ved passivt samtykke
- b) å fravike reglene i § 4-6 om varslingsplikt om avvisning av betalingsoppdrag, hvis avvisningen fremgår tydelig av sammenhengen
- c) at betalingsoppdrag ikke kan kanselleres etter at det er godkjent, eller etter at betaleren har gitt samtykke til gjennomføring av betalingstransaksjonen til betalingsmottakeren, jf. § 4-7
- d) andre overføringstider enn dem som er angitt i § 4-11 første ledd bokstav b til d eller i annet og tredje ledd
- e) at kundens varslingsplikt etter § 4-24 første ledd og betalingstjenesteyterens dokumentasjonsplikt etter § 4-23 annet ledd tredje punktum ikke gjelder hvis det er umulig å sperre betalingsinstrumentet for bruk.

(5) For elektroniske småpenger kan det avtales å fravike reglene i § 4-15 om informasjon ved gjennomføring av betalingstransaksjoner. Betalingstjenesteyteren skal i så fall i stedet gi kunden tilgang til opplysninger som identifiserer betalingstransaksjonen, det overførte beløpet og gebyrene og eventuelt det totale beløpet og de totale gebyrene ved flere transaksjoner av samme type til samme betalingsmottaker. Opplysningsplikten etter annet punktum gjelder ikke dersom betalingsinstrumentet kan brukes anonymt eller det er teknisk umulig å gi opplysningene. Betalingstjenesteyteren skal uansett gi kunden mulighet til å kontrollere saldoen.

§ 4-51 *Særskilt om enkeltstående betalingstjenester*

(1) Dersom et betalingsoppdrag for en enkeltstående betalingstransaksjon gis ved bruk av et betalingsinstrument som omfattes av en avtale med en annen betalingstjenesteyter, er betalingstjenesteyteren som utfører transaksjonen, ikke forpliktet overfor kunden til å gi eller gjøre tilgjengelig opplysninger som allerede er gitt eller vil bli gitt kunden etter avtalen med den andre betalingstjenesteyteren.

(2) Reglene i § 3-9 første til tredje ledd om avtaleinngåelsen, § 3-12 første ledd om krav til avtalens innhold og § 3-14 om endring av avtale ved passivt samtykke gjelder ikke for avtale om enkeltstående betalingstransaksjon som ikke er omfattet av en kontoavtale eller annen innledende avtale om finansielle tjenester.

§ 4-52 *Særskilt om kontoavtaler og betalingstjenester når kunden er under 18 år*

(1) En mindreårig som har fylt 15 år, kan inngå avtale om betalingstjenester i tilknytning til betalingsmidler han eller hun har rett til å disponere over etter reglene i vergemålsloven. Når avtalen innebærer opprettelse av konto for slike betalingsmidler, kan den mindreårige selv disponere over kontoen.

(2) En verge kan inngå kontoavtale i den mindreåriges navn uten den andre vergens samtykke. Ved avtaleinngåelsen skal vergen opplyse om det finnes andre verger for den mindreårige. Finnes det flere verger, skal betalingstjenesteyteren informere den andre vergen om opprettelsen av kontoen.

(3) Har en kunde flere verger, disponerer de kontoen i fellesskap, med mindre de skriftlig har gitt melding om noe annet, fylkesmannen har besluttet at bare én av vergene skal disponere kontoen etter vergemålsloven § 18 fjerde ledd, eller en gavevokter eller arvelater har besluttet at gaven eller arven skal forvaltes på en bestemt måte, jf. vergemålsloven § 95.

(4) Kongen kan i forskrift gi regler om kompetanse for barnevernmyndigheten til å opprette konto for en mindreårig som det er iverksatt tiltak for etter barnevernloven, for midler som den mindreårige har rett til å disponere over etter reglene i vergemålsloven, herunder regler om kompetanse til å gi den mindreårige disposisjonsrett over slik konto selv om det ikke foreligger samtykke fra vergen.

Kapittel 5. Kredittavtaler

I. Forklaringsplikt, kredittvurdering og avslagsplikt

§ 5-1 *Forklaringsplikt*

(1) Kredittyteren skal i forbindelse med veiledningsplikten etter § 3-1 tredje ledd gi en kunde som er forbruker, tilstrekkelige og tilpassede forklaringer før avtaleinngåelsen om

- a) den tilbudte kredittavtalens viktigste egenskaper
- b) hvilken betydning eventuelle vilkår om tilleggstjenester får for kunden
- c) konsekvenser ved kundens mislighold av kredittavtalen.

(2) Kredittyteren skal i rimelig omfang forsikre seg om at forklaringene som gis, er tilstrekkelige til at kun-

den kan vurdere om kredittavtalen passer for sitt behov og sin økonomi.

(3) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om forklaringsplikten etter første og annet ledd, om hvordan forklaringsplikten skal gjennomføres, og om unntak fra forklaringsplikten.

§ 5-2 Kredittvurdering

(1) Før det inngås en kredittavtale, herunder avtale om en vesentlig økning av tilgjengelig kredittbeløp, skal kredittysteren foreta en grundig vurdering av kundens kredittegne. Kredittysteren skal også sørge for en verdvurdering av eventuell sikkerhet som inngår i kredittvurderingen.

(2) Kredittvurderingen skal foretas på grunnlag av tilstrekkelige og relevante opplysninger som er tilgjengelige om kundens inntekt, eiendeler, utgifter og andre økonomiske forpliktelser. Kredittysteren skal om nødvendig innhente opplysningene fra gjeldsinformasjonsforetak, kunden selv, relevant databasesøk eller annen relevant kilde.

(3) Når kredittvurderingen er gjennomført på forsvarelig vis i samsvar med første og annet ledd, kan det ikke gjøres gjeldende som innsigelse at forutsetninger senere avviker fra det kredittysteren la til grunn ved kredittvurderingen, med mindre det er avtalt at kredittysteren skal ha risikoen for slike forutsetninger.

(4) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om kredittvurdering, herunder verdvurdering av sikkerhet som stilles, og belåningsgrad.

§ 5-3 Opplysningsplikt i forbindelse med kredittvurderingen

(1) Når kredittysteren innhenter opplysninger fra kunden, skal kredittysteren opplyse om at kundens fremlegging av opplysninger eller nødvendig dokumentasjon er en forutsetning for kredittvurderingen og tilbudet som eventuelt gis til kunden. Det skal også opplyses om at dersom det senere påvises at kunden bevisst har tilbakeholdt eller forfalsket opplysninger eller nødvendig dokumentasjon, har kredittysteren rett til å heve avtalen etter § 3-51 første ledd bokstav a.

(2) Dersom kredittysteren innvilger kredittsøknaden, skal resultatet av kredittvurderingen formidles til kunden før kreditten utbetales eller salgstingen overgis til kunden.

(3) Dersom kredittysteren avslår kredittsøknaden på grunnlag av en automatisert behandling av innsamlede opplysninger, skal kredittysteren uten ugrunnet opphold varsle kunden om avslaget og om avslaget er basert på opplysninger innhentet ved databasesøk. Kunden skal samtidig gis opplysninger om resultatet av databasesøket og nærmere opplysninger om databasen.

(4) Kredittysteren har ikke plikt til å begrunne et avslag på en kredittsøknad utover opplysningene som skal gis etter tredje ledd og § 3-29.

(5) Kongen kan i forskrift gi regler om hvordan resultatet av kredittvurderingen skal formidles til kunden.

§ 5-4 Avslagsplikt

(1) Kredittysteren kan inngå kredittavtale med en kunde som er forbruker, bare dersom det på grunnlag av kredittvurderingen er sannsynlig at kunden har tilstrekkelig kredittegne til å oppfylle forpliktelsene på den måten som kreves etter de tilbudte vilkårene. Herunder kan det vektlegges at kundens kredittegne vurderes som tilstrekkelig på grunnlag av tilbudte vilkår om

- mellomfinansiering
- kapitalfrigjøringslån
- refinansiering
- rente- eller avdragsfrie perioder
- andre forhold av betydning for kredittegnen.

(2) Tilstrekkelig kredittegne kan ikke utelukkende begrunnes med at den nåværende verdien av sikkerhet som stilles, overstiger eller vil overstige kredittbeløpet, med mindre kredittavtalen er et boliglån med formål å finansiere renovering eller oppføring av fast eiendom til boligformål. Det samme gjelder for anslag om sikkerhetens fremtidige verdi.

(3) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om avslagsplikten, herunder at det for visse avtaler ikke skal være avslagsplikt etter reglene i denne paragrafen.

§ 5-5 Mislighold av kredittvurderingsplikten eller avslagsplikten

(1) Har kredittysteren ikke vurdert kundens kredittegne etter § 5-2 eller gitt kreditt i strid med § 5-4, kan tapsbegrensningsplikten etter § 3-49 fjerde ledd annet punktum ikke gjøres gjeldende til ulempe for en kunde som er forbruker. Avtalevilkår som nevnt i § 2-10 og avtalevilkår som nevnt i § 5-8 tredje punktum er heller ikke bindende for kunden, som i stedet kan kreve markedsrente.

(2) Har kredittysteren gitt kreditt i strid med § 5-4, kan kundens forpliktelser etter avtalen lempes så langt det er rimelig. I vurderingen av om forpliktelsene skal lempes, kan det legges vekt på hvordan resultatet av kredittvurderingen er formidlet til kunden, og hvordan kredittysteren for øvrig har oppfylt forklaringsplikten etter § 5-1.

(3) Kredittysteren kan ikke heve eller endre en kredittavtale til skade for kunden med den begrunnelse at kredittvurderingen ikke er gjennomført korrekt, med mindre feilen skyldes forhold på kundens side og gir kredittysteren rett til å heve avtalen etter § 3-51.

II. Generelle vilkår om kredittavtaler

§ 5-6 Krav til egenkapital

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om krav til kundens egenkapital og krav om sikkerhet og belåningsgrad for boliglån og for kreditt til forbruker for finansiering av varekjøp.

§ 5-7 Åger

Avtalevilkår om renter eller annet vederlag som står i et åpenbart misforhold til kredittytelsen, eller som utilbørlig utnytter et avhengighetsforhold, gjeldsproblemer eller økonomisk nød (åger), er ikke bindende.

§ 5-8 Koblingssalg

Det kan ikke settes som vilkår for å inngå en kredittavtale at kunden også inngår avtale om kjøp eller salg av varer eller tjenester. Slike avtalevilkår er ikke bindende for en forbruker. Det kan likevel settes som vilkår at det tegnes gjeldsforsikring eller annen forsikring som styrker kundens mulighet til å oppfylle kredittavtalen, og vilkår om inngåelse av kontoavtale i forbindelse med kredittavtalen. Kongen kan i forskrift fastsette ytterligere unntak.

§ 5-9 Opplysningsplikt under kredittforholdet

(1) Kunden skal på forespørsel motta nedbetalingsplan eller, dersom det er avtalt avdragsfrihet, en oversikt over tidspunkter og betingelser for betaling av renter og andre kredittkostnader.

(2) Er kreditten knyttet til en konto eller et betalingsinstrument, skal kunden motta informasjon om gjennomførte betalingstransaksjoner og annen relevant kontoinformasjon etter § 4-19. For andre kredittavtaler gjelder disse bestemmelsene så langt de passer.

(3) Kunden skal på forespørsel straks motta et skriftlig dokument med alle relevante opplysninger om vilkår for førtidig tilbakebetaling, jf. §§ 2-9 og 2-10, samt en rimelig vurdering fra kredittysteren om hvilke konsekvenser førtidig tilbakebetaling vil innebære for kunden.

(4) Kongen kan i forskrift fastsette særlige opplysningskrav for oppfordring eller krav om hel eller delvis tilbakebetaling av benyttet kreditt.

§ 5-10 Vederlag og gebyrer

(1) Kredittysteren skal ikke fremsette krav om gebyr eller annet vederlag utover det som er skriftlig avtalt med kunden, jf. § 3-1 femte ledd.

(2) En kredittyster kan ikke kreve gebyr eller annet vederlag for

- a) å utlevere utkast til kredittavtale, jf. § 3-9 annet ledd bokstav a og § 3-25 bokstav a

- b) bruk av angrerett. Dette berører ikke kredittysterens rett til renter som angitt i § 3-43 eller kompensasjon for det som er betalt til offentlige myndigheter i forbindelse med kredittavtalen og ikke kan kreves tilbake

- c) oppsigelse i samsvar med § 5-13 eller § 5-14.

§ 5-11 Løpetid for annuitetslån

(1) Ved endring av renter og andre kredittkostnader skal avtalt løpetid for annuitetslån beholdes når ikke annet følger av annet eller tredje ledd.

(2) Ved endring av renter og andre kredittkostnader som medfører en økning av de totale kredittkostnadene for kreditten, kan løpetiden for annuitetslån forlenges etter avtale. Er kunden forbruker, kan slik avtale inngås først etter at kunden har mottatt varsel i samsvar med § 3-13 annet og tredje ledd.

(3) Det kan avtales i kredittavtalen at avdragenes størrelse skal beholdes slik at løpetiden for annuitetslånet forkortes ved endringer av renter og andre kredittkostnader som medfører en reduksjon i de totale kredittkostnadene.

§ 5-12 Valutalån

(1) En kunde som er forbruker, eller en forbruker som innfrir kreditt etter reglene om kausjonsansvar, kan kreve at kreditt som ved avtaleinngåelsen var valutalån, skal konverteres til

- a) en valuta som kunden hadde sin hovedinntekt eller formue i ved siste kredittvurdering
- b) en valuta som benyttes i en EØS-stat der kunden var bosatt da avtalen ble inngått.

(2) Når ikke noe annet er avtalt, skal det ved konverteringen benyttes alminnelig vekslingskurs på konverteringsdagen.

(3) Ved valutalån skal kunden varsles i et skriftlig dokument når det skyldige kredittbeløpet eller kommende avdrag som følge av svingninger i vekslingskursen har endret seg med mer enn 20 prosent fra det kredittbeløpet eller avdragene ville ha gått ut på dersom vekslingskursen, jf. første og fjerde ledd, på tidspunktet da avtalen ble inngått, hadde vært lagt til grunn. Varselet skal også opplyse om retten til å konvertere lånet etter reglene i denne paragrafen, og kredittysteren skal gi tilstrekkelig veiledning til at kunden skal kunne redusere risikoen knyttet til svingninger i vekslingskursen.

(4) Det kan avtales at bare ett av alternativene etter første ledd kan benyttes for valutalånet.

(5) Retten til å konvertere et valutalån gjelder bare dersom retten til å konvertere valutalån etter reglene i denne paragrafen ikke er benyttet tidligere, med mindre noe annet er avtalt.

III. Oppsigelse

§ 5-13 *Kundens oppsigelse*

(1) Kunden kan til enhver tid si opp kredittavtalen. Det kan avtales en oppsigelsesfrist, men er kunden forbruker, kan fristen ikke overstige én måned.

(2) Frem til kunden har tilbakebetalt kreditten skal det betales avdrag, renter og andre kredittkostnader etter de forfallstidspunkter som følger av avtalen. Med mindre det avtales et senere forfallstidspunkt, skal skyldig kredittbeløp betales tilbake i samsvar med reglene i §§ 2-9 og 2-10. Kredittytteren kan kreve tilbakebetaling tidligst fra det tidspunktet oppsigelsen gjelder fra.

(3) Kunden har ved oppsigelse rett til å få tilbakebetalt en forholdsmessig del av forhåndsbetalte gebyrer og andre kostnader som etter kredittavtalen skal betales løpende og periodisk.

§ 5-14 *Kredittytters oppsigelse*

(1) Kredittytteren kan si opp en kredittavtale som er inngått på ubestemt tid, dersom dette følger av avtalen og det foreligger saklig grunn. Er kunden forbruker, skal kredittytters oppsigelsesfrist være minst to måneder.

(2) Kredittavtalen kan fastsette at kredittytteren ikke kan si opp avtalen i en bestemt tidsperiode der renter eller andre kredittkostnader ikke kan endres (fastrente-kreditt).

(3) Kredittytters plikt til å stille den avtalte kredittmuligheten til rådighet for kunden opphører ved utløpet av oppsigelsesfristen. Oppsigelsesfristen løper fra tidspunktet da kredittytteren i et skriftlig dokument varsler kunden om oppsigelsen. Kredittytteren skal samtidig gi opplysninger om begrunnelsen for oppsigelsen og om når skyldig kredittbeløp mv. senest må være betalt for å unngå forsinkelsesrente, og opplysninger om klagebehandling etter § 3-53 tredje ledd tredje og fjerde punktum.

(4) § 5-13 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 5-15 *Sperring av kredittmulighet*

(1) Kredittytteren kan sperre kundens adgang til å utnytte en kredittmulighet etter en kredittavtale dersom vilkårene for sperring fremgår av kredittavtalen og objektivt begrunnede hensyn tilsier at kredittmuligheten sperres.

(2) Kredittytteren skal varsle kunden om sperringen i et skriftlig dokument og samtidig opplyse om grunnlaget for sperringen. § 3-53 tredje ledd tredje punktum gjelder tilsvarende. Er det ikke mulig å varsle kunden før sperringen iverksettes, skal kunden varsles umiddelbart etter sperringen.

IV. Samskyldnere

§ 5-16 *Virkeområdet for reglene om samskyldnere*

Reglene i §§ 5-17 til 5-21 gjelder når to eller flere kunder inngår kredittavtale i fellesskap og minst én av samskyldnerne er forbruker.

§ 5-17 *Gjeldsansvar og kredittvurdering*

(1) Er det inngått kredittavtale med to eller flere kunder som samskyldnere, skal kredittavtalen angi hvor stor del av det skyldige beløpet kredittytteren kan kreve tilbakebetalt fra hver enkelt samskyldner.

(2) En samskyldners kredittevene etter § 5-2 skal vurderes på grunnlag av angivelsen av gjeldsansvaret etter første ledd selv om samskyldnerne seg imellom har avtalt en annen fordeling.

(3) Er en skyldners kredittevene etter § 5-2 betinget av at skyldneren kan søke regress hos en samskyldner, jf. § 2-16, skal kredittytteren påse at det i kredittavtalen inntas vilkår om at skyldneren ikke kan gi avkall på krav om tilbakebetaling før det tidspunktet kravet kan gjøres gjeldende.

(4) Kongen kan gi nærmere regler om kredittvurdering for kredittavtale med samskyldnere og gi nærmere regler for vilkår som får betydning ved vurdering av samskyldners kredittevene, herunder regler om at slike vilkår skal inntas i kredittavtalen eller avtale som gjelder en samskyldners rett til regress fra annen samskyldner.

§ 5-18 *Kredittytters varslingsplikt*

(1) Kredittytteren skal uten ugrunnet opphold varsle samskyldneren i et skriftlig dokument ved manglende eller endret sikkerhetsstillelse eller gjeldsforsikring etter reglene i § 6-2.

(2) Kredittytteren skal i et skriftlig dokument varsle samskyldneren ved mislighold av kredittavtalen. Når det er sendt slikt varsel, skal kredittytteren holde samskyldneren informert om den videre utviklingen av misligholdet. Har samskyldneren grunn til å tro at forholdet er brakt i orden etter et varsel mislighold, gjelder det en ny varslingsplikt etter første punktum ved mislighold av en senere betalingsforpliktelse.

(3) Kredittytteren skal uten ugrunnet opphold varsle samskyldneren i et skriftlig dokument hver gang det avtales utsettelse for betaling av avdrag eller renter utover tre måneder og hvis det inntreffer omstendigheter som nevnt i § 6-3 fjerde ledd.

§ 5-19 *Samskyldnerens rett til opplysninger*

En samskyldner kan på ethvert tidspunkt kreve at kredittytteren opplyser om

a) hvilket aktuelt beløp hver av samskyldnerne hefter for

- b) hvilken rente og andre kredittkostnader som gjelder for kredittavtalen
- c) resultatet av eventuelle undersøkelser som kreditt-
yteren har foretatt av en annen samskyldners evne
til å oppfylle forpliktelsene etter kredittavtalen,
eller av verdien av de sikkerheter som er stilt for kre-
dittytters krav. Begrunnelsen for resultatet kan
oppgis bare med samtykke fra den samskyldneren
som kredittvurderingen gjelder.

§ 5-20 Frigivelse av sikkerhet mv.

(1) Uten uttrykkelig samtykke fra samskyldneren har kredittytteren ikke rett til å frigi sikkerhet som var stilt eller forutsatt stilt da kredittavtalen ble inngått. Dette gjelder ikke hvis det stilles annen tilsvarende sikkerhet eller frigivelsen ikke har betydning eller bare har meget begrenset betydning for samskyldnerens stilling.

(2) Samtykke etter første ledd kan bare gis i tilknytning til en nær forestående frigivelse av en bestemt angitt sikkerhet. Samtykke fra en forbruker skal være skriftlig og signert. § 3-9 tredje ledd gjelder tilsvarende for forbrukerens samtykke.

§ 5-21 Reduksjon og bortfall av samskyldnerens gjeldsansvar

(1) Ved betaling av renter, gebyrer, avdrag eller andre kredittkostnader til kredittytteren reduseres gjeldsansvaret for samskyldneren i den utstrekning kredittytteren var berettiget til å gjøre samme krav gjeldende mot samskyldneren.

(2) Gjeldsansvaret for en samskyldner reduseres også, uten hensyn til hva som er tilbakebetalt, som om kreditten var blitt nedbetalt i samsvar med kredittavtalen. Dersom kredittytteren har gitt betalingsutsettelse uten samtykke fra samskyldneren til den utvidelsen av gjeldsansvaret som utsettelsen innebærer, reduseres gjeldsansvaret når det er gått seks måneder etter opprinnelig betalingstid.

(3) Gjeldsansvaret reduseres ikke i den utstrekning kredittytteren godtgjør at varsel om mislighold er sendt til samskyldneren i samsvar med § 5-18. Er varsel sendt senere enn tre uker etter at misligholdet inntraff, reduseres samskyldnerens ansvar for avdrag, gebyrer, renter og andre kredittkostnader som forfalt tidligere enn tre måneder før varselet ble sendt.

(4) § 6-8 gjelder tilsvarende.

V. Særskilte bestemmelser

§ 5-22 Unntak for visse kredittavtaler

(1) Reglene i kapittel 5 gjelder ikke

- a) kreditt som er resultatet av et rettsforlik

- b) kreditt til egne ansatte som gis til lavere effektiv rente enn markedsrenten når kredittytelser ikke er en del av arbeidsgiverens hovedvirksomhet

c) faktoring

d) overtrekk på konto

e) når en selger gir betalingsutsettelse for vederlag for en vare eller tjeneste og uten eller til ubetydelig kostnad for kunden, og kreditten ikke er ment å overstige 90 dager. Dette gjelder likevel ikke dersom pengekravet overdras før det er forfalt til betaling.

(2) For kreditt der kunden utelukkende hefter med en deponert gjenstand (pantelån), gjelder bare §§ 3-22 og 5-1.

§ 5-23 Særskilte regler om leiefinansiering

(1) Reglene i kapittel 5 gjelder ikke for avtale om leie der det ikke er avtalt en plikt for leieren til å bli eier.

(2) For leieavtaler som i det vesentlige fyller samme økonomiske funksjon som et kredittkjøp, men der det likevel ikke er avtalt en plikt for leieren til å bli eier, gjelder følgende regler:

a) En kunde som er forbruker, kan til enhver tid si opp leieavtalen. Det kan avtales en oppsigelsesfrist, men fristen kan ikke overstige én måned.

b) Tjenesteyteren kan kreve gebyr for oppsigelse av leieavtalen bare dersom det er mindre enn tre måneder siden avtalen trådte i kraft. Gebyret og tidligere betalte leiekostnader kan ikke sammenlagt overstige tre måneders leiekostnad. Når det er skriftlig avtalt i leieavtalen, kan tjenesteyteren i stedet for avtalt leiekostnad kreve leiekostnader etter tjenesteyterens alminnelige leievilkår for den tidsperioden som kunden har disponert tingen.

(3) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om leiefinansiering.

Kapittel 6. Kausjon

I. Kredittytters plikter før avtaleinngåelsen

§ 6-1 Forklaringsplikt, kredittvurdering og avslagsplikt

(1) Før det inngås en kausjonsavtale skal kredittytteren i forbindelse med veiledningsplikten etter § 3-1 tredje ledd gi en kausjonist som er forbruker, tilstrekkelige og tilpassede forklaringer etter reglene i § 5-1.

(2) Før det inngås en kausjonsavtale, herunder avtale om en vesentlig utvidelse av kausjonsansvaret, skal kredittytteren foreta en grundig vurdering av kausjonistens kredittvne. § 5-2 gjelder tilsvarende. Skal kausjonsavtalen omfatte ansvar for eldre gjeld, skal det foretas en ny kredittvurdering av kredittkunden etter § 5-2 og resultatet av kredittvurderingen skal formidles til kausjonisten før avtaleinngåelsen.

(3) Når kredittytteren innhenter opplysninger fra kausjonisten, skal kredittytteren opplyse om at kausjonistens fremlegging av opplysninger eller nødvendig dokumentasjon er en forutsetning for kredittvurderingen og kausjonsavtalen. Det skal også opplyses om at dersom det senere påvises at kausjonisten bevisst har tilbakeholdt eller forfalsket opplysninger eller nødvendig dokumentasjon, har kredittytteren rett til å heve avtalen etter § 3-51 første ledd bokstav a. Dersom det inngås kausjonsavtale, skal resultatet av kredittvurderingen formidles til kausjonisten før avtalen inngås. § 5-3 tredje til femte ledd gjelder tilsvarende.

(4) Kredittytteren kan inngå kausjonsavtale bare dersom det på grunnlag av kredittvurderingen er sannsynlig at forbrukeren har tilstrekkelig kredittvevne til å oppfylle forpliktelsene på den måten som kreves etter de tilbudte vilkårene. Tilstrekkelig kredittvevne kan ikke utelukkende begrunnes med at den nåværende verdien av sikkerhet som stilles, overstiger eller vil overstige kausjonsansvaret. Det samme gjelder for anslag om sikkerhetens fremtidige verdi.

(5) § 5-4 tredje ledd og § 5-5 gjelder tilsvarende.

II. Kausjonsforholdet

§ 6-2 Varlingsplikt ved manglende sikkerhetsstillelse mv.

(1) Kredittytteren skal uten ugrunnet opphold varsle kausjonisten i et skriftlig dokument dersom det ikke blir stilt sikkerhet som forutsatt da kausjonsavtalen ble inngått, eller dersom sikkerhetsstillelsen senere er falt bort. Det samme gjelder dersom det ikke er tegnet gjeldsforsikring som forutsatt da kausjonsavtalen ble inngått.

(2) Dersom gjeldsforsikring er tegnet som forutsatt, men det senere inntreffer forhold som kan føre til at dekningen etter forsikringen faller bort eller blir vesentlig endret, skal kredittytteren varsle kausjonisten i god tid før dekningen endres.

§ 6-3 Varlingsplikt ved mislighold, betalingsutsettelse mv.

(1) Kredittytteren skal i et skriftlig dokument varsle kausjonisten om mislighold fra kredittkundens side senest tre måneder etter at misligholdet inntraff. Slikt varsel kan likevel unnlates ved forbigående mislighold. Som forbigående mislighold regnes mislighold som ikke overstiger to måneder, og som sett i sammenheng med tilsvarende tidligere mislighold heller ikke gir grunn til å frykte for svikt i kredittkundens betalingsvevne.

(2) Når det er sendt varsel etter første ledd, skal kredittytteren holde kausjonisten informert om den videre utviklingen i kredittforholdet. Har kausjonisten grunn til å tro at forholdet er brakt i orden etter et varsel

mislighold, gjelder det en ny varlingsplikt etter første ledd ved mislighold av en senere betalingsforpliktelse.

(3) Kredittytteren skal uten ugrunnet opphold varsle kausjonisten i et skriftlig dokument hver gang det avtales utsettelse for betaling av avdrag eller renter utover tre måneder.

(4) Bliir kredittytteren kjent med at kredittkunden er død, at det er åpnet gjeldsforhandling eller konkurs i kredittkundens bo, eller at kredittkunden har søkt om gjeldsforhandling etter gjeldsordningsloven, skal kausjonisten varsles uten ugrunnet opphold.

§ 6-4 Kausjonistens rett til opplysninger

Kausjonisten kan på ethvert tidspunkt kreve at kredittytteren opplyser om

- hvilket aktuelt beløp kausjonisten hefter for
- hvilken rente og andre kredittkostnader som gjelder i kredittforholdet
- resultatet av eventuelle undersøkelser som kredittytteren har foretatt av kredittkundens evne til å oppfylle forpliktelsene etter kredittavtalen eller av verdien av de sikkerheter som er stilt for kredittytterens krav, og som skal utnyttes før kausjonsansvaret.

§ 6-5 Endring av kausjonskravet og innsigelser til kredittavtalen

(1) Kredittytteren kan med virkning for kausjonisten endre kredittavtalens vilkår om rentesatser, gebyrer og andre kredittkostnader når kredittytteren overfor kredittkunden har rett til å foreta endringen.

(2) Med unntak for endringer av vilkår som nevnt i første ledd har endring av kredittavtalen til kausjonistens skade ingen virkning for kausjonisten. Samtykker kausjonisten i endringen, gjelder reglene i §§ 3-9 og 3-22 tilsvarende ved endring av kausjonsavtalens vilkår.

§ 6-6 Frigivelse av sikkerhet mv.

(1) Uten uttrykkelig samtykke fra kausjonisten har kredittytteren ikke rett til å frigi sikkerhet som var stilt eller forutsatt stilt da kausjonsavtalen ble inngått. Dette gjelder ikke hvis det stilles annen sikkerhet som er minst like god for kausjonisten som den sikkerheten som frigis, eller frigivelsen ikke har betydning eller bare har meget begrenset betydning for kausjonistens stilling.

(2) Samtykke etter første ledd kan bare gis i tilknytning til en nær forestående frigivelse av en bestemt angitt sikkerhet. Samtykke fra en forbruker skal være skriftlig og signert. § 3-9 tredje ledd gjelder tilsvarende for kausjonistens samtykke.

(3) Dersom sikkerhet frigis i strid med første ledd, er kausjonisten ikke lenger bundet av kausjonsavtalen.

(4) Dersom sikkerhet ikke blir stilt i samsvar med det som var forutsatt da avtalen ble inngått, er kausjo-

nisten ikke lenger bundet av kausjonsavtalen. I kausjonsavtalen kan kreditttakeren likevel ta særskilt og uttrykkelig forbehold om at en bestemt sikkerhet ikke blir stilt som forutsatt ved kausjonsavtalens inngåelse.

§ 6-7 Reduksjon og bortfall av kausjonsansvar

(1) Ved kredittkundens betaling til kreditttakeren av renter, avdrag eller andre forpliktelser reduseres kausjonsansvaret i den utstrekning kausjonen omfatter slike forpliktelser.

(2) Kausjonsansvaret reduseres også, uten hensyn til kredittkundens betaling, som om kreditten var blitt nedbetalt i samsvar med kredittavtalen. Dersom kreditttakeren har gitt betalingsutsettelse, reduseres kausjonsansvaret når det er gått seks måneder etter opprinnelig betalingstid, med mindre kausjonisten uttrykkelig har samtykket i den utvidelsen av kausjonsansvaret som utsettelsen innebærer.

(3) Kausjonsansvaret reduseres ikke i den utstrekning kreditttakeren godtgjør at varsel om mislighold er sendt i samsvar med § 6-3 første ledd. Er varsel sendt senere enn det som følger av § 6-3 første ledd, reduseres ansvaret for betalingsforpliktelser som forfalt tidligere enn tre måneder før varselet ble sendt.

(4) Ansvarstiden for kausjonen er begrenset til ti år fra kausjonsavtalen ble inngått. For brukskontokreditt og lignende rammekreditt og kreditt uten fastsatt tilbakebetalingstidspunkt er ansvarstiden begrenset til fem år. Hvis kredittkunden før utløpet av ansvarstiden har misligholdt sin betalingsforpliktelse, bortfaller ikke kausjonsansvaret dersom varsel om mislighold er sendt i samsvar med § 6-3 første ledd. Begrensningene etter første til tredje punktum gjelder ikke for pant stilt av en tredjeperson (realkausjon).

III. Kausjonistens ansvar og inntreden i kredittavtalen

§ 6-8 Gjeldsforsikring

(1) Hvis det er tegnet gjeldsforsikring for gjelds-ansvar etter kredittavtalen og forsikringstilfellet inn- treffer, reduseres kausjonsansvaret i samme utstrekning som om kredittkunden selv hadde foretatt betalingen.

(2) Det kan ikke kreves regress mot kausjonisten for utbetaling av gjeldsforsikring.

§ 6-9 Frigjøringstid

(1) Hvis kredittkunden har misligholdt kredittavta- len i ikke uvesentlig grad, eller det må antas at slikt mis- lighold vil inntre, har kausjonisten rett til å innfri kau- sjonsansvaret helt eller delvis. Kausjonisten skal i tilfelle varsle kreditttakeren og kredittkunden om når betaling vil finne sted.

(2) Varsel etter første ledd kan unnlates hvis kreditt- takeren har tatt rettslige skritt mot kredittkunden etter § 6-10 eller har varslet kausjonisten om at slike skritt vil bli tatt. Det samme gjelder hvis kredittkunden har innle- det gjeldsforhandlinger, har søkt om gjeldsforhandling etter gjeldsordningsloven for namsmannen eller det er åpnet konkurs i kredittkundens bo.

(3) Ved innfrielse av kausjonsansvaret trer kausjo- nisten etter alminnelige regler inn i kredittavtalen og de sikkerhetene som er stilt for kreditttakerens krav.

(4) Kreditttakeren kan hindre at kausjonisten trer inn i kredittavtalen ved å frita kausjonisten for kau- sjonsansvaret i samme utstrekning som innfrielsen ville ha fritatt kausjonisten for videre ansvar.

§ 6-10 Kausjonens forfall mv.

(1) Kreditttakeren kan ikke rette krav mot kausjonis- ten før det er tatt rettslige skritt mot kredittkunden for å få tvangsgrunnlag.

(2) Har kreditttakeren tvangsgrunnlag for utlegg, kan krav rettes mot kausjonisten når det er begjært utlegg mot kredittkunden.

(3) Har kredittkunden stilt sikkerhet for gjelden, kan krav rettes mot kausjonisten først når det er gått tre måneder etter at kreditttakeren har begjært tvangsdek- ning i sikkerheten etter tvangsfullbyrdsloven.

(4) Åpnes gjeldsforhandling etter gjeldsordnings- loven hos kredittkunden, kan krav rettes mot kausjonis- ten når gjeldsforhandlingsperioden etter gjeldsord- ningsloven § 3-4, jf. § 5-1, er utløpt. Har kredittkunden stilt sikkerhet for gjelden som vil gi kreditttakeren full dekning, gjelder likevel tredje ledd.

(5) Blir kredittkundens bo tatt under konkurs- behandling, eller blir det åpnet gjeldsforhandling etter konkursloven, kan kreditttakeren straks rette krav mot kausjonisten. Har kredittkunden stilt sikkerhet for gjel- den som vil gi kreditttakeren full dekning, gjelder likevel tredje ledd.

(6) Når vilkårene i første til femte ledd er oppfylt, kan kreditttakeren sende skriftlig påkrav til kausjonisten. Kausjonsansvaret forfaller til betaling 14 dager etter at påkravet er kommet frem.

(7) Forfallsreglene i panteloven § 1-9 og sjøloven § 44 gjelder ikke for realkausjon som omfattes av kapit- let her.

§ 6-11 Renter ved forsinket betaling

(1) Når kreditttakeren har varslet kausjonisten om kredittkundens mislighold i samsvar med § 6-3 første ledd, kan kreditttakeren kreve kausjonisten for renter for tiden etter at det varslede misligholdet inntrådte, bereg- net etter den rentesatsen som ville ha vært gjeldende i kredittavtalen om kreditten ikke var misligholdt. Er var-

sel sendt senere enn det som følger av § 6-3 første ledd, kan kredittysteren kreve renter som nevnt for betalingsforpliktelse som er forfalt senere enn tre måneder før varselet ble sendt.

(2) Kausjonisten svarer ikke for særlige forsinkelsesrenter som følger av kredittkundens mislighold. Når kausjonsansvaret er forfalt, er kausjonisten ansvarlig for forsinkelsesrenter etter alminnelige regler.

§ 6-12 *Inndrivingskostnader mv.*

(1) Kausjonisten svarer for rettsgebyr og vanlige inndrivingskostnader som er påløpt ved rettslige skritt som nevnt i § 6-10, bare dersom kausjonisten er varslet om inndrivningen på forhånd.

(2) Andre kostnader ved kredittysterens inndrivning av kravet mot kredittkunden enn kostnader nevnt i første ledd svarer kausjonisten for bare dersom kausjonisten har samtykket i at de påløper. Slikt samtykke kan ikke gis før kausjonisten er blitt varslet av kredittysteren om kredittkundens mislighold.

(3) Kausjonisten er ansvarlig for kostnader ved inndrivning av kausjonskravet etter alminnelige regler.

§ 6-13 *Kausjonistens krav mot kredittkunden*

(1) Dersom vilkårene i § 3-51 første ledd er oppfylt eller det ut fra kredittkundens handlemåte eller alvorlig svikt i kredittkundens betalingsevne er klart at kreditten vil bli vesentlig misligholdt, kan kausjonisten kreve betaling av kredittkunden i det omfang kausjonisten har ansvar overfor kredittysteren.

(2) Dersom kredittkunden betaler renter, avdrag eller andre forpliktelser til kredittysteren etter at kausjonisten har krevd kredittkunden for betaling, reduseres kausjonistens krav i samme omfang som kausjonsansvaret, jf. § 6-7 første ledd, når ikke noe annet er avtalt mellom kausjonisten og kredittkunden. Kredittkundens ansvar for kostnader som er påført kausjonisten ved inndrivning av kravet, faller likevel ikke bort.

(3) Kredittkundens betaling til kredittysteren etter at kausjonisten har innfridd overfor kredittysteren etter § 6-9 og krevd kredittkunden for betaling, har ingen virkning for kredittkundens ansvar overfor kausjonisten.

IV. Særskilte bestemmelser

§ 6-14 *Særskilt om formidling av kausjon*

Den som formidler kausjon som ledd i næringsvirksomhet mellom en kausjonist som er forbruker, og en kreditor som ikke er tjenesteyter, skal sørge for at kausjonsavtalen inngås i samsvar med reglene i denne loven, og at kausjonsavtalen inneholder opplysninger etter de reglene som ellers gjelder kausjonsavtaler etter

kapittel 3 og 6. Reglene om finansoppdrag gjelder for øvrig så langt de passer ved slik kausjonsformidling mellom kreditor, kausjonist og formidler.

Kapittel 7. Sanksjoner

§ 7-1 *Straff*

(1) Den som overtrer § 2-14 annet ledd, § 3-3 tredje ledd eller § 4-1 første ledd, jf. tredje og fjerde ledd, eller bestemmelser gitt i medhold av disse paragrafene, straffes med bøter eller under særlig skjerpene omstendigheter med fengsel inntil tre måneder. På samme måte straffes den som unnlater å oppfylle opplysningsplikten etter §§ 3-22 til 3-39 eller etter bestemmelser gitt i medhold av disse paragrafene.

(2) Den som uaktsomt overtrer bestemmelser nevnt i første ledd, straffes med bøter.

§ 7-2 *Overtredelsesgebyr*

Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av reglene om opplysningsplikt overfor forbruker ved fjernsalg eller salg utenom tjenesteyterens faste forretningslokaler etter §§ 3-22 til 3-39 og ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av § 3-44 tredje ledd eller § 3-45 første ledd kan det fastsettes et overtredelsesgebyr etter reglene gitt i eller i medhold av angrerettloven § 42.

Kapittel 8. Ikrafttredelse og overgangsregler. Endringer i andre lover

§ 8-1 *Ikrafttredelse*

(1) Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelser i loven kan settes i kraft til ulik tid.

(2) Forskrifter gitt i medhold av lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag og lov 20. juni 2014 nr. 27 om opplysningsplikt og angrerett ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler gjelder også etter at loven her har trådt i kraft.

§ 8-2 *Overgangsregler*

(1) Loven gjelder for avtaler som er inngått før loven er trådt i kraft, med de særregler som er fastsatt i annet ledd eller forskrift gitt i medhold av tredje ledd. Lovens regler om avtaleinngåelse og plikter i forbindelse med avtaleinngåelsen, herunder regler om opplysningsplikt forut for avtaleinngåelsen og regler om angrerett og betenkningstid, gjelder når avtalen inngås etter at loven er trådt i kraft.

(2) For eldre avtaler gjelder følgende særregler:

- a) §§ 3-46 til 3-52 gjelder bare når misligholdet inntreffer etter lovens ikrafttredelse.

- b) §§ 4-30 til 4-33 om ansvar ved ikke godkjente betalingstransaksjoner gjelder bare for betalingstransaksjoner som iverksettes etter lovens ikrafttredelse.
- c) § 4-44 om oppsigelse av konto med bindingstid gjelder bare for kontoavtaler som inngås etter lovens ikrafttredelse.
- d) Reglene i § 5-12 om valutilån gjelder bare for avtaler som er inngått etter lovens ikrafttredelse. Ved økning av tilgjengelig kredittbeløp etter lovens ikrafttredelse gjelder § 5-12 likevel også for avtaler som er inngått før ikrafttredelsen.
- e) § 7-1 om straff og § 7-2 om overtredelsesgebyr gjelder bare for overtredelser som finner sted etter lovens ikrafttredelse. For overtredelser som finner sted før lovens ikrafttredelse, gjelder reglene i lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag og lov 20. juni 2014 nr. 27 om opplysningsplikt og angrerett ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler slik loven lød før ikrafttredelsen av loven her.

(3) Departementet kan gi overgangsregler. I overgangsreglene kan det gjøres unntak fra reglene i denne paragrafen.

§ 8-3 Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 22. mai 1902 nr. 11 om den almindelige borgerlige Straffelovs Ikrafttræden oppheves.

2. I lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer gjøres følgende endringer:

§ 4 nr. 1 første punktum skal lyde:

Fordring på bank eller offentlig kasse i anledning innskudd eller verdier som er gitt i forvaring, samt rentekrav i tilknytning til slik fordring, foreldes først 20 år etter at det er gitt melding etter finansavtaleloven § 4-46.

§ 4 nr. 3 skal lyde:

3. Finansavtaleloven § 4-46 gjelder tilsvarende for fordring på offentlig kasse.

3. I lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse gjøres følgende endringer:

§ 7-2 første ledd bokstav a tredje punktum skal lyde:

Gjeldsbrevet er også tvangsgrunnlag overfor enhver som ved påskrift på gjeldsbrevet har påtatt seg selvskyldneransvar ved en overdragelse eller stilt seg som selvskyldnerkausjonist eller som kausjonist på forfallsvilkår som nevnt i finansavtaleloven § 6-10, forutsatt at påskriften inneholder vedtakelse av inndrivning uten

søksmål, og at vedkommendes underskrift er bekreftet som nevnt ovenfor.

§ 7-2 første ledd bokstav g skal lyde:

g) Elektronisk gjeldserklæring som lyder på en bestemt pengesum, når erklæringen er avgitt til foretak med rett til å drive finansieringsvirksomhet etter finansforetaksloven § 2-1 eller til institusjon som nevnt i finansforetaksloven § 1-6 første ledd, og erklæringen inneholder vedtakelse av at gjelden kan inndrives uten søksmål, samt elektronisk erklæring om kausjonsansvar som selvskyldner eller på forfallsvilkår som nevnt i finansavtaleloven § 6-10 for en slik forpliktelse når kausjonserklæringen er avgitt til foretak eller institusjon som nevnt og inneholder vedtakelse av inndrivelse uten søksmål.

§ 9-1 første punktum skal lyde:

Den som har salgspant i løsøre som ikke kan realregistreres, kan begjære pantet tilbakelevert etter dette kapitlet når det foreligger tvangskraftig tvangsgrunnlag og vilkårene for krav etter finansavtaleloven § 3-51 er oppfylt.

§ 9-2 første og annet ledd skal lyde:

Grunnlag for tilbakelevering er foruten de alminnelige tvangsgrunnlag avtale om salgspant når panteretten har rettsvern etter panteloven § 3-17 og avtalen inneholder opplysninger som nevnt i finansavtaleloven § 3-28 bokstav a og c og § 3-34 første ledd bokstav b og bokstav d til g.

Ved kjøp på kreditt i forbrukerforhold må dessuten bestemmelser om minste kontantinnsetning med hjemmel i finansavtaleloven § 5-6 være overholdt.

4. I lov 17. juli 1992 nr. 99 om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner gjøres følgende endringer:

§ 3-4 første ledd bokstav f skal lyde:

f) rette krav mot kausjonisten, jf. finansavtaleloven § 6-10 fjerde ledd.

§ 4-8 første ledd bokstav i skal lyde:

(i) Gjeld oppstått etter åpenbart brudd på avslagsplikten etter finansavtaleloven § 5-4

Gjeld som stammer fra lån eller kreditt som åpenbart skulle ha vært avslått i henhold til finansavtaleloven § 5-4, kan gis dårligere dekning enn andre krav med mindre det vil virke særlig urimelig overfor enkelte fordringshavere.

5. Lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag oppheves.

6. I lov 17. desember 1999 nr. 95 om betalingssystemer m.v. skal § 5-1 tredje ledd lyde:

Med betalingstjenester menes aktiviteter som nevnt i finansavtaleloven § 1-5 første ledd med unntak for tjenester som det er gjort unntak for etter forskrift fastsatt med hjemmel i finansforetaksloven § 2-3 femte ledd første punktum.

7. I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav skal § 9-2 tredje ledd lyde:

(3) Finansavtaleloven § 2-2 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende for avbrudd av betalingsfrist etter annet ledd bokstav a og b.

8. I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel skal § 10-17 syvende ledd lyde:

(7) Kravene i denne bestemmelsen og i §§ 10-14 til 10-16 gjelder ikke kredittavtaler knyttet til boligeiendom som er underlagt reglene om vurdering av forbrukers kredittverdighet etter finansavtaleloven kapittel 5, dersom det utstedes en pantobligasjon som sikkerhet for kredittavtalen, og det i den forbindelse ytes en investeringstjeneste til forbrukeren.

9. I lov 20. juni 2014 nr. 27 om opplysningsplikt og angrerett ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler gjøres følgende endringer:

§ 2 bokstav a skal lyde:

a) avtaler om salg av varer og andre tjenester enn *forsikringstjenester* fra salgautomater og automatiserte forretningslokaler,

§ 2 bokstav f skal lyde:

f) *avtaler om tjenester som omfattes av finansavtaleloven,*

Nåværende bokstav f og g blir ny bokstav g og h. Ny bokstav h skal lyde:

h) avtaler om salg av varer og andre tjenester enn *forsikringstjenester* utenom faste forretningslokaler når den samlede kontraktssummen, inkludert frakt- og tilleggskostnader som forbrukeren skal betale, er 300 kr eller mindre.

§ 5 bokstav e oppheves. Nåværende bokstav f til i blir ny bokstav e til h.

Kapittel 2 overskriften skal lyde:

Kapittel 2. Den næringsdrivendes opplysningsplikt ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler av varer og tjenester som ikke er *forsikringstjenester*

Kapittel 4 overskriften skal lyde:

Kapittel 4. Krav til avtaler inngått utenom faste forretningslokaler, som ikke gjelder *forsikringstjenester*

Kapittel 5 overskriften skal lyde:

Kapittel 5. Krav til avtaler inngått ved fjernsalg, som ikke gjelder *forsikringstjenester*

Kapittel 6 overskriften skal lyde:

Kapittel 6. Angrerett for avtaler som ikke gjelder *forsikringstjenester*

Kapittel 7 overskriften skal lyde:

Kapittel 7. Regler om opplysningsplikt og avtalebekrefteelse for fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler av *forsikringstjenester*

Kapittel 8 overskriften skal lyde:

Kapittel 8. Angrerett ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler av *forsikringstjenester*

§ 28 paragrafoverskriften skal lyde:

Opplysningsplikt før avtaleinngåelse ved fjernsalg av forsikringstjenester

§ 28 første ledd innledningen skal lyde:

I rimelig tid før det blir inngått en fjernsalgsavtale som gjelder *forsikringstjenester* skal den næringsdrivende gi forbrukeren opplysninger om:

§ 28 første ledd bokstav c skal lyde:

c) *forsikringstjenestens* viktigste egenskaper,

§ 28 første ledd bokstav l skal lyde:

l) avtalens korteste varighet for avtaler om løpende eller tilbakevendende *forsikringstjenester*,

§ 28 annet ledd oppheves. Nåværende tredje til sjette ledd blir annet til femte ledd. I femte ledd oppheves tredje punktum.

§ 30 paragrafoverskriften skal lyde:

Opplysninger og avtalevilkår på varig medium ved fjernsalg av forsikringstjenester

§ 31 paragrafoverskriften skal lyde:

Rett for forbrukeren til ved fjernsalg av forsikringstjenester å få avtalevilkår på papir og til å bytte fjernkommunikasjonsmetode

§ 31 annet ledd skal lyde:

Forbrukeren har rett til å bytte til en annen fjernkommunikasjonsmetode, med mindre dette er i strid med avtalen eller den typen *forsikringstjeneste* som ytes.

§ 32 skal lyde:

§ 32 Opplysninger på varig medium ved salg av forsikringstjenester utenom faste forretningslokaler

I forbindelse med inngåelse av en avtale om forsikringstjenester utenom faste forretningslokaler, skal den næringsdrivende gi forbrukeren opplysninger som nevnt i § 28 første ledd bokstav j og k skriftlig på et varig medium som forbrukeren råder over.

§ 37 første og annet ledd skal lyde:

Hvis det til en forsikringstjeneste er knyttet en annen fjernsalgsavtale om tjenester som skal leveres av den næringsdrivende, oppheves den andre avtalen uten at det kan kreves vederlag for opphevelsen dersom forbrukeren bruker angreretten etter § 34.

Første ledd gjelder tilsvarende når den tilknyttede tjenesten ytes av en annen enn den som yter forsikringstjenesten på grunnlag av avtale mellom dem. Den som yter forsikringstjenesten, skal i så fall gi melding til den andre næringsdrivende umiddelbart etter at melding om bruk av angreretten er mottatt fra forbrukeren.

§ 40 oppheves.

10. I lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern gjøres følgende endringer:

§ 2-3 tredje og fjerde ledd skal lyde:

(3) Som betalingstjenester regnes i denne loven tjenester som angitt i finansavtaleloven § 1-5 første ledd med unntak for tjenester som det er gjort unntak for etter forskrift fastsatt med hjemmel i femte ledd første punktum i paragrafen her. Med pengeoverføringer menes betalingstjeneste som angitt i finansavtaleloven § 1-5 første ledd bokstav f.

(4) Tillatelse til å utføre betalingstjenester omfatter, når ikke annet er fastsatt, også omsetning av valuta i forbindelse med pengeoverføringer med utlandet og kredittytting innenfor fastsatte kredittgrenser ved gjennomføringen av betalingstjeneste som angitt i finansavtaleloven § 1-5 første ledd bokstav d og e, dersom kreditten ikke ytes av midler mottatt for å utføre betalingsoverføringer, og er kortsiktig og skal tilbakebetales senest innen 12 måneder.

§ 2-4 annet ledd skal lyde:

(2) Med elektroniske penger menes en elektronisk lagret pengeverdi representert ved en fordring på utstederen, som er utstedt etter mottak av midler for å utføre betalingsstransaksjoner, og som er anerkjent som betalingsmiddel av andre foretak enn utstederen. Med betalingsstransaksjoner menes transaksjoner som angitt i finansavtaleloven § 1-5 sjette ledd.

§ 2-4 tredje ledd oppheves.

§ 2-4 nåværende fjerde ledd blir tredje ledd og skal lyde:

(3) Departementet kan fastsette nærmere regler om hva som skal regnes som elektroniske penger etter første og annet ledd, hva som ikke skal regnes som elektroniske penger, om utstedelse av elektroniske penger, samt unnta visse e-pengeforetak helt eller delvis fra bestemmelser om e-pengeforetak gitt i eller i medhold av denne loven.

§ 2-10 første ledd annet punktum skal lyde:

Tillatelsen kan avgrenses til å gjelde én eller flere av de tjenester som er nevnt i finansavtaleloven § 1-5 første ledd.

§ 2-10 fjerde ledd tredje punktum bokstav a skal lyde:

a) Foretaket kan bare yte betalingstjenesten pengeoverføring, jf. finansavtaleloven § 1-5 første ledd bokstav f.

§ 3-4 annet ledd annet punktum bokstav a, b og c skal lyde:

- a) 20 000 euro dersom betalingsforetaket bare yter slik betalingstjeneste som er nevnt i finansavtaleloven § 1-5 første ledd bokstav f,
- b) 50 000 euro dersom betalingsforetaket tilbyr betalingsfullmaktstjeneste,
- c) 125 000 euro når betalingsforetaket yter én eller flere av betalingstjenestene som er nevnt i finansavtaleloven § 1-5 første ledd bokstav a til e.

11. I lov 21. juni 2019 nr. 31 om Norges Bank og pengevesenet mv. skal § 3-1 sjette ledd lyde:

(6) Kravet om særskilt samtykke fra låntakeren etter finansavtaleloven § 2-13 gjelder ikke ved overdragelse eller pantsettelse av lånefordringer til Norges Bank ved yting av kreditt eller andre tiltak etter paragrafen her eller ved bankens senere overdragelse av slike lånefordringer.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom A, § 1-1 første ledd og forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«§ 1-1 første ledd skal lyde:

(1) Loven gjelder finansavtaler, jf. § 1-3, med mindre noe annet er fastsatt i eller i medhold av lov. For forsikringstjenester gjelder forsikringsavtaleloven».

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til innstillingen.

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble forslaget bifalt med 45 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.18)

Presidenten: Det votes over A, § 3-20, § 3-21 og § 4-30 fjerde ledd.

Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.53)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 4–6, fra Høyre og Venstre.

Forslag nr. 4 lyder:

«§ 3-20 skal lyde:

§ 3-20 *Ansvar for tap ved misbruk av elektronisk signatur*

(1) Erstatningsansvar som tjenesteyteren kan gjøre gjeldende mot rettighetshaveren i samsvar med ellers gjeldende rettsregler for misbruk av elektroniske signaturfremstillingsdata, kan ikke overstige de egenandeler som følger av annet til femte ledd.

(2) Rettighetshaveren svarer med en egenandel på inntil 450 kroner. Rettighetshaveren svarer likevel ikke med en slik egenandel dersom rettighetshaveren ikke kunne ha oppdaget misbruket på forhånd og heller ikke har opptrådt svikaktig.

(3) Rettighetshaveren svarer med en egenandel på inntil 12 000 kroner dersom tapet skyldes at rettighetshaveren grovt uaktsomt har unnlatt å oppfylle sine plikter etter § 3-19 første og annet ledd.

(4) Rettighetshaveren svarer med en egenandel tilsvarende det tapet tjenesteyteren kan gjøre gjeldende i samsvar med ellers gjeldende rettsregler, dersom rettighetshaveren har misligholdt en eller flere av sine plikter etter § 3-19 første og annet ledd forsettlig slik at rettighetshaveren måtte forstå at misligholdet kunne innebære en nærliggende fare for at de elektroniske signaturfremstillingsdataene kunne bli misbrukt.

(5) Rettighetshaveren svarer ikke for tap som skyldes tjenesteyteren selv, noen som opptrer på tjenesteyterens vegne, eller noen som tjenesteyteren selv representerer. Med mindre rettighetshave-

ren har opptrådt svikaktig, svarer rettighetshaveren heller ikke for tap i følgende tilfeller:

- a) når tap oppstår etter at rettighetshaveren har varslet tilbyderer eller tjenesteyteren om misbruk eller fare for misbruk i samsvar med § 3-19 annet ledd
- b) når plikten til å tilrettelegge for varsling etter § 3-17 eller § 3-18 er misligholdt
- c) når den elektroniske signeringen ikke er tilstrekkelig sikker
- d) når tjenesteyteren ikke har krevd sterk kundeautentisering eller tilsvarende sikkerhet i den utstrekning det for øvrig er relevant i forbindelse med avtaleinngåelsen
- e) når det foreligger forhold som gjør at tjenesteyteren er nærmest til selv å bære risikoen for misbruk.

(6) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om krav til sikkerhet etter femte ledd bokstav c og d».

Forslag nr. 5 lyder:

«§ 3-21 skal lyde:

§ 3-21 *Lemping av rettighetshaverens egenandelsansvar*

(1) Rettighetshaverens ansvar etter § 3-20 annet og tredje ledd kan lempes når det er rimelig tatt i betraktning arten av den personlige sikkerhetsinformasjonen som var knyttet til de misbrukte elektroniske signaturfremstillingsdataene, omstendighetene som forelå da misbruket ble utført, og eventuell manglende aktsomhet eller andre forhold på tjenesteyterens side som har medvirket til at tapet oppsto.

(2) Rettighetshaverens ansvar etter § 3-20 annet og tredje ledd kan også lempes dersom en leverandør av varer eller tjenester som har mottatt en ytelse på grunnlag av misbrukte elektroniske signaturfremstillingsdata i tilknytning til en finansiell tjeneste, forsto eller burde forstå at bruken av de elektroniske signaturfremstillingsdataene var urettmessig.

(3) Første og annet ledd begrenser ikke rettighetshaverens adgang til lemping eller til å gjøre gjeldende andre innsigelser på annet grunnlag».

Forslag nr. 6 lyder:

«§ 4-30 fjerde ledd skal lyde:

(4) Kunden svarer for hele tapet dersom tapet skyldes at kunden forsettlig har misligholdt sine plikter slik at kunden måtte forstå at misligholdet kunne innebære en nærliggende fare for at betalingsinstrumentet kunne bli misbrukt».

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet subsidiær støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Høyre og Venstre ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over resten av A.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«§ 3-19 tredje ledd skal lyde:

(3) Rettighetshaveren taper sin rett til ansvarsbegrensning etter § 3-20 dersom rettighetshaveren ikke varsler om misbruk av elektroniske signaturfremstillingsdata uten ugrunnet opphold etter å ha fått kjennskap til misbruket. Det samme gjelder dersom rettighetshaveren ikke har varslet om misbruk senest 13 måneder etter at rettighetshaveren måtte forstå at et misbruk har funnet sted. Retten til ansvarsbegrensning tapes likevel først 13 måneder etter at rettighetshaveren ble kjent med misbruket, dersom tjenesteyteren har unnlatt å gi rettighetshaveren transaksjonsopplysninger eller annen relevant informasjon hvor transaksjon eller avtale som misbruket har ledet til, fremgår, og som etter loven her skal gis til tjenesteyterens kunder».

Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Arbeiderpartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Høyre og Venstre ble bifalt med 70 mot 17 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.04)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om egenandelen i finansavtaleloven § 3-20 tredje ledd bør oppjusteres for å ta hensyn til prisstigningen de siste årene og for å sørge for at beløpet gir et godt nok incentiv til at rettighetshaverne bruker sin elektroniske signatur på en forsvarlig måte. Regjeringen bes også vurdere om beløpet bør knyttes til grunnbeløpet i folketrygden slik at det automatisk just-

eres for prisendringer. Disse vurderingene bør også gjøres for beløpet i § 4-30 tredje ledd».

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble bifalt med 45 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.28)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Videre var innstilt:

B.

I

Stortinget ber regjeringen sikre at det innføres et krav til forhåndssamtykke fra skyldner iht. personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav a, for overdragelse av forfalte eller misligholdte lån.

II

Stortinget ber regjeringen vurdere behovet for et forbud mot markedsføring av usikret kreditt i sosiale medier, og komme tilbake til Stortinget med et lovforslag.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble med 45 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.21.08)

Votering i sak nr. 6, debattert 1. desember 2020

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Vindkraft på land (Innst. 101 S (2020–2021), jf. Meld. St. 28 (2019–2020) og Dokument 8:140 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 48 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ruth Grung på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 2 og 3, fra Ruth Grung på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
 - forslagene nr. 4 og 5, fra Ruth Grung på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 6, fra Ruth Grung på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 7–14, fra Une Bastholm på vegne av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
 - forslagene nr. 15–18, fra Sandra Borch på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 19, fra Une Bastholm på vegne av Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne
 - forslagene nr. 20–32, fra Une Bastholm på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 33, fra Lars Haltbrekken på vegne av Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 34–47, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt
 - forslag nr. 48, fra Une Bastholm på vegne av Miljøpartiet de Grønne
- Det voteres over forslag nr. 48, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå praksisen med private støyavtaler i forbindelse med vindkraftutbygginger, og vurdere å forby slike avtaler.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 79 mot 8 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.22.41)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 36 og 42, fra Rødt.

Forslag nr. 36 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre regelverket slik at kommunene og lokalbefolkningen får ha reell vetorett mot utbygging, gjennom bindende folkeavstemninger og kommunestyrevedtak.»

Forslag nr. 42 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Miljødirektoratet eller annen offentlig instans med naturkartleggingskompetanse gjennomfører naturkartleggingen som skal gjøres som en del av konsekvensutredningene for vindkraftanlegg, og lage et regelverk som gjør at utbygger tar kostnaden for kartleggingen.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 86 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.23.03)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 37, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere oppgradering av eksisterende vannkraftverk, sørge for energieffektivisering i bygg og ikke øke eksportkapasiteten av kraft til utlandet.»

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet støttet til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 72 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.23.33)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 38, 41 og 43–46, fra Rødt.

Forslag nr. 38 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå alle pågående vindkraft-prosjekter og vurdere handlingsrommet for å stramme inn etter det nye konsesjonssystemet.»

Forslag nr. 41 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke gis konsesjoner til vindkraftutbygginger der reindriftas behov for blant annet beiteareal, flyttleier og kalvingsplasser ikke møtes av utbygger i konsesjonsprosessen. Det skal ikke gis konsesjoner med vilkår om at det skal komme avklaringer med reindrift i etterkant.»

Forslag nr. 43 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for nødvendige regelendringer som gjør at Miljødirektoratet blir en aktiv del av arbeidet med å vurdere konsekvensutredningene, og komme tilbake til Stortinget med forslag som sikrer dette.»

Forslag nr. 44 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det ikke bygges ut vindkraft i store sammenhengende naturområder med urørt preg.»

Forslag nr. 45 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det ikke bygges ut vindkraft i nasjonalt og regionalt viktige fri-luftsområder.»

Forslag nr. 46 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det ikke bygges ut vindkraft i landskap av nasjonal og vesentlig regional interesse.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 80 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.23.56)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 35, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest, og innen 01.01.2021, sette i gang en uavhengig gransking av alle konfliktfylte vindkraftanlegg på land, både ferdig bygde og de som er under utbygging, for å se om regelverket, inkludert forskrift om konsekvensutredning og EU-regelverket om konsekvensutredning, er fulgt.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 71 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.24.19)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 34, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke bygges nye vindkraftanlegg på land.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 85 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.24.39)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 39, 40 og 47, fra Rødt.

Forslag nr. 39 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at alle pågående vindkraftprosjekter som har konsekvensutredninger eldre enn fem år, utarbeider nye konsekvensutredninger.»

Forslag nr. 40 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå bruken av statlig arealplan i kraftkonsesjonssaker, foreslå innstramminger i praksis dersom den ikke er i tråd med lovverket, og komme tilbake til Stortinget med forslag.»

Forslag nr. 47 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det ikke bygges ut vindkraft i områder i randsonen til verneområder.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 71 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.25.01)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 33, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen våren 2021 legge frem forslag for Stortinget om innføring av en miljøavgift på mellom 1,5 og 2 øre per kWh produsert kraft, som tilfaller vertskommunen for vindkraftverket, hjemlet i energiloven, som en del av vindkraftverkets konsesjonsvilkår.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.25.22)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 20–32, fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke gis konsesjoner til vind- eller vannkraftutbygging i områder hvor kunnskapen om naturen ikke er god nok.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn i fremtidige konsesjonsbehandlinger at utbygging av vindkraft på land ikke skal føre til nedbygging av natur eller svekkelse av urfolks rettigheter.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan som viser potensialet for småskala vindkraftproduksjon i havner, industriområder og andre steder der vindkraft kan bygges ut uten å komme i konflikt med naturhensyn og urfolks rettigheter, herunder vurdere justerte avstandskrav ved lavere turbiner i slike områder, og komme tilbake til Stortinget se nest innen utgangen av 2021.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om at plan- og bygningsloven gjøres gjeldende for alle energisaker igjen, slik det var tidligere, og komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige lovendringer.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til strengere krav knyttet til de konsekvensutredninger som gjøres i forkant av ulike utbygginger.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at konsekvensene for naturens egen karbonlagring inngår i vurderingen av vind- og vannkraftanlegg.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille strengere krav til kartlegging av naturen i konsesjonsprosessen, for å sikre at man unngår bygging i områder med viktige naturverdier og rødlistede arter. Økt tilsyn i prosessen bør inkludere økt kontroll av gjennomført kartlegging av natur.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til lov som gjør at de som ønsker å gjøre større inngrep i naturen, må søke om en egen inngrepstillatelse fra miljøforvaltningen til dette.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at utbygging og forvaltning arbeider sammen med urfolkets representanter for å unngå at eventuelle vindkraftplaner skader deres næring, og at tiltak som skader deres næring, ikke settes i verk, med mindre de næringsutøverne som blir skadelidende av utbyggingen, gir sitt informerte samtykke.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utsette behandlingen av nye vindkraftanlegg i samiske områder inntil rettssituasjonen rundt land og vann er bedre avklart, gjennom behandling av Samerettsutvalget 2.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke gis tillatelse til nye vindkraftutbygginger i landområde med sørsamisk reindrift.»

Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endring av energiloven som sikrer at det kan stilles nye vilkår for utbygging eller driften, dersom det kommer ny kunnskap om de negative miljøkonsekvensene av denne.»

Forslag nr. 32 lyder:

«Stortinget ber regjeringen senke grensene for akseptabelt støynivå fra all virksomhet. Støynivået som aksepteres skal ikke måles som årlige gjennomsnitt, men i kortere tidsintervall. Støymålinger må gjøres med jevne mellomrom i virksomhetens levetid.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 80 mot 7 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.25.42)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 19, fra Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at vedtak om utbygging av vindkraft er i tråd med lokale ønsker og kommunestyrevedtak. Konsesjon kan ikke gis i strid med kommunestyrevedtak.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne ble med 76 mot 11 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.26.04)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 15–18, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å oppheve hjemmelen i plan- og bygningsloven § 6-4, tredje ledd, som omhandler konsesjon og statlig arealplan.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer i konsesjonslovgivningen for vindkraft, slik at det blir de samme krav til offentlig eierskap for vindkraft som for vannkraft.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem for Stortinget en sak om skattlegging av utenlandske selskapers verdiskaping i Norge, herunder behovet for innstramming av reglene for overskuddsflytting.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det innføres sterke begrensninger for utenlandsk eierskap ved utnyttelse av konsesjonsgitte naturressurser i Norge.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 72 mot 15 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.26.24)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 7–14, fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned en energikommisjon som utarbeider forslag til en helhetlig energi- og klimaplan som ser næringslivets og samfunnets forventede energibehov, energieffektivisering og behovet for ulike former for ny energiproduksjon i sammenheng med norsk klimapolitikk. Planen må tydeliggjøre behovet både på nasjonalt og regionalt nivå, og skal resultere i en egen sak for Stortinget.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke gis tillatelse til oppstart av anleggsvirksomhet for kraftutbygginger før alle naturundersøkelser det er stilt krav om, er blitt gjennomført og de nødvendige hensyn tatt gjennom krav som stilles til arbeidet.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at innbyggere og interesseorganisasjoner blir varslet når sonderinger mellom kommuner og utbyggere av vindkraft eller vannkraft starter opp.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en endring i energiloven § 2-1 om søknadsplikt, slik at denne kun omfatter vilkår for produksjon og distribusjon av elektrisk energi. Forslaget må inneholde en presisering av at behandling av konsesjonssøknaden ikke kan gjennomføres før det foreligger arealavklaring i kommuneplan, og eventuelt reguleringsplan, i tråd med bestemmelsene i plan- og bygningsloven.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til endring i plan- og bygningsloven § 12-1 som innebærer at konsesjonspliktige energianlegg ikke lenger er unntatt fra reguleringsplikten.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om at konsesjonshaver fra første driftsår setter av midler på sperret konto med årlige beløp, tilstrekkelig til å dekke kostnader ved fjerning av vindturbiner og infrastruktur når konsesjonen utløper.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag om en hjemfallsordning for vindkraft slik det er for vannkraft.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at urfolks tradisjonelle næringer får et sterkere vern i prosessene rundt energiutbygging gjennom at representanter for samisk tamreindrift blir konsultert i

forkant når det blir foreslått inngrep som kan påvirke driften deres.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 71 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.26.47)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at fylkeskommunene med ansvar for nærings- og samfunnsutvikling, klima, natur og friluftsliv får en aktiv rolle i den regionale vurderingen av vindkraftverkbet behovet og lokalisering.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 54 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.27.08)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest utarbeide tydelige kunnskapsbaserte veiledere til plan- og bygningsloven om metoder for vekting av tap av natur, leveområder for viltarter og inngrep i viktige friluftsområder.»

Senterpartiet og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.27.30)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om forbud mot nedbygging av myr.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 54 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.28.05)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre plan- og bygningsloven § 12-1 tredje ledd siste setning til:

«Krav til reguleringsplan gjelder ikke for konsesjonspliktige anlegg for produksjon av energi etter energiloven, vannressursloven eller vassdragsreguleringsloven, dette unntaket gjelder ikke vindkraftanlegg på land.»»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 52 mot 35 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.28.24)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et konkret skatte- og avgiftsforslag der man utreder naturressursskatt slik man har for vannkraft, miljøavgift og grunnrente, og gir bransjen trygghet for at bedriftsøkonomisk lønnsomme utbyggingsprosjekter også forblir lønnsomme etter en slik eventuell skatt.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 51 mot 36 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.28.45)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette i gang en kartlegging av potensialet for mindre vindkraftutbygginger som gårdsmøller, små anlegg nær eksisterende industri og annen infrastruktur, og presentere en slik kartlegging senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 46 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.07)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen sette en frist på inntil 5 år fra et prosjekt er endelig godkjent til vindkraftanlegget må være i drift.

II

Stortinget ber regjeringen om at det i konsesjonen fremkommer antall og høyde på vindturbiner og at det etableres en buffersone til bebyggelse eller annen aktivitet.

III

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag om å innlemme planlegging og bygging av vindkraftanlegg i plan- og bygningsloven.

IV

Stortinget ber regjeringen sørge for at både den felles svensk-norske elsertifikatorordningen og de særskilte avskrivningsordningene for vindkraftanlegg avvikles senest 31. desember 2021.

V

Stortinget ber regjeringen på egnet måte utrede og fremlegge for Stortinget alternativer for hvordan det kan stilles garanti for opprydding ved oppstart av vindkraftanlegget.

VI

Stortinget ber regjeringen vurdere endringer i vindkraftbeskatningen, inkludert en vurdering av hvordan en hensiktsmessig innretning på og tidsplan for hvordan skattebyrden på vindkraftprodusentene kan økes.

VII

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021 med en vurdering av hvordan lokal kompensasjon og forutsigbare rammebetingelser for vindkraft kan sikres, for eksempel naturressursskatt, en produksjonsavgift eller en annen hensiktsmessig innretning for alle involverte parter.

VIII

Stortinget ber regjeringen utarbeide en helhetlig energi- og klimaplan som ser næringslivets og samfunnets forventede energibehov, energieffektivisering og behovet for ulike former for ny energiproduksjon i sammenheng med norsk klimapolitikk. Planen må tydeliggjøre behovet både på nasjonalt og regionalt nivå, og fremmes for Stortinget i løpet av 2021.

IX

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en ny hjemmel i energiloven som lyder:

«Konsesjon kan bare gis hvis fordelene ved tiltaket klart overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt. Skader og ulemper av andre tiltak som utføres i sammenheng med det omsøkte tiltaket skal tas med i vurderingen av om det bør gis konsesjon. Det skal også tas hensyn til andre skade- og nyttevirkninger av samfunnsmessig betydning.

I vurderingen av om konsesjon bør gis skal det særlig legges vekt på konsekvenser for friluftsliv, landskap, naturmangfold, samiske interesser, sammenhengende naturområder med urørt preg og samlet belastning. Hensynet til kommunale og regionale arealplaner skal vektlegges.

X

Stortinget ber regjeringen se på kravene til avstandsbegrensningene for vindmøller med lavere høyde, bygget i kulturlandskapet eller allerede industrialiserte områder og sørge for at reglene for avstand ut ifra turbinenes høyde ikke legger unødvendige hindre i veien for slike anlegg, og komme tilbake til Stortinget med saken i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.

XI

Stortinget ber regjeringen om at det ikke gis nye konsesjoner til vindkraftutbygginger i villmarkspregede områder eller i områder hvor utbyggingen truer utrydningstruede arter eller naturtyper.

XII

Stortinget ber regjeringen sørge for at det avsettes forskningsmidler både til miljøvennlig energi og vindressurser, vindmøllers påvirkning på ulike miljø, natur, helse og samfunnsinteresser samt det juridiske rammeverk.

XIII

Stortinget ber regjeringen innarbeide i konsesjonene krav om å dokumentere hvordan vindmølleinstallasjoner i størst mulig grad kan inngå i sirkulær økonomi.

XIV

Stortinget ber regjeringen sørge for at det utarbeides klimaregnskap for den enkelte vindkraftutbygging som del av konsesjonsprosessen.

XV

Stortinget ber regjeringen stille krav om at det skal foreligge en plan for hvordan vindkraftanlegg i så stor grad som mulig skal tilbakeføres til naturen etter endt drift, samt hvordan dette skal finansieres, når konsesjonen gis. Denne planen skal være en del av konsesjonsvilkårene.

XVI

Stortinget ber regjeringen sørge for at NVE snarest reviderer konsesjonsvilkårene for de vindkraftverk som i dag ikke har krav om garanti/sikkerhetsstillelse for opprydding.

XVII

Stortinget ber regjeringen sikre at framtidige utbygginger av vind- og vannkraft gjennomføres på måter som er til nytte for norsk arbeids- og næringsliv. Det må legges til rette for at det stilles seriøsitetsskrav som sikrer akseptable arbeidsvilkår, særlig i anleggsfasen.

Presidenten: Det votes over VIII, IX og XI–XVII.

Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 44 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.35)

Presidenten: Det votes over X.

Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 47 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.57)

Presidenten: Det votes over VI og VII.

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte.

Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voterer over I–V.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

XVIII

Meld. St. 28 (2019–2020) – Vindkraft på land – Endringer i konsesjonsbehandlingen
– vedlegges protokollen

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7, debattert 1. desember 2020

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Gisle Meininger Saudland, Sylvi Listhaug, Jon Georg Dale og Terje Halleland om å stanse utbygging av vindkraft etter gammelt konsesjonssystem, inntil rettssystemet har endelig avgjort klager som er brakt inn for domstolene (Innst. 103 S (2020–2021), jf. Dokument 8:114 S (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:114 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Gisle Meininger Saudland, Sylvi Listhaug, Jon Georg Dale og Terje Halleland om å stanse utbygging av vindkraft etter gammelt konsesjonssystem, inntil rettssystemet har endelig avgjort klager som er brakt inn for domstolene – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8, debattert 1. desember 2020

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om rettslige konsekvenser for velferdsprofi-

tører ved lov-, regel- eller kontraktsbrudd (Innst. 107 S (2020–2021), jf. Dokument 8:9 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fem forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Stein Erik Lauvås på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 4, fra Willfred Nordlund på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 5, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt
- Det voterer over forslag nr. 5, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til mer treffsikre og effektive sanksjoner som kan følge av brudd på lov- og kontraktsforhold med det offentlige. I den forbindelse bes regjeringen vurdere adgang til ileggelse av bøter tilsvarende en andel av virksomhetens omsetning og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 80 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.32.14)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 4, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å endre regelverket rundt fastsettingen av gjennomsnittlig barnehagepris i en kommune og legge frem løsninger som sikrer at barn med særskilte behov eller barnehager i perifere strøk av kommunen med der til særlige driftskostnader ikke medregnes i gjennomsnittlig barnehagepris per barn i de kommunale barnehagene.»

Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.32.37)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak for Stortinget der det innføres et tydelig og strengt regelverk for private barnehager ved å ha et finansieringssystem for private barnehager som gir kom-

munene større mulighet til å regulere barnehagesektoren lokalt, og som sikrer reelt mangfold av barnehager.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 55 mot 32 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.33.04)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1 og 2, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen klarlegge lov- og regelverket for forkjøpsrett og legge fram lovforslag for Stortinget som sikrer det offentlige forkjøpsrett i de tilfeller hvor eiendommen tidligere er subsidiert, regulert eller avhendet til private med formål om å drive velferdstjenester finansiert helt eller delvis av det offentlige. Lovforslaget må inneholde bestemmelser som sikrer at forkjøpsretten kan gjennomføres på et senere tidspunkt i de tilfeller hvor selger har unnlatt å tilby offentlige myndigheter å benytte denne.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram lovforslag for Stortinget om meldeplikt ved salg og andre restruktureringer av virksomhet med godkjent barnehagedrift, eller tilsvarende virksomhet som blir helt eller delvis finansiert av det offentlige eller helt eller delvis har fått tilgang til eiendommer til sterkt redusert pris av det offentlige.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 54 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.33.26)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen legge frem en sak for Stortinget der det innføres et tydelig og strengt regelverk for private barnehager ved å:

- a. Innføre et tydelig og strengt økonomisk regelverk for private barnehager tilsvarende det som gjelder for private skoler, for å sikre at skattepengene går til bedre barnehager og ikke uakseptable verdiuttak av eiere.

- b. Ha strengere regulering av kjøp og salg av barnehager, og hindre kortsiktige eiere som utenlandske oppkjøpsfond i å kjøpe seg opp i barnehagesektoren.

- c. Innføre et lovmessig skille mellom kommersielle og ideelle barnehager.

- d. Gi kommuner adgang til å stille samme krav til private og offentlige barnehager. Det gjelder blant annet krav til åpningstider, kvalitet, innhold og inntak av lærlinger.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Voteringsstavlene viste at det var avgitt 44 stemmer for innstillingen og 42 stemmer imot.

(Voteringsutskrift kl. 15.34.01)

Flere fra salen: President! Det kan ikke stemme.

Presidenten: Da tar vi voteringen på nytt.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 46 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.34.55)

Votering i sak nr. 9, debattert 1. desember 2020

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Katrine Boel Gregussen, Lars Haltbrekken, Nicholas Wilkinson, Mona Fagerås, Arne Nævra og Karin Andersen om å sikre bosetting av alle mennesker som får opphold (Innst. 113 S (2020–2021), jf. Dokument 8:150 S (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen sørge for at flyktninger med særlige behov som har fått oppholdstillatelse, blir bosatt snarest, og fremme eventuelle forslag som er nødvendige for å sikre dette, herunder bedre langsiktige økonomiske støtteordninger.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.35.42)

Votering i sak nr. 10, debattert 1. desember 2020

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Sem-Jacobsen, Kjersti Toppe, Sigbjørn Gjelsvik, Liv Signe Navarsete, Heidi Greni og Per Olaf Lundteigen om å nedsette et uavhengig granskningsutvalg for en helhetlig gjennomgang av barnevernet (Innst. 102 S (2020–2021), jf. Dokument 8:116 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Åslaug Sem-Jacobsen satt fram et forslag på vegne av Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et uavhengig granskningsutvalg som får et bredt mandat til å foreta en helhetlig gjennomgang av barnevernet og fremme forslag til forbedringer.»

Det voteses alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:116 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Sem-Jacobsen, Kjersti Toppe, Sigbjørn Gjelsvik, Liv Signe Navarsete, Heidi Greni og Per Olaf Lundteigen om å nedsette et uavhengig granskningsutvalg for en helhetlig gjennomgang av barnevernet – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Senterpartiet ble innstillingen bifalt med 78 mot 9 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.36.47)

Sak nr. 11 [15:37:12]

Referat

1. (154) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i folketrygdloven (krav til direkte oppgjør)
 2. lov om overgangsregler mv. ved Storbritannias uttreden fra Den europeiske union (brexit-loven)
 - er sanksjonert under 27. november 2020

2. (155) Innberetning fra valgkomiteen om endringer i de faste komiteers sammensetning (Innberetning 3 (2020–2021))
3. (156) Meddelelse om forskrifter fastsatt i medhold av smittevernloven § 7-12, jf. beredskapsloven § 3. Datert 30. november 2020
Enst.: Nr. 1–3 vedlegges protokollen.
4. (157) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Emilie Enger Mehl, Sandra Borch, Willfred Nordlund og Heidi Greni om å stoppe utvidelse av ulvesona for å verne den såkalte Elgå-ulven (Dokument 8:64 S (2020–2021))
Enst.: Behandles etter forretningsordenen § 39 annet ledd bokstav c (legges ut til gjennomsyn for representantene i minst én dag og deretter føres opp på dagsordenen)
5. (158) Ny saldering av statsbudsjettet 2020 (Prop. 56 S (2020–2021))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
6. (159) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Sigbjørn Gjelsvik, Heidi Greni og Per Olaf Lundteigen om å sikre eldre godt smittevern og verdig omsorg under koronapandemien (Dokument 8:68 S (2020–2021))
Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
7. (160) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Emilie Enger Mehl, Jenny Klinge og Marit Knutsdatter Strand om å digitalisere søknad om våpentillatelse og andre prosesser i våpenforvaltningen (Dokument 8:67 S (2020–2021))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
8. (161) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Helge André Njåstad, Åshild Bruun-Gundersen, Erlend Wiborg, Roy Steffensen og Morten Stordalen om fjerning av boplikten for boligeiendom og fritidseiendom (Dokument 8:63 S (2020–2021))
9. (162) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Lars Haltbrekken, Arne Nævra, Kari Elisabeth Kaski og Freddy André Øvstegård om å stille retursaker som berører barn og unge asylsøkere med lang oppholdstid i bero, frem til det er gjort presiseringer i regelverket om oppholdstillatelse på grunn av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket (Dokument 8:70 S (2020–2021))
Enst.: Nr. 8 og 9 sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
10. (163) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Emilie Enger Mehl, Liv Signe Navarsete, Geir Pollestad og Marit Knutsdatter Strand om å kutte i kvotene for tollfri import av jordbruksvarer fra EU etter brexit (Dokument 8:66 S (2020–2021))
Enst.: Sendes næringskomiteen, som forelegger sitt

utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

11. (164) Utbygging og finansiering av E39 på strekninga Lønset–Hjelset i Møre og Romsdal og endra kostnadsrammer i tre vegprosjekt (Prop. 55 S (2020–2021))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
12. (165) Mennesker, muligheter og norske interesser i nord (Meld. St. 9 (2020–2021))
13. (166) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Emilie Enger Mehl, Liv Signe Navarsete, Ole André Myhrvold og Sigbjørn Gjelsvik om å kutte i

Norges pengestøtte til EU (Dokument 8:65 S (2020–2021))

14. (167) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Nicholas Wilkinson, Torgeir Knag Fylkesnes, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken, Arne Nævra og Petter Eide om rettferdig fordeling av vaksiner, legemidler og annen teknologi i kampen mot covid-19 (Dokument 8:69 S (2020–2021))
Enst.: Nr. 12–14 sendes utenriks- og forsvarskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.39.

